

ΕΜΠΟΡΙΚΟ &
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ
ΛΕΜΕΣΟΥ

50

Χρόνια Προσφοράς

Συντακτική Επιτροπή

Άθως Δ. Τηλλυρής:

Έρευνα και Συγγραφή Αφιερώματος (Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου ΕΒΕΛ)

Παννάκης Χριστοδούλου:

(Επίτιμος Πρόεδρος ΕΒΕΛ)

Χρήστος Αναστασιάδης:

Συντονισμός και Συγγραφή κειμένων (Γραμματέας / Διευθυντής ΕΒΕΛ)

Σχεδιασμός λογότυπου 50 χρόνων: **Phil. Andreou Ltd**

Φωτογραφία εξωφύλλου: **Photo Edwards**

Σχεδιασμός και Καλλιτεχνική επιμέλεια: **Άθως Δ. Τηλλυρής & Alert Advertising**

Φιλολογική επιμέλεια: **Βάσος Βενιζέλος**

Εκτύπωση: **Lithostar Creative Printing, Λεμεσός**

Χορηγός Έκδοσης: KPMG

© ΕΒΕΛ & Άθως Δ. Τηλλυρής

1η Έκδοση Λεμεσός Κύπρος

Σεπτέμβρης 2013

ISBN:

Στοιχεία Επικοινωνίας ΕΒΕΛ:

Οδός Φραγκλίνου Ρούσβελτ 170

Τ.Θ. 55699

3781 Λεμεσός

Κύπρος

Τηλ: 00357-25877350 / 25662556

Φαξ: 00357-25661655

E-mail: info@limassolchamber.eu

Ιστοσελίδα: www.limassolchamber.eu

Ευχαριστίες

Εκφράζουμε τις εγκάρδιες και ολόθερμες μας ευχαριστίες σε όλους όσους συνέβαλαν στην έκδοση του Αφιερώματος με οιονδήποτε τρόπο, με κείμενα, έγγραφα, φωτογραφίες, αφίσες, συνεντεύξεις, συμβουλές, σχόλια, παρατηρήσεις κ.ά. Χωρίς την βοήθειά τους το Αφιέρωμα θα ήταν πολύ δύσκολο να πραγματοποιηθεί.

Ιδιαίτερα:

Τον Ελεγκτικό Οίκο **KPMG** που ανέλαβε εξ ολοκλήρου όλα τα έξοδα εκτύπωσης του Αφιερώματος.

Τις Εταιρείες, που είναι μέλη του ΕΒΕΛ για 50 συνεχή χρόνια, για το ιστορικό που μας έδωσαν.

Τον Δάσκαλο Βάσο Βενιζέλο, για την αφιλοκερδώς Φιλολογική Επιμέλεια του Αφιερώματος και για το έξοχο ποίημα του «ΛΕΜΕΣΟΣ».

Τον Σεπούκ Αλπερτ Έντουαρτ εγγονό του Έντουαρτ και το γιο του Έντουαρτ, Ρόμπερτ Έντουαρτ, για την ευγενή παραχώρηση ιστορικών φωτογραφιών από το Αρχείο της Οικογένειας.

Τον Δημήτρη Θεοδώρου, Λειτουργό στο Παττίχειο Δημοτικό Μουσείο, Ιστορικό Αρχείο και Κέντρο Μελετών Λεμεσού, για τις φωτογραφίες και τα έγγραφα που μας παραχώρησε.

Τον Τίτο Κολώτα, που ευγενώς μας παραχώρησε πολλές από τις Φωτογραφίες από το προσωπικό του Αρχείο και για την πολύτιμη βοήθεια του.

Τον Τάσο Ανδρέου, για την ευγενή παραχώρηση αρκετών Φωτογραφιών από το προσωπικό του Αρχείο.

Λεμεσός

Στη μνήμη Μάριου Τόκα

Σ' αυτή την πόλη που σκορπάει καρδιά κι αισθήματα
και με χαμόγελο τον ήλιο κάθε μέρα χαιρετά
όλα ξεχνιούνται και τα λάθη και τα κρίματα
γιατί η αγάπη μ' άλλα μέτρα τους ανθρώπους μελετά
στον πόνο δίνει βάλσαμο γιορτές και πανηγύρια
κι έχει ψυχή μ' ορθάνοιχτο στο φως τα παραθύρια.

Πόλη μου μάνα, Λεμεσός, αλμύρα ποτισμένη
με τ' ουρανού τα χρώματα φαντάζεις στολισμένη
πόδια θαλασσοφίλητα κι αγκάλη μυροφόρα
και τ' όνειρο ταξιδευτής στον Πριν μα και στο Τώρα.

Σ' αυτή την πόλη που με πάθος τρέφει οράματα
και μες στους δρόμους με τραγούδια και παρέες ξενυχτά
βρίσκουν εξήγηση μυστήρια και θαύματα
γιατί η αγάπη δένει με όρκο τους ανθρώπους πιο σφιχτά
οι μούσες τής χαρίζουνε νότες χρυσές και ρίμες
κι η λεβεντιά καταμετρά και πρόσωπα και μνήμες.

Βάσος Βενιζέλος

Περιεχόμενα

☞ Εισαγωγικό Σημείωμα	2
ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄ - «ΧΡΥΣΟ ΙΩΒΗΛΑΙΟ» 1962-2012	7
☞ Χαιρετισμοί	8
☞ Σύντομη Ιστορική Αναδρομή της Λεμεσού	13
☞ Τα πρώτα βήματα - Ίδρυση του Κυπριακού Εμπορικού Επιμελητηρίου	21
☞ Ιστορική Αναδρομή του Εμπορικού & Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Λεμεσού	23
☞ Βασικοί στόχοι	28
☞ Εκπροσώπηση σε Οργανισμούς της Κύπρου	30
☞ Συμμετοχή σε Τοπικές Επιτροπές	30
☞ Συμφωνίες Συνεργασίας & Διδυμοποιήσεις	31
☞ ΕΒΕΛ και Ευρωπαϊκή Ένωση	33
☞ Πρωτοποριακός Ρόλος σε θέματα Τουρισμού	35
☞ Κοινωνική Προσφορά	37
☞ Διοικητικά Συμβούλια από το 1962 – 2011 και η Δράση τους	39
☞ Προσωπικό ΕΒΕΛ	62
☞ Γιορτή του Κρασιού	63
☞ Ιδιόκτητο Κτήριο του ΕΒΕΛ - Ένα όνειρο υλοποιείται!	67
☞ Μαρίνα Λεμεσού	69
☞ Μέλη του ΕΒΕΛ για 50 συνεχή χρόνια	71
ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄ - Αναφορά στην Εμπορική & Βιομηχανική Λεμεσό του Χθες	107
☞ Παγκύπριες Πρωτιές της Λεμεσού	110
☞ Οι άνθρωποι που θεμελίωσαν το παρόν (πριν την ίδρυση του ΕΒΕΛ)	115
α) Βιομηχανίες, Βιοτεχνίες, Εργοτάξια	117
β) Οινοβιομηχανίες, Παράγωγα & Κρασέμποροι	122
γ) Εισαγωγείς & Μεγαλέμποροι	127
δ) Εξαγωγείς & Μεγαλέμποροι	130
ε) Υπηρεσίες	134
στ) Τουρισμός, Αναψυχή & Διασκέδαση	144
ζ) Άλλα Επαγγέλματα	158
η) Διάφορα Επαγγέλματα	164
☞ Χρήσιμες Ιστοσελίδες	167
☞ Χορηγός Έκδοσης	169
☞ Βιβλιογραφία & Πηγές	172

Εισαγωγικό Σημείωμα

Φέτος συμπληρώνονται 50 χρόνια από την ίδρυση του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Λεμεσού (ΕΒΕΛ) το 1962. Το ΕΒΕΛ συμπλήρωσε την πέμπτη δεκαετία της ζωής του. Το νέο Διοικητικό Συμβούλιο, που εξελέγη στις 6 Ιουλίου του 2011, κλήθηκε να αντιμετωπίσει τεράστια προβλήματα υπό πολύ δύσκολες συνθήκες, σίγουρα τις πλέον δύσκολες μετά την Τουρκική εισβολή στην Κύπρο το 1974. Πρόκειται για μία εποχή Παγκόσμιας Οικονομικής Κρίσης, με τις οικονομίες πλείστων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε δοκιμασία, την Ελλάδα να αντιμετωπίζει το ενδεχόμενο χρεοκοπίας και σοβαρούς κινδύνους να ελλοχεύουν για τη βιωσιμότητα του Ευρώ. Η έκθεση των μεγάλων Κυπριακών Τραπεζών στα Ελληνικά Κρατικά Ομόλογα και το «κούρεμά τους» προκάλεσαν μεγάλη έλλειψη ρευστότητας στην αγορά. Η μεγάλη καταστροφή από την τραγική έκρηξη της 11ης Ιουλίου 2011 στο Μαρί και η σχεδόν ολοκληρωτική καταστροφή του μεγαλύτερου ηλεκτροπαραγωγικού σταθμού της Κύπρου στο Βασιλικό και τα τεράστια προβλήματα που δημιούργησε στην οικονομία έκανε μια ήδη πολύ δύσκολη κατάσταση κατά πολύ δυσκολότερη. Η αίτηση για ένταξη της Κύπρου στο Μηχανισμό Στήριξης της ΕΕ αποτέλεσε το φυσικό και αναπόφευκτο επακόλουθο.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του ΕΒΕΛ, με επικεφαλής τον Πρόεδρό του, καταβάλλουν συνεχείς προσπάθειες για απάμβλυνση των επιπτώσεων της κρίσης, για την ορθολογικοποίηση των οικονομικών μας πραγμάτων και για τη δρομολόγηση μίας αναπτυξιακής πορείας που θα δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για μία καλύτερη συνέχεια. Παρά τα πολλά προβλήματα που έχει να αντιμετωπίσει, το ΕΒΕΛ δεν μπορούσε να μη γιορτάσει το **Χρυσό Ιωβηλαίο** του με τον δέοντα τρόπο. Έτσι συστάθηκε Επιτροπή Εκδηλώσεων για τα 50χρονα. Συμπωματικά, τα 50χρονα του ΕΒΕΛ συμπίπτουν με την ανάληψη της Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την Κυπριακή Δημοκρατία, για πρώτη φορά, από τον Ιούλιο μέχρι τον Δεκέμβριο του 2012.

Μέλη της Επιτροπής είναι οι Γιαννάκης Χριστοδούλου (Επίτιμος Πρόεδρος), Άθως Δ. Τηλλυρής (Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου) και Χρήστος Αναστασιάδης (Γραμματέας / Διευθυντής του ΕΒΕΛ). Ανάμεσα στις

άλλες ενέργειες για να τιμηθεί η 50η επέτειος, αποφασίστηκε και η έκδοση Αφιέρωματος για τα 50χρονα, που ανάλαβε να ετοιμάσει η Επιτροπή. Το Αφιέρωμα ήταν και το δυσκολότερο έργο της Επιτροπής, αφού ανάμεσα στα άλλα, έπρεπε να μαζευτούν από τα χρονοντούλαπα των επιχειρήσεων και άλλων οργανισμών, φωτογραφίες, έγγραφα, διαφημίσεις κ.λ.π από την τότε εποχή μέχρι σήμερα.

Ανατέθηκε στο μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου Άθω Τηλλυρή να καταγράψει εκτενώς την αναπτυξιακή δράση, προσφορά και επιτεύγματα των εκάστοτε Διοικητικών Συμβουλίων από το 1962 μέχρι σήμερα που γιορτάζουμε τα 50χρονα μας. Το Αφιέρωμα θα μπορούσε να χαρακτηριστεί και σαν μια συντομη, αλλά περιεκτική **Αναδρομή της Εμπορικής και Βιομηχανικής Λεμεσού**, αφού περιλαμβάνει εκτός από Ιστορία του ΕΒΕΛ και πολλά ιστορικά στοιχεία της Λεμεσού.

Σημειώνουμε ευχαρίστως το γεγονός ότι η Λεμεσός έχει πάρα πολλές πρωτιές ανά το Παγκύπριο, αλλά και το Πανελλήνιο. Έχουν καταγραφεί πέραν από 200 πρωτιές της Λεμεσού μέχρι σήμερα! Καταγράφονται οι πιο σημαντικές και κυρίως όσες έχουν σχέση με το Εμπόριο, τη Βιομηχανία και τις Υπηρεσίες.

Στο Αφιέρωμα περιλαμβάνονται και μερικές σημαντικές «Εμπορικές» αναφορές στα Μεσαιωνικά χρόνια, που βρίσκουμε κυρίως στα κρατικά αρχεία ξένων χωρών και στις περιγραφές των ξένων περιηγητών. Πολλές καταγράφηκαν σε βιβλία από σημαντικούς ερευνητές της Ιστορίας της Λεμεσού και στις εφημερίδες. Μια τέτοια σημαντική πηγή στα ξένα έγγραφα είναι το βιβλίο του Κώστα Α. Πηλαβάκη «Η Λεμεσός σ' άλλους καιρούς».

Χαρακτηριστικά μπορούμε να πούμε με βεβαιότητα ότι η Λεμεσός στα χρόνια της Τουρκοκρατίας ήταν μια εντελώς υπανάπτυκτη πόλη, μια πολίχνη για την ακρίβεια, που απείχε πολύ στην ανάπτυξη από τις άλλες πόλεις της Κύπρου. Τα προϊόντα που εξήγαγε στις αρχές του 19ου αιώνα ήταν κυρίως κρασιά και χαρούπια, με εμπόρους όπως την οικογένεια Φραγκούδη, στην Τεργέστη, Μασσαλία, Βενετία και άλλες Ευρωπαϊκές πόλεις. Μόνο μετά την άφιξη των Άγγλων η Λεμεσός πήρε μια τεράστια ανάπτυξη.

Ο Παλαίμαχος, στο βιβλίο «Παλαιαί Αναμνήσεις» αναφέρει «Το 1869 η Λεμεσός είναι μια μικρή πλινθόκτιστη πόλιν με 4.000 μόλις ψυχές, Οθωμανοί και Έλληνες Χριστιανοί κυρίως, αλλά και λίγοι Αρμένιοι, Φραγκολεβαντίνοι, Εβραίοι, Συριανοί και μαύροι σκλάβοι... δρόμοι χωματένιοι χωρίς φωτισμό, όπως το χωριό μου το Πισσούρι, χωρίς μεγάλα χτίρια και μεγαλοπρεπείς ναούς, με μόνη εξαίρεση το κάστρο της, χωρίς Ταχυδρομείο, Τράπεζες, Τηλεγραφείο, Νοσοκομείο, Εργοστάσια, Κέντρα αναψυχής, Εστιατόρια, Ξενοδοχεία, Θέατρα κ.λ.π.». Από το βιβλίο με τις αναμνήσεις του Παλαίμαχου, αντλήσαμε πολλές πληροφορίες για την Εμπορική Λεμεσό του 19ου αιώνα κυρίως επί Τουρκοκρατίας. Σημαντικότερο ρόλο, στις τότε εμπορικές δραστηριότητες και ιδιαίτερα στο εμπόριο χαρουπιών, είχε και το χωριό Πισσούρι, τόπος καταγωγής του Παλαίμαχου.

Μέσα από πολλά έγγραφα και φωτογραφίες από το παρελθόν, που περιλαμβάνονται στο Αφιέρωμα, αναβιώνει ξανά μια πολύ δύσκολη, αλλά καθ' όλα επιτυχημένη εποχή και καταγράφεται ο μόχθος, η έμπνευση, η τόλμη, ο ενθουσιασμός και η πρωτοπορία που διακατέχει ανέκαθεν τους Λεμεσιανούς. Στις σελίδες του Αφιερώματος «παρελαύνουν» τα ονόματα των πιο σημαντικών Λεμεσιανών, αφού το Εμπόριο και το Πνεύμα ήσαν άρρητα δεμένα με την κάθε εποχή.

Είμαστε σίγουροι ότι το Αφιέρωμα θα ξυπνήσει πολλές μνήμες στους σκαπανείς της ανάπτυξης του Εμπορίου, της Βιομηχανίας και των Υπηρεσιών, που έθεσαν τα γερά θεμέλια για να είναι σήμερα η Λεμεσός η Οικονομική, Εμπορική και Τουριστική Πρωτεύουσα της Κύπρου.

Το Αφιέρωμα αποτελεί και φόρο τιμής προς τους παλαιούς πρωτοπόρους της Λεμεσού, που δεν βρίσκονται εν ζωή για να απολαύσουν την σύγχρονη και **Ευρωπαϊκή Λεμεσό** του σήμερα, μα και εκδήλωση ευχαριστίας προς τους νεότερους για όσα πρόσφεραν και εξακολουθούν να προσφέρουν για την ανάπτυξη της πόλης μας.

Πιστεύουμε επίσης πως μπορεί να αποτελέσει ένα πολύ χρήσιμο «εργαλείο» για την σημερινή και την νέα γενιά της Λεμεσού και της Κύπρου γενικότερα και χρήσιμη πηγή άντλησης πληροφοριών για τους μελλοντικούς ερευνητές και μελετητές της Ιστορίας της Λεμεσού.

Η πλούσια και εκτενής βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε αποτελεί ένα πολύ μεγάλο μέρος της αμιγούς

Λεμεσιανής Βιβλιογραφίας και θα είναι χρήσιμη για όσους θέλουν να μάθουν περισσότερα για την Λεμεσό και για άλλους μελετητές της αγαπημένης μας πόλης. Έγινε διασταύρωση των πληροφοριών και καταγράφησαν κατά την γνώμη του συγγραφέα οι επικρατέστερες.

Ως υστερόγραφο παραθέτω μια δική μου σκέψη που πιστεύω αντανακλάται σε όλους τους Λεμεσιανούς. Ο Εθνικός ποιητής της Κύπρου Βασίλης Μιχαηλίδης, ήταν αθεράπευτα ερωτευμένος με την «γνωστή-άγνωστη» «Ανεράδα», για την οποία έγραψε και το ομώνυμο ποίημα. Εμείς οι Λεμεσιανοί και πολλοί Κύπριοι είμαστε αθεράπευτα ερωτευμένοι με τη Λεμεσό. Για τον Μιχαηλίδη η «Ανεράδα» παρέμεινε όνειρο, για μας τους Λεμεσιανούς **η Λεμεσός του Σήμερα και του Αύριο είναι Πραγματικότητα!**

Άθος Δ. Τηλλυρής
Έρευνα και Συγγραφή
(Μέλος Διοικητικού
Συμβουλίου ΕΒΕΛ)

Σημείωση:

Η συγγραφική εργασία του παρόντος αφιερώματος ολοκληρώθηκε το 2012. Ως εκ τούτου δεν υπάρχουν οποιοσδήποτε αναφορές σε μετέπειτα οικονομικές ή άλλες εξελίξεις, ούτε και σε επιχειρήσεις οι οποίες συμπλήρωσαν 50 χρόνια ως μέλη του ΕΒΕΛ μετά το τέλος του 2012.

Δημοτική Βιβλιοθήκη (Μέγαρο Πηλαβάκη)

Παραλιακό Μέτωπο Λεμεσού

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄

«ΧΡΥΣΟ ΙΩΒΗΛΑΙΟ»
1962-2012

Χαιρετισμοί

Υπουργός Εμπορίου Βιομηχανίας & Τουρισμού

κ. Νεοκλής Συλικιώτης

Το ΕΒΕ Λεμεσού συμπληρώνει φέτος, σε μία χρονιά ιδιαίτερων προκλήσεων για την κυπριακή οικονομία, 50 χρόνια δημιουργικής και ουσιαστικής προσφοράς στην πόλη και επαρχία Λεμεσού και στον τόπο μας γενικότερα. Σε αυτά τα 50 χρόνια, τα μέλη του Επιμελητηρίου έχουν να επιδείξουν δυναμισμό και διορατικότητα, με σημαντικά επιτεύγματα στους τομείς του εμπορίου, της βιομηχανίας, του τουρισμού και των υπηρεσιών.

Η Λεμεσός πρωτοστατεί σήμερα στην υλοποίηση του στόχου μας για εδραίωση της Κύπρου ως σημαντικού επιχειρηματικού κέντρου και κέντρου παροχής υπηρεσιών. Με αιχμή του δόρατος τις τουριστικές της υποδομές, προχωρεί με αποφασιστικά βήματα στην υλοποίηση σημαντικών έργων, όπως η Μαρίνα Λεμεσού, η νέα αίθουσα επιβατών του Λιμανιού και η ανάπλαση του Παλαιού Λιμανιού, του Μόλου και του Ιστορικού Κέντρου.

Παράλληλα, η Λεμεσός αναμένεται να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο και κατά την Κυπριακή Προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ, αφού θα φιλοξενήσει 28 συνέδρια.

Ως Κυβέρνηση, μέσα από διάφορα Σχέδια Χορηγιών και την εφαρμογή ενισχυτικών μέτρων και πολιτικών, προσφέρουμε στήριξη στις επιχειρήσεις μας, ιδιαίτερα τις μικρομεσαίες, στο εξαγωγικό εμπόριο υπηρεσιών και εγχώριων προϊόντων, καθώς και στην προσέλκυση ξένων επενδύσεων.

Για το τελευταίο, σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν και οι προσπάθειές μας για ολοκληρωμένη ενεργειακή στρατηγική και μετατροπή της Κύπρου σε σημαντικό περιφερειακό ενεργειακό κέντρο, με την εκμετάλλευση των κοιτασμάτων υδρογονανθράκων στην κυπριακή ΑΟΖ και την παράλληλη προώθηση της Εξοικονόμησης Ενέργειας και της χρήσης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας.

Με αυτές τις σκέψεις, συγχαίρω το ΕΒΕ Λεμεσού για τη συμπλήρωση 50 χρόνων ζωής και ευχαριστώ το Διοικητικό Συμβούλιο, τη Διεύθυνση και τα μέλη του ΕΒΕ Λεμεσού, για το πολυσήμαντο έργο που επιτελεί και τις καλές υπηρεσίες που προσφέρει στον τόπο.

Πρόεδρος ΚΕΒΕ

κ. Φειδίας Πηλείδης

Είναι με ιδιαίτερη χαρά που χαιρετίζουμε τα 50 χρόνια πλούσιας δράσης και προσφοράς του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Λεμεσού (ΕΒΕΛ).

Από της ίδρυσής του το 1962, μέχρι σήμερα, το ΕΒΕΛ έχει να επιδείξει μια πολυποικιλη δραστηριότητα, η οποία πέραν από την εξυπηρέτηση των μελών του συνέβαλε και στη σημερινή ανάπτυξη και πρόοδο της πόλης της Λεμεσού.

Δεν θα ήταν υπερβολή να λεχθεί ότι το ΕΒΕΛ διαχρονικά διαδραμάτισε και μέχρι σήμερα διαδραματίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στην οικονομική και εμπορική ζωή της Λεμεσού. Με τις πολλές πρωτοβουλίες του, τις αναπτυξιακές προτάσεις του και τις εποικοδομητικές παρεμβάσεις του, κατάφερε:

- ☞ Να στηρίξει τον σύγχρονο αναπτυξιακό προσανατολισμό της Λεμεσού
- ☞ Να ενισχύσει την επιχειρηματικότητα των μελών του.
- ☞ Να αναδείξει τη Λεμεσό σε επιχειρηματικό κέντρο με την προσέλκυση πολλών ξένων επιχειρήσεων.
- ☞ Να προωθήσει ζωτικά έργα υποδομής, όπως οι βιομηχανικές περιοχές, το νέο λιμάνι, η μαρίνα Λεμεσού, το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο, το Τεχνολογικό Πάρκο, πολλά οδικά έργα, σύγχρονες τουριστικές εγκαταστάσεις και άλλα.

Αξιολογώντας σήμερα την 50χρονη προσφορά του ΕΒΕΛ, μπορούμε μετά βεβαιότητας να πούμε ότι αποτέλεσε τον βασικό στυλοβάτη της ανάπτυξης της Λεμεσού, μιας πόλης πρότυπο για επιχειρηματική και τουριστική δραστηριότητα.

Ως ΚΕΒΕ είμαστε υπερήφανοι για τη πλούσια δράση και την προσφορά του ΕΒΕΛ και με την ευκαιρία αυτή θέλουμε να εκφράσουμε τα συγχαρητήριά μας σ' όλους όσους διετέλεσαν μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του Επιμελητηρίου από το 1962 μέχρι σήμερα.

Η ανιδιοτελής και πολύπτυχη προσφορά αυτών των ανθρώπων είναι αποτυπωμένη σήμερα στα έργα ανάπτυξης και στο σύγχρονο πρόσωπο της Λεμεσού. Η πολύχρονη και πολυδιάστατη δράση τους αποτελεί τον καλύτερο σελιδοδείκτη της ιστορίας, τόσο του ΕΒΕΛ όσο και της ίδιας της Λεμεσού.

Πέραν, όμως, της προσφοράς προς τη Λεμεσό και τον επιχειρηματικό κόσμο της, το ΕΒΕΛ συνέβαλε τα μέγιστα και στην ανάπτυξη του ΚΕΒΕ και του Επιμελητηριακού θεσμού στη Κύπρο όσο και στο εξωτερικό.

Σε στενή συνεργασία με τα άλλα τοπικά ΕΒΕ, το Επιμελητήριο Λεμεσού βοήθησε στην ενίσχυση και εξάπλωση του Επιμελητηριακού θεσμού, ο οποίος σήμερα χαίρει ιδιαίτερης εκτίμησης τόσο στην Κύπρο, όσο και στο εξωτερικό.

Μαζί με όλη την επιχειρηματική τάξη του τόπου, δώσαμε κοινές μάχες, χαράξαμε νέους δρόμους για την οικονομία και συμβάλαμε στον εκσυγχρονισμό και στην αναμόρφωση της κυπριακής κοινωνίας.

Αν σήμερα η Κύπρος διαθέτει μια καλή οικονομία, είναι πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωζώνης και χαρακτηρίζεται από ένα υψηλό βιοτικό επίπεδο, αυτό οφείλεται και στη δράση των Επιμελητηρίων μας.

Είμαστε σίγουροι ότι το ΕΒΕΛ και το σημερινό Διοικητικό Συμβούλιό του θα συνεχίσουν με τον ίδιο ζήλο και την ίδια εργατικότητα. Καθοδηγούμενοι από την πλούσια προσφορά των προκατόχων τους θα οικοδομήσουν με επιτυχία και στην επόμενη μέρα, τόσο του Επιμελητηρίου όσο και της ίδιας της Λεμεσού.

Με την ευκαιρία των 50χρονων του ΕΒΕΛ, λοιπόν, συγχαίρουμε τους σκαπανείς και πρωταγωνιστές της προηγούμενης εποχής και είμαστε δίπλα στη νέα γενιά των Επιμελητηριακών που κρατούν σήμερα τη σημαία του ΕΒΕΛ.

Μαζί θα καταφέρουμε να πετύχουμε τους στόχους μας και ν' ανοίξουμε νέους ορίζοντες ευημερίας και προόδου, τόσο για τα μέλη μας, όσο και τον τόπο μας.

Δήμαρχος Λεμεσού
κ. Ανδρέας Χρίστου

Με μεγάλη χαρά αλλά και ξεχωριστή τιμή χαιρετώ την έκδοση του Αφιερώματος με την ευκαιρία της συμπλήρωσης των 50 χρόνων από την ίδρυση του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Λεμεσού.

Δεν είναι τυχαίο που η ίδρυση του ΕΒΕΛ χρονολογικά τοποθετείται αμέσως μετά την ανακήρυξη της Κυπριακής Δημοκρατίας, όταν στην πατρίδα μας άρχισαν να διαμορφώνονται οι δομές της νέας πολιτείας, αλλά και του δημόσιου βίου, όταν οι Κύπριοι και ειδικότερα οι Λεμεσιανοί εμπορευόμενοι και επιχειρηματίες ήθελαν να αξιοποιήσουν πλήρως τις νέες δυνατότητες της μετααποικιακής περιόδου, αλλά και της γοργής τότε παγκόσμιας ανάπτυξης.

Το ΕΒΕΛ όλα αυτά τα χρόνια όχι μόνο πρόβαλε και προώθησε τα καλώς νοούμενα συμφέροντα των μελών του, αλλά ήταν μια από τις βασικές συνιστώσες δυνάμεις για την ανάπτυξη της πόλης και της επαρχίας Λεμεσού.

Σε στενή συνεργασία με διάφορους φορείς, αλλά κυρίως με το Δήμο Λεμεσού, τα κατά καιρούς Συμβούλια του ΕΒΕΛ εργάστηκαν αποτελεσματικά για την προώθηση μεγάλων έργων στην πόλη μας, ενεργώντας πάντοτε με σοβαρότητα και υπευθυνότητα υπεράνω παραταξιακών επιλογών, μακριά από τη δημαγωγία και τον λαϊκισμό.

Όλα αυτά τα χρόνια τίμησαν την θέση του Προέδρου και του Μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου άξιοι συμπολίτες μας, με δημόσιο πνεύμα και αγάπη προς την πόλη, προς τους οποίους οφείλουμε αναγνώριση και εκτίμηση.

Η στενή και καρποφόρα συνεργασία του ΕΒΕΛ με τον Δήμο Λεμεσού έχει καταστεί ακρογωνιαίος λίθος της κοινής προσπάθειας των Λεμεσιανών για ολόπλευρη ανάπτυξη της πόλης μας και έχει ενισχυθεί ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια.

Απευθύνουμε λοιπόν εγκάρδιες ευχές και θερμά συγχαρητήρια προς την ηγεσία και τα μέλη του ΕΒΕΛ με την ευκαιρία της σημαντικής επετείου των 50 χρόνων και ευχόμαστε νέες επιτυχίες στο Επιμελητήριο προς το καλό ολόκληρης της πόλης.

Πρόεδρος ΕΒΕΛ

κ. Φιλόκυπρος Ανδρέου

Είναι με ιδιαίτερη χαρά που προλογίζω το παρόν Αφιέρωμα με την ευκαιρία των 50χρονων του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Λεμεσού και θεωρώ ευτυχή συγκυρία το γεγονός ότι αυτή η σημαντική για την ιστορία του ΕΒΕΛ επέτειος συμπίπτει με τη δική μου παρουσία στην προεδρία του οργανισμού.

Πέρασαν 50 χρόνια από την ημέρα, το Σεπτέμβριο του 1962, που η τότε Εμποροβιομηχανική Ομοσπονδία και ο Σύνδεσμος Ανάπτυξης Λεμεσού ένωσαν και τυπικά τις δυνάμεις τους, δημιουργώντας το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Λεμεσού, που έμελλε να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στα οικονομικά πράγματα της πόλης και επαρχίας μας.

Σε όλα αυτά τα χρόνια το Επιμελητήριο δήλωσε δυναμικά παρόν σε όλες τις φάσεις του οικονομικού και αναπτυξιακού γίνεσθαι της Λεμεσού. Στήριξε ποικιλοτρόπως τα μέλη του, ομαδικά, κλαδικά και ατομικά. Διέγνωσε τις εκάστοτε αναπτυξιακές ανάγκες της πόλης και επαρχίας και συνέβαλε με τον ένα ή τον άλλο τρόπο στην υλοποίηση σημαντικών έργων που προώθησαν την οικονομική ανάπτυξη και κοινωνική ευημερία του τόπου μας, από το φράγμα του Κούρρη μέχρι τη Μαρίνα, από τις βιομηχανικές περιοχές μέχρι τη δημιουργία και επέκταση του λιμανιού, από τα οδικά έργα μέχρι τη δημιουργία του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου.

Σίγουρα η οικονομική φυσιογνωμία της Λεμεσού έχει διαφοροποιηθεί σημαντικά από τη δεκαετία του 60, με την προσθήκη στο εμπόριο και στη βιομηχανία του τομέα των υπηρεσιών και του τουρισμού. Το Επιμελητήριό μας αγκάλιασε και αυτούς τους δύο τομείς, έχοντας ουσιαστικά εξελιχθεί στον κατ' εξοχή φορέα του συνόλου του επιχειρηματικού κόσμου.

Σήμερα, 50 χρόνια μετά, το Επιμελητήριο παραμένει επί των επάλξεων ως υποστηρικτής των 800 και πλέον μελών του αφ' ενός, αλλά και ως φορέας ανάπτυξης της Λεμεσού αφ' ετέρου. Μέσα από την αγαστή συνεργασία με τους άλλους αιρετούς και μη φορείς της πόλης και επαρχίας θα εξακολουθήσουμε να προσπαθούμε για τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα, για να έχουμε μία ανθηρή οικονομία και μια καλύτερη ποιότητα ζωής για όλους στη Λεμεσό, μόνιμους κατοίκους και μη.

Σύντομη Ιστορική Αναδρομή της Λεμεσού

Η συμπρωτεύουσα της Κύπρου είναι χτισμένη πάνω στο κύμα της Μεσογείου θάλασσας, τοποθετημένη σε ένα προνομιούχο τετράγωνο. Ανατολικά το αρχαίο βασίλειο της Αμαθούντας, δυτικά το αρχαίο βασίλειο του Κουρίου, στα βόρεια η οροσειρά του Τροόδου και στα νότια η θάλασσα. Βρίσκεται στο σταυροδρόμι Ευρώπης, Ασίας και Αφρικής και σηματοδοτεί τα νοτιότερα σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όπως αναφέρει ο Πλουτάρχος στο βιβλίο του «Τα Προικία της Λεμεσού», «Βρισκόταν η Λεμεσός στην ευρεία νότια ακτή, από όπου η πρόσβαση προς την Ευρώπη και την Αφρική ήταν ευκολότερη».

Αρχαίο Αμφιθέατρο του Κουρίου

Ο Παναγιώτης Περισιάνης στο βιβλίο του «Πόλεις και Πολιτισμός», μας καταγράφει μια αναφορά του περιηγητή R.A. Saville του 1878 «Η Λεμεσός γενικά θεωρείται πως βρίσκεται στην καλύτερη τοποθεσία της Κύπρου, είναι περισσότερο Ευρωπαϊκή στην εμφάνιση της από οποιοδήποτε άλλο μέρος στο νησί και όλοι οι ταξιδιώτες την περιγράφουν ως αρκετά συγυρισμένη, καθαρή και υγιεινή, με υποφερτά σπίτια κτισμένα από πηλό και πέτρα».

Η Λεμεσός αρχίζει να αναφέρεται στα κείμενα ως Νεμεσός από τις αρχές του 10ου αιώνα και έχει μια ζωή πέραν των δέκα αιώνων. Σε ιστορικές αναφορές συναντούμε διάφορες παλαιότερες ονομασίες της πόλης, όπως Θεοδοσιανή, Βερεγγαρία, Νεάπολις, Νιμόνια, Λεμισσός, Λιμησός κ.ά. Ο Ξενοφών Φαρμακίδης στο βιβλίο του «Η ιστορία της Λεμεσού» κάνει εκτενείς αναφορές στην ετυμολογία του ονόματος Λεμεσός. «Ο μόνος όστις ησχολήθη περί τό έτυμον αυτής, ήτο ο καθηγητής της φιλολογίας εν τώ εθνικώ Πανεπιστημίω και νομικός Σίμος Μενάρδος, προτείνας τόν όρον Λεμεσός, στηριχθείς επί τής προσλήψεως τής ονομασίας έκ του παρακείμενου δάσους». (Nemus στα Λατινικά σημαίνει δάσος).

Η Αθηνά Ταρσούλη στο βιβλίο της «Κύπρος» αναφέρει «Η ζωτικότερη Λεμεσός, είναι μια πολύ παλιά πολιτεία, αδελφή της αρχαίας Αμαθούντας, που εστάθηκε από τις ακμαιότερες πόλεις της αρχαιότητας στην Κύπρο.»

Στο «Χρονικόν» του Λεοντείου Μαχαιρά, αναφέρονται «Η αγία δέσποινα Ελένη... ήρτεν εις τήν Ανατολήν και ήρτεν εις τήν Κύπρον και επέξευ-

σε πρός τήν Λεμεσόν και ήρτεν τό νησίν έρημον...» Ο Βουστρώνιος στο «Χρονικόν» του αναφέρει τρεις φορές την Λεμεσό «Και εστράφην ο ρήγας εις τήν χώραν διά νά πάρη τόν κάμπον νά πάγη εις τήν Αμμόχωστον. Καί επήγεν και ετέντωσεν εις τήν μεριάν τού Αγίου Νικολάου, και ό αμυράς εις τήν πόρταν τής Λεμεσού μέ ούλους τούς Σαρακηνούς».

Αρχαιολογικά Ερείπια της Αμαθούντας

Ο Δομινικανός μοναχός Felix Faber επισκέφτηκε την Νιμόνια το 1483 καθ' οδόν προς τους Αγίους Τόπους. Επισημαίνει στο ταξιδιωτικό του τη μεγάλη σημασία που έχει το λιμάνι της Λεμεσού για εμπορικούς σκοπούς. «*Η γεωγραφική της θέση, είναι πολύ σημαντική, αφού βρίσκεται αντίκρυ σε σπουδαία λιμάνια όπως η Τύρος και η Σιδώνα. Από εδώ με ούριο άνεμο, μπορεί κανείς να ταξιδεύσει σε σπουδαία εμπορικά λιμάνια της περιοχής για εμπορικές υποθέσεις σε ένα ημερονύχτι*». Σημαντικό είναι και το γεγονός ότι στη Λεμεσό κατέφυγαν πολλοί Ναΐτες και Ιωαννίτες Ιππότες μετά την ήττα τους και

Η Παλιά Λεμεσός

την κατάληψη της Ιερουσαλήμ από τον Σαλαντίν το 1187 μ.Χ. (Οι Ιππότες εκτός από «προστάτες» της Χριστιανικής Πίστης ήταν οι προστάτες του χρήματος, αφού ήταν οι πλουσιότεροι έμποροι και επιχειρηματίες της εποχής, με δικές τους τράπεζες). Η επιλογή της Λεμεσού δεν ήταν τυχαίο γεγονός.

Η Λεμεσός είναι συνδεδεμένη με το βουνό και ιδιαίτερα την θάλασσα. Στο βουνό βρίσκονταν τα κύρια εξαγωγικά προϊόντα της εποχής, όπως οι αμπελώνες, το μεταλλείο αμιάντου, τα χαρουπόδεντρα, οι ελιές κ.ά. Από την θάλασσα γίνονταν οι εξαγωγές. Στις διάφορες ιστορικές αναφορές για την Λεμεσό, αντλούμε μια πολύ καλή ιδέα για τα προϊόντα που εξήγαγε η Κύπρος από το λιμάνι

της Λεμεσού στις ελληνικές πόλεις, στην Φοινίκη, στην Ενετία και σε άλλες πόλεις της Μεσογείου. Μέχρι σήμερα διασώζονται τα ερείπια του λιμανιού της αρχαίας Αμαθούντας που ανάσκαψε πριν 20 περίπου χρόνια Γαλλική Αρχαιολογική αποστολή.

Αεροφωτογραφία Ακτογραμμής της Λεμεσού

Κρασί, μούστος, Κουμανδάρια, σταφύλια, σταφίδες, ξύδι, αμιάντος, γύψος, πέτρες, χαρούπια, φοινιώτικα πθήρια, αγγεία, αμύγδαλα, μπαμπάκι, σιτάρι, αλάτι, ζάχαρη, μαλλιά, ακόμα και ζαχαροκάλαμο και άλλα προϊόντα παράγονταν και εξάγονταν από την Κύπρο.

Ο Παύλος Φλουρέντζος αναφέρει στο βιβλίο του «*Τα Τσέχικα οδοιπορικά της Αναγέννησης και η Κύπρος*». «*Η πόλη της Λεμεσού είναι κακοκτισμένη κατά μήκος της παραλίας χωρίς τείχη ούτε οχυρωματικά έργα, σαν να επρόκειτο για χωριό... Την Κυριακή 24 του Οκτώβρη 1493 μείναμε αγκυροβολημένοι στο λιμάνι της Λεμεσού ολόκληρη μέρα γιατί φόρτωναν σακιά με χαρούπια για την Βενετία παρ'*

όλο που ήταν Κυριακή. Εδώ υπάρχουν πολλά και φτηνά χαρούπια».

Τα χαρούπια ή άλλως αποκαλούμενα **ΜΑΥΡΟΣ ΧΡΥΣΟΣ** της Κύπρου, ήταν το βασικότερο εξαγωγικό προϊόν της Κύπρου μέχρι και τα μέσα του 20ου αιώνα. Η «ταπεινή» χαρουπιά ή άλλως τερατσιά, έδινε τους πλούσιους καρπούς της που χρησιμοποιούνταν για τροφή ζώων, αλλά και ανθρώπων, για κατασκευή γόμας, κατασκευή σοκολάτας και

άλλων γλυκών, μελιού (του υγιεινού τερατσόμελου), σπύρτου (οινόπνευμα), παστελιού (πανήγυρις στην Ανώγυρα), ζάχαρης κ.ά. προϊόντων. Χρησιμοποιούνταν επίσης στην κατασκευή φαρμάκων. Ακόμα και ο «άχρηστος» πυρήνας των χαρουπιών χρησιμοποιούταν για την κατασκευή γόμας και άλλων μη βρώσιμων προϊόντων.

Ο Κώστας Πηλαβάκης στο βιβλίο του «Η Λεμεσός σ' άλλους καιρούς» καταγράφει σχεδόν όλες τις αναφορές για την Λεμεσό που συναντούμε στα γραπτά των επισκεπτών της Λεμεσού από τα Μεσαιωνικά χρόνια μέχρι και σήμερα. Στην «χρονογραφία του Pere Etienne de Lousignan», αναφέρονται «*Συχνά εγώ με τον κύριο Marquiende Sceble στη Λεμεσό είχαμε μετρήσει πλοία των Βενετών, που έρχονταν κάθε χρόνο το λιγότερο είκοσι. Απ' αυτά μερικά εκμισθώνονταν από τους εμπόρους, άλλα για 7,000, άλλα για 10,000 και 14,000 σκούδα, για να μεταφέρουν από την Κύπρο εμπορεύματα, όπως σιτάρι, αλάτι, ζάχαρη, μπαμπάκι, μαλλιά και άλλα.*

Ο Μόλος, Λεμεσού

Ο Γερμανός Franz Von Loher στο βιβλίο του «Cyprus Historical and Descriptive» επισημαίνει το εμπορικό δαιμόνιο των Λεμεσιανών και αναφέρει «*Limassol at the present day (19ος αιώνας) contains about six thousand inhabitants, of whom one-third, and these the poorest are Turks. Among the Greek population there are already several well-to-do merchants who trade in flax and wool.*

Όσον αφορά τη τουριστική αξία της Λεμεσού σημειώνουμε την εξής σημαντική αναφορά. Ο William Wilde, πατέρας του φλεγματικού Άγγλου λογοτέχνη Oscar Wilde, στο βιβλίο του «Narrative of a Voyage» περιγράφει τα ταξίδια του γύρω στο 1840. Επισκέφθηκε και την Κύπρο αλλά μόνο τη Λεμεσό και δυστυχώς ελάχιστα τον εν-

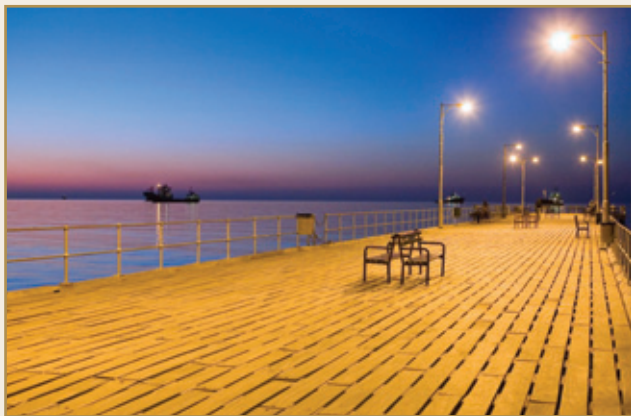
θουσίασε εκτός από το κρασί της, που ήταν και ο κύριος λόγος επίσκεψης στη Λεμεσό. Αναφέρει «*We 'brought up' in an open roadstead off the town of Limassol, which is situated upon a low bank of sand, with a surfy beach before it. It has little calculated to interest the visitor.*». Συνεχίζει «*The principal trade of this place is wine, of the fame of which we had heard much.*».

Στο βιβλίο του «Μνήμες της Λεμεσού» θυμάται, όταν ήταν μικρός ο Μιχάλης Πιτσιλλίδης: «*Ήξερα κι όλες από πού ερχόντουσαν. Το «Ασπασία», το «Ιφιγένεια» και το «Αλκμήνη» από τον Πειραιά, το «Φουατιέ» από την Αλεξάνδρεια, το «Βέσπα» από το Τριέστι της Ιταλίας. Οι ατμάκατοι του Αιβαλιώτη και του Αλί Καπτάν κι οι μαούνες του Φιλιππίδη και του Οσμάν Καπτάν, πηγαίνονταν μεταφέροντας επιβάτες και εμπορεύματα.*

Ο Μιχάλης Πιτσιλλίδης μας θυμίζει και τα όρια της τότε Λεμεσού, αφού μετά την Γλάδστωνος, στην Αγίας Ζώνης, ήταν όλο χωράφια και ερημιές «*Ενώ ο αδελφός του Βάσος και ο φίλος του Νεοκλής Λουλούδης παγίδευαν σγαρτίλια (καρδερίνες), έπιασαν μια αλεπού.*».

Στο National Geographic Magazine, τεύχος Ιουλίου 1928, αναφέρεται ότι το λιμάνι της Λεμεσού είναι ένα μοντέρνο λιμάνι. «*Limassol is a modern port. Even as recently as the twelfth century the vessels are anchored at Amathus.*».

Άλλες ασχολίες των κατοίκων της πόλης της Λεμεσού, που πολλές τις «έφαγε» η πρόοδος και η βιομηχανοποίηση, ήταν :- ψαράδες, σφουγγαράδες κυρίως από την Κάλυμνο (πολλοί πνίγηκαν στην Κύπρο ενώ μάζευαν σφουγγάρια), καλαθάδες, καρεκλάδες, στρατουράδες, ζεμπιλάδες, πελεκάνοι, βαρελιτζήδες, παπλωματάδες, ξυλογλύπτες, σκα-

Η Αποβάθρα του Παλιού Λιμανιού

λιστές πέτρας, τσαγκάρηδες, ράπτες και μοδίστρες, καπελούδες, πιθαράδες, χαλκωματήδες, κωμοδρόμοι, γανωματήδες, αγγειοπλάστες, υφάντριες, κηροποιοί, στεφανούδες, μαχαιροποιοί, μαμμούδες, ζωέμποροι, καμηλάρηδες, παρπέρηδες και κομμώτριες, μεταξάδες, μπακάληδες, παλιατζήδες,πραματευτάδες, φωτογράφοι, αμαξάδες, εφημεριδοπώλες, βιβλιοπώλες, λούστροι, ταβερνιάρηδες, ζαχαροπλάστες, σερβιτόροι, τελάληδες κ.ά.

Όπως προαναφέρθηκε στο Εισαγωγικό Σημείωμα, ο Παλαίμαχος αναφέρει ότι η Λεμεσός στα χρόνια της Τουρκοκρατίας ήταν μια υπανάπτυκτη πολίχνη χωρίς καμία υποδομή. Οι Άγγλοι που αντιλήφθηκαν την αξία της Λεμεσού ενθάρ-

ρυναν το έμπυχο υλικό των Λεμεσιανών Πρωτοπόρων και η Λεμεσός εισήλθε σε πορεία ραγδαίας ανάπτυξης. Ενδεικτικό της αναγνώρισης και σημασίας της Λεμεσού από τους Άγγλους, ήταν ότι το 1894, περίπου 16 χρόνια μετά την άφιξή τους το 1878, οι Άγγλοι προτείνουν στον Κυβερνήτη όπως η πρωτεύουσα της Κύπρου μεταφερθεί στην Λεμεσό. Το γεγονός είχε ήδη επισημάνει στην επίσκεψη του στην Κύπρο ένα μόλις χρόνο μετά, το 1879, ο Sir Samuel Baker στο βιβλίο του «Cyprus as I saw it in 1879». Αναφέρει «**The capital should be Limassol, which will become the Liverpool of Cyprus. Lefkosia is completely out of the commercial route.**».

Η Λεμεσός σύμφωνα με τον πρώτο τουριστικό οδηγό της Κύπρου που εκδόθηκε το 1954 από το πρώτο Τουριστικό Γραφείο του Λούη, είχε μόνο 26.000 κατοίκους, εκ των οποίων οι 21.500 ήταν Έλληνες και οι 4.000 Τούρκοι. Σήμερα, 58 χρόνια μετά, η Λεμεσός φιλοξενεί πέραν των 220.000 κατοίκων, κατά το πλείστον Ελληνοκύπριων. Ανάμεσα τους πολλοί Ρώσοι και άλλοι Ρωσόφωνοι, Άγγλοι, Γερμανοί, Ολλανδοί, Ισραηλίτες, Λιβανέζοι κ.ά. που έχουν την Λεμεσό έδρα των εμπορικών τους δραστηριοτήτων στο εξωτερικό.

Στο περιοδικό «Romantic Cyprus» (1η έκδοση 1946), διαβάζουμε «It is interesting to note here that the youth of Limassol call their town the **“Petit Paris of Cyprus”**. This is probably due to their being very fashionable and lavish in their gala dances and festivals».

Κανένας δεν θα μπορούσε να φανταστεί ότι η πόλη, που δεν είχε σχεδόν κανένα ενδιαφέρον γύρω στα 1840, (William Wilde), θα είχε ραγδαία ανάπτυξη και θα μεγάλωνε σε τέτοιο βαθμό, ώστε σήμερα να είμαστε περήφανοι που χαρακτηρίζεται σαν το «**Στολίδι της Μεσογείου**».

Είπαν για τη Λεμεσό:

«Αθήνα της Κύπρου»

(Γάλλος Rene Delaporte στο βιβλίο του *L' Ile De Chypre* του 1913)

«Χαμογελαστή Λεμεσός»

(Νίκος Καββαδίας)

«Chief Commercial Centre of Cyprus»

(Sir Samuel Baker στο βιβλίο του «*Cyprus as I saw it in 1879*»)

«Petit Paris of Cyprus»

(*Romantic Cyprus* 1η Έκδοση 1946)

*«Τα Πρώτα Βήματα
&
το ΕΒΕΛ του Σήμερα»*

Τα Πρώτα Βήματα

Ίδρυση του Κυπριακού Εμπορικού Επιμελητηρίου

Η Κύπρος το 1878 περιέρχεται στην κατοχή της Μεγάλης Βρετανίας, μετά από συμφωνία με την Τουρκία που κατείχε την Κύπρο από το 1571. Το Λονδίνο έχει τον πρώτο λόγο για ό,τι συμβαίνει στην Αγγλοκρατούμενη Κύπρο. Οι Κύπριοι ασχολούνται κυρίως με την γεωργία και την κτηνοτροφία και ελάχιστα με το εμπόριο. Στις αρχές του 20ου αιώνα, γύρω στο 1920, οι Έλληνες της Κύπρου εκμεταλλεύομενοι την πιο χαλαρή διοίκηση των Άγγλων άρχισαν να δραστηριοποιούνται στο Εμπόριο και στις Επιχειρήσεις και να αναδιαμορφώνουν την οικονομία της Κύπρου. Για την καλύτερη ανάπτυξη και εξυπηρέτηση των συμφερόντων τους, αποφασίζουν δειλά δειλά να στρατευτούν και οργανωθούν σε μια ενιαία δύναμη. Πρωτοστάτες οι Έμποροι, τα Τραπεζικά Ιδρύματα (πρωτεργάτης η Τράπεζα Κύπρου), οι τοπικές αρχές της κάθε πόλης κ.ά.

Η αρχική πρωτοβουλία και οι άοκνες προσπάθειες του οραματιστή Hugh Llewelyn Jones, ιδρυτή της Αγροτικής Τράπεζας (σημερινός Συνεργατισμός) και με την συνδρομή μεγαλόπνοων εμπόρων, των «πατέρων» του **Κυπριακού Εμπορικού Επιμελητηρίου (ΚΕΕ)**, τραπεζίτη Κλεάνθη Χριστοφίδη και των έμπορων Cecil D. Hay, Ν. Α. Πετρίδη, Ahmed Bedevi Kanaan, Κώστα Χριστοδούλου και Α. Αρτέμη, το ΚΕΕ γίνεται πραγματικότητα στις 29 Απριλίου 1927 με έγγραφο που υπέγραψε ο Άγγλος Κυβερνήτης Sir Ronald Storrs. (Σεφέρης «*Στην Κύπρο το όνειρο γίνεται πραγματικότητα*»). Πρώτος πρόεδρος ο Jones με αντιπρόεδρο τον γενικό διευθυντή της Τράπεζας Κύπρου Ιωάννη Χ. Οικονομίδη. Σαν ένδειξη ευχαριστίας προς τον Κυβερνήτη Storrs του προσφέρεται ο τιμητικός τίτλος του Επίτιμου Προέδρου. Με αυτή την ιδιότητα συνέβαλε πολύ στην ανάπτυξη του ΚΕΕ. Πρώτη έδρα η πρωτεύουσα Λευκωσία με αντιπροσώπους στην Λεμεσό, Αμμόχωστο, Λάρνακα και Πάφο. Τα πρώτα μέλη του ΚΕΕ προέρχονταν κυρίως από τους Ελληνοκύπριους αλλά και από τις μειονότητες, των Τουρκοκυπρίων, Μαρωνιτών, Αρμενίων και Λατίνων. Ανάμεσα τους Άγγλοι και Ελλαδίτες που ζούσαν στην Κύπρο. Το ΚΕΕ ξεκινά τις εργασίες του για να συμβάλει όχι μόνο στην βοήθεια των μελών του, αλλά και στην δραστική ανάπτυξη της Κυπριακής οικονομίας. Τόσο μεγάλος ήταν ο ενθουσιασμός του Ελληνομαθούς Storrs για το ΚΕΕ, που ήθελε να προχωρήσει με γοργά βήματα χωρίς να σκέφτεται ότι η αρχή είναι πάντα πολύ δύσκολη. Στο βιβλίο του «Orientations» αναφέρει «*I founded a Cyprus Chamber of Commerce which might (like the League of Nations) have been more successful if the members had care to use it*».

Ένας από τους πρώτους στόχους του ΚΕΕ ήταν η ανάπτυξη εμπορικών σχέσεων με την Αγγλία, Αίγυπτο, Ελλάδα, Ισπανία, Γαλλία και άλλες χώρες. Την δεκαετία του 1930 το ΚΕΕ διορίζει τον Λεμεσιανό Νομικό Σχίζα Παντιά του Μιχαήλ ως Εκπρόσωπο και Νομικό Σύμβουλό του στο Λονδίνο. Το 1942 κάτω από την αιγίδα του ΚΕΕ ιδρύεται ο **Σύνδεσμος Βιομηχάνων Κύπρου**. Ακολουθεί το 1952 η ίδρυση της **Εμποροβιομηχανικής Ομοσπονδίας Κύπρου (ΕΟΚ)** και οι Εμποροβιομηχανικές Ομοσπονδίες Λευκωσίας, Λεμεσού, Αμμοχώστου, Λάρνακας και Πάφου. Αξιοσημείωτο είναι ότι διετέλεσε πρόεδρος του ΚΕΕ από το 1953 – 1958 ο γνωστός επιχειρηματίας της Λεμεσού Γεώργιος Σχίζας του Μιχαήλ που διεύθυνε τον εμπορικό οίκο «Μ.Κ. Σχίζα» στην Λεμεσό, που ιδρύθηκε το 1867. Η Εταιρεία Schiza Gum Ltd υφίσταται μέχρι και σήμερα. Το 1957

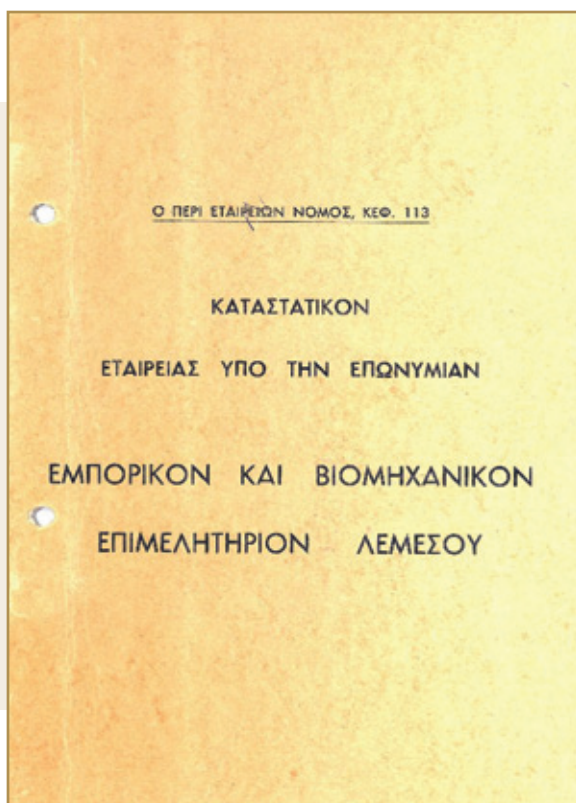
ιδρύεται το Τουρκοκυπριακό Εμπορικό Επιμελητήριο για προώθηση των Τουρκοκυπρίων εμπορευομένων. Την 21η Ιανουαρίου 1963 το ΚΕΕ μετεξελίσσεται στο **Κυπριακό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο (ΚΕΒΕ)** για να εκπροσωπεί και ανταποκρίνεται σε όλους τους κλάδους της οικονομίας. Ο Σύνδεσμος Βιομηχάνων Κύπρου και η Εμποροβιομηχανική Ομοσπονδία Κύπρου διαλύονται και εντάσσονται στο ΚΕΒΕ. Στην Λευκωσία, Λεμεσό, Αμμόχωστο, Λάρνακα και Πάφο οι τοπικές εμποροβιομηχανικές ομοσπονδίες μετονομάζονται σε τοπικά Εμπορικά Βιομηχανικά Επιμελητήρια. Οι Γενικές Συνελεύσεις της Εμποροβιομηχανικής Ομοσπονδίας Κύπρου (ΕΟΚ) γίνονταν στο κινηματοθέατρο ΡΙΑΛΤΟ.

Με την ανακήρυξη της Κυπριακής Δημοκρατίας το 1960, η ανάπτυξη του ΚΕΒΕ και των τοπικών επιμελητηρίων των πόλεων συμβάλλουν τα μέγιστα, με πρωταρχικό στόχο την ανάπτυξη της οικονομίας της Κύπρου και αναπροσαρμόζονται συνεχώς για να καλύψουν νέους τομείς της οικονομίας και νέες προκλήσεις. Η ένταξη της Κύπρου ως πλήρες μέλος της **Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ)** την 1η Μαΐου 2004, δημιουργεί νέες προοπτικές στην Κυπριακή Οικονομία και στην περαιτέρω σύσφιγξη των σχέσεων του ΚΕΒΕ με τα Ευρωπαϊκά Επιμελητήρια.

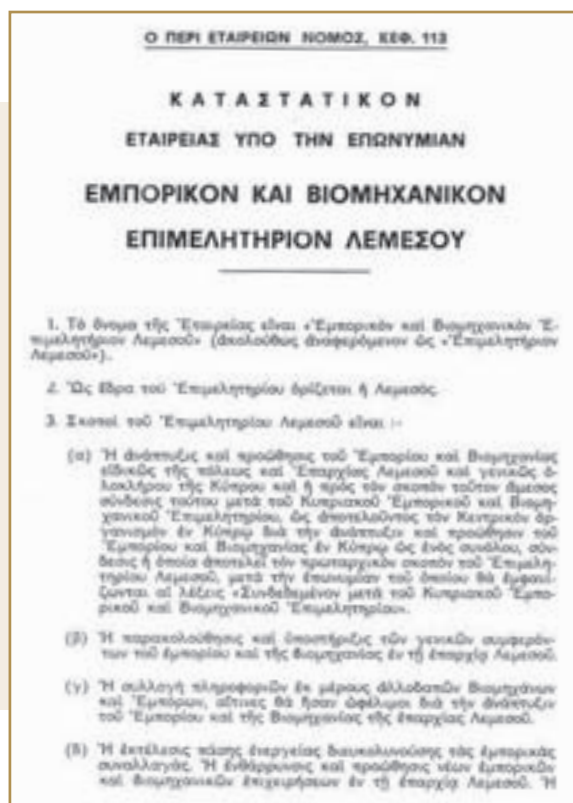

Απόδειξη εισπραχης ετήσιας συνδρομής του ΕΒΕΛ από το κ. Αθηνόδωρο Βασιλειάδη, 1968

Ιστορική Αναδρομή του Εμπορικού & Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Λεμεσού

Εξώφυλλο Καταστατικού Ιδρύσεως του ΕΒΕΛ

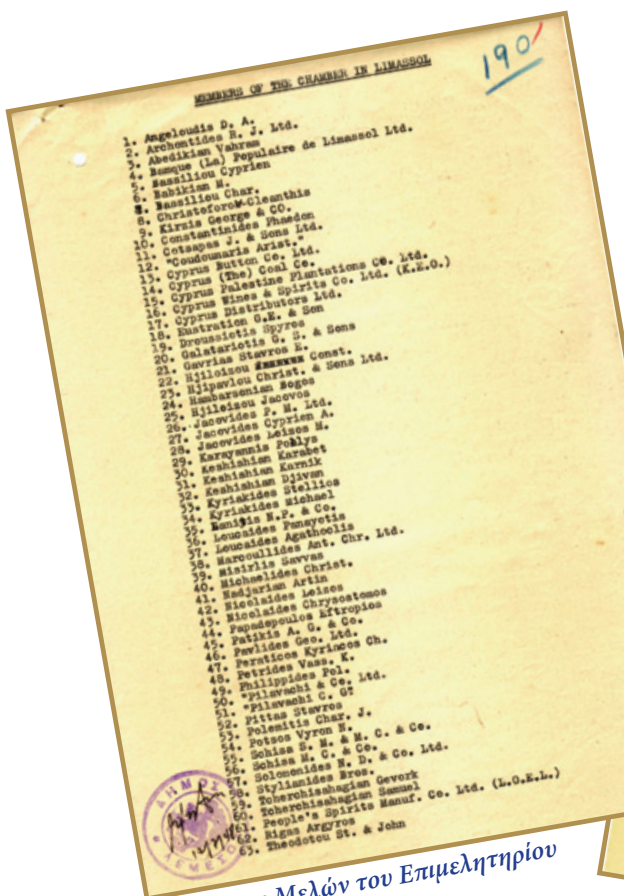

Πρώτη σελίδα του Καταστατικού

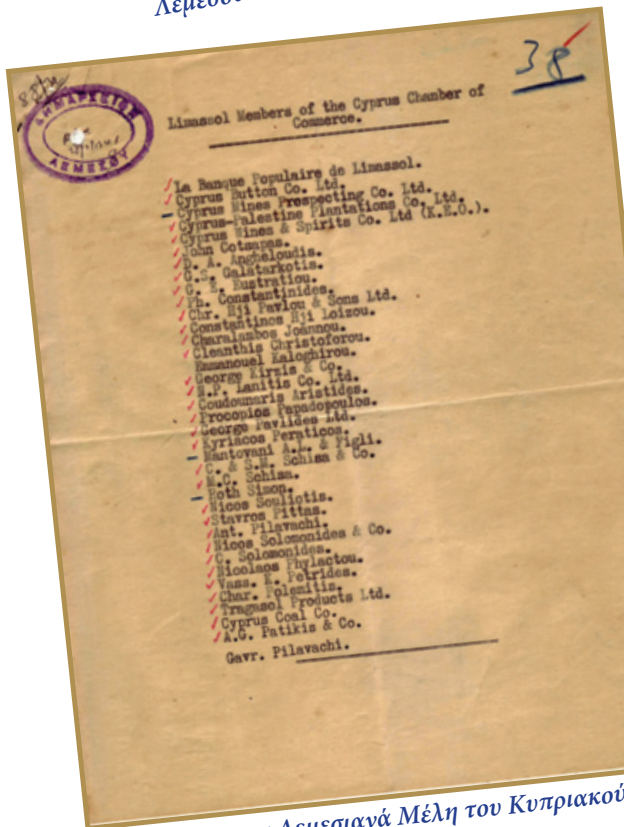
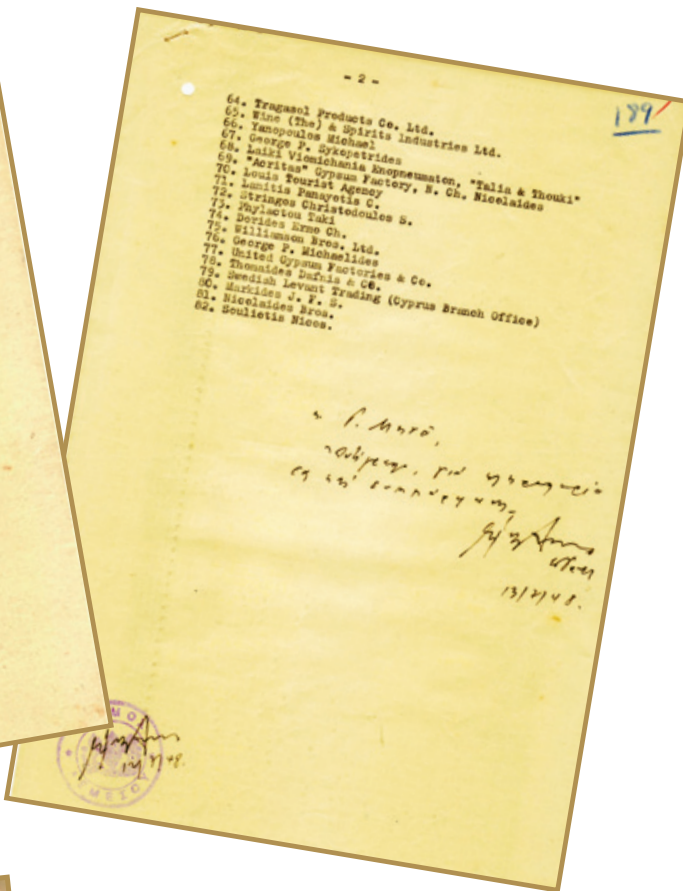
Πριν αναφερθούμε στην Ιστορική Αναδρομή του ΕΒΕΛ, θα παραθέσουμε τι αναφέρει για τη Λεμεσό η Αθηνά Ταρσούλη στο βιβλίο της «Κύπρος» το 1963. «Η κοινωνία της, αποτελούμενη από κορυφαίους επιστήμονες, καθηγητές και διανοούμενους, από μεγαλέμπορους και μεγαλοβιομήχανους με πνεύμα συγχρονισμένο, παρακολουθεί με στοργικό ενδιαφέρον την ανάπτυξη της νέας γενιάς – πράγμα που δεν παρατηρείται σε όλες τις επαρχίες».

Όπως αναφέρεται και πιο πίσω, η Ιστορία των Εμπορικών και Βιομηχανικών Επιμελητηρίων ξεκινά το 1927 με την ίδρυση του ΚΕΕ και τον διορισμό αντιπροσώπου στην Λεμεσό. Ακολουθεί η ίδρυση της τοπικής **Εμποροβιομηχανικής Ομοσπονδίας Λεμεσού (ΕΟΛ)** το 1952. Στα αρχεία της εποχής καταγράφεται η ίδρυση και ενός άλλου ανεξάρτητου εμπορικού συνδέσμου στην Λεμεσό με την ονομασία **Σύνδεσμος Αναπτύξεως Λεμεσού (ΣΑΛ)**, που λειτουργούσε με δικό του καταστατικό και δεν είχε καμία σχέση με την Εμποροβιομηχανική Ομοσπονδία Κύπρου (ΕΟΚ).

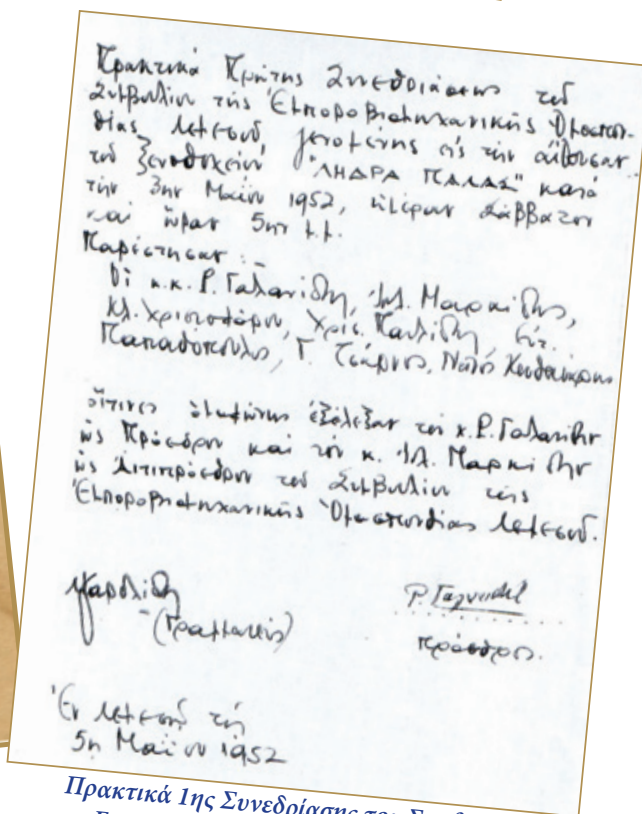
Ανάμεσα στα αιτήματα του ΣΑΛ ήταν και η δημιουργία Μόνιμης Εμπορικής Εκθέσεως στη Λεμεσό.

Κατάλογος Μελών του Επιμελητηρίου Λεμεσού 12/07/1948

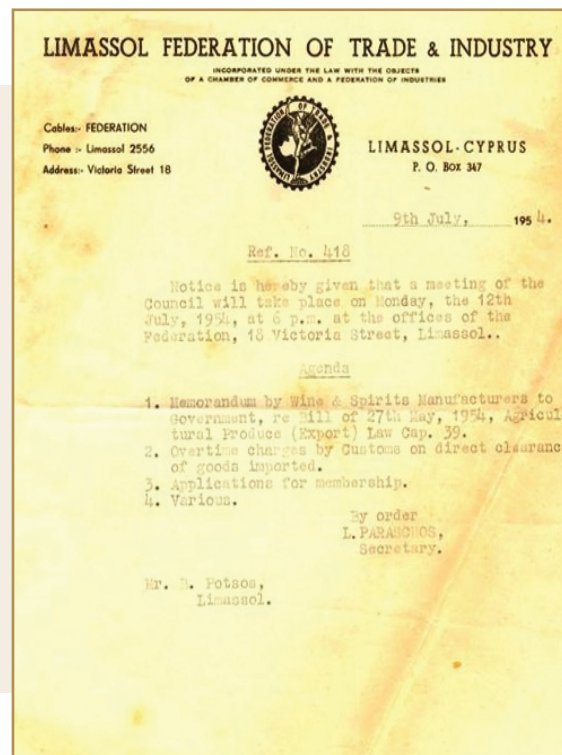
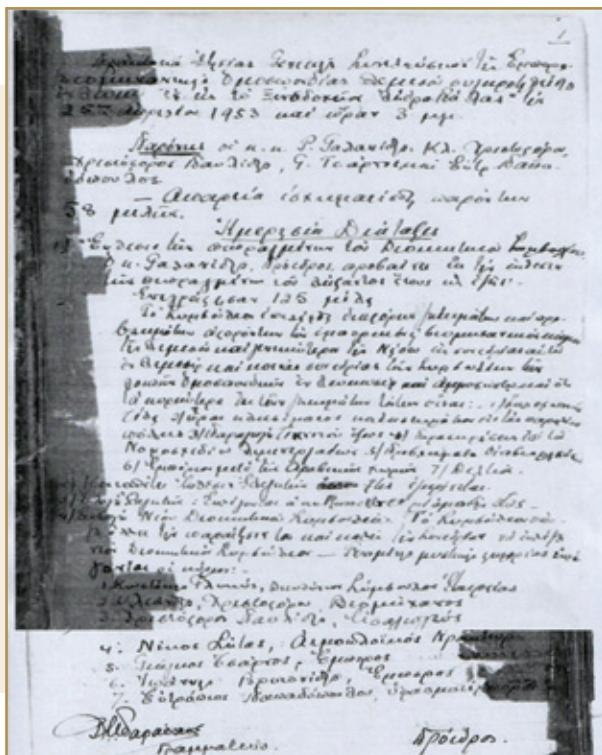
Κατάλογος με τα Λεμεσιανά Μέλη του Κυπριακού Εμπορικού Επιμελητηρίου το 28/01/1941

Πρακτικά 1ης Συνεδρίασης του Συμβουλίου της Εμποροβιομηχανικής Ομοσπονδίας Λεμεσού, 03/05/1952

Η πρώτη συνεδρία του Συμβουλίου της ΕΟΛ έγινε την 3η Μαΐου 1952 στο Ξενοδοχείο ΛΗΔΡΑ ΠΑΛΑΣ στη Λευκωσία. Παρόντες οι κύριοι Ρένος Γαλανίδης, Ιούλιος Μαρκίδης, Κλεάνθης Χριστοφόρου, Χριστόφορος Παυλίδης, Ευτρόπιος Παπαδόπουλος, Πάγκος Τσάρνος και Ντίνος Κουδουνάρης. Πρόεδρο εξέλεξαν τον Ρένο Γαλανίδη και Αντιπρόεδρο τον Ιούλιο Μαρκίδη. Για το κοινό όφελος της Λεμεσού οι δύο σύνδεσμοι έχουν στενή συνεργασία, όπως απαιτούσε πάντοτε και το Λεμεσιανό φιλοπρόοδο πνεύμα. Σε κοινή συνεδρία των δύο Διοικητικών Συμβουλίων την 23η Ιουνίου 1960 στο οίκημα της λέσχης «Ένωσης», οι δύο Σύνδεσμοι ζήτησαν «όπως η Λεμεσός ιδρύσει ιδιόν της Εμποροβιομηχανικόν Οργανισμόν» με σύνθημα «**Η Λεμεσός δια την Λεμεσόν**». Μέλη του 1ου Κοινού Συμβουλίου ήταν οι κύριοι Σταύρος Γαλαταριώτης, Γιαννάκης Βρυωνίδης και Στέλιος Μιχαηλίδης και του 2ου οι Νίκος Παττίχης, Στέλιος Μιχαηλίδης, Γρηγόρης Γρηγοριάδης, Νίκος Ευστρατίου, Σάββας Αριστοτέλους και Ανδρέας Παπαδόπουλος.

Τα μέλη της ΕΟΛ αυξάνονταν συνεχώς και στην Πρώτη Γενική Συνέλευση στις 25 Απριλίου 1953 τα εγγεγραμμένα μέλη ήταν 125. Η ημερήσια διάταξη εκτός από την έκθεση των πεπραγμένων, τις εκλογές νέου Διοικητικού Συμβουλίου, την επιλογή ελεγκτών, περιλάμβανε και άλλα θέματα τα οποία απασχολούσαν όχι μόνο τον εμποροβιομηχανικό κόσμο αλλά και τη Νήσο γενικότερα. Ανάμεσα σ' αυτά ήταν οι ώρες κλεισίματος των καταστημάτων στις παράλιες πόλεις, η παραγωγή τεχνητού όζοντος, παρατηρήσεις στο νομοσχέδιο των λιμενεργατών, τα προβλήματα οινοβιομηχανιών και το εμπόριο με τις Αραβικές χώρες.

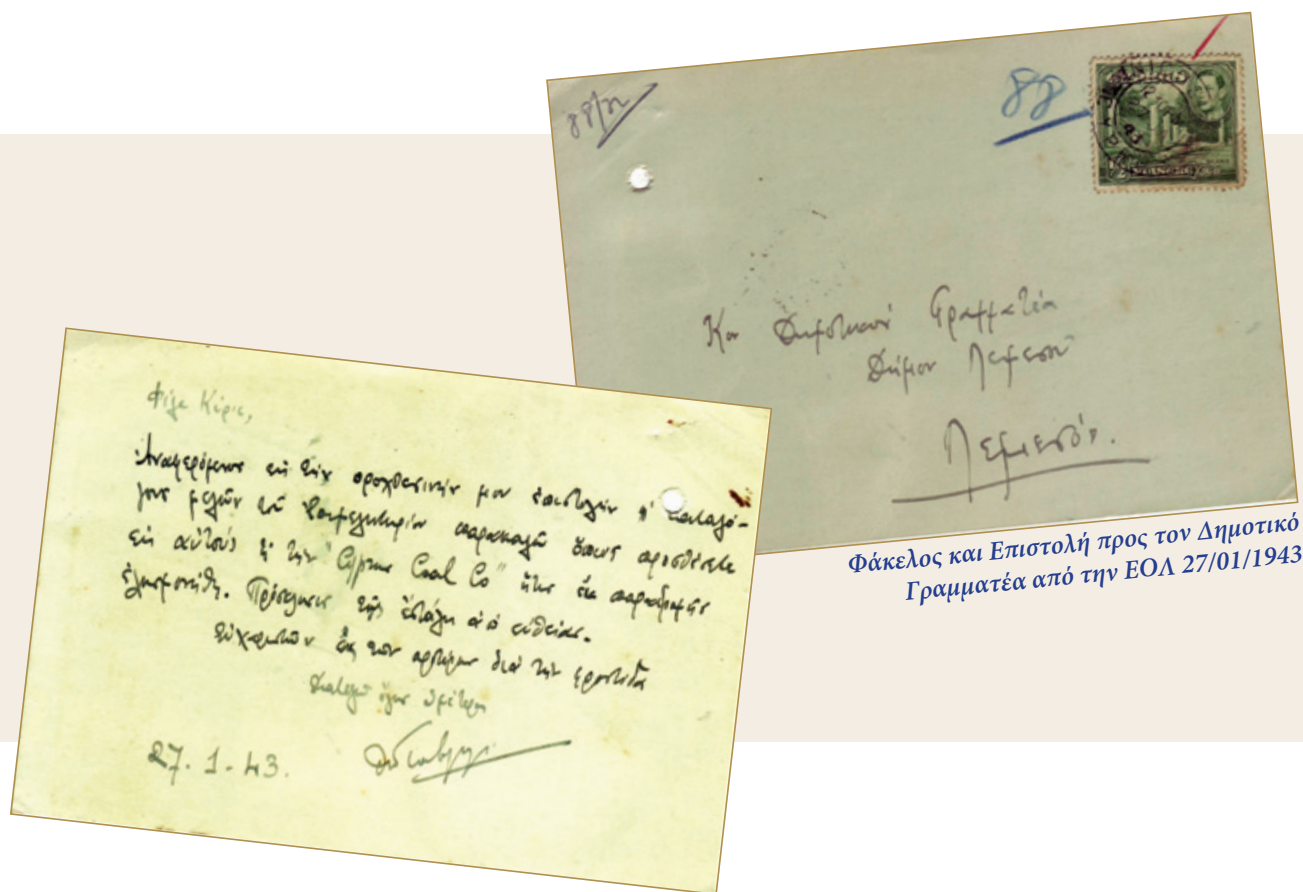

Ημερήσια Διάταξη Εμποροβιομηχανικής Ομοσπονδίας Λεμεσού 12/07/1954

Αξίζει να αναφερθεί ότι ελεγκτές της Ομοσπονδίας επελέγησαν οι Russel & Co. με αμοιβή 25,00 Στερλίνες ετησίως. Στο νέο Διοικητικό Συμβούλιο του 1953 συμμετείχαν επίσης οι κ.κ. Νίκος Σιήτας, Ιωάννης Βρυωνίδης, Κωστάκης Γλυκός και αργότερα το 1954 οι κ.κ. Φραγκλίνος Κούκουλας, Κυριάκος Παττίχης, Νίκος Κίρτζης, Βύρων Πότσος και Λούης Κωνσταντινίδης. Στην επόμενη Γενική Συνέλευση της Ομοσπονδίας η οποία έγινε στις 27 Ιουνίου 1954 τέθηκαν για συζήτηση και πάλι πρωτοποριακά και σοβαρά θέματα γενικού ενδιαφέροντος, όπως η νέα φορολογία, τα γεωργικά νομοσχέδια, οι διμερείς εμπορικές συμφωνίες με άλλες χώρες, η διάθεση των γεωργικών προϊόντων στο εξωτερικό, η τιμή του ηλεκτρικού ρεύματος, οι υπεραστικές και άλλες τηλεφωνικές κλήσεις, οι σεισμοί της Πάφου, η πληρωμή υπερωριών στους τελωνειακούς υπαλλήλους, ο Δημόσιος Προϋπολογισμός και η οργάνωση ετήσιας Γιορτής Σταφυλιού.

Μετά την ανακήρυξη της Κύπρου σε ανεξάρτητο κράτος το 1960, η ΕΟΛ ανέπτυξε στενή συνεργασία με τον ΣΑΛ στον οποίο συμμετείχαν οι Κλεάνθης Χριστοφόρου, Ευαγόρας Λανίτης, Σταύρος Γαλαταριώτης, Γιάννης Βρυωνίδης, Φωτάκης Κολακίδης και άλλοι. Αργότερα η ανεξάρτητη ΣΑΛ εντάχθηκε στην επίσημη ΕΟΛ. Στην Έκτακτη Γενική Συνέλευση της ΕΟΛ στις 5 Σεπτεμβρίου 1962, η Ομοσπονδία μετονομάζεται σε **Εμπορικών και Βιομηχανικών Επιμελητήριον Λεμεσού (ΕΒΕΛ)** και υιοθετείται νέο καταστατικό.

Σύμφωνα με το νέο καταστατικό καθορίζεται ο αριθμός των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου να είναι όχι λιγότερα των 10 και όχι περισσότερα από 17. Σήμερα, βάσει καταστατικής αλλαγής, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του Επιμελητηρίου Λεμεσού είναι 20, με δυνατότητα διορισμού μέχρι και 10 αριστίδην μελών.

Φάκελος και Επιστολή προς τον Δημοτικό Γραμματέα από την ΕΟΛ 27/01/1943

Σε έγγραφο του 1941, του Δήμου Λεμεσού, που παρατίθεται στη σελίδα 24, υπό τον τίτλο Limassol Members of the Cyprus Chamber of Commerce καταγράφονται 37 μέλη της Λεμεσού:-

1	LA BANQUE POPULAIRE DE LIMASSOL	20	GEORGE PAVLIDES LTD
2	CYPRUS BUTTON CO. LTD	21	KYRIACOS PERATIKOS
3	CYPRUS MINES PROSPECTING CO. LTD	22	MANTOVANI A.L. & FIGLI
4	CYPRUS PALESTINE PLANTATIONS CO. LTD	23	G. & S.M. SCHISA & CO.
5	CYPRUS WINES & SPIRITS CO LTD (K.E.O)	24	M.C. SCHISA
6	JOHN COTSAPAS	25	ROTH SIMON
7	D.A. ANGHELOUDIS	26	NICOS SOULIOTIS
8	G.S. GALATARKOTIS	27	STAVROS PITTAS
9	G.E. EUSTRATIOU	28	ANT. PILAVACHI
10	PH. CONSTANTINIDES	29	NICOS SOLOMONIDES & CO.
11	CHR. HJI PAVLOU & SONS LTD	30	C. SOLOMONIDES
12	CONSTANTINOS HJI LOIZOU	31	NICOLAOS PHYLECTOU
13	CHARALAMBOS JOANNOU	32	VASS. K. PETRIDES
14	CLEANTHIS CHRISTOFOROU	33	CHAR. POLEMITIS
15	EMMANUEL KALOGHIROU	34	TRAGASOL PRODUCTS LTD
16	GEORGE KIRZIS & CO.	35	CYPRUS COAL CO.
17	N.P. LANITIS CO. LTD	36	A.G. PATIKIS & CO.
18	COUDOUNARIS ARISTIDES	37	GAVR. PILAVACHI
19	PROCOPIOS PAPADOPOULOS		

Σε άλλο έγγραφο του Δήμου Λεμεσού, του 1948, που επίσης παρατίθεται, καταγράφονται 82 μέλη της Λεμεσού. Μέσα σε επτά χρόνια υπήρξε μια σημαντική αύξηση 45 μελών ή 54,88 % που ήταν ως αποτέλεσμα της ραγδαίας ανάπτυξης της Λεμεσού.

The document is a certificate of name change for the Limassol Federation of Trade & Industry. It is written in both Greek and Turkish. The Greek text reads: 'Ο ΠΕΡΙ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΝΟΜΟΣ, ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 113. Άρθρον 19 (3). ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΝ ΑΛΛΑΓΗΣ ΟΝΟΜΑΤΟΣ. ΔΙΑ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΕΙΤΑΙ Ωτι η LIMASSOL FEDERATION OF TRADE & INDUSTRY έχουσα ελλείπει το όνομα αυτός δε' Είδικού Φορέματος και η έγκριση του Υπουργικού Συμβουλίου, εκλέγει φησ το όνομα ΕΜΠΟΡΙΚΟΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΝ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΝ ΛΕΜΕΣΟΥ (LİMƏSSOL ENDÜSTRİ VE TİCARƏT ODASI) και ότι το νέο αυτό όνομα καταχωρήθη εις το Μητρώον. Υπεγράφη έν έμοι έν Ασκωσας σήμερα την 21ην ημέραν του μηνός Ιανουαρίου του Χίλιατου Ένεακοοοστού Έξήκοστού Τρίτου έτους. Έφορος Έταρείου. Σηκέτλερ Μακayıδι.' The Turkish text reads: 'ŞİRKETLER KANUNU, FASIL 113 Madde 19 (3) İSİM DEĞİŞİKLİĞİ ŞAHADETNAMESİ. TASDİK OLUNUR KI LİMƏSSOL FEDERATION OF TRADE & INDUSTRY Hissəl bir Karar ve Bakanlar Kurulu'nun tasvibi ile ismini deđiştirilmiş olan bundan böyle EMBORİKON KE VİOMİHANİKON EPİMELETİRİON LEMESU (LİTOSOL ENDÜSTRİ VE TİCARƏT ODASI) İsmi ile anılacaktır ve bu yeni İsm Sicile geđirilmiştir. Bir Dokuz Yüz Altmış üç senesinin Öcək ayının 21'inci günü, Lefkoşa'da tarafından imzalanmıştır.

Πιστοποιητικό αλλαγής του Ονόματος του Επιμελητηρίου 21/01/1963

Βασικοί Στόχοι

Το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Λεμεσού είναι η «Φωνή του επιχειρηματικού κόσμου της Λεμεσού». Τα μέλη του σήμερα είναι περισσότερες από 800 Επιχειρήσεις και Σύνδεσμοι, οι οποίοι ασχολούνται με το εμπόριο, τη βιομηχανία, τις υπηρεσίες και τον τουρισμό, τομείς οι οποίοι αντιπροσωπεύονται στο Διοικητικό Συμβούλιο από ομάδα μελών και με 6 Αντιπροέδρους.

Στόχοι του ΕΒΕΛ από την ίδρυσή του είναι να παρέχει βοήθεια και υποστήριξη στις επιχειρηματικές δραστηριότητες των μελών του και να τα ενημερώνει για κάθε οικονομικό θέμα μέσω ανακοινώσεων, σεμιναρίων, διαλέξεων ή εκδηλώσεων. Προβλήματα ή θέματα τα οποία είναι παγκύπριας εμβέλειας αναφέρονται για επίλυση στο Κυπριακό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο με το οποίο το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Λεμεσού είναι συνδεδεμένο ομοσπονδιακά. Επίσης τα μέλη έχουν την δυνατότητα να απευθύνονται στο ΚΕΒΕ για ειδικά θέματα που τους απασχολούν, όπως Εργασιακά, θέματα Ευρωπαϊκής Ένωσης και Εκπαίδευσης, Εμπορίου και Βιομηχανίας, αφού εκεί υπάρχουν ειδικά τμήματα για τον κάθε ένα από αυτούς τους τομείς.

Το ΕΒΕΛ έχει αναγνωρίσει προ καιρού ότι οι παλαιότεροι οφείλουν να εντάξουν τους νέους επιχειρηματίες στην δομή της οικονομίας. Γι' αυτό, έχει εντατικοποιήσει τα τελευταία χρόνια τις επαφές και συνεργασία με το Επιμελητήριο Νέων της Λεμεσού, εκπρόσωποι του οποίου παρακάθονται στις συνεδρίες του Διοικητικού Συμβουλίου και συμμετέχουν στις δραστηριότητες του Επιμελητηρίου.

Το ΕΒΕΛ κλείνει φέτος 50 Χρόνια Προσφοράς και Δημιουργίας. Η όλη του ιστορία ταυτίζεται με την εξέλιξη και την οικονομική ανάπτυξη της Λεμεσού. Η δε συμβολή του προς αυτή την κατεύθυνση έχει ήδη αποδειχθεί. Με τη διορατικότητα, την πείρα και το πρωτοποριακό πνεύμα που πάντοτε χαρακτηρίζει τα μέλη των Διοικητικών του Συμβουλίων, είναι σε θέση να διακρίνει τις ανάγκες που παρουσιάζονται ανάλογα με τις εξελίξεις και να υποβάλλει προς την Κυβέρνηση εισηγήσεις και αιτήματα τόσο για την πόλη και επαρχία Λεμεσού όσο και για ολόκληρη την Κύπρο, είτε ενεργώντας αυτόβουλα είτε μέσω του ΚΕΒΕ. Άλλωστε το ΕΒΕΛ έχει αναδείξει τουλάχιστον έξι μέλη του ως υπουργούς της κυβέρνησης σε διάφορες χρονολογίες. Τους Νίκο Παττίχη και Ευαγόρα Λανίτη, πρώην προέδρους του ΕΒΕΛ, και τα μέλη Ανδρέα Λοϊζίδη, Τάκη Νέμιτσα, Φρίξο Σαββίδη και Στάθη Παπαδάκη.

Η άμεση εμπλοκή του Επιμελητηρίου στα δρώμενα της πόλης είναι κάτι το αναμφισβήτητο και διαχρονικό. Εργάζεται μεθοδευμένα και συστηματικά και συνεχώς αναλαμβάνει πρωτοβουλίες που με την πάροδο του χρόνου αποδεικνύονται καθοριστικές στη διαμόρφωση πολιτικής της Κυβέρνησης για τη Λεμεσό, πόλη και Επαρχία.

Η συνεργασία του ΕΒΕΛ με τις τοπικές αρχές είναι συνεχής, ειδικά στη διαμόρφωση πολιτικής για τη Λεμεσό και στην προώθηση αναπτυξιακών έργων, με στόχο πάντοτε τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και την οικονομική αναβάθμιση της πόλης.

Σίγουρα οι εισηγήσεις και οι παρεμβάσεις του ΕΒΕΛ όχι μόνον λαμβάνονται σοβαρά υπ' όψιν αλλά μερικές από αυτές ήδη αποτελούν γνώμονα για τις μελλοντικές αποφάσεις και σχεδιασμούς της Κυβέρνησης για τη Λεμεσό. Και αυτό αποδεικνύεται από το γεγονός ότι πολλά αιτήματα που έθεσε το Επιμελητήριο από τη δεκαετία του 1960 μέχρι σήμερα ικανοποιήθηκαν και άλλα έχουν τροχιοδρομηθεί έστω και αργοπορημένα.

Το ΕΒΕΛ είναι ο κατ' εξοχήν «**Οικονομικός Φορέας της Λεμεσού**», και έχει καθιερωθεί πλέον ως φορέας πίεσης και παρέμβασης για την Πόλη και την Επαρχία.

Το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Λεμεσού θα βρίσκεται πάντοτε εδώ, στην πρώτη γραμμή, για να συμβάλλει με όλες του τις δυνάμεις και να διεκδικεί ό, τι καλύτερο για τη Λεμεσό.

Οι κυριότεροι στόχοι του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Λεμεσού είναι οι ακόλουθοι:-

- ☞ Να στηρίζει και να προωθεί τα καλώς νοούμενα συμφέροντα των μελών του, στο πλαίσιο της ευρύτερης οικονομικής ανάπτυξης της Λεμεσού.
- ☞ Να προωθεί οικονομική δραστηριότητα που να συνεισφέρει στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της Λεμεσού και να δημιουργεί νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες για τα μέλη του.
- ☞ Να συνεισφέρει στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων του Κυπριακού Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου, το οποίο έχει σημαντικό συμβουλευτικό ρόλο στο καθορισμό της Κυβερνητικής πολιτικής.
- ☞ Να συμβάλει στην υλοποίηση του Ευρωπαϊκού στόχου για αποκέντρωση και περιφερειακή ανάπτυξη.

Μέλη

Όλες οι επιχειρήσεις της Λεμεσού, οι οποίες δραστηριοποιούνται στους τομείς της βιομηχανίας, του εμπορίου, του τουρισμού και των υπηρεσιών έχουν τη δυνατότητα να γίνουν μέλη του ΕΒΕΛ μέσα από μια πολύ απλή διαδικασία.

Σήμερα υπάρχουν εγγεγραμμένα πάνω από 800 μέλη, εκπροσωπώντας όλο το φάσμα δραστηριότητας του επιχειρηματικού κόσμου στην πόλη και επαρχία Λεμεσού.

Ωφελήματα Μελών:-

- ☞ Πλήρης ενημέρωση και συμβουλές για όλα τα θέματα που απασχολούν τον επιχειρηματικό κόσμο, όπως εργασιακές σχέσεις, προγράμματα στήριξης κ.λ.π.
- ☞ Έγκυρες και έγκαιρες πληροφορίες για θέματα Ευρωπαϊκής Ένωσης (όπως χορηγίες κ.λ.π)
- ☞ Δυνατότητα συμμετοχής σε σεμινάρια, διαλέξεις και άλλες εκδηλώσεις που διοργανώνει το Επιμελητήριο.
- ☞ Δυνατότητα συμμετοχής σε διεθνείς εκθέσεις και εμπορικές αποστολές στο εξωτερικό.
- ☞ Έκδοση πιστοποιητικών καταγωγής για εξαγωγές και άλλες πιστοποιήσεις σε διάφορα έγγραφα με έκπτωση 50%
- ☞ Επικοινωνία με διάφορες επιχειρήσεις για εξεύρεση του κατάλληλου επιχειρηματικού συνεργάτη.
- ☞ Δωρεάν συνδρομή στη μηνιαία εφημερίδα του ΚΕΒΕ «Εμποροβιομηχανική»

Εκπροσώπηση σε Οργανισμούς της Κύπρου

- ☞ Εκπροσώπηση στο ΚΕΒΕ
- ☞ Εκπροσώπηση στο Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών
- ☞ Εκπροσώπηση στη Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης και Προβολής Λεμεσού
- ☞ Εκπροσώπηση στην Αναπτυξιακή Εταιρεία Επαρχίας Λεμεσού (ΑΝΕΛΕΜ)
- ☞ Εκπροσώπηση στο Κοινό Συμβούλιο Αναθεώρησης Τοπικού Σχεδίου
- ☞ Εκπροσώπηση στην Επιτροπή Διαχείρισης Υδάτων

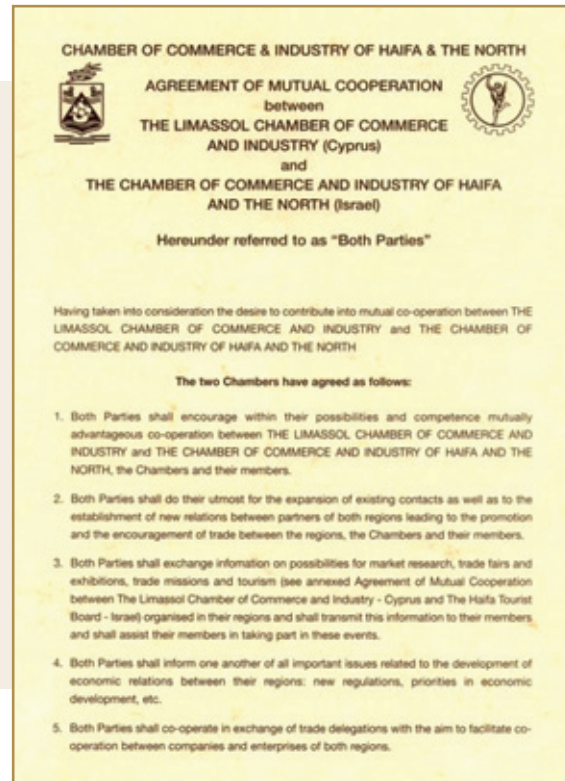
Συμμετοχή σε Τοπικές Επιτροπές

- ☞ Λιμενικό Εργατικό Συμβούλιο
- ☞ Επαρχιακή Συμβουλευτική Επιτροπή Ασφάλειας Λεμεσού
- ☞ Επαρχιακή Συμβουλευτική Επιτροπή /Τουριστικές ζώνες /Ωράρια Καταστημάτων
- ☞ Συμβουλευτική Επιτροπή Επαρχιακού Γραφείου Εργασίας Λεμεσού
- ☞ Επιτροπή Αξιολόγησης Συμβούλων για τον Σχεδιασμό του Γενικού Σχεδίου της Πανεπιστημιούπολης (Master plan) και άλλες Συμβουλευτικές Υπηρεσίες
- ☞ Οργανωτική Επιτροπή Πορτής του Κρασιού
- ☞ Επαρχιακή Επιτροπή Περιβάλλοντος
- ☞ Επαρχιακή Επιτροπή Αρχαιοτήτων
- ☞ Συμβούλιο Πολιτικής Άμυνας
- ☞ Κοινή Επιτροπή Συμβουλίου Αμπελοοινικών Προϊόντων (ΣΑΠ) - ΕΒΕΛ

Συμφωνίες, Συνεργασίες & Διδυμοποιήσεις

Πρωτόκολλο αδελφοποίησης ΕΒΕΛ με ΕΒΕ Αθηνών
27/05/1976

Πρωτόκολλο συνεργασίας με ΕΒΕ Χάιφας
10/09/2000

- ☞ 1980 - Πρωτόκολλο Αδελφοποίησης των Εμπορικών και Βιομηχανικών Επιμελητηρίων Αθηνών και Λεμεσού.
- ☞ 10 Σεπτεμβρίου 2000 - Συμφωνία κοινής συνεργασίας μεταξύ του ΕΒΕΛ και του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου της Χάιφα.
- ☞ 4 Μαΐου 2010 - Συμφωνία συνεργασίας μεταξύ Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Αγίας Πετρούπολης και Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Λεμεσού.
- ☞ 14 Σεπτεμβρίου 2010 - Συμφωνία συνεργασίας μεταξύ του ΕΒΕΛ και του Novorossiysk Chamber of Commerce and Industry.
- ☞ 23 Μαΐου 2011 - Πρωτόκολλο συνεργασίας μεταξύ του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου (ΤΕΠΑΚ) και του ΕΒΕΛ.

Συμφωνία συνεργασίας με ΕΒΕ Αγίας Πετρούπολης

Υπογραφή συμφωνίας συνεργασίας με ΕΒΕ Novorossiysk

Πρωτόκολλο συνεργασίας με το ΤΕΠΑΚ

ΕΒΕΛ και Ευρωπαϊκή Ένωση

Το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Λεμεσού ανέκαθεν είχε σαφή Ευρωπαϊκό προσανατολισμό, υποστηρίζοντας σθεναρά την πορεία ένταξης της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση και, αργότερα, στην Ευρωζώνη.

Από το 2001 το ΕΒΕΛ ανέπτυξε πρωτοβουλίες για ενημέρωση των μελών του και του Λεμεσιανού κοινού γενικότερα για όλα τα σχετικά με την ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση θέματα. Υπήρξαν συχνές επαφές με τον τότε Επικεφαλής από πλευράς Ευρωπαϊκής Ένωσης των ενταξιακών διαπραγματεύσεων της Κύπρου, τον Αυστριακό Leopold Maurer. Ο κ. Maurer, καλός γνώστης του σημαντικού ρόλου των Επιμελητηρίων, δεδομένης και της δικής του προϋπηρεσίας ως Διευθυντής του Επιμελητηρίου της Βιέννης, φιλοξενήθηκε και ήταν ο κύριος ομιλητής σε δύο εκδηλώσεις του ΕΒΕΛ.

Πολλές συναντήσεις πραγματοποιήθηκαν και με τους εκπροσώπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην

Κύπρο, τόσο με τον Ιταλό Donaldo Ciarini, όσο και με τον Ολλανδό Adriaan Van der Meer.

Από το 2003 στα γραφεία του ΕΒΕΛ εγκαταστάθηκε η υπηρεσία **Euro Info Point**, προσβάσιμη όχι μόνο για τα μέλη του Επιμελητηρίου, αλλά για τον οποιοδήποτε, με πλούσιο έντυπο υλικό και διαδικτυακή πρόσβαση σε τράπεζες δεδομένων στις Βρυξέλλες.

Δύο χρόνια αργότερα στα γραφεία του ΕΒΕΛ άρχισε να λειτουργεί η στελεχωμένη με Λειτουργό του Επιμελητηρίου Υπηρεσία **Europe Direct**. Στο χρονικό διάστημα της λειτουργίας της, η εν λόγω Υπηρεσία, πέρα από την πληροφόρηση για εξειδικευμένα Ευρωπαϊκά θέματα, ανέπτυξε ποικίλη δραστηριότητα σε σχολεία και άλλους χώρους, στοχεύοντας να φέρει την Ευρώπη κοντά στους πολίτες.

Επίσκεψη του κ. Leopold Maurer, το 2001 για θέματα ένταξης της Κύπρου στην Ε.Ε.

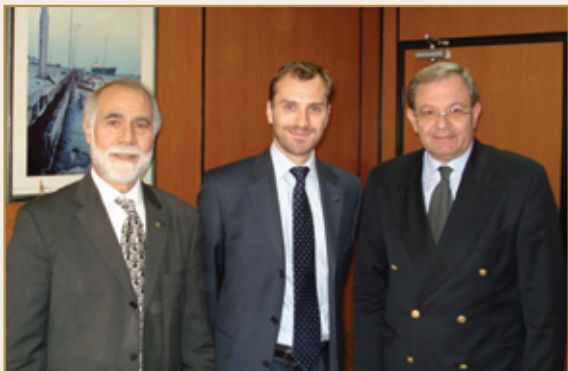

Ομιλία του κ. Leopold Maurer, το 2001 για θέματα ένταξης της Κύπρου στην Ε.Ε.

Ομιλία του κ. Adrian Van Der Meer, το 2001 για θέματα ένταξης της Κύπρου στην Ε.Ε.

Επίσης τα γραφεία του ΕΒΕΛ φιλοξένησαν σημαντικό αριθμό επιμορφωτικών σεμιναρίων, που είχαν σκοπό να προετοιμάσουν τις επιχειρήσεις αρχικά για την ένταξη της Κύπρου ως πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και μετέπειτα για την προσχώρηση στη ζώνη του Ευρώ.

Ο κ. William Neale της ΕΕ, για θέματα Βιομηχανίας επισκέφθηκε την Εταιρεία Orbit Kazoullis

Η στενή συνεργασία του ΕΒΕΛ και των επιχειρήσεων της Λεμεσού με την Ευρωπαϊκή Ένωση συνεχίστηκε και στα χρόνια μετά την ένταξη. Σε τρεις περιπτώσεις τα τελευταία χρόνια, αξιωματούχοι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επισκέφθηκαν μέλη του ΕΒΕΛ, στην παρουσία αξιωματούχων του Επιμελητηρίου, στο πλαίσιο του προγράμματος Enterprise Experience, που διαλαμβάνει για ολιγοήμερη επί τόπου παρακολούθηση των διεργασιών επιλεγμένων επιχειρήσεων.

Ο κ. William Neale, αξιωματούχος στη Γενική Διεύθυνση για τις Επιχειρήσεις και τη Βιομηχανία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επισκέφθηκε την Εταιρεία Orbit Kazoullis.

Ο Επικεφαλής της Μονάδας Πληροφορικής του Τμήματος για την Ανταγωνιστικότητα και την Καινοτομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης κ. Κώστας Ανδρόπουλος, επισκέφθηκε την Εταιρεία ανάπτυξης και διάθεσης εμπορικού λογισμικού ADA Computer Software.

Η κα. Veronique Hyeulle, υπεύθυνη για Θέματα Εμπορίου και Βιομηχανίας στη Γενική Διεύθυνση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επισκέφθηκε την Εταιρεία Emprex Ltd.

Αντιπροσωπευτικό δείγμα του διαχρονικού ενδιαφέροντος του ΕΒΕΛ για Ευρωπαϊκά θέματα, αποτελεί και η διατήρηση μόνιμης στήλης υπό τον τίτλο «Η Ευρώπη μας» σε τοπική εφημερίδα, μέσω της οποίας μεταφέρονται στο κοινό της Λεμεσού σύντομες οικονομικού χαρακτήρα ειδήσεις από τα τεκταινόμενα σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο κ. Κώστας Ανδρόπουλος της ΕΕ, για θέματα Πληροφορικής και Καινοτομίας επισκέφθηκε την Εταιρεία ADA Computer Software

Η κα. Veronique Hyeulle της ΕΕ, για θέματα Εμπορίου επισκέφθηκε την Εταιρεία Emprex Ltd

Πρωτοποριακός Ρόλος σε Θέματα Τουρισμού

Αναγνωρίζοντας τη μεγάλη σημασία του τουρισμού, το ΕΒΕΛ ανέπτυξε, σε συστηματική βάση, πρωτοβουλίες προς διάφορες κατευθύνσεις με σκοπό τη διαπίστωση των πραγματικών αναγκών της Λεμεσού στον συγκεκριμένο τομέα και την ανάληψη των ανάλογων δράσεων.

Από το 1999, με πρωτοβουλία της τότε Επιτροπής Τουρισμού, το Επιμελητήριο προχώρησε στη σύσταση 11 εξειδικευμένων ομάδων εργασίας, με όρους εντολής την σε βάθος μελέτη, από την κάθε ομάδα, ενός Λεμεσιανού τουριστικού ενδιαφέροντος θέματος και την κατάληξη σε συγκεκριμένο πόρισμα. Οι ομάδες εργασίας, που στελεχώθηκαν από μέλη του Συμβουλίου, αλλά και εξωτερικούς συνεργάτες με γνώση των συγκεκριμένων θεμάτων, καταπιάστηκαν με :-

- ☞ Την ανάπτυξη της Ακτής Ολυμπίων, του Παραλιακού Δρόμου και της Επίχωσης
- ☞ Την ανάπτυξη των Παραλιών
- ☞ Τη Μαρίνα και το Ψαρολίμανο
- ☞ Τα γήπεδα γκολφ
- ☞ Το Συνεδριακό Κέντρο και το Καζίνο
- ☞ Την ανάπτυξη της Μέσα Πόλης, του Ιστορικού Κέντρου και την Αξιοποίηση των Αρχαιοτήτων
- ☞ Το Λιμάνι
- ☞ Το φυσικό περιβάλλον και το κυκλοφοριακό
- ☞ Την τουριστική προβολή και δημοσιότητα
- ☞ Την χρηματοδότηση προγράμματος προβολής & δημοσιότητας
- ☞ Την πρότυπη ανάπτυξη τμήματος του παραλιακού δρόμου.

Τα πορίσματα των 11 ομάδων εργασίας ενσωματώθηκαν σε πρωτοποριακό ολοκληρωμένο ενιαίο έγγραφο με τον τίτλο «Μελέτη και Προτάσεις - Τουριστική Ανάπτυξη Λεμεσού», το οποίο παρουσιάστηκε σε ειδική σύσκεψη ενώπιον του αρμόδιου υπουργού και του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού. Ενδεικτική της ποιοτικής εργασίας που επιτελέστηκε και της βαρύτητας του εγγράφου ήταν η συμπερίληψη πλείστων προνοιών του στο στρατηγικό σχέδιο του ΚΟΤ.

Κατά το ίδιο περίπου χρονικό διάστημα, το 2002, ΕΒΕΛ ανέπτυξε άλλη μία πρωτοβουλία ουσιαστικής ανάδειξης του τουριστικού τομέα. Με τροποποίηση του καταστατικού του, προχώρησε σε ουσιαστική αυτονόμηση τον μέχρι τότε υπαγόμενου στις υπηρεσίες τουριστικού τομέα, δημιουργώντας ταυτόχρονα θέση Αντιπροέδρου αρμόδιου για θέματα τουρισμού.

Από την ενδελεχή μελέτη των τουριστικών δεδομένων και των τουριστικών επιδιώξεων, το Επιμελητήριο είχε εγκαίρως διαγνώσει την ανάγκη η προσπάθεια για την τουριστική ανάπτυξη και προβολή να τύχει αποκέντρωσης σε εθνικό επίπεδο και ταυτόχρονα να υπάρξει συλλογικότητα των αποφάσεων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Η δημιουργία της άτυπης τότε ευρείας τουριστικής επιτροπής Λεμεσού, υπό το Επιμελητήριο, αποτέλεσε ένα πρώτο βήμα προς αυτή την κατεύθυνση. Αυτό που απέμενε, ωστόσο, προκειμένου να υπάρξουν χειροπιαστά αποτελέσματα, ήταν η θεσμοθέτηση της όλης ιδέας και προς αυτή την κατεύθυνση το ΕΒΕΛ εξακολούθησε να κάνει παραστάσεις. Το θετικό αποτέλεσμα, που αποτέλεσε δικαίωση πολύχρονων συντονισμένων προσπαθειών, ήλθε το φθινόπωρο του 2007 με τη δημιουργία από την Πολιτεία περιφερειακών τουριστικών εταιρειών, ανάμεσα τους και η **Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης και Προβολής Περιφέρειας Λεμεσού**.

Η Εταιρεία, της οποίας, δυνάμει καταστατικού, προεδρεύει ο πρόεδρος ή εκπρόσωπος του ΕΒΕΛ, αποτελείται από τις τοπικές αρχές της Πόλης και Επαρχίας, από τους επαγγελματίες του τουριστικού τομέα (ξενοδόχους, ταξιδιωτικούς πράκτορες, ιδιοκτήτες κέντρων αναψυχής) και από εκπρόσωπο του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού. Η Εταιρεία, η οποία εδρεύει φυσιολογικά στα Γραφεία του ΕΒΕΛ, αποτελεί σήμερα τον κοινά αποδεκτό τουριστικό φορέα ολόκληρης της Λεμεσού.

Νέο Λιμάνι Λεμεσού

Κοινωνική Προσφορά

Το ΕΒΕΛ δεν ενδιαφέρεται μόνο για την Οικονομική Ανάπτυξη. Τα μέλη του εκτός από επιτυχημένοι επιχειρηματίες είναι πάνω απ' όλα άνθρωποι με ευαισθησίες. Έτσι ανάμεσα στις δραστηριότητές του είναι και η βοήθεια στους έχοντας ανάγκη.

Από τις πρώτες αξιοσημείωτες προσφορές του σημειώνεται η βοήθεια προς τους πληγέντες από την θεομηνία (ανεμοστρόβιλο) που έπληξε την Λεμεσό στις 22/12/1969.

Το 1974 γίνεται το πραξικόπημα και η Τουρκική εισβολή. Το ΕΒΕΛ δεν μπορούσε να μείνει αδιάφορο και προσέφερε χρηματικά ποσά στους πληγέντες από την εισβολή, μέσα από το Ταμείο Ανακουφίσεως Εκτοπισθέντων και Παθόντων.

Πολλές άλλες εισφορές γίνονται κάθε χρόνο σε φιλανθρωπικά ιδρύματα της Λεμεσού. Το ΕΒΕΛ βραβεύει επίσης κάθε χρόνο τους άριστους μαθητές της Τεχνικής Σχολής Λεμεσού με βραβεία τα οποία προσφέρουν μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου.

Επί προεδρίας Κυριάκου Χαμπουλλά ανεγέρθηκε ο Βρεφοκομικός Σταθμός στη Βιομηχανική Περιοχή Λεμεσού, έργο για το οποίο σημαντικές ήσαν οι εισφορές του Επιμελητηρίου Αθηνών και του κ. Σταύρου Γαλαταριώτη.

Επί προεδρίας Τώνη Αντωνίου, το ΕΒΕΛ έγινε συνδιοργανωτής, με το Δήμο Κάτω Πολεμιδιών, της ετήσιας μεγάλης φιλανθρωπικής εκδήλωσης «Πανηγύρι της Ανθρωπιάς».

Πολύ σημαντική ήταν και η Εκδήλωση προς τιμήν της Ελληνικής Δύναμης Κύπρου (ΕΛΔΥΚ), που έγινε από το παρόν Διοικητικό Συμβούλιο υπό τον Πρόεδρο Φιλόκυπρο Ανδρέου (εκτενέστερη αναφορά γίνεται στην Δράση του παρόντος Συμβουλίου).

Εγκαίνια Βρεφοκομικού Σταθμού στη Βιομηχανική Περιοχή Λεμεσού, 1980

Εισφορά στο Ίδρυμα Θεοτόκος

Παράδοση επιταγής στην ΕΛΔΥΚ για αγορά Ηλεκτρονικών Υπολογιστών, 2012

*«Διοικητικά Συμβούλια
από το 1962 - 2011
και η Δράση τους »*

Το ΕΒΕΛ αγκαλιάστηκε και έγινε αποδεκτό από όλους τους Λεμεσιανούς οικονομικούς και άλλους παράγοντες, μικρούς και μεγάλους. Η Λεμεσός ανέκαθεν ήταν η εμποροβιομηχανική και οικονομική πρωτεύουσα της Κύπρου. Πρωτοπόρος και στους τομείς του Τουρισμού, της Ναυτιλίας και των Υπηρεσιών, εξακολουθεί να κρατά τα σκήπτρα της Κυπριακής Οικονομίας και Ανάπτυξης. Δεν είναι τυχαίο ότι σήμερα έχουν την έδρα τους δύο από τις μεγαλύτερες Εταιρείες διαχείρισης πλοίων στον κόσμο, η HANSEATIC (μετονομάστηκε σε BERNHARD SCHULTE) και η COLUMBIA. Ακόμα στην Λεμεσό σήμερα έχουν την έδρα τους και οι μεγαλύτεροι κολοσσοί της Ρωσίας που ασχολούνται κυρίως με χρηματοοικονομικές υπηρεσίες.

Σύσκεψη Δ.Σ.ΕΒΕΛ με Έπαρχο και βουλευτές, 1970

Αυτό οφείλεται στο ανεξάντλητο επιχειρηματικό δαιμόνιο των Λεμεσιανών και στις άρτιες υπηρεσίες που προσφέρει το ΕΒΕΛ. Τα Μέλη των Διοικητικών Συμβουλίων του ΕΒΕΛ, από την ίδρυση του μέχρι και σήμερα, συνέβαλαν τα μέγιστα στην επίτευξη των μεγάλων στόχων που συνεχίζονται μέχρι τις μέρες μας, θέτοντας συνεχώς νέους μεγαλεπήβολους στόχους και αντιμετωπίζοντας νέες προκλήσεις.

Ομως οι Λεμεσιανοί δεν ξέρουν μόνο από Επιχειρήσεις, αλλά ξέρουν και να διασκεδάζουν. Οι ίδιοι άνθρωποι που μετέχουν στα Συμβούλια του ΕΒΕΛ συμμετέχουν και στον Πολιτισμό και στην διασκέδαση. π.χ. Η Πορτή του Κρασιού, το Λεμεσιανό Καρναβάλι κ.ά. Γι' αυτό η Λεμεσός κατέχει την πρωτιά στην Κύπρο σε όλους σχεδόν τους τομείς, ακόμα

Επίσκεψη Υφυπουργού Γεωργίας Ηνωμένου Βασιλείου για προώθηση εξαγωγών, 1975

και στην πολιτιστική δραστηριότητα. Δίκαια η Λεμεσός αποκαλείται «**Κέντρο των Επιχειρήσεων και της Διασκέδασης**». Σε ειδικό κεφάλαιο καταγράφονται μερικές από τις πρωτιές της Λεμεσού στο Εμπόριο και στις Επιχειρήσεις.

Γι' αυτό σε ένδειξη αναγνώρισης της προσφοράς τους αναφέρονται όλοι όσοι διετέλεσαν Πρόεδροι και Μέλη των προηγούμενων Διοικητικών Συμβουλίων.

Σύσκεψη με υπουργούς και βουλευτές, 1968

1962 - 1968 και 1969 - 1974

Σταύρος Γαλαταριώτης
Πρόεδρος

Μέλη Διοικητικού Συμβουλίου

Μιχαήλ Θεοδοσίου, Σωτήριος Ιερόπουλος, Γιάννης Βρυωνίδης, Κυριάκος Χαμπουλιάς, Νίκος Παττίχης, Τάκης Χριστοδούλου, Τάκης Νέμιτσας, Πανίκος Χαράκης, Ντίνος Κουδουνάρης, Νίκος Πάνου Λανίτης, Δημητράκης Πετρίδης, Νίκος Μιχαηλίδης, Βόρις Μιχαηλίδης, Αθανάσιος Κοβότσος, Ανδρέας Λάμπρου, Σπύρος Φ. Μιχαηλίδης, Σταύρος Πίττας, Νίκος Σήτας, Φρίξος Τσακκιστός, Δημήτρης Γαβρηλίδης, Γεώργιος Κατσουνωτός, Γιαννάκης Δρουσιώτης, Τάκης Ηλιάδης, Κρίστης Δωρίτης, Τάκης Παττίχης, Μιχαλάκης Δράκος.

Η θητεία του Σταύρου Γαλαταριώτη διήρκεσε από το 1962 ως το 1974 με μικρές διακοπές και για μερικούς μήνες το 1968 και το 1969. Την προεδρία ανέλαβαν ο Ευαγόρας Λανίτης 1968 - 1969 και το 1974 ο Νίκος Κ. Παττίχης.

ΔΡΑΣΗ Διοικητικού Συμβουλίου

Το Διοικητικό Συμβούλιο ασχολήθηκε με σειρά θεμάτων που ενδιέφεραν τον επιχειρηματικό κόσμο σε διάφορα επίπεδα. Υποβλήθηκε πρόταση για τη δημιουργία Βιομηχανικών Πολύχων, καθώς και η δυνατότητα εφαρμογής της μεθόδου ενοικιαγοράς εντός τους.

Επίσης υπήρξαν ουσιαστικές παρεμβάσεις για το δρόμο Λεμεσού-Φασουρίου, ενώ παράλληλα ζητήθηκε ο τερματισμός της ανόρυξης τσιακκιλιού από την περιοχή Ασωμάτου, λόγω των επιπτώσεων της συγκεκριμένης δραστηριότητας στις φυτείες της γύρω περιοχής.

Σε ευρύτερο επίπεδο, και με στόχο την τόνωση της οικονομίας ζητήθηκε η μείωση του φόρου εισοδήματος και αύξηση του ποσοστού αποσβέσεων. Έγιναν επίσης παρεμβάσεις για διαφοροποίηση των ωρών λειτουργίας των τελωνείων, κατά τρόπο που να εξυπηρετούνται καλύτερα οι ανάγκες των επιχειρήσεων.

Το Συμβούλιο απασχόλησε επίσης η προοπτική αγοράς οικήματος για στέγαση του ΕΒΕΛ.

Η δράση του πρώτου Δ.Σ. κατά την πρώτη δεκαετία του ΕΒΕΛ υπήρξε καθοριστική και έθεσε τις γερές βάσεις για την μετέπειτα ανάπτυξη του ΕΒΕΛ, της Λεμεσού και της Κύπρου.

Από το 1962 το Επιμελητήριο έθεσε θέμα και επέμενε στην κατασκευή του **Νέου Λιμανιού Λεμεσού**. Το έργο μέσα από τις πολλές δυσκολίες και εμπόδια υλοποιήθηκε μετά από 12 χρόνια και το λιμάνι λειτούργησε το 1974. Το θέμα της **αποκέντρωσης** άρχισε να συζητείται και υποβλήθηκε αίτημα για ανανέωση των διαβατηρίων από τις Επαρχιακές Διοικήσεις το οποίο έγινε αποδεκτό. Τέθηκαν οι βάσεις για την οργάνωση Εμποροβιομηχανικής Έκθεσης και Διεθνούς Έκθεσης Ανθέων. Με πρωτοβουλία του Επιμελητηρίου θεσμοθετήθηκε η **Γιορτή του Κρασιού** που άρχισε το 1961. Το ΕΒΕΛ είχε και την ευθύνη της διοργάνωσης μέχρι το 1974 που παραχωρήθηκε στον Δήμο Λεμεσού. Αναστηλώθηκε το **Αρχαίο Θέατρο του Κουρίου** και άρχισε να συζητείται θέμα δημιουργίας Βιομηχανικής Περιοχής Λεμεσού. Το 1966 άρχισε να συζητείται από το ΕΒΕΛ η ανέγερση του μεγαλύτερου φράγματος της Κύπρου στον Κούρρη, για την απάμβλυση του τεράστιου υδατικού προβλήματος που ανέκαθεν αντιμετώπιζε η Κύπρος. Το έργο υλοποιήθηκε το 1987 επί προεδρίας του κ. Κυριάκου Χαμπουλλά.

Από το 1972 το ΕΒΕΛ απασχόλησαν πολλά άλλα αναπτυξιακά και περιβαλλοντικά έργα, καθώς και το θέμα της σύνδεσης της Κύπρου με την τότε **Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ)**. Ανάμεσά τους η ανάπτυξη του Δασουδιού Λεμεσού, η δημιουργία οδικής αρτηρίας που να ενώνει το παλιό με το νέο λιμάνι και η δημιουργία πολεοδομικών ζωνών.

Η Κοινωνική Προσφορά του ΕΒΕΛ άρχισε από τότε με σημαντικές εισφορές σε όσους είχαν ανάγκη. (βλέπε ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΕΒΕΛ).

1968 - 1969

Ευαγόρας Λανίτης
Πρόεδρος

Μέλη Διοικητικού Συμβουλίου

Γεώργιος Κατσουνωτός, Πανίκος Χαράκης, Αθανάσιος Κοβότσος, Τάκης Χριστοδούλου, Δημητράκης Πετρίδης, Γιαννάκης Δρουσιώτης, Τάκης Παττίχης, Νίκος Ρώσσο, Ανδρέας Παπαδόπουλος, Ανδρέας Μιχαηλίδης, Άκης Χριστοφόρου, Μιχαήλ Θεοδοσίου.

1974

Νίκος Παττίχης
Πρόεδρος 03.04.1974 - 29.08.1974
(το 1974 διορίστηκε Υπουργός Γεωργίας)

Μέλη Διοικητικού Συμβουλίου

Σταύρος Γαλαταριώτης, Ευστάθιος Παπαδάκης, Γεώργιος Ρολόγης, Γιάννης Βρυωνίδης, Κυριάκος Χαμπουλλάς, Δημήτριος Συκοπετρίτης, Λούης Αραούζος, Ανδρέας Λάμπρου, Γιάννης Χατζηαράπης, Βόρις Μιχαηλίδης, Γιαννάκης Δρουσιώτης, Τάκης Παττίχης.

1974 - 1987

Κυριάκος Χαμουλλάς
Πρόεδρος

Μέλη Διοικητικού Συμβουλίου

Ευστάθιος Παπαδάκης, Ανδρέας Ιωνίδης, Γεώργιος Ρολόγης, Βόρις Μιχαηλίδης, Τάκης Παττίχης, Γιάννης Χατζηαράπης, Άρης Χριστοδούλου, Τάκης Νέμιτσας, Χριστάκης Γεωργιάδης, Αθανάσιος Καραπανιώτης, Αντώνης Χατζηπαύλου, Γεώργιος Γαλαταριώτης, Μιχαλάκης Ολύμπιος, Φίλιος Συκοπετρίτης, Κυριάκος Παττίχης, Εμανουήλ Κουβάς, Νίκος Ρώσσο, Οδυσσέας Μιλτιάδου, Γλαύκος Ψυλλάκης, Ανδρέας Λοφίτης, Κωστάκης Λευκαρίτης, Ανδρέας Καζαντζής, Παννάκης Χριστοδούλου, Παννάκης Ορφανίδης, Ρένος Δημητριάδης.

ΔΡΑΣΗ Διοικητικού Συμβουλίου 1974 - 1987

Με την Τουρκική εισβολή του 1974, το έργο του Δ.Σ. κατέστη πάρα πολύ δύσκολο. Συνθήκες κατάληψης σχεδόν της μισής Κύπρου από τον Τούρκο εισβολέα, ξεριζωμός από τις πατρογονικές τους εστίες 200.000 περίπου Ελληνοκυπρίων, απώλειες ενός μεγάλου μέρους των παραγωγικών και οικονομικών πόρων της Κύπρου, κατάληψη του Λιμανιού της Αμμοχώστου. Οι χιλιάδες πρόσφυγες από την Κερύνεια, την Μόρφου και την Αμμόχωστο βρήκαν φιλόξενο καταφύγιο στην Λεμεσό και τις άλλες πόλεις της Κύπρου. Ιδιαίτερα οι Αμμοχωστιανοί προτίμησαν την Λεμεσό για να ξεκινήσουν πάλι από το μηδέν, αφού εκτός από το λιμάνι και τον τουρισμό είχε πάρα πολλές ομοιότητες με την **θαλασσοφίλητη Αμμόχωστο**. Το Επιμελητήριο Αμμοχώστου φιλοξενήθηκε στα κτήρια του ΕΒΕΛ. Τον Δεκέμβρη του 1980 μετακόμισε στα δικά του Γραφεία στη Λεμεσό, μέχρι τη **Μέρα της Επιστροφής** στα Γραφεία του στην ελεύθερη Αμμόχωστο.

Παρά τις δύσκολες συνθήκες που επικρατούσαν, η Λεμεσός σ' αυτό το διάστημα αναπτύχθηκε σημαντικά σε όλους τους τομείς: στη βιομηχανία, στο εμπόριο, στον τουρισμό και στις άλλες υπηρεσίες. Αυτή η οικονομική ανάπτυξη ήταν αποτέλεσμα όχι μόνο της εργατικότητας και της επιχειρηματικής δράσης των Λεμεσιανών, αλλά και της παρουσίας των εκτοπισμένων επιχειρηματιών της Αμμοχώστου.

Από το 1976 η οικονομία της Λεμεσού ενισχύθηκε ακόμα περισσότερο, όταν αρκετές χιλιάδες Λιβάνιοι ήρθαν και δραστηριοποιήθηκαν στη Λεμεσό λόγω του πολέμου στην χώρα τους.

Το 1976 το Επιμελητήριο Λεμεσού αδελφοποιήθηκε με το Επιμελητήριο Αθηνών. Ποσό Λ.Κ 16.000,00 δόθηκε από το Επιμελητήριο Αθηνών και διατέθηκε για τη δημιουργία του Βρεφοκομικού Σταθμού στη Βιομηχανική Περιοχή Λεμεσού, που εγκαινιάστηκε το 1980 από τον τότε Πρόεδρο της Δημοκρατίας κ. Σπύρο Κυπριανού.

Δεξίωση από την ΚΕΟ σε πολιτικά πρόσωπα και άλλες προσωπικότητες (Δεκαετία 1960)

Πάντοτε το Επιμελητήριο και ανάλογα με τις ανάγκες της εποχής ζητούσε την εκτέλεση έργων για την ανάπτυξη της Λεμεσού και συνέβαλε τα μέγιστα στην υλοποίησή τους. Ανάμεσα σε άλλα το 1976 ζήτησε την εκτέλεση παραλιακού τουριστικού δρόμου, την «Επίχωση» της νέας προκυμαίας και πάλι τη δημιουργία Μαρίνας και του δρόμου μεταξύ της Α' Βιομηχανικής Περιοχής Λεμεσού και Ζακακίου. Το κόστος της κατασκευής της «Επίχωσης», έργο που αποφασίστηκε επί δημαρχίας του Γεώργιου Κατσουνωτού, ανήρχετο στις Λ.Κ 300.000,00. Η ωφέλεια που απέκτησε όμως η Λεμεσός είναι ανυπολόγιστη. Το 1979 το Επιμελητήριο ζήτησε τη δημιουργία Κολυμβητηρίου, το 1981 τη δημιουργία νέας Βιομηχανικής Περιοχής στον Άγιο Αθανάσιο, το 1982 την κα-

τασκευή παρακαμπτηρίου δρόμου Γερμασόγειας - Ύψωνα, το 1986 τη δημιουργία νέας Βιομηχανικής Περιοχής στον Ύψωνα και το 1987 τη δημιουργία Ξενοδοχειακής Σχολής. Υπέβαλε επίσης προτάσεις για διάφορα άλλα σημαντικά θέματα, όπως το κυκλοφοριακό, το αποχετευτικό και τη διάβρωση της παραλίας.

Επίσκεψη Υφυπουργού Ηνωμένου Βασιλείου Mr. Shannon, 1983

Επίσκεψη Ρώσου Πρέσβη, 1975

1987 - 1993

Χριστάκης Γεωργιάδης
Πρόεδρος

Μέλη Διοικητικού Συμβουλίου

Κυριάκος Παττίχης, Εύρος Στυλιανίδης, Βέρης Σαββίδης, Κυριάκος Χαμπουλλάς, Νίκος Νέμιτσας, Νίκος Αριστείδης, Νίκος Ρώσος, Κωστάκης Λευκαρίτης, Ανδρέας Καζαντζής, Γιαννάκης Χριστοδούλου, Γιαννάκης Ορφανίδης, Ρένος Δημητριάδης, Πάμπος Ζένιος, Ανδρέας Ιωνίδης, Φίλιος Συκοπετρίτης, Τώνης Αντωνίου, Άκης Κοιλανιώτης, Γεώργιος Μουσικής, Στέλιος Πετρίδης, Χριστάκης Ιωάννου.

ΔΡΑΣΗ Διοικητικού Συμβουλίου 1987 - 1993

Το ΕΒΕΛ γιορτάζει τα 25χρονα του. Ο τουρισμός είχε ήδη αρχίσει την ανοδική του πορεία και η Λεμεσός έπαιρνε μια διαφορετική μορφή. Γι' αυτό και οι προτεραιότητες του τότε Διοικητικού Συμβουλίου διαφοροποιήθηκαν. Ήταν το 1987 που άρχισε ουσιαστικά η Τουριστική προβολή της Λεμεσού και υιοθετήθηκε το γνωστό slogan: **Limassol For All Reasons And Seasons.**

Εορταστικό δείπνο για τα 25χρονα του ΕΒΕΛ, 1987

*Επίσκεψη του Προέδρου της Κύπρου
κ. Γιώργου Βασιλείου*

*Οι Υπουργοί Οικονομικών και Συγκοινωνιών σε
σύσκεψη στο ΕΒΕΛ, 1990*

Στο ίδιο χρονικό διάστημα ζητήθηκε επίσης η δημιουργία μόνιμου εκθεσιακού χώρου για την προβολή των εμπορικών και βιομηχανικών προϊόντων της Λεμεσού, η ανέγερση Αίθουσας Συνεδρίων, η αξιοποίηση του Governor's Beach και του Ladies' Mile, η κατασκευή της Λεωφόρου Φραγκλίνου Ρούσβελτ, η δημιουργία Τρίτης Βιομηχανικής Περιοχής στον Ύψωνα, αλλά, και πάλι, η δημιουργία Μαρίνας. Επίσης ολοκληρώθηκε το αίτημα για επέκταση του Λιμανιού της Λεμεσού, για να ανταποκρίνεται στις νέες ανάγκες.

Η συνεργασία του ΕΒΕΛ με τις τοπικές αρχές υπήρξε διαχρονική, ειδικά στην διαμόρφωση πολιτικής για τη Λεμεσό και την προώθηση αναπτυξιακών έργων, με στόχο πάντοτε την βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και την αναβάθμιση της πόλης. Το Επιμελητήριο ανέκαθεν συζητούσε με τις αρχές της πόλης, στοχεύοντας στην προώθηση λύσεων σε αρκετά προβλήματα, ανάμεσα τους και το πρόβλημα της περιβαλλοντικής ρύπανσης που άρχισε από τη δεκαετία του 1990 να παίρνει σοβαρές διαστάσεις.

Το ΕΒΕΛ στήριξε επίσης την αίτηση για ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε., θεωρώντας πως το μέλλον της Κύπρου βρίσκεται στη μεγάλη Ευρωπαϊκή οικογένεια.

1993 - 1999

Μιχάλης Πολυδωρίδης
Πρόεδρος

Μέλη Διοικητικού Συμβουλίου

Φιλόκυπρος Ανδρέου, Ρολάνδος Βιράρτι, Έρωσ Μιλτιάδους, Φειδίας Νικολάου, Ευστάθιος Παπαδάκης, Τάκης Παπαδόπουλος, Δημήτρης Σολομωνίδης, Άρης Χριστοδούλου, Γιαννάκης Χριστοδούλου, Πάμπος Ζένιος, Τώνης Αντωνίου, Χριστάκης Ιωάννου, Χριστάκης Γεωργιάδης, Ανδρέας Λαός, Δήμος Μουσικής, Σάββας Ποιηταρίδης, Εύρος Στυλιανίδης.

ΔΡΑΣΗ Διοικητικού Συμβουλίου 1993 - 1999

Προχώρησε σε αναβάθμιση των υπηρεσιών του ΕΒΕΛ προς τα μέλη και επικεντρώθηκε στην επίλυση προβλημάτων και στην προώθηση έργων υποδομής στη Λεμεσό. Ανάμεσα σ' αυτά ήταν η μηχανογράφηση της έκδοσης των πιστοποιητικών προέλευσης, η αποτελεσματικότερη διεκπεραίωση των εργασιών στο Λιμάνι Λεμεσού, η εκτέλεση οδικών έργων, όπως η προέκταση της Λεωφόρου Μακεδονίας (τώρα Σπύρου Κυπριανού), οι υπέργειες διαβάσεις, η διαπλάτυνση του παραλιακού, οι πολυόροφοι χώροι στάθμευσης,

καθώς και η Μαρίνα. Ήταν σ' αυτό το χρονικό διάστημα που το Επιμελητήριο άρχισε σοβαρή εκστρατεία για την προβολή και προώθηση της Λεμεσού ως κέντρο διεθνών δραστηριοτήτων και είναι και γι' αυτό τον λόγο που σήμερα οι πιο πολλές διεθνείς εταιρείες και τράπεζες έχουν την έδρα τους στην πόλη μας.

Το ΕΒΕΛ έλυσε ακόμα ένα μεγάλο πρόβλημα. Το 1994 πρωτοστάτησε στη δημιουργία Εργοστασίου Επεξεργασίας Αποβλήτων της Α' Βιομηχανικής Περιοχής. Η μελέτη, τα σχέδια και η επίβλεψη έγιναν αφιλοκερδώς από τον μηχανολόγο και μέλος του ΕΒΕΛ Αντώνη Χριστοδούλου και έκτοτε ο σταθμός λειτουργεί ικανοποιητικά.

*Συνάντηση με τον Πρόεδρο των ΗΠΑ
Richard Boucher*

Σύσκεψη με τον Υπουργό Εμπορίου & Βιομηχανίας
κ. Νίκο Ρολάνδη

Συνάντηση με τον Υπουργό Οικονομικών
κ. Χρυστοδούλου και τον νυν Πρόεδρο της Κύπρου
κ. Νίκο Αναστασιάδη, 1993

Στο επίκεντρο ήταν και το θέμα της προσέλκυσης συνεδριακού τουρισμού. Προς αυτή την κατεύθυνση το ΕΒΕΛ σε συνεργασία με το Κυπριακό Ναυτιλιακό Συμβούλιο (Cyprus Shipping Chamber - CSC) που εδρεύει στην Λεμεσό, πρωτοστάτησε στην μεταφορά της ετήσιας εκδήλωσης «Ναυτιλιακή Κύπρος» στη Λεμεσό, η οποία έγινε πραγματικότητα το 1999. Άλλα θέματα τουριστικού ενδιαφέροντος τα οποία προωθήθηκαν ήταν η καθιέρωση του **Ευρωπαϊκού Φεστιβάλ Λεμεσού**, η έκδοση και κυκλοφορία ενημερωτικού δελτίου για τις εκδηλώσεις στην πόλη, ενώ επίσης προωθήθηκε το αίτημα για δημιουργία Καζίνο στη Λεμεσό. Το νέο slogan που πρόβαλλε το Δ.Σ. ήταν:

«Η Λεμεσός ΑΠΑΙΤΕΙ, δεν απαιτεί».

1999 - 2005

Τώνης Αντωνίου
Πρόεδρος

Μέλη Διοικητικού Συμβουλίου

Μιχάλης Πολυδωρίδης, Φιλόκυπρος Ανδρέου, Ρολάνδος Βιράρτι, Γιώργος Γεωργιάδης, Κώστας Παλαταριώτης, Άκης Ζαμπάρτας, Κικούλα Κότσαπα, Ελευθέριος Κουζαπάς, Ανδρέας Κωνσταντινίδης, Ανδρέας Μιχαηλίδης, Ηλίας Νεοκλέους, Πέτρος Οικονομίδης, Μαίρη Πρωτοπαπά, Σπύρος Σπύρου, Άκης Χαραλάμπους, Έρως Μιλτιάδους, Φειδίας Νικολάου, Ευστάθιος Παπαδάκης, Τάκης Παπαδόπουλος, Δημήτρης Σολομωνίδης, Άρης Χριστοδούλου, Γιαννάκης Χριστοδούλου, Πάμπος Ζένιος, Χριστάκης Ιωάννου, Ανδρέας Λαός, Δήμος Μουσικής, Σάββας Ποιηταρίδης, Εύρος Στυλιανίδης, Σάββας Ζένιος, Τάκης Κουφάρης, Μιχάλης Μίτσιγκας, Χρίστος Μιχαηλίδης, Τάσος Τελεβαντίδης, Χρίστος Χατζημανώλης.

ΔΡΑΣΗ Διοικητικού Συμβουλίου

Ο νέος πρόεδρος έδωσε νέο προφίλ στο Επιμελητήριο. Με επίκεντρο την αποκέντρωση, τον εκσυγχρονισμό και τη συνεργασία με τις τοπικές αρχές, στόχευσε στην επίτευξη τόσο των παραδοσιακών στόχων όσο και στην προβολή νέων. **Η στέγαση του ΕΒΕΛ σε νέο ιδιόκτητο σύγχρονο κτίριο** αποτέλεσε βασική προτεραιότητα (βλέπε Ειδικό κεφάλαιο).

Υπογραφή συμφωνίας ΕΒΕΛ-ΚΡΜΓ ενώπιον του Προέδρου του ΚΟΤ για εκπόνηση μελέτης βιωσιμότητας για το Συνεδριακό Κέντρο

Σύσκεψη με τον Υπουργό Συγκοινωνιών κ. Αβέρωφ Νεοφύτου, 2002

Η πρώτη Γενική Συνέλευση του ΕΒΕΛ στο νέο του κτήριο, 2005

Η ιδέα που αναπτύχθηκε με πρωτοβουλία του προέδρου ήταν η «**Παλλεμεσιανή Συνεργασία**», δηλαδή η στενή συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και άλλους φορείς της πόλης και επαρχίας, με τη σύσταση κοινών επιτροπών εργασίας, τη μελέτη εμπειρογνομόνων για την Τουριστική Ανάπτυξη της Λεμεσού και την προσέλκυση εκδηλώσεων μεγάλης εμβέλειας στην πόλη. Η φιλοξενία στην Λεμεσό του διεθνούς εμβέλειας **Παγκοσμίου Ράλι**, υπήρξε ένας από τους καρπούς της συνεργασίας.

Το Επιμελητήριο συνέβαλε επίσης ουσιαστικά στη **χωροθέτηση της Μαρίνας** ένα έργο που είχε ήδη δρομολογηθεί. Έθεσε σε προτεραιότητα και τη δημιουργία γηπέδων γκολφ στην επαρχία Λεμεσού. Σε συνεργασία με την Αρχή Λιμένων Κύπρου προώθησε την ιδέα αναδιαμόρφωσης του Παλιού Λιμανιού σε γραφικό ψαρολίμανο, την ανέγερση Νέας μοντέρνας Αίθουσας Επιβατών στο Νέο Λιμάνι και την ανέγερση Συνεδριακού Κέντρου.

Η σύγχρονη ανάπτυξη και η τεχνολογία είναι πλέον αλληλένδετες. Η δημιουργία **Τεχνολογικού Πάρκου** στην Λεμεσό έγινε ένας από τους στόχους του Δ.Σ για την προσέλκυση εταιρειών ανάπτυξης νέας τεχνολογίας. Για το ΕΒΕΛ ήταν θέμα αρχής η ίδρυση του **Τεχνολογικού Πανεπιστήμιου Κύπρου (ΤΕΠΑΚ)** στην Λεμεσό το συντομότερο και παράλληλα συστάθηκε ο σύνδεσμος **Φίλοι του ΤΕΠΑΚ**.

Υπεγράφη ακόμη συμφωνία συνεργασίας του ΕΒΕΛ με το Επιμελητήριο της Χάιφας, με κύριους στόχους την ανάπτυξη υψηλής τεχνολογίας και η προώθηση του τουρισμού.

Προωθήθηκε η ιδέα της σύστασης **Συνδέσμου Διεθνών Τραπεζών** (Association of International Banks). Στο ίδιο πνεύμα εγκρίθηκε σημαντική καταστατική αλλαγή που επέτρεψε σε διεθνείς εταιρείες να εγγράφονται ως πλήρη μέλη του ΕΒΕΛ, ενισχύοντας έτσι ακόμα περισσότερο την «φωνή» του Επιμελητηρίου.

Δείπνο Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων Επιχειρηματιών, 2004

Το 2004 το Δ.Σ. αποφάσισε ομόφωνα να προτείνει ένα νέο ετήσιο θεσμό, αυτόν της βράβευσης των καλύτερων κυπριακών κρασιών και συστάθηκε κοινή επιτροπή με το **Συμβούλιο Αμπελοοινικών Προϊόντων (ΣΑΠ)**. Η πρώτη εκδήλωση για τη βράβευση πραγματοποιήθηκε από κοινού με το ΣΑΠ το 2005 και σημείωσε μεγάλη επιτυχία. Το 2011 η εκδήλωση αναβαθμίστηκε, για να συνεχίσει η συνεργασία του ΣΑΠ όχι μόνο με το ΕΒΕΛ, αλλά και με άλλους φορείς.

Τέλος το Επιμελητήριο προχώρησε στη σύσταση της **Εταιρείας Ανάπτυξης Μαρίνας Λεμεσού**, θυγατρική του ΕΒΕΛ (**Αναπτυξιακά Έργα**) Λτδ με σκοπό τη συμμετοχή του ΕΒΕΛ σε αναπτυξιακά έργα.

Η κοινωνική προσφορά του ΕΒΕΛ επεκτάθηκε ακόμα περισσότερο. Ειδική αναφορά γίνεται στο κεφάλαιο Κοινωνική Προσφορά.

2005 - 2011

Δημήτρης Σολομωνίδης
Πρόεδρος

Μέλη Διοικητικού Συμβουλίου

Φειδίας Νικολάου, Φιλόκυπρος Ανδρέου, Εύρος Στυλιανίδης, Σπύρος Σπύρου, Ηλίας Νεοκλέους, Τάσος Τελεβαντίδης, Κώστας Γαλαταριώτης, Γιώργος Γεωργιάδης, Γιώργος Δημητρίου, Θεόδωτος Ανθούσης, Τώνης Αντωνίου, Κικούλα Κότσαπα, Ανδρέας Λαός, Ανδρέας Κυπριανού, Γιώργος Κυριάκου, Έρωσ Μιλτιάδους, Μιχάλης Μίτσιγκας, Ανδρέας Μιχαηλίδης, Χρίστος Μιχαηλίδης, Ξάνθος Νέμιτσας, Μαίρη Πρωτοπαπά, Ρηγίνος Τσάνος, Ανδρέας Τσουλόφτας, Άκης Χαραλάμπους, Χρύσης Πετούσης, Μιχάλης Πετράκης, Ηλίκος Χαραλάμπους, Κρίστης Παρέας, Μιχάλης Λοϊζίδης.

ΔΡΑΣΗ Διοικητικού Συμβουλίου 2005 - 2011

Η εξαετής θητεία του Δ.Σ. , χαρακτηρίστηκε από σημαντικές εξελίξεις σε διάφορους τομείς. Κορυφαία ίσως στιγμή της εξαετίας αποτέλεσε η έναρξη των κατασκευαστικών εργασιών για τη Μαρίνα, ένα έργο που το Επιμελητήριο είχε οραματιστεί από τη δεκαετία του 1960. Η Εταιρεία Ανάπτυξης Μαρίνας Λεμεσού, θυγατρική του ΕΒΕΛ (Αναπτυξιακά Έργα Λτδ) αποτέλεσε μέρος της κοινοπραξίας στην οποία ανατέθηκε το έργο. Δημιουργήθηκε η Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης και Προβολής Περιφέρειας Λεμεσού, υπό την προεδρία του ΕΒΕΛ και με συμμετοχή των τοπικών αρχών της πόλης και άλλων φορέων.

Συνάντηση με τον Lord Mayor of London, 2010

ΕΒΕΛ και ΤΕΠΑΚ επισημοποίησαν τη συνεργασία τους με την υπογραφή πρωτοκόλλου

Συνάντηση με Κοινότητες της περιοχής του Κούρρη για ανάπτυξη της Επαρχίας

Συνάντηση με τους βουλευτές Λεμεσού, 2009

Στην εξαετία συστάθηκε η **Αναπτυξιακή Εταιρεία Λεμεσού (ΑΝΕΛΕΜ)** στην οποία το ΕΒΕΛ έχει την αντιπροεδρία. Η ΑΝΕΛΕΜ συστάθηκε στη βάση του μοντέλου που προκρίνει η ΕΕ για την περιφερειακή ανάπτυξη και έχει ουσιαστικό ρόλο στην ανάπτυξη της αγροτικής Λεμεσού. Αναπτύχθηκαν οι διεθνείς σχέσεις του ΕΒΕΛ με τις επισκέψεις διαφόρων Πρέσβων στο Επιμελητήριο με αποκορύφωμα την άφιξη επιχειρηματικής αποστολής από το City του Λονδίνου, με επικεφαλής τον Lord Mayor. Το ΕΒΕΛ ανταπέδωσε την επίσκεψη με δική του επιχειρηματική αποστολή στο Λονδίνο. Ανάλογη ανταλλαγή επισκέψεων υπήρξε και με το Επιμελητήριο της Αγίας Πετρούπολης, που οδήγησαν στην επίσημη υπογραφή ανάμεσα στις δύο πλευρές μνημονίου συναντίληψης για συνεργασίες σε διάφορους τομείς.

Απονομή τιμητικού δώρου στο Πρόεδρο της Ναυτιλιακής Εταιρείας *Columbia Ship management* Mr. Schoeller για την μεγάλη προσφορά του

ΕΒΕΛ και ΤΕΠΑΚ επισημοποίησαν τη συνεργασία τους με την υπογραφή πρωτοκόλλου συνεργασίας. Το 2011 ολοκληρώθηκε η διαδικασία και τα **γραφεία του ΕΒΕΛ πιστοποιήθηκαν με το ISO 9001**. Οι μελέτες για την ανέγερση του Συνεδριακού Κέντρου βρίσκονται σε προχωρημένο στάδιο.

Επίσης έγιναν σοβαρές αλλαγές στο κέντρο της πόλης, οι οποίες ήταν προϊόν συνεργασίας του ΕΒΕΛ με τους φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης.

Διοικητικό Συμβούλιο ΕΒΕΛ 2011 - 2014

Φιλόκυπρος Ανδρέου
Πρόεδρος

Επίτιμοι Πρόεδροι

Γεωργιάδης Χριστάκης
Πολυδωρίδης Μιχάλης
Χριστοδούλου Γιαννάκης
Παπαδάκης Στάθης
Νέμιτσας Τάκης
Στυλιανίδης Εύρος

Αντιπρόεδροι (με αλφαβητική σειρά)

Γαλαταριώτης Κώστας - Τουρισμού
Δημητρίου Γιώργος - Υπηρεσιών
Λαός Ανδρέας - Βιομηχανίας
Νεοκλέους Ηλίας - Οικονομικών
Σπύρου Σπύρος - Επικοινωνίας
Τσάνος Ρηγίνος - Εμπορίου

Επίτιμος Γραμματέας - Τσουλόφτας Ανδρέας

Μέλη Διοικητικού Συμβουλίου (με αλφαβητική σειρά)

Ανθούσης Θεόδοτος	Μίτσιγκας Μιχάλης
Γεωργίου Γιώργος	Μιχαηλίδης Χρίστος
Δημητριάδης Βάσος	Νέμιτσας Ξάνθος
Κακουλλής Νίκος	Πετούσης Χρύση
Κότσαπα Κικούλα	Πετράκης Μιχάλης
Κυριάκου Γιώργος	Πρωτοπαπά Μαίρη
Λοϊζίδης Μιχάλης	Τηλλυρής Άθως
Μάρκαρης Περικλής	Χαραλάμπους Άκης
Μαυρέλλης Δημοσθένης	Χαραλάμπους Ηλίκκος
Μιλτιάδους Έρωσ	Χατζηχαμπής Πανίκος
Μισιρλής Γιάννης	

Αντιπροσωπεία της Πρεσβείας των ΗΠΑ επισκέφθηκε το ΕΒΕΛ

Ο Πρέσβης της Ελλάδας στην Κύπρο κ. Βασίλης Παπαιωάννου στην Κύπρο επισκέφθηκε το ΕΒΕΛ

ΔΡΑΣΗ Διοικητικού Συμβουλίου – Ο 1ος χρόνος

Η έναρξη της προεδρίας του Φιλόκυρου Ανδρέου στις 6 Ιουλίου 2011 ουσιαστικά συνέπεσε με ένα από τα πλέον τρομακτικά γεγονότα που συνέβησαν στην Κύπρο. Στις 11 Ιουλίου 2011 καταστράφηκε από έκρηξη σχεδόν ολοσχερώς ο κύριος Ηλεκτροπαραγωγικός Σταθμός της Κύπρου στο Βασιλικό, όπου βρήκαν ηρωικό θάνατο 13 άτομα που προσπάθησαν να σβήσουν την φωτιά. Ως αποτέλεσμα το προς διάθεση ηλεκτρικό φορτίο ελαχιστοποιήθηκε προξενώντας τεράστια προβλήματα στην ομαλή λειτουργία των επιχειρήσεων. Με ολοκληρωτική κινητοποίηση και πάνω σε 24ωρη βάση επικοινωνία με την ΑΗΚ το ΕΒΕΛ συνέβαλε στην κατά το δυνατόν απαμβλυνση του προβλήματος επιτυγχάνοντας την ορθολογική διαχείριση του φορτίου που εξακολουθούσε να έχει στη διάθεσή της η ΑΗΚ και πρωταγωνιστώντας στην έλευση ηλεκτρογεννητριών από το εξωτερικό.

Στο ίδιο χρονικό διάστημα, η παγκόσμια οικονομική κρίση δεν άφησε την Κύπρο αλώβητη και οι συνέπειες έγιναν πολύ εμφανείς τόσο στις επιχειρήσεις όσο και στα νοικοκυριά. Μέσα σε τέτοιες πολύ δύσκολες συνθήκες ανάλαβε το νέο Δ.Σ. καταβάλλοντας τεράστιες προσπάθειες για την ανάκαμψη.

Σημαντική εξέλιξη των πρώτων μηνών ήταν η παραπέρα ενίσχυση των σχέσεων του Επιμελητηρίου με το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, μέσα από τη δημιουργία του **Γραφείου Διασύνδεσης του Πανεπιστημίου με την Βιομηχανία**. Η δημιουργία του Γραφείου επισήμοποίησε τη σχέση αλληλοσυμπλήρωσης του Πανεπιστημίου με το Επιμελητήριο προσφέροντας στις επιχειρήσεις τις ερευνητικές και άλλες δεξιότητες, των ακαδημαϊκών και στους ακαδημαϊκούς τη δυνατότητα έμπρακτης εφαρμογής των γνώσεων τους. Έγιναν ταυτόχρονα συναντήσεις γνωριμίας των σπουδαστών του ΤΕΠΙΑΚ, με τους πιθανούς μελλοντικούς τους εργοδότες και συνεργάτες μέλη του ΕΒΕΛ.

Ο Πρόεδρος του ΕΒΕΛ προσφωνεί το Limassol Economic Forum, 2011

Το Επιμελητήριο προχώρησε επίσης στον τομέα των διεθνών σχέσεων, με στόχο τόσο τη διερεύνηση ξένων αγορών όσο και την προώθηση ξένων επενδύσεων προς την Κύπρο. Προς αυτή την κατεύθυνση έγιναν σειρά ουσιαστικών επαφών μεταξύ άλλων με τον Οργανισμό Προώθησης Επενδύσεων της Γεωργίας, το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο της Αγίας Πετρούπολης και τις πολιτικό-οικονομικές αρχές της Κινεζικής επαρχίας Χί'αν.

Συνάντηση με Ινδική αντιπροσωπεία για συνεργασία με την Κύπρο σε θέματα Ενέργειας, 2012

Συνάντηση με πολιτικό-οικονομικές αρχές της Κινεζικής επαρχίας Χί'αν, 2012

Ο Πρόεδρος εισηγήθηκε στο Δ.Σ. να τιμηθεί για πρώτη φορά στην Κύπρο, την **Ελληνική Δύναμη Κύπρου (ΕΛΔΥΚ)** που προσέφερε τόσες πολλές θυσίες για την άμυνα της Κύπρου και ειδικά για την ηρωική της δράση κατά την Τουρκική Εισβολή του 1974. Η πρόταση έγινε ολόθερμα αποδεκτή από το Δ.Σ. Στην εκδήλωση προς τιμή της ΕΛΔΥΚ, συνέδραμαν τα μέλη του ΕΒΕΛ με γενναιόδωρες εισφορές ύψους ΕΥΡ 10.200,00. Με το ποσό αγοράστηκαν Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές και δωρίθηκαν στην ΕΛΔΥΚ για τις ανάγκες της.

Συνάντηση με αντιπροσωπεία του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου της Αγίας Πετρούπολης, 2012

Η διοργάνωση του **Διεθνούς Μαραθωνίου Λεμεσού ΓΣΟ 2012** υπό την κοινή αιγίδα του Επιμελητηρίου, του Δήμου Λεμεσού, της Εταιρείας Τουριστικής Ανάπτυξης και Προβολής Λεμεσού και του ΓΣΟ στέφθηκε με απόλυτη επιτυχία.

Στα πιο πάνω προστίθενται σειρά παρεμβάσεων του ΕΒΕΛ, μέσω του ΚΕΒΕ, για θέματα σχετικά με την Κυπριακή οικονομία και τα προβλήματα που είτε προκλήθηκαν είτε οξύνθηκαν συνεπεία της παγκόσμιας οικονομική κρίσης.

Σύσκεψη με τον Πρόεδρο κ. Γιαννάκη Ομήρου και αντιπροσωπεία της ΕΔΕΚ

Προσωπικό ΕΒΕΛ

Από την ίδρυση του ΕΒΕΛ το 1962 μέχρι και τις σημερινές πολύ απαιτητικές μέρες, η λειτουργία του ΕΒΕΛ θα ήταν αδύνατη χωρίς την στελέχωσή του από εκλεκτό προσωπικό. Χωρίς τη βοήθεια και τη αगाστή συνεργασία με τον εκάστοτε Πρόεδρο και Διοικητικό Συμβούλιο το έργο του ΕΒΕΛ θα ήταν πολύ δύσκολο να διεκπεραιωθεί με επιτυχία. Γι' αυτό το Δ.Σ. εκφράζει τις ολόθερμες ευχαριστίες του σε όλο το Γραμματειακό Προσωπικό του ΕΒΕΛ. Ιδιαίτερα προς το παρόν προσωπικό και τον Γραμματέα / Διευθυντή, που χωρίς τη δική τους βοήθεια το Αφιέρωμα θα ήταν δύσκολο να υλοποιηθεί.

Πρώτος Γραμματέας του ΕΒΕΛ διετέλεσε ο **Λυκούργος Παράσχος**

Το προσωπικό του ΕΒΕΛ σήμερα αποτελούν :-

Χρήστος Αναστασιάδης (Γραμματέας / Διευθυντής)

Άνθια Παπαγεωργίου (Ανώτερη Λειτουργός)

Νικόλας Ιορδάνου (Λειτουργός)

Σοφία Λεωνίδου (Ιδιαίτερα Γραμματέας)

Κώστας Χρίστου (Γραφέας)

Γιορτή του Κρασιού

Η ΑΜΠΕΛΟΣ και η ΧΑΡΟΥΠΙΑ ήταν τα δύο καρποφόρα που ευλογήθηκε να έχει η Κυπριακή γη, και έτσι αποτέλεσαν την ραχοκοκαλιά των εξαγωγών και της εμπορικής ανάπτυξης της Κύπρου.

Η Λεμεσός και το κρασί συνδέονται με δεσμούς εκατοντάδων χρόνων, όπως και η Κύπρος γενικότερα. Ο Πάνος Φασουλιώτης σε άρθρο του στη Εφημερίδα «Παρατηρητής» 14 Ιουνίου 1956, με τίτλο «Λεμεσός: Η Πρωτεύουσα του Κρασιού» αναφέρει «Ο Ερευνητής Gilbert Macray απέδειξε ότι η καλλιέργεια του αμπελιού και η παραγωγή κρασιού ήσαν γνωστά 10,900 χρόνια προ Χριστού», δηλαδή από τις αρχές της Ιστορίας της Κύπρου με την ανεύρεση οστών πυγμαίων ελεφάντων και ιπποποτάμων στο Ακρωτήρι της Λεμεσού. Αναφορές στο Κυπριακό κρασί, σύμφωνα με το άρθρο του Φασουλιώτη, κάνει ο Όμηρος που το αποκαλεί «**ηδύτατον Κυπριακόν οίνον**». Ο ιστορικός Πλίνιος αναφέρει πως το ξύλο του αμπελιού ήταν το μόνο που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για την κατασκευή της κλιμακας που ανέβαινε στη στέγη του Ναού της Αρτέμιδος στην Έφεσο (ένα από τα 7 θαύματα της Αρχαιότητας).

Ψηφιδωτά από την «Οικία του Διονύσου» στην Πάφο 3ου μ.Χ.

Άλλη σημαντική μαρτυρία είναι τα περίφημα ψηφιδωτά στην «Οικία του Διονύσου» στην Πάφο, του 3ου μ.Χ. αιώνα, με την επιγραφή «**ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΟΙΝΟΝ ΠΙΝΟΝΤΕΣ**».

(Ο θεός Διόνυσος που λατρευόταν και στην Κύπρο ήταν ο θεός του Κρασιού και της διασκέδασης). Φράγκοι, Λουζιτιανοί, Ενετοί, Ναίτες Ιππότες, Άγγλοι και όλοι σχεδόν οι κατακτητές που πέρασαν από την Κύπρο, λάτρεψαν το κυπριακό κρασί και φύτευαν αμπελώνες, ιδιαίτερα στα εύκρατα κλίματα της περιοχής των Κρασοχωριών του Τροόδους. Σύμφωνα με τον μύθο, ο βασιλιάς της Αγγλίας Ριχάρδος ο Λεοντόκαρδος, όταν νυμφεύτηκε την πριγκίπισσα Βερεγγάρια της Ναβάρρας, το 1191, δεν μέθυσε μόνο από τα φιλήδονα φιλιά της, αλλά και από το γλυκό νέκταρ της Κυπριακής Κουμανδαρίας.

Η Κουμανδαρία καλλιεργήθηκε από τους Ιππότες του Τάγματος του St. John γύρω από την περιοχή του Κάστρου του Κολοσσίου (Κούλας) που είχαν το αρχηγείο τους και ονομαζόταν Grande Commandarie. Μέχρι

σήμερα φαίνονται ακόμη τα ίχνη από τους αρχαίους αμπελώνες.

Η Κουμανδαρία είναι το κρασί που χρησιμοποιούν οι Ορθόδοξοι Χριστιανοί στο Μυστήριο της Θείας Μετάληψης.

«Οι Πρώτοι Οίνον Πίνοντες» στην «Οικία του Διονύσου»

Αφίσα διοργάνωσης Γιορτής του Κρασιού από το ΕΒΕΛ, 1967

Για το Χρυσό Ιωβηλαίο παρουσιάστηκε το μεγαλύτερο ποτήρι κρασιού, 2011

Αφίσα για τα 50χρονα της Γιορτής του Κρασιού, 2011

Ο Sir Samuel Baker στο βιβλίο του «Cyprus as I saw it in 1879», αφιερώνει ένα ολόκληρο κεφάλαιο (26 σελίδες), με τον τίτλο “The Wine District of Limassol», με εκτενείς αναφορές στο Λεμεσιανό Κρασί. Αξιοσημείωτες είναι οι στατιστικές του για την παραγωγή οινικών προϊόντων που δείχνουν την θεαματική αύξηση μέσα σε ένα χρόνο από την κατοχή της Κύπρου από τους Άγγλους.

	Spirits Okes	Commanderia Okes	Black Wines Okes
1877-1878	155,451	117,000	2,500,000
1878-1879	430,000	300,000	6,000,000

Η τιμές κατά οκά σε Piastres (μια οκά ήταν 1,27 Kg), όπως μας αναφέρει ήταν:- οινόπνευμα 2,5, Κουμανδάρια 2,0 και μαύρα κρασιά 1,25.

Αναφέρουμε επίσης τις ευχαριστίες του προς τον κον Λανίτη για τα κρασιά που του έκαμε δώρο. «I was presented with several bottles of the famous old Cyprus growths of commanderia, morocanella and Muscatine, by the kindness of Mr. Lanites, who is largely interested in the trade at Limassol».

Η πρώτη Παγκύπρια Οινοβιομηχανία ιδρύθηκε το 1844 από τον Χριστόδουλο Χατζηπαυλή και ονομαζόταν ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΧΑΤΖΗΠΑΥΛΟΥ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ. (υφίσταται μέχρι σήμερα και είναι γνωστή για το κονιάκ «Αγγλίας».

Το 1927-1929, ιδρύεται η Κυπριακή Εταιρεία Οίνων και Οινοπνευμάτων Λτδ (ΚΕΟΟ), που αργότερα μετονομάστηκε σε ΚΕΟ.

Το 1943 ιδρύεται η Δημόσια μετοχική Εταιρεία Λαϊκή Οινοπνευματοποιητική Εταιρεία Λεμεσού (ΛΟΕΛ).

Το 1946 ιδρύεται η συγγενική της Εταιρείας Χατζηπαύλου, η Εταιρεία Κυπριακών Οίνων (ΕΤΚΟ ΛΤΔ) που παράγει κυρίως κρασί.

Το 1947 ιδρύεται ο Συνεργατικός Οργανισμός Διαθέσεως Αμπελουργικών Προϊόντων (ΣΟΔΑΠ).

Οι τέσσερις Οινοβιομηχανίες διαδραμάτισαν και ακόμα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην οικονομία της Λεμεσού και της Κύπρου γενικότερα με την παραγωγή και εξαγωγή εξαιρετων κρασιών και άλλων οινικών προϊόντων.

Δεν είναι τυχαία που η Λεμεσός αποκαλείται «**Πόλη του Γλεντιού και της Διασκέδασης**». Και γλέντι χωρίς κρασί δεν γίνεται. Το Δ.Σ. της Εμποροβιομηχανικής Ομοσπονδίας Λεμεσού στη Γενική του Συνέλευση στις 27 Ιουνίου 1954 είχε οραματιστεί να οργανώσει «**ετήσια γιορτή του σταφυλιού**» στη Λεμεσό η οποία θα αποτελούσε ετήσιο θεσμό. Το όραμα της Ομοσπονδίας μετονομάστηκε σε «Γιορτή του Κρασιού» η οποία άρχισε να λειτουργεί το 1961 από τον Σύνδεσμο Αναπτύξεως Λεμεσού με πρόεδρο τον Κλεάνθη Χριστοφόρου. Η Γιορτή διοργανώθηκε στον Δημόσιο Κήπο Λεμεσού από την 7η μέχρι την 15η Οκτωβρίου και στέφθηκε με απόλυτη επιτυχία. Από το 1962 που ιδρύθηκε το ΕΒΕΛ ανέλαβε και επίσημα την πλήρη διοργάνωση της Γιορτής του Κρασιού σε συντονισμό με τις οινοβιομηχανίες και τους φορείς της Λεμεσού. Ιδιαίτερη μνεία προς τον πρόεδρο του ΕΒΕΛ κ. Σταύρο Γαλαταριώτη και τα μέλη του Δ.Σ. του ΕΒΕΛ κ.κ. Κλεάνθη Χριστοφόρου, Ευαγόρα Λανίτη και Τάκη Χριστοδούλου. (αξιοσημείωτο το γεγονός ότι ο Τάκης Χριστοδούλου είναι ο ιδρυτής της Εταιρείας αναψυκτικών ΚΕΑΝ) και στον λειτουργό του Δήμου Ευάγγελο Βανέλλη.

Η Γιορτή συνεχίστηκε μέχρι το 1974 με διακοπή μόνο το 1964 λόγω της τουρκοκυπριακής ανταρσίας. Το ΕΒΕΛ διαδραμάτισε σημαντικότατο ρόλο στην διεξαγωγή της Γιορτής και επέφερε αρκετές καινοτομίες, όπως μεγαλύτερη ποικιλία στο καλλιτεχνικό πρόγραμμα στο Κηποθέατρο με πολλά έργα του Μιχάλη Πιτσιλλίδη, έκθεση ποικιλιών σταφυλιού, αναπαράσταση παραγωγής κρασιού όπως γινόταν στα σπίτια των κρασοχωριών κ.λ.π. Στο χρονικό διάστημα 1974 - 1977 δεν διοργανώθηκε η Γιορτή λόγω της Τουρκικής εισβολής στην Κύπρο. Το 1977 το ΕΒΕΛ παραχώρησε την διοργάνωση της Γιορτής στο Δήμο Λεμεσού.

Στην Γιορτή προσφέρεται δωρεάν άφθονο χύμα κρασί από τις τέσσερις Οινοβιομηχανίες της πόλης. Στα τέσσερα περίπτερα που κατασκευάζουν οι Οινοβιομηχανίες προσφέρεται για δοκιμή κρασί υψηλής ποιότητας το οποίο επίσης διατίθεται και για πώληση.

Η Γιορτή του Κρασιού έχει γίνει πια θεσμός και συνεχίζει να πραγματοποιείται έκτοτε κάθε Σεπτέμβριο με μεγάλη επιτυχία, προσελκύοντας μεγάλο αριθμό τουριστών και ντόπιων συμβάλλοντας σημαντικά στην προώθηση του Τουρισμού και των Εξαγωγών.

Αδελφοποιήσεις της Γιορτής του Κρασιού με την Μελβούρνη και το Σίδνεϊ

Γιορτή του Κρασιού με τον μετέπειτα Πρόεδρο της Κύπρου κ. Σπύρο Κυπριανού, 1969

Ο Κλεάνθης Χριστοφόρου με τον Ανδρέα Αραούζο, Σταύρο Γαλαταριώτη και Κώστα Μόντη, 1961

Οι εξαγωγές Κυπριακών Οινικών προϊόντων σε χύμα ή σε εμφιαλωμένο κρασί καθώς επίσης σταφύλια με κύρια ποικιλία την σουλτανίνα και σταφίδες και άλλα παράγωγα γινόταν παλαιότερα (πριν την ημικαταστροφή της Αμπελουργίας), σε πάρα πολλές χώρες με κατ' εξοχήν στο Ηνωμένο Βασίλειο, Σοβιετική Ένωση, Ολλανδία, Ισραήλ. Το sherry Emva Cream της ΕΤΚΟ ήταν σήμα κατατεθέν του Κυπριακού Οίνου σ' όλο το Λονδίνο.

Γνωμικό της Γιορτής του Κρασιού είναι το «ΠΙΝΝΕ ΚΡΑΣΙΝ ΝΑ' ΣΙΕΙΣ ΖΩΗΝ» που εμπνεύστηκε ο Μιχάλης Πιτσιλλίδης και έμβλημα της **Ο ΒΡΑΚΑΣ**. Τον Βρακά φιλοτέχνησε και κατασκεύασε ο Γιώργος

Μαυρογένης. Την πρώτη αφίσα της Γιορτής φιλοτέχνησε κατόπιν διαγωνισμού, ο καταξιωμένος Λεμεσιανός ζωγράφος Βίκτωρας Ιωαννίδης. Ο γνωστός γελοιογράφος Αντης Ψημενόπουλος ζωγράφισε δεκάδες σκίτσα με θέμα την Γιορτή του Κρασιού.

Τα 30χρονα της Γιορτής του Κρασιού, 1991

Το ΕΒΕΛ, σαν οι πρώτοι διοργανωτές της Γιορτής, πάντοτε εκπροσωπείτο στην Οργανωτική Επιτροπή του Δήμου Λεμεσού και υπέβαλλε πρωτοποριακές προτάσεις. Μια πρόταση του ΕΒΕΛ η οποία υπεβλήθη από το 1998 ήταν πέραν από τη διάθεση δωρεάν χύμα κρασιού, να διατίθεται και δωρεάν εμφιαλωμένο κρασί στους επισκέπτες. Η εισήγηση υιοθετήθηκε τελικά από τον Δήμο το 2007.

Τον Απρίλη 2005 αντιπροσωπεία του ΕΒΕΛ, μετά από πρωτοβουλία του Δήμου Λεμεσού, παρευρέθηκε στις αδελφοποιήσεις της Γιορτής του Κρασιού οι οποίες έγιναν στη Μελβούρνη και στο Σίδνεϋ. Οι κυπριακές κοινότητες και των δύο πόλεων οργάνωσαν Γιορτές του Κρασιού, οι οποίες διάρκεσαν μια βδομάδα στην κάθε

πόλη. Σε επίσημη τελετή δόθηκαν στο ΕΒΕΛ αναμνηστικές πλακέτες.

Το κρασί στις μέρες μας παράγεται εκτός από τις τέσσερις παραδοσιακές Οινοβιομηχανίες και από μικρότερες τοπικές Οινοβιομηχανίες που παράγουν κρασί εξαιρετικής ποιότητας δίπλα στους αμπελώνες με ονομασία προέλευσης. Στα πλαίσια της Γιορτής διοργανώνεται και διαγωνισμός Γευσιγνωσίας (Wine Tasting) με την συμμετοχή του ΕΒΕΛ και την βράβευση των καλύτερων κρασιών.

Το 2011 η Γιορτή του Κρασιού γιόρτασε το Χρυσό Ιωβηλαίο. Επί τη ευκαιρία των εορτασμών παρουσιάστηκε στη γιορτή το μεγαλύτερο ποτήρι κρασιού στον κόσμο, το οποίο περιελήφθη στο βιβλίο ρεκόρ των GUINNESS.

Ιδιόκτητο Κτήριο του ΕΒΕΛ

Ένα όνειρο υλοποιείται!

Οι πρώτες συνεδριάσεις του ΕΒΕΛ γίνονταν στην αίθουσα βιβλιοθήκης της ιστορικής Λέσχης ΕΝΩΣΙΣ- ΙΣΟΤΗΣ και ενίοτε στην αίθουσα υποδοχής της Εταιρείας ΚΕΟ στην οδό Κουμανδαρίας. Τα μέλη του ΕΒΕΛ πρέπει πραγματικά να ένοιωθαν δέος, αφού εκεί σύχναζαν οι «Μεγάλοι» άνδρες της τότε Λεμεσού, που έθεσαν ισχυρά θεμέλια στην Πολιτιστική, Πνευματική και Οικονομική ανάπτυξη της Πόλης. Ιδρυτής

Τα Γραφεία του ΕΒΕΛ, 1972

της Λέσχης «Ένωσις» ήταν ο Μητροπολίτης Κιτίου Μελέτιος Μεταξάκης (αργότερα Οικουμενικός Πατριάρχης). Ανάμεσά τους ο Έρωας Δήμαρχος Λεμεσού Χριστόδουλος Σώζος, ο Σχολάρχης Ανδρέας Θεμιστοκλέους, ο μεγάλος εθνικός πολιτευτής Ν. Κλ. Λανίτης, ο μεγάλος δωρητής της Λεμεσιανής Παιδείας Ν.Π. Λανίτης, ο εκδότης της εφημερίδας «ΑΛΗΘΕΙΑ» Μενέλαος Φραγκούδης, ο Δήμαρχος Δρ. Ιωάννης Καραγεωργιάδης, ο Δήμαρχος Δημοσθένης Χατζηπαύλου, ο Αργυρός Δρουσιώτης, ο Ευγένιος Ζήνων, ο Κώστας Πηλαβάκης, ο Γιάγκος Ηλιάδης, ο Ζήνων Ρωσσίδης, ο Γεώργιος Παυλίδης, ο Ιωάννης Κυριακίδης, ο Γ. Μαληκκίδης και ο Γιάγκος Τορναρίτης.

Από το 1967 έδρα του ΕΒΕΛ αποτέλεσε η οικία του Παύλου Παυλίδη στη γωνία Θέμιδος και Ιφιγενείας (απέναντι από το παλαιό Ταχυδρομείο). Το

1972 το Επιμελητήριο απέκτησε το δικό του οίκημα στον 3ον όροφο του Μέγαρου Βερεγγάρια (Κολακίδη) και συνέχισε να στεγάζεται μέχρι το **2004 όταν πια το όνειρο για απόκτηση ιδιόκτητου κτηρίου υλοποιείται!** Έτσι, από το 2004 στεγάζεται στο κτήριο του ΕΒΕΛ στην οδό Φραγκλίνου Ρούσβελτ. Λόγω του ότι το Επιμελητήριο πριν από το 1972 δεν στεγαζόταν σε δικό του οίκημα, πολλές από τις εργασίες του Επιμελητηρίου γίνονταν στα Γραφεία των μελών του. Ενδεικτικά αναφέρονται τα Γραφεία της Ναυτιλιακής Εταιρείας Γ. Κίρζη, όπου εκδίδονταν πιστοποιητικά προέλευσης από το 1965 μέχρι το 1968. Αξιοσημείωτο το γεγονός ότι τα εξέδιδε ο κ. Γιαννάκης Χριστοδούλου, μετέπειτα μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου και τώρα επίτιμος Πρόεδρος του ΕΒΕΛ.

Το 1987 επί προεδρίας Χριστάκη Γεωργιάδη, ο τότε Επίτιμος Ταμίας του Επιμελητηρίου Γιαννάκης Χριστοδούλου υπέβαλε πρόταση στο Δ.Σ. να αρχίσουν να γίνονται σκέψεις για ένα νέο ιδιόκτητο οίκημα. Τα υφιστάμενα Γραφεία ήταν ανεπαρκή για να καλύψουν τις όλο και περισσότερο αυξανόμενες ανάγκες του ΕΒΕΛ. Η πρόταση απερίφθη σχεδόν από όλα τα μέλη, κυρίως για οικονομικούς λόγους. Το 1993 επί προεδρίας Μιχάλη Πολυδωρίδη η πρόταση τέθηκε και πάλι, το Δ.Σ. δεν την απέρριψε, αλλά αντιθέτως ζήτησε όπως διεξαχθεί μελέτη για το όλο θέμα. Παρ' όλον ότι υπήρξαν κάποιες διαφωνίες εκ μέρους μερικών μελών για την υλοποίηση του έργου, το Δ.Σ. προχώρησε στο διορισμό της πρώτης Επιτροπής, η οποία απαρτιζόταν από τους Φειδία Νικολάου, Γιαννάκη Χριστοδούλου και Πάμπο Ζένιο, ο οποίος αργότερα αντικατεστάθη από τον Άκη Χαραλάμπους.

Το 1999 εξελέγη Πρόεδρος ο Τώνης Αντωνίου. Αμέσως ανακοίνωσε την επιθυμία του να προχωρήσει το ΕΒΕΛ στη λήψη οριστικής απόφασης για ανέγερση δικού του κτηρίου. Με απόφαση του Δ.Σ. άρχισε η αναζήτηση του κατάλληλου χώρου, όπως και η εξεύρεση οικονομικών πόρων. Πολύ σύντομα πάρθηκε η απόφαση για την πώληση του ιδιόκτητου ορόφου στο Μέγαρο Βερεγγάρια. Με το εισόδημα αυτό αγοράστηκαν αρχικά δύο οικοπέδα επί της Φραγκλίνου Ρούσβελτ. Λίγο αργότερα το ΕΒΕΛ συνήψε δάνειο και αγόρασε άλλα δύο οικοπέδα τα οποία εφάπτονταν στο πίσω μέρος. Έτσι άρχισε η διαδικασία για την έκδοση των αδειών, την ετοιμασία των σχεδίων, την επιλογή του εργολάβου με προσφορές κ.λ.π. Τόσον η Επιτροπή όσο και ο Πρόεδρος Αντωνίου για τρία συνεχή χρόνια μέχρι να αποπερατωθεί το κτήριο πραγματοποιούσαν ανελλιπώς κάθε βδομάδα πολύωρη συνάντηση με τον Αρχιτέκτονα και τους άλλους εμπλεκόμενους στην ανέγερση του κτηρίου. Το έργο αποπερατώθηκε το 2004 και το 2005 φιλοξένησε, για πρώτη φορά, Γενική Συνέλευση του ΕΒΕΛ. Μέχρι τότε οι Γενικές Συνελεύσεις γίνονταν στα ξενοδοχεία της Λεμεσού, με πρώτο το ΑΣΤΗΡ στην οδό Ανεξαρτησίας.

Το κτήριο ανεγέρθη στα δύο οικοπέδα επί της Φραγκλίνου Ρούσβελτ και τα άλλα δύο τα οποία εφάπτονται στο πίσω μέρος, παραμένουν ως χώρος στάθμευσης, με σκοπό να χρησιμοποιηθούν μελλοντικά ανάλογα με τις ανάγκες που θα προκύψουν.

Το κεντρικό κτήριο το οποίο χρησιμοποιείται αποκλειστικά για τις ανάγκες του ΕΒΕΛ αποτελείται από ισόγειο και τρεις ορόφους με συνολικό εμβαδόν 1588τ.μ.. Τα δύο

ισόγεια καταστήματα στο ανατολικό και στο δυτικό μέρος του κτηρίου τα οποία δεν συνδέονται με το κεντρικό κτήριο έχουν πωληθεί σε πολύ συμφέρουσες τιμές. Ο δεύτερος και τρίτος όροφος τόσο στο ανατολικό όσο και στο δυτικό μέρος του κτηρίου ανήκουν στο ΕΒΕΛ και ενοικιάζονται σε τρίτους. Όλα τα εισοδήματα από τα καταστήματα τα οποία πωλήθηκαν όσο και από τα γραφεία τα οποία ενοικιάζονται, κατατίθενται στο λογαριασμό δανείου του κτηρίου, με αποτέλεσμα σήμερα το υπόλοιπο οφειλόμενο ποσό να έχει μειωθεί στο ελάχιστο.

Πολλά ήταν τα Μέλη τα οποία εισέφεραν για την ανέγερση και εξοπλισμό του κτηρίου του ΕΒΕΛ. Ο Όμιλος Γαλαταριάτη, ο Όμιλος Λανίτη, η Columbia Ship Management, η Muskita Ltd, η Phil. Andreou Ltd και πολλές άλλες επιχειρήσεις καθώς και τα Μέλη του Δ.Σ.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η όλη δαπάνη για την αγορά των τεσσάρων οικοπέδων, καθώς και για το κτίσιμο ολόκληρου του κτηρίου ήταν EUR 2.500.000,00. Η σημερινή εκτιμημένη αξία ανέρχεται στο ποσό των EUR 7.000.000,00.

Τα νέα Γραφεία του ΕΒΕΛ, 2004

ΜΑΡΙΝΑ Λεμεσού

Ο Ιταλός Giovanni Mariti στο βιβλίο του «VIAGGI PER L' ISOLA DI CIPRO 1769», επισημαίνει για το λιμάνι της Λεμεσού «Ο όρμος είναι βολικός, προστατευόμενος από τους δυνατότερους ανέμους. Γι' αυτό τα πλοία καταφεύγουν εδώ στην κακοκαιρία», (μετάφραση από το Αγγλικό).

Ανατρέχοντας στις συνεδρίες προηγούμενων Συμβουλίων του ΕΒΕΛ οι πρώτες αναφορές για την ανάγκη δημιουργίας Μαρίνας εμφανίζονται από τα πρώτα χρόνια ζωής του Επιμελητηρίου στη δεκαετία του 1960. Σε κοινή συνεδρία των Συμβουλίων του ΕΒΕΛ και της Εταιρείας Ανάπτυξης Λεμεσού στις 19 Μαΐου 1971 το αίτημα συγκεκριμενοποιείται και προβάλλεται μάλιστα η ιδέα κατασκευής παραλιακού δρόμου που να συνδέει το παλιό με το νέο λιμάνι, μια πρώτη ίσως αναφορά στην Ακταία οδό.

Τα τραγικά γεγονότα του 1974 επέφεραν, αναπόφευκτα, διαφοροποίηση των άμεσων αναγκών και προτεραιοτήτων. Όμως με την έλευση της δεκαετίας του 1980 το θέμα της Μαρίνας αποτέλεσε σταθερό αίτημα του Επιμελητηρίου, τόσο σε επίπεδο Διοικητικού Συμβουλίου όσο και Γενικών Συνελεύσεων.

Ωστόσο, ούτε η δεκαετία του 1980 ούτε και τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 1990 χαρακτηρίστηκαν από ιδιαίτερη κινητικότητα. Αυτό όμως που προέκυψε συν τα χρόνια ήταν μια διάσταση απόψεων ανάμεσα σε διαφορετικές ομάδες Λεμεσιανών αναφορικά με τον συγκεκριμένο χώρο στο παραλιακό μέτωπο της Λεμεσού, που θα ήταν ο πλέον κατάλληλος για να φιλοξενήσει τη Μαρίνα. Θα έπρεπε να γίνει ανατολικά του παλιού λιμανιού, στο χώρο της επίχωσης, ή δυτικά;

Αυτή η διχογνωμία, με λιγότερο ή περισσότερο πειστικά επιχειρήματα να προβάλλονται εκατέρωθεν, κράτησε για κάποιο χρόνο και έδωσε μια καλή αφορμή στην Πολι-

τεία να την επικαλείται για να δικαιολογήσει τη δική της αναβλητικότητα για το έργο. Το «*ας αποφασίσουν πρώτα οι Λεμεσιανοί τι θέλουν και μετά βλέπουμε*» ακούστηκε ουκ ολίγες φορές.

Ήταν εμφανές ότι η Λεμεσός είχε απόλυτη ανάγκη να βρει διέξοδο από μια φύσει αδιέξοδη κατάσταση. Το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Λεμεσού, αντιλαμβανόμενο ότι το ουσιαστικό ζητούμενο ήταν η εκτέλεση του έργου, υιοθέτησε και υποστήριξε πρωτοβουλία του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού για την εκπόνηση εξειδικευμένης μελέτης αξιολόγησης των δύο προτεινόμενων περιοχών.

Το ΕΒΕΛ, του οποίου εξειδικευμένη Επιτροπή είχε καταπιαστεί με διάφορες πτυχές του έργου στο πλαίσιο δικής του μελέτης για την τουριστική ανάπτυξη της Λεμεσού που άρχισε το 1999, δεσμεύτηκε να προσυπογράψει τα πορίσματα των ανεξάρτητων

μελετητών αναφορικά με την προτιμητέα χωροθέτηση. Ήταν μια δέσμευση που είχε να κάνει τόσο με την επίδειξη σεβασμού προς το έργο των τεχνοκρατών μελετητών, όσο και την αντίληψη ότι χωρίς επίλυση του προβλήματος της χωροθέτησης η Μαρίνα θα παραπεμπόταν στις Ελληνικές καλένδες.

Μαρίνα Λεμεσού

Οι ανεξάρτητοι μελετητές ολοκλήρωσαν το έργο τους που ανέδειξε ως προτιμότερη την περιοχή δυτικά του παλιού λιμανιού. Κατόπιν τούτου, το Διοικητικό Συμβούλιο του ΕΒΕΛ απεφάσισε ομόφωνα τη στήριξη του πορίσματος, τονίζοντας ταυτόχρονα την ανάγκη για διασφάλιση της βιωσιμότητας και αειφορίας του έργου.

Η τοποθέτηση του ΕΒΕΛ έθεσε τέρμα στην αντιδικία αναφορικά με την χωροθέτηση του έργου και οριστικοποιήθηκε η επιλογή του χώρου δυτικά του παλιού λιμανιού.

Θέλοντας να συμβάλει ουσιαστικά προς την κατεύθυνση υλοποίησης του έργου,

Μαρίνα Λεμεσού, Πανοραμική Άποψη

το Επιμελητήριο προχώρησε στο τέλος του 2003, στη σύσταση της **Εταιρείας Ανάπτυξης Μαρίνας Λεμεσού**, θυγατρικής της ΕΒΕΛ (Αναπτυξιακά Έργα) Λτδ. Η Εταιρεία συμμετείχε με ποσοστό 10% στη κοινοπραξία η οποία επιλέχθηκε ως ο προσφοριοδότης για το έργο και διαδραμάτισε ουσιαστικό ρόλο στις διεργασίες που ακολούθησαν και που οδήγησαν στις 25 Ιανουαρίου 2008 στην υπογραφή της εμπορικής συμφωνίας για την υλοποίηση του έργου.

Με την υλοποίηση του έργου να έχει πια δρομολο-

γηθεί, το Επιμελητήριο, έχοντας εκπληρώσει στο ακέραιο το ρόλο του, που δεν ήταν άλλος από να λειτουργήσει ως καταλύτης για να γίνει η Μαρίνα, διέθεσε τις μετοχές του και απεχώρησε, αφήνοντας την κατασκευαστική διάσταση στους επαΐοντες του ιδιωτικού τομέα.

Με το τέλος του 2011 το έργο της Μαρίνας που αποτελεί μια επένδυση της τάξης των 350 εκατομμυρίων ευρώ, βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο και αναμένεται να είναι σε θέση να δεχθεί τα πρώτα σκάφη περί το τέλος του 2012, καθ' όν χρόνο η Κύπρος θα προεδρεύει της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Μέλη του ΕΒΕΛ για 50 Συνεχή Χρόνια

Το ΕΒΕΛ οφείλει την ύπαρξη του στην ύπαρξη και στήριξη των μελών του, τα οποία ευχαριστεί για τη συνεχή εμπιστοσύνη τους στο έργο του Οργανισμού. Όπως ιδιαίτερα ευχαριστούμε τις Εταιρείες που παραμένουν μέλη του ΕΒΕΛ καθ' όλη τη διάρκεια της 50χρονης ζωής του Επιμελητηρίου. Οι Εταιρείες αυτές παρατίθενται παρακάτω μαζί με την ημερομηνία εγγραφής από την ίδρυση το 1952 της Εμποροβιομηχανικής Ομοσπονδίας Κύπρου (ΕΟΚ), τη σημερινή και με την αρχική ονομασία τους. Τα ιστορικά στοιχεία των Εταιρειών έχουν καταχωρηθεί με την σειρά που έγιναν μέλη στο ΕΒΕΛ και τα κείμενα είναι ακριβώς όπως εστάλησαν από τις ίδιες τις Εταιρείες, χωρίς καμία απολύτως παρέμβαση από την συντακτική επιτροπή.

Εγγραφή	Σημερινή Ονομασία	Αρχική Ονομασία
06/02/1952	COTSAPAS JOHN & SONS LTD	
06/02/1952	CYPRUS ENGINEERING STORES LTD	
06/02/1952	KYRIAKIDES K.N. LTD	
06/02/1952	PAVLIDES GEO & ARAOUZOS LTD	
07/02/1952	GALATARIOTIS GEORGE & SONS LTD	
13/02/1952	COUVAS D. & SONS LTD	
13/02/1952	PATTICHIS K.N.K. CO. LTD	
23/02/1952	LEFKARITIS BROS LTD	
26/02/1952	ENGINEERING & COMMERCIAL ASSOCIATION	
15/03/1952	KEAN SOFTDRINKS LTD	
17/03/1952	LIMASSOL DRUGS CO. LTD	
17/03/1952	NICOLAIDES NICOS S. & CO LTD	
03/09/1952	KEO PLC	ΚΕΟ ΛΤΔ
10/02/1953	LOEL PUBLIC CO. LTD	ΛΟΕΛ ΛΤΔ
19/03/1953	AMATHUS PUBLIC LTD	ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΜΑΘΟΥΣ ΛΤΔ
19/03/1953	LANITIS N.P. CO. LTD	
01/07/1954	DORITIS MAKARONI FACTORY LTD	
09/03/1955	PROVITA LTD	
01/01/1957	CHARALAMBIDES CHRISTIS LTD	ΓΑΛΑΚΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΡΙΣΤΗ
05/01/1961	BANK OF CYPRUS LTD	ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ
05/01/1961	CYPRUS CANNING CO. LTD	
05/01/1961	LANITIS E.C. HOLDINGS LTD	LANITIS N & E ESTATES LTD
05/01/1961	LANITIS FARM LTD	ΑΓΡΟΚΤΗΜΑ ΛΑΝΙΤΗΣ ΛΤΔ
05/01/1961	CYPRUS POPULAR BANK PUBLIC CO. LTD	ΛΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΛΕΜΕΣΟΥ ΛΤΔ
05/01/1961	NATIONAL BANK OF GREECE	
05/01/1961	POUROS L. & CO. LTD	
05/01/1961	SOLOMONIDES NIKOS D. & CO. LTD	
14/08/1961	MELINIOTIS LEONIDAS & CO.	
22/08/1961	ETKO LTD	
25/10/1961	COLAKIDES DEVELOPMENT CO. LTD	COLAKIDES HOUSING CO. LTD
18/04/1962	ROLOGIS LTD	
27/06/1962	LAVAR SHIPPING CO LTD	
27/06/1962	REMEDICA HOLDINGS LTD	T. CH. PATTICHIS (MANUFACT. CHEMISTS)

JOHN COTSAPAS & SONS LTD

Ο Ιωάννης Κότσαπας ξεκίνησε μόνος την εμπορία ξυλείας στη Λεμεσό περίπου το 1906. Αρχικά έφερνε μόνο ξυλεία ως επί το πλείστον από τη Ρουμανία. Αργότερα ίδρυσε την επώνυμη Εταιρεία και επεκτάθηκε σε όλα τα είδη υλικών οικοδομής, περιλαμβανομένων εισαγωγών σιδήρου, τσιμέντου, καρφιών, ειδών υγιεινής, πλακάκιων και τζάμιων κ.λ.π. Η Εταιρεία έγινε μέλος του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Λεμεσού, όταν τούτο ιδρύθηκε και υπήρξε ενεργό μέλος του επί σειρά ετών μέχρι σήμερα 2012. Σχεδόν πάντοτε υπήρχε ένας εκπρόσωπος της στο Συμβούλιο του ΕΒΕΛ και ο Μιχαλάκης Κότσαπας υπήρξε Πρόεδρος. Η Εταιρεία αρχικά διοικείτο από τον Ιωάννη Κότσαπα και όταν ενηλικιώθηκαν οι υιοί του Χριστόδουλος και Μιχαλάκης ανέλαβαν μαζί του τη διοίκηση και αργότερα συμμετείχαν και τα άλλα του παιδιά όπως ο Νίκος Βενιζέλος και Ευγένιος Κότσαπας.

Η Εταιρεία έφτασε να είναι ο μεγαλύτερος εισαγωγέας ξυλείας στη Κύπρο με εισαγωγές από τα κράτη της Ανατολικής Ευρώπης και της Σκανδιναβίας. Προμήθευε δε όλους σχεδόν τους ξυλémπορους της Κύπρου και είχε Παραρτήματα σε όλες τις πόλεις. Κατά τη διάρκεια των δύο Παγκοσμίων Πολέμων ο Ιωάννης Κότσαπας με τη διορατικότητα και οξύνουα που τον χαρακτήριζε είχε φροντίσει να έχει πλήρεις όλες τις αποθήκες του με υλικά οικοδομής ούτως ώστε να μπορεί να αντεπεξέλθει στις ανάγκες της Κύπρου, καθότι οι χώρες που κατά παράδοση προμήθευαν υλικά οικοδομής είχαν εμπλακεί στους πολέμους αυτούς. Η Εταιρεία συνέχισε να δραστηριοποιείται και μετά το θάνατο του Ιωάννη το 1965 οπότε ανέλαβαν τα ηνία οι δύο μεγαλύτεροι υιοί Χριστόδουλος και Μιχαλάκης. Μετά το θάνατο των προαναφερθέντων η Εταιρεία συνέχισε με τους απογόνους με φθίνουσα πορεία καθότι οι συνθήκες της αγοράς άλλαξαν. Περί το 2006, ένα αιώνα δηλαδή μετά την ίδρυση της, σταμάτησε τελείως τις εισαγωγές των υλικών οικοδομής και συγκεντρώθηκε στην διαχείριση της ακινήτου περιουσίας της. Παραμένει όμως σε δραστηριότητα μέχρι σήμερα, δηλαδή το 2012, με δύο Μετόχους τον Γιάννη Χριστοδούλου Κότσαπα και τον Γιάννη Μιχαλάκη Κότσαπα.

GEORGE GALATARIOTIS & SONS LTD

Ο Όμιλος Εταιρειών Γαλαταριώτη ξεκίνησε το 1917, όταν ο Γιώργος Γαλαταριώτης έθεσε τα θεμέλια του Ομίλου με την ίδρυση μιας μικρής εμπορικής επιχείρησης. Από τότε η επιχείρηση αυτή έχει εξελιχθεί σε μια από τις μεγαλύτερες στην Κύπρο. Το 1947 ο Σταύρος Γαλαταριώτης μαζί με τον αδελφό του, δημιούργησαν την Εταιρεία George S. Galatariotis & Sons Ltd, η οποία υπήρξε και συνεχίζει να είναι η κινητήρια δύναμη του ομίλου μέχρι και σήμερα. Η Εταιρεία George S. Galatariotis & Sons Ltd αναμείχθηκε διαχρονικά σε πολλές επιχειρήσεις, όπως χαρουποβιομηχανίας, αλευροβιομηχανίας, επεξεργασίας φρούτων και κρεάτων και σε δραστηριότητες εμπορικών συναλλαγών, όπως στην εισαγωγή και διανομή οικοδομικών υλικών, ζάχαρης και άλλων ειδών

τροφίμων, ηλεκτρικών συσκευών, επίπλων και άλλων. Επίσης, η Εταιρεία πρωτοστάτησε στην επιχείρηση ανάπτυξης γης. Ένας πολύ σημαντικός σταθμός στην ανέλιξη της Εταιρείας ήταν το 1969, όταν εξαγόρασε ολόκληρο το μετοχικό κεφάλαιο της Κυπριακής Εταιρείας Τσιμέντου Λτδ, ιδιοκτήτριας Εταιρείας του Τσιμεντοποιείου στη Μονή. Τον επόμενο χρόνο η George S. Galatariotis & Sons Ltd πρωτοστάτησε στη μετατροπή της Κυπριακής Εταιρείας Τσιμέντου Λτδ από ιδιωτική σε δημόσια. Το 1971 η τότε μεγαλύτερη Εταιρεία τσιμέντου στο κόσμο, η Holcim Group με βάση την Ελβετία, απέκτησε το 25% της επιχείρησης. Έκτοτε η Κυπριακή Εταιρεία Τσιμέντων Λτδ, μια από τις πιο οικονομικά εύρωστες εταιρείες στην Κύπρο, αποτελεί την κατ' εξοχή οικονομική βάση του ομίλου. Από τότε ο Όμιλος Γαλαταριώτη, μέσω της George S. Galatariotis & Sons Ltd, προέβη σε σημαντική αναδόμηση των δραστηριοτήτων του. Ο Όμιλος έχει εισέλθει σε διάφορους τομείς της Οικονομίας και έχει εξέλθει από άλλους όταν θεώρησε ότι ο κύκλος τους είχε ολοκληρωθεί. Σήμερα η George S. Galatariotis & Sons Ltd παραμένει η ιθύνουσα Εταιρεία του Ομίλου Γαλαταριώτη, ο οποίος

δραστηριοποιείται κυρίως σε τρεις τομείς της οικονομίας: ανάπτυξης γης και ακινήτων, παραγωγής τσιμέντου και συναφών αδρανών υλικών, ξενοδοχείων και τουρισμού.

D. COUVAS & SONS LTD

Το 1927 η οικογένεια Κουβά, Έλληνες από την Αίγυπτο, λιθογράφοι και χαράκτες, αποφάσισαν να ανοίξουν το Λιθογραφείο «Κύπρος». Τότε όλες οι βιομηχανίες, κυρίως των κρασιών, τύπωναν τις ετικέτες τους στην Αίγυπτο. Οι γονείς Κουβά τότε δούλευαν σε λιθογραφεία, λόγω του ότι και ο παππούς ήταν μηχανικός σε λιθογραφείο μαζί με άλλους συγγενείς που ήταν χαράκτες και ήταν μέσα στις εκτυπώσεις οικογενειακώς. Έφεραν μηχανές και τύπωναν συσκευασίες τσιγάρων των καπνοβιομηχανιών που ανθούσαν την εποχή εκείνη στην Κύπρο όπως, του Τάκη Πατίκη, Διανέλλου & Βεργόπουλου και του Δρουσιώτη. Γενικά όλα τα κυπριακά εργοστάσια τύπωναν στο Λιθογραφείο «Κύπρος» που βρισκόταν κοντά στη θάλασσα από όπου και μετακινήθηκε αργότερα στην οδό Ανδρούτσου (σήμερα: Δημοτικό Πολιτιστικό Κέντρο Πάνος Σολομωνίδης). Τη δεκαετία του 1950 η Εταιρεία εισήλθε στο μοντέρνο λιθογραφικό σύστημα εκτύπωσης που ονομάζεται Offset. Το 1957 η Εταιρεία μετονομάστηκε σε D. Couvas & Sons Ltd.

Το 1965 ανέλαβαν τη διοίκηση του Ομίλου οι Μανώλης και Μάκης Κουβάς. Ο Μανώλης με σπουδές στη διοίκηση επιχειρήσεων, είχε την ευθύνη της διεύθυνσης κι ο Μάκης με σπουδές μηχανολόγου είχε ανα-

λάβει το τεχνικό τμήμα της Εταιρείας. Μετά το θάνατο του Μανώλη Κουβά το 2006 ανέλαβε τη γενική διεύθυνση του εργοστασίου ο Μάκης Κουβάς. Το 1976 ιδρύθηκε το εργοστάσιο χαρτοκιβωτίων, Couvas Carton Industries Ltd στη βιομηχανική περιοχή του Ύψωνα, όπου και στεγάζεται μαζί με την D. Couvas & Sons Ltd μέχρι σήμερα.

K.N.K. PATTICHIS & CO. LTD

Η Εταιρεία K.N.K. PATTICHIS & CO. LTD ιδρύθηκε από τον Κυριάκη Ν. Παττίχη. Ο Κυριάκης Παττίχης γεννήθηκε το 1892 στο χωριό Κάτω Δρυς. Φοίτησε στην Εμπορική Σχολή Λάρνακας, αλλά όταν πέθανε ο πατέρας του σε νεαρή ηλικία αναγκάστηκε να ξενιτευτεί στην Γαλλία όπου πωλούσε κεντήματα για να συντηρήσει την οικογένειά του.

Επέστρεψε μετά από μερικά χρόνια στην Κύπρο και ξεκίνησε από το σπίτι του, στον Κάτω Δρυ, το εμπόριο των χαρουπιών. Μάζευε τα χαρούπια που αγόραζε από τις επαρχίες Λεμεσού και Λάρνακας, και αφού τα συσκεύαζε σε σακιά τα μεταφέρει χρησιμοποιώντας κυρίως καμήλες στο παραθαλάσσιο χωριό Ζύγι, που τότε ήταν απλώς ένας πολύ μικρός συνοικισμός. Το όνομα Ζύγι το πήρε διότι εκεί οι διάφοροι χαρουπέμποροι ζύγιζαν τα χαρούπια τους υπό την εποπτεία του αρχών της Βρετανικής αποικίας. Τα φόρτωναν μετά από την αποβάθρα του Ζυγίου σε μαούνες και τα έπαιρναν σε μικρά πλοία και καΐκια που περίμεναν στο αγκυροβόλιο, για να τα μεταφέρουν σε διάφορες χώρες της Μέσης Ανατολής και Ευρώπης αλλά κυρίως στην Αγγλία (Βλέπε «Χωριά και Πολιτείες της Κύπρου» του Νέαρχου Κληρίδη 1961). Η εξαγωγή των χαρουπιών ήταν πολύ σημαντική για την χώρα μας διότι ήταν η κυριότερη πηγή συναλλάγματος, και εθεωρείτο ο «μαύρος χρυσός της Κύπρου». Ο Κυριάκης Παττίχης εξελίχτηκε σε ένα πολύ δραστήριο και ικανό επιχειρηματία και από το 1920, σε ηλικία 28 χρονών, άρχισε να εμπορεύεται τα χαρούπια σε όλη την Κύπρο. Περί το 1930 έκτισε στο Ζύγι εργοστάσιο για επεξεργασία των χαρουπιών - τον «χαρουπόμυλο του Παττίχη» που υπάρχει μέχρι σήμερα - για μετατροπή τους πριν την εξαγωγή σε πρώτη ύλη για ζωτροφές και για γόμα που χρησίμευε ως πρώτη ύλη, μεταξύ άλλων, και για την κατασκευή των μαγνητοταινιών. Το 1949 με εργολάβο τον Θεοφύλακτο Μαυρομάτη, έκτισε τις αποθήκες για χαρούπια στην Οδό Πάφου στην Λεμεσό. Όσο ήταν εν ζωή, ο Κυριάκης Παττίχης ήταν ο μεγαλύτερος έμπορος χαρουπιών στην Κύπρο, έχοντας αποθήκες και εργοστάσια από το Ριζοκάρπασο μέχρι την Πάφο, και εξήγαγε χαρούπια από τα λιμάνια της Αμμοχώστου, Ζυγίου, Λεμεσού και Πάφου.

Την 1η Ιουλίου 1952, ο Κυριάκης Παττίχης ίδρυσε την Εταιρεία K.N.K. PATTICHIS & CO. LTD, που είχε ως κύριο σκοπό την εμπορία και επεξεργασία των χαρουπιών, κάτι που συνεχίστηκε μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1970. Σήμερα, αξιοποιώντας την ακίνητη της περιουσία, η Εταιρεία έχει μετατραπεί σε κυρίως κτηματική Εταιρεία.

LEFKARITIS BROS LTD

Το πρατήριο της Πετρολίνα του Αθηνόδωρου Βασιλειάδη

Ο Όμιλος Λευκαρίτη, ένας από τους μεγαλύτερους και πιο επιτυχημένους Ομίλους Εταιρειών στην Κύπρο, έχει να επιδείξει μια ζηλευτή πορεία μέσα στα χρόνια με σημαντικές επιτυχίες στο ενεργητικό του. Ο Όμιλος αποτελεί τον κύριο μέτοχο της Petrolina (Holdings) Public Ltd, κατέχοντας περίπου το 68% του μετοχικού κεφαλαίου της Δημόσιας Εταιρείας, η οποία δραστηριοποιείται κυρίως στην εισαγωγή και εμπορία πετρελαιοειδών, υγραερίου και λιπαντικών καθώς και στον ανεφοδιασμό αεροπλάνων στα δυο αεροδρόμια της Κύπρου. Ο Όμιλος δραστηριοποιείται επίσης στα ναυτιλιακά, στην ανάπτυξη ακίνητης περιουσίας, στην εισαγωγή και διανομή ελαστικών Bridgestone, στις ασφάλειες γενικού κλάδου, στην συντήρηση κυλίνδρων υγραερίου και παροχή υπηρεσιών συντήρησης και επιδιόρθωσης των πρατηρίων. Το 1946 τα πέντε αδέρφια Λευκαρίτη, ο Νίκος, Τάκης, Καλλής, Κίκης και Νάκης με καθοδηγητή τον πατέρα τους Κώστα, ιδρύουν τον συνεταιρισμό Lefkaritis Bros General Partnership με αρχικό τομέα δραστηριοποίησης τις γενικές μεταφορές. Τον ίδιο χρόνο δημιουργείται και η Lefkaritis Motors, η οποία εμπορεύεται αυτοκίνητα και εξαρτήματα. Οι δύο δραστηριότητες συγχωνεύονται το 1968, κάτω από την πρώτη Εταιρεία του Ομίλου με την επωνυμία Α/φοί Λευκαρίτη Λτδ, η οποία αναδεικνύεται στον μεγαλύτερο οργανισμό χερσαίων μεταφορών στην Κύπρο με «σήμα κατατεθέν» τα πράσινα λεωφορεία και φορτηγά, που εξυπηρετούν απ' άκρη σ' άκρη την Κύπρο. Το 1959, ιδρύεται η Πετρολίνα Λτδ, η πρώτη κυπριακή Εταιρεία εισαγωγής, διανομής και εμπορίας πετρελαιοειδών που έμελλε να αναδειχθεί σε μια από τις κορυφαίες του τόπου. Η ραγδαία ανάπτυξη του Ομίλου «τροφοδοτείται» από την επέκταση των δραστηριοτήτων του σε συναφείς τομείς, όπως του υγραερίου και των λιπαντικών, αλλά και με κατ' ακολουθίαν εξαγορές ανταγωνιστών, όπως της Fina (Cyprus) Ltd – που μετονομάζεται σε Lina Ltd, της Centragas Ltd, της Petrogas Ltd, της Agip (Cyprus) και Shell (Cyprus). Το 1999 η Lina Ltd μετονομάζεται σε Petrolina (Holdings) Ltd και εξαγοράζει όλες τις δραστηριότητες του Ομίλου και συναφή εξοπλισμό στους τομείς των πετρελαιοειδών, υγραερίου και λιπαντικών. Το 2000, μετατρέπεται σε δημόσια Εταιρεία και οι τίτλοι της εισάγονται στο ΧΑΚ. Απέναντι στον ανταγωνισμό πολυεθνικών και άλλων ξένων εταιρειών του τομέα, η Πετρολίνα διαχειρίστηκε με ευελιξία, διορατικότητα και προγραμματισμό τις αλλαγές στο εγχώριο και διεθνές επιχειρηματικό σκηνικό και τις αντιμετώπισε με επιτυχία, γεγονός που αντανακλάται στα οικονομικά της αποτελέσματα και στη μερισματική της πολιτική. Οι αξίες του Ομίλου παραμένουν αναλλοίωτες μέσα στο χρόνο: Σεβασμός στον καταναλωτή, αφοσίωση και σκληρή δουλειά, διορατικότητα, ομαδική προσπάθεια και ειλικρίνεια στις συναλλαγές.

ENGINEERING & COMMERCIAL ASSOCIATION

Ο Όμιλος Εταιρειών ΕΚΑ είναι ένας οργανισμός που δραστηριοποιείται στα δομικά υλικά και συστήματα αγορών του τομέα των κατασκευών. Ιδρύθηκε το 1946 στη Λεμεσό, από τον Μιχαήλ Θ. Λοϊζίδη και άλλους επιφανείς επιχειρηματίες της εποχής και συνεχίζει να είναι μια οικογενειακή επιχείρηση μετά από 66 χρόνια. Κεντρικό πεδίο δραστηριοποίησης της Εταιρείας είναι η Κύπρος, με παράλληλη δραστηριοποίηση στην Ελλάδα, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα (Ντουμπάι και Άμπου Ντάμπι) και Σαουδική Αραβία. Η πρώτη Εταιρεία ιδρύθηκε στην Κύπρο στις 10 Οκτωβρίου 1946, με αριθμό εγγραφής 266. Το αρχικό πεδίο της δραστηριότητας ήσαν γενικά τα οικοδομικά υλικά (χάλυβας, ξύλο, τσιμέντο, σωλήνες, κ.λ.π.). Τη δεκαετία του 1960 η Εταιρεία επεκτάθηκε σε είδη υγιεινής και στον τομέα των κεραμικών πλακιδίων. Από τη δεκαετία του 1970 έφτασε να κατέχει ηγετική θέση στην αγορά σε νέες δραστηριότητες και αποφάσισε να εγκαταλείψει τη συμμετοχή της, στα βασικά οικοδομικά υλικά (χάλυβας, ξύλο, κ.λ.π) και να επικεντρωθεί μόνο σε υψηλής ποιότητας επώνυμα προϊόντα. Το 1991 ιδρύθηκε στην Αθήνα η ΕΚΑ ΕΛΛΑΣ Α.Ε. με δραστηριότητες σε Συστήματα Κόλλησης Πλακιδίων πέτρας, διακοσμητικά δάπεδα και πισίνες. Στη συνέχεια ασχολήθηκε - με μεγάλη επιτυχία - με τον τομέα των έξυπνων κτιρίων με Hiross FSS και άλλα συμπληρωματικά προϊόντα. Το 1991 ιδρύθηκε η ΕΚΑ SWIMMING POOLS LTD για να προσφέρει μια ολοκληρωμένη λύση στον τομέα των πισίνων, εστιάζοντας την προσοχή στην γρήγορη κατασκευή πισίνων σε οικίες. Σήμερα κατέχει ηγετική θέση στην αγορά με περισσότερες από 300 κατασκευασμένες πισίνες τον χρόνο. Η ΕΚΑ GROUP είναι ένας ισχυρός και κερδοφόρος οργανισμός έτοιμος να αντιμετωπίσει τις οποιοσδήποτε προκλήσεις και τις ευκαιρίες της αγοράς τα επόμενα χρόνια.

KEAN SOFT DRINKS LTD

Η Εταιρεία ιδρύθηκε το 1949 από τον Τάκη Χριστοδούλου με σκοπό την κατεργασία εσπεριδοειδών και παραγωγή χυμών και τελικών προϊόντων. Τα πρώτα προϊόντα ήταν τα σιρόπια (squashes), όπως λεμονάδα, πορτοκαλάδα, σουμάδα και βυσσινάδα. Ακολούθησαν τα αεριούχα, πορτοκαλάδα, λεμονάδα, μανταρινάδα, πρώτα σε γυάλινη επιστρεφόμενη φιάλη, μετά σε νεώτερες συσκευασίες, όπως κυτία αλουμινίου και πλαστικές φιάλες PET διαφόρων μεγεθών. Η ανάπτυξη ήταν ραγδαία και σήμερα η KEAN είναι μια από τις πιο σύγχρονες βιομηχανικές μονάδες εμφιάλωσης, εγκντίωσης και συσκευασίας αναψυκτικών και χυμών και πρωτοπόρος στη χρήση της πιο σύγχρονης τεχνολογίας και συσκευασιών στον τομέα της.

Το 1981 πρώτη εισήγαγε την ασηπτική τεχνολογία TETRA PAK για χυμούς και φρουτοποτά σε ένα λίτρο και 250 ml. που της εξασφάλισε την πρώτη θέση στη Κυπριακή αγορά, την οποία και εξακολουθεί να κατέχει. Τα σήματα KEAN και KEANITA είναι καθημερινής χρήσης για πολλούς ανθρώπους και νοικοκυριά σε όλη τη Κύπρο.

Το εργοστάσιο στη Λεμεσό αποτελεί τη μεγαλύτερη μεταποιητική μονάδα της Κύπρου, αγοράζει και χυμοποιεί περί τους 18,000 τόνους κυπριακών εσπεριδοειδών. Οι συμπυκνωμένοι χυμοί που παράγονται χρησιμοποιούνται στα τελικά προϊόντα KEAN, επίσης εξάγονται σαν πρώτες ύλες σε Ευρωπαϊκές και άλλες βιομηχανίες. Με ένα χαρτοφυλάκιο 72 ποιοτικών τελικών προϊόντων δραστηριοποιείται επίσης στον διεθνή χώρο με εξαγωγές σε περίπου 45 χώρες στις πέντε Ηπείρους. Η KEAN είναι ευαισθητοποιημένη στον τομέα του περιβάλλοντος. Μέσω των 7000 παιδιών μελών του KEANITA Kids Club, του μουσείου

που λειτουργεί στο χώρο του εργοστασίου και σε συνεργασία με τα σχολεία της Κύπρου, διδάσκει στα παιδιά οικολογικά θέματα όπως ανακύκλωση, προστασία του περιβάλλοντος, εξοικονόμηση νερού, προστασία της θάλασσας.

Στα 63 της χρόνια η KEAN εξακολουθεί να είναι μια πρωτοπόρος, μοντέρνα και δημιουργική Εταιρεία με στόχο την ποιότητα και την εξυπηρέτηση.

LIMASSOL DRUGS CO. LTD

Η Εταιρεία LIMASSOL DRUGS CO. LTD ιδρύθηκε από τους Ανδρέα Λάμπρου (Φαρμακοποιό) και τους γιατρούς Αιμίλιο Φράγκου και Γαστών Σχίζα και άρχισε την λειτουργία της το 1947. Οι κύριες δραστηριότητες της Εταιρείας ήταν και είναι εισαγωγές/εξαγωγές, χονδρική και λιανική πώληση ιατρικών αναλώσιμων ειδών, ορθοπεδικών υλικών και φαρμάκων για ανθρώπινη και κτηνιατρική χρήση. Με την πάροδο του χρόνου η Εταιρεία εξαγοράστηκε εξολοκλήρου από τον φαρμακοποιό Ανδρέα Λάμπρου. Μετά τον θάνατον του, το 1992, η Εταιρεία μεταβιβάστηκε στις κληρονόμους του. Το 2002 εξαγοράστηκε από ιδιώτες επενδυτές, εξακολουθώντας να κρατά τον αυτόνομο χαρακτήρα της. Σήμερα η Εταιρεία, μετά από πέραν των εξήντα χρόνων λειτουργίας, συνεχίζει την ανοδική της πορεία εξυπηρετώντας το Υπουργείο Υγείας, ιδιωτικές κλινικές, χειρουργούς, ορθοπεδικούς, κτηνιάτρους και φαρμακεία σε παγκύπρια κλίμακα, με κεντρικά Γραφεία στην Λεμεσό και ιδιόκτητα Γραφεία στην Λευκωσία. Η LIMASSOL DRUGS CO. LTD, μία από τις αρχαιότερες εταιρείες στην Κύπρο, κατέχει σήμερα εξέχουσα θέση στον τομέα της, τόσο για την ποιότητα εξυπηρέτησεως που προσφέρει στο κοινό της Κύπρου, όσο και για τα διεθνούς φήμης και προηγμένης τεχνολογίας προϊόντα της απο εταιρείες κολοσσούς στο τομέα. Ιδιαίτερα περήφανοι νιώθουμε για την σειρά προϊόντων που αφορούν την περιποίηση και ίαση των κληνών και ηλικιωμένων ασθενών, από χρόνιες πληγές και κατακλίσεις με προϊόντα της Εταιρείας Lohmann & Rauscher Γερμανίας, καθώς επίσης και για τις εξειδικευμένες ειδικά εμποτισμένες πετσέτες της Εταιρείας Bastos Viegas Πορτογαλίας, για μπάνιο των ασθενών στο κρεβάτι με ευκολία και αποφυγή του κινδύνου μεταφοράς μικροβίων, μειώνοντας την ταλαιπωρία και τα έξοδα των ασθενών. Άλλοι τομείς ιδιαίτερης αναφοράς είναι τομείς του χειρουργείου, του καθαρισμού των χώρων υψηλού κινδύνου για αποφυγή εξάπλωσης μόλυνσεων και ανθεκτικών βακτηρίων, ο τομέας των ορθοπεδικών προϊόντων καθώς επίσης και ο κτηνιατρικός τομέας με φαρμακευτικά προϊόντα για κατοικίδια ζώα. Στόχος της Εταιρείας είναι η καλύτερη εξυπηρέτηση τόσο του κοινού αλλά και των συνεργατών της με εξειδικευμένα, ποιοτικά και πρωτοπόρα προϊόντα στον τομέα της Υγείας.

NICOS NICOLAIDES & CO. LTD

Ιδρύθηκε το 1926 από τον Νίκο Σ. Νικολαΐδη και έχει 85 χρόνια συνεχούς παρουσίας στην πόλη μας. Στα πρώτα χρόνια λειτουργούσε στην οδό Αγίου Ανδρέου 124 και σαν εργαστήριο επιδιόρθωσης ρολογιών. Ακόμα και στα πρώτα χρόνια της λειτουργίας τα εργαστήρια του ήταν εξοπλισμένα με τα πιο σύγχρονα εργαλεία. Το μεγάλο άλμα ήρθε με την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας το 1960 και την πρόοδο του κλάδου της Οπτικής και Οπτομετρίας στην Ευρώπη. Τα πρώτα Κολλέγια και μετέπειτα Πανεπιστήμια που άρχισαν να λειτουργούν στην Γερμανία και την Βρετανία και την παρουσία του ανεψιού του Νίκου Νικολαΐδη, Αδόλφου Καννέτη, μετά από σπουδές στον κλάδο της Οπτικής / Οπτομετρίας στην Εταιρεία το 1962. Η πρόοδος συνεχίζεται και γίνεται η μεταστέγαση στην Οδό Δ. Νικολαΐδη 7, σε χώρο όπου μπορεί να εξοπλιστεί με τα τελευταίου τύπου μηχανήματα και επιστημονικά εργαλεία για την πλήρη εξέταση της όρασης και κατασκευή των γυαλιών σε χρόνο ρεκόρ. Τον Οίκο αξιολογεί η Medical HQ των Βρετανικών Βάσεων και του αναθέτει την πλήρη ευθύνη για την εξέταση και διόρθωση της όρασης του προσωπικού των Βάσεων, τόσο με γυαλιά όσο και με φακούς επαφής. Τον Ιούνιο (22) του 1992 ο Νίκος Νικολαΐδης πεθαίνει και το Θεατρικό του αρχείο δωρίζεται σύμφωνα και με την επιθυμία του, στον Δήμο Λεμεσού και ο Δήμος ονομάζει την οδό «ΟΠΤΙΚΟΥ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ» εις μνήμη του.

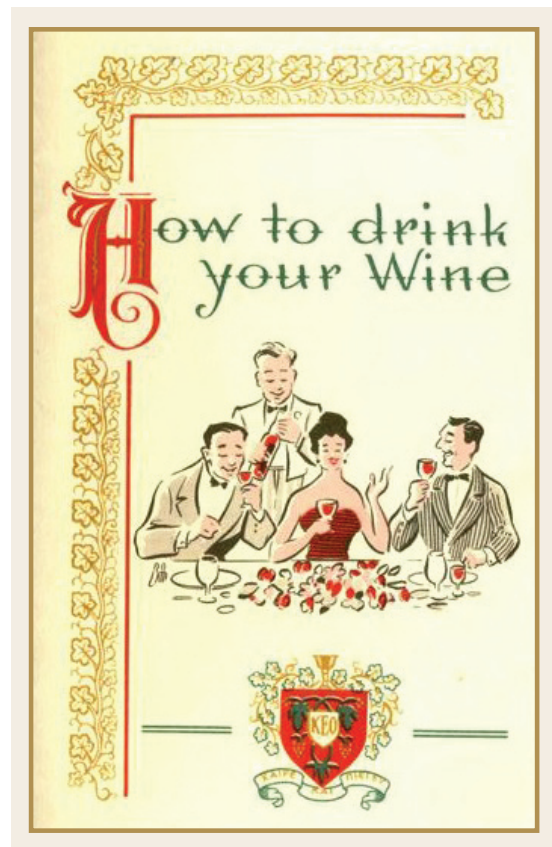
Τα Οπτικά Νικολαΐδη ασχολούνται με την αντιπροσώπευση, εισαγωγή και διανομή σε χονδρική βάση, Οπτικών ειδών (Σκελετών Γυαλιών και Γυαλιών Ηλίου), Φακών επαφής και Υγρών σε όλη την Κύπρο. Λειτουργεί 9 Οπτικά καταστήματα πλήρως εξοπλισμένα με τα απαραίτητα εργαλεία και μηχανήματα και με άρτια καταρτισμένο επιστημονικό προσωπικό. Απασχολεί συνολικά 32 άτομα από τα οποία οι 11 είναι Οπτικοί. Εκτός από τον Αδόλφο Καννέτη (Οπτομέτρη) στο Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρίας συμμετέχουν ο Νικόλας Καννέτης (Οπτομέτρης) Λουΐζα Καννέτη (Οπτικός) και η Ελίζαμπεθ Καννέτη (Οπτομέτρης).

ΚΕΟ PLC

*Ο διευθυντής της ΚΕΟ
Ανδρέας Ανδρέου ξεναγεί τον
Έπαρχο Λεμεσού Χρ. Βενιαμίν
στην ΚΕΟ, 1964*

Η Εταιρεία ΚΕΟ ιδρύθηκε το 1927 ξεκινώντας σαν Εταιρεία παραγωγής και εμπορίας κρασιού. Από τότε, διαγράφει μια ανοδική πορεία στον χώρο της Κυπριακής ποτοβιομηχανίας, συμβαδίζοντας πάντα με τα πιο αυστηρά πρότυπα ποιότητας και ελέγχου. Αξιοποιώντας Κυπριακές πρώτες ύλες και την τεχνογνωσία των στελεχών της, η ΚΕΟ δημιούργησε μια μεγάλη σειρά προϊόντων που κατακτούν εμπορικές κορυφές τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό. Οι δραστηριότητες του συγκροτήματος της ΚΕΟ επεκτείνονται και στην καλλιέργεια αμπελώνων με αυτόχθονες κυπριακές ποικιλίες σταφυλιών στο κτήμα της στην Μαλλιά με το ομώνυμο Οινοποιείο. Τρία ακόμα Οινοποιεία ανήκουν στην οικογένεια της ΚΕΟ, στην Λεμεσό, στο Πέρα Πεδί και στο Άρσος. Πέραν των δικών της καρπών, η Εταιρεία απορροφά το μεγαλύτερο μερίδιο της Κυπριακής συγκομιδής σταφυλιών. Ενδεικτικά, σε περιόδους άνθησης της αμπελοκαλλιέργειας, η ΚΕΟ αγοράζε πέραν των 50 εκατομμυρίων κιλών σταφύλι. Για δεκαετίες απορροφούσε τα σταφύλια των Κύπριων παραγωγών, που με τα έσοδά τους είχαν την ευκαιρία να σπουδάσουν τα παιδιά τους, να κτίσουν τα σπίτια τους και να υλοποιήσουν τα όνειρα τους.

Στους σημαντικούς σταθμούς της ιστορία της, καταγράφεται η δημιουργία του Ζυθοποιείου το 1951, καθώς και η ανώτατη βράβευση της μύρας ΚΕΟ το 1987 στο Burton-on-Trent στο Ηνωμένο Βασίλειο. Οι θυγατρικές εταιρείες SWS και Sun Island, εμπλουτίζουν την σειρά των προϊόντων του συγκροτήματος ΚΕΟ με σειρές φυσικών χυμών και εγκυτωμένων φρούτων και λαχανικών. Τον Ιούνιο του 1995 η Εταιρεία ΚΕΟ δημιούργησε νέα δεδομένα ποιότητας δίνοντας στην αγορά το φυσικό μεταλλικό νερό ΑΠΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ από την Άγιο Νικόλαο Στέγης στην Κακοπετριά το οποίο έχει καταξιωθεί σαν το πρώτο σε κατανάλωση εμφιαλωμένο νερό της Κύπρου. Τον Σεπτέμβριο του 2000, η Εταιρεία Uniliquor Distributors εντάχθηκε στο δυναμικό του συγκροτήματος ΚΕΟ. Η Εταιρεία εισάγει και διανέμει στην Κύπρο, διεθνείς μάρκες ποτών, όπως Laurent Perrier, Tia Maria, Teacher's Whisky, Disaronno Amaretto κ.ά. Από το 2007, η ΚΕΟ είναι ο αποκλειστικός συνεργάτης της Αθηναϊκής Ζυθοποιίας στην Κύπρο, εισάγοντας και διανέμοντας τα διεθνή σήματα μύρας Heineken, Amstel, Murphy's, Erdinger και Carib. Επιπρόσθετα, η ΚΕΟ αντιπροσωπεύει και άλλες μάρκες ποτών και τροφίμων που συμπληρώνουν επιτυχώς την γκάμα

των προϊόντων της. Εκτός των εμπορικών δραστηριοτήτων της, αξιοσημείωτη είναι και η προσφορά της Εταιρείας ΚΕΟ στον πολιτισμό, τις τέχνες, τον αθλητισμό και στην κοινωνία γενικότερα. Για 85 χρόνια τώρα, η στελέχωση της Εταιρείας, με χιλιάδες υπαλλήλους που πέρασαν από όλες τις βαθμίδες της ΚΕΟ, αποδεικνύει την τεράστια συνεισφορά της στην ευημερία και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας μας αλλά και στην οικονομία του τόπου γενικότερα.

LOEL PUBLIC CO. LTD

Το Οινοποιείο ΛΟΕΛ ΛΤΔ (Λαϊκή Οινοπνευματοποιητική Εταιρεία Λεμεσού) που βρίσκεται στην πόλη της Λεμεσού ιδρύθηκε το 1943, και ήταν το πρώτο στην Κύπρο που οργανώθηκε υπό την μορφή Μετοχικής Εταιρείας, από χιλιάδες μετόχους, οι οποίοι στην πλειοψηφία τους ήταν αμπελουργοί. Το οινοποιείο έχει δυναμικότητα επεξεργασίας μέχρι 25 εκατομμύρια κιλά σταφύλι το χρόνο.

Τα πρώτα προϊόντα που μπορούσαν να παραχθούν κατά την ίδρυση του από τις γηγενείς ποικιλίες της εποχής εκείνης, όπως το Μαύρο, το Ξυνιστέρι και το Μοσχάτο Αλεξανδρείας ήταν οινοπνευματώδη ποτά και ενδυναμωμένοι οίνοι, τα περισσότερα σε μορφή χύμα. Με τον εμπλουτισμό όμως του κυπριακού αμπελώνα με νέες οινοποιήσιμες ποικιλίες από το Υπουργείο Γεωργίας, η ΛΟΕΛ επεξεργάστηκε και παρήξε από αυτές τις ποικιλίες ποιοτικούς επιτραπέζιους οίνους, όπως το Παλομίνο, Νέγρο, Μοσχάτο, Αγ. Ιλαριώνας κ.ά). Παράλληλα το Οινοποιείο ΛΟΕΛ φύτεψε δικούς του αμπελώνες στις αμπελουργικές περιοχές Λεμεσού και Πάφου με κυπριακές και ξένες οινοποιήσιμες ποικιλίες, όπως το Μαραθεύτικο, Σπούρτικο, Cabernet Sauvignon, Sauvignon Blanc, Chardonnay κ.ά., για την παραγωγή ανώτερης ποιότητας οίνων, τοπικών, ποικιλιακών και οίνων με ονομασία προέλευσης. Πέραν των εμφιαλωμένων οίνων το Οινοποιείο ΛΟΕΛ παρήξε ποιοτικούς οίνους σε συσκευασία Τέτρα-Πακ. Από το 1999 Οινοποιείο ΛΟΕΛ έθεσε σε παραγωγή και διάθεση την ZIBANA ΛΟΕΛ στους 45 βαθμούς και τη Ζιβανία De Luxe στους 47 βαθμούς. Οι κύριες χώρες στις οποίες εξήγαγε τα προϊόντα του ήταν η Σοβιετική Ένωση (Ερυθρό Ξηρό χύμα, εμφιαλωμένο Μοσχάτο γλυκό και Κουμανδάρια, Μαρμελλάδα από χυμό σταφυλιού, χυμούς σταφυλιού και οίνο σε Τέτρα Πακ), η Λαοκρατική Δημοκρατία της Γερμανίας (ενδυναμωμένο οίνο) και Τσεχοσλοβακία (εμφιαλωμένους οίνους και Brandies).

Η ΛΟΕΛ σήμερα παράγει ποιοτικούς οίνους, οινοπνευματώδη ποτά και χυμούς τόσο για την Κυπριακή αγορά όσο και για το εξωτερικό, όπως Ρωσία, Εσθονία, Ελλάδα, Αγγλία, Αμερική, Συγκαπούρη, Λιβύη κ.λ.π. Το Οινοποιείο ΛΟΕΛ ΛΤΔ έχει μετονομασθεί σε ΛΟΕΛ ΒΙΟΜΗΧΑΝΟΙ ΛΤΔ, και από το 2003 ανήκει στο συγκρότημα Ομίλου Λαϊκού (Λαϊκό Καφεκοπτείο Δημόσια Λτδ).

AMATHUS PUBLIC LTD

Η Amathus Public Ltd ιδρύθηκε το 1943 ως Amathus Navigation Co. Ltd και στη μακρόχρονη πορεία της εξελίχθηκε σε ένα πολυδιάστατο οργανισμό με ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων. Η Εταιρεία ασχολείται με την ιδιοκτησία και διαχείριση πολυτελών ξενοδοχειακών μονάδων, όπως το ιδιόκτητο Amathus Beach Hotel στη Λεμεσό, το Paphos Amathus Beach Hotel στην Πάφο - μέλη του διεθνούς οργανισμού 'The Leading Hotels of the World' - και το Rodian Amathus Beach Hotel στο νησί της Ρόδου.

Η Amathus δραστηριοποιείται επίσης στον τομέα των μεταφορών. Συγκεκριμένα μέσω της συνδεδεμένης Εταιρείας 'Amathus Aegeas Ltd' προσφέρονται ολοκληρωμένες υπηρεσίες μεταφορών και λογισμικών λύσεων παγκοσμίως, αντιπροσώπευση ναυτιλιακών εταιριών στην Κύπρο και εξυπηρέτηση τους στα κυπριακά λιμάνια. Επιπρόσθετα

η Amathus ασχολείται με την αντιπροσώπευση αεροπορικών εταιριών και με την έκδοση εισιτηρίων από τα Ταξιδιωτικά Γραφεία της σε όλη την Κύπρο. Παράλληλα λειτουργεί και ως τουριστικός πράκτορας εξερχόμενου τουρισμού με την επωνυμία 'Let's Go Tours', ενώ είναι συνétairos στην Εταιρεία '2Serve', που ειδικεύεται στην παροχή υπηρεσιών εδάφους στα αεροδρόμια της Κύπρου. Το τουριστικό τμήμα της Εταιρείας αντιπροσωπεύει τουριστικούς πράκτορες του εξωτερικού. Με παρουσία στις κυριότερες τουριστικές περιοχές της Κύπρου, προσφέρει στους επισκέπτες όλες τις απαραίτητες υπηρεσίες για ενδιαφέροντα και ευχάριστη διαμονή.

Στη διάρκεια της πολύχρονης πορείας της, η Εταιρεία επέκτεινε τις δραστηριότητες της σταδιακά και στο εξωτερικό με αδελφικές ή συνδεδεμένες Εταιρείες στο Ηνωμένο Βασίλειο (Amathus (UK) Ltd), την Ελλάδα (Amathus Hellas S.A., ANC Worldchoice Holidays MEPE, Leisure Holdings S.A.) και Γραφείο στη Ρωσία (Amathus Russia), προσφέροντας ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών στον τομέα του τουρισμού.

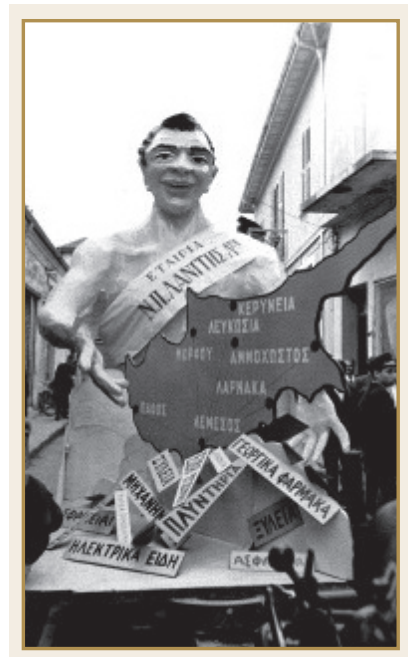
Η διάσημη ηθοποιός Ράκελ Γουέλς στη Κύπρο με τα φτερά της Αμαθούς

N.P. LANITIS CO. LTD

Η “Ν.Π. Λανίτης” ιδρύθηκε το 1896 από τους δύο γιους του ιδρυτή του Ομίλου Λανίτη, Παναγή Σύκα από τη Λάνια (αργότερα γνωστός ως Παναγής Λανίτης), Νικόλα και Κώστα Π. Λανίτη. Με επίκεντρο των δραστηριοτήτων της το γενικό εμπόριο (λιπάσματα, ξυλεία, σίδηρος, οικοδομικά προϊόντα, οικιακές συσκευές, μηχανές, γεννήτριες και άλλα), η “Ν.Π. Λανίτης” αναπτύχθηκε σημαντικά καθ’ όλη την διάρκεια του εικοστού αιώνα και αποτέλεσε με την πάροδο του χρόνου την ραχοκοκαλιά του Ομίλου.

Βασικοί σταθμοί σ’ αυτή την πορεία ανάπτυξης αποτελούν η δημιουργία το 1940 της Μεταξουργίας Γεροσκήπου, η ίδρυση της Ναυτιλιακής Εταιρείας Amathus Navigation και της Cybarco το 1943 και το 1946 αντίστοιχα, καθώς επίσης και η δημιουργία της Κυπριακής Εταιρείας Χρωμάτων (ΚΕΧ) το 1960. Την ίδια χρονιά η Εταιρεία επεκτείνει τις δραστηριότητες της εκτός Κύπρου με την δημιουργία της Ν.Π. Λανίτης (ΕΛΛΑΣ) στην Αθήνα και της Ν.Ρ. Lanitis (UK) στο Λονδίνο. Το 1963 η Ν.Π. Λανίτης αναλαμβάνει την αντιπροσωπεία της Ιταλικής Εταιρείας AGIP για παγκύπρια διανομή του υγραερίου Agip Gas. Τα χρόνια της ανεξαρτησίας ήταν για την Εταιρεία περίοδος συνεχούς προόδου που συνεχίστηκε και μετά την εισβολή του 1974. Χαρακτηριστικά, το 1999 δημιουργείται η “Λανίτης Ξυλάπο” στην Ελλάδα και το 2000 ιδρύονται, μετά από συνεργασίες και συγχωνεύσεις, οι εταιρείες “Lanitis Aristorphanous” (ξυλεία) και “Domiki” (οικοδομικός σίδηρος). Το 2001 η “Ν.Π. Λανίτης” προχωρεί στην ανάπτυξη της περιοχής γύρω από τους «Χαρουπόμυλους Λανίτη» έναντι του Μεσαιωνικού Κάστρου στην Λεμεσό όπου στεγάζεται το «Κέντρο Ευαγόρα Λανίτη» και λειτουργούν διάφορα εστιατόρια και καφετέριες. Σήμερα, η “Ν.Π. Λανίτης” έχει εξελιχθεί σε ένα από τα μεγαλύτερα συγκροτήματα εταιρειών της Κύπρου. Μέσω των αυτόνομων θυγατρικών και συνδεδεμένων εταιρειών της, η Ν.Π. Λανίτης έχει δημιουργήσει ένα διαφοροποιημένο επενδυτικό πορτοφόλιο μετοχικών συμμετοχών με

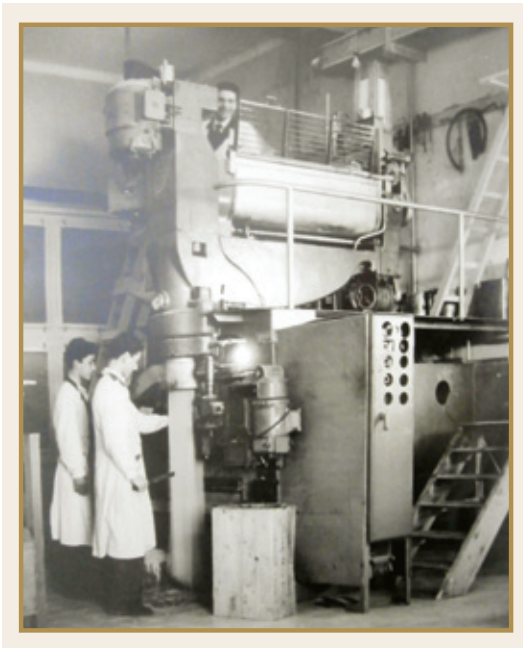
ευρύ φάσμα προϊόντων και υπηρεσιών σε διάφορους τομείς της Κυπριακής οικονομίας, όπως εμπόριο, ενέργεια και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, εστιατόρια και ψυχαγωγία, κατασκευές και ανάπτυξη ακινήτων.

Οι κύριες εταιρείες του Συγκροτήματος Ν.Π. Λανίτης είναι: Lanitis Electrics, Lanitis Aristophanous, Carob Mill Restaurants, Agrolan, Domiki, Lanitis Green Energy Group, Lanitis Solar, Lanitis Gas, Conercon και Eti Fotos. Η Ν.Π. Λανίτης κατέχει επίσης σημαντικό ποσοστό στη Cybarco Holdings και στη Heavens Garden Waterpark (εταιρείες οι οποίες επίσης ανήκουν στον Όμιλο Λανίτη).

DORITIS MAKARONI FACTORY LTD

Το 1945, χρονιά δύσκολη για την παγκόσμια οικονομία λόγω του Β' παγκοσμίου πολέμου, ένας φιλοπρόοδος και διορατικός άνθρωπος, ο Χριστόφορος Δωρίτης, παίρνει την απόφαση να δημιουργήσει στη Λεμεσό ένα σύγχρονο εργοστάσιο κατασκευής μακαρονιών το «Μακαρονοποιείο Δωρίτης Λτδ». Η λειτουργία του εργοστασίου αρχίζει το 1946 υπό τη διεύθυνση των Έρμου και Παναγιώτη Δωρίτη. Τα μηχανήματα εισήχθησαν από την Ιταλία. Ιταλοί τεχνικοί, που ήρθαν στη Κύπρο για αυτό τον σκοπό, ανέλαβαν την εκπαίδευση του προσωπικού. Στην αρχή τα είδη και η ποσότητα που κατασκεύαζαν ήταν περιορισμένα. Μέχρι τότε η κάθε νοικοκυρά έφτιαχνε τα δικά της είδη μακαρονιών, ειδικά τον Φιδέ, τα λαζανάκια, το τρύν και άλλα. Τα στέγνωσαν στον ήλιο και τα χρησιμοποιούσαν όποτε τα ήθελαν.

Λόγω της μεγάλης ζήτησης, που είχαν τα προϊόντα της Εταιρείας Δωρίτη στην κυπριακή αγορά, η παραγωγή και η ποικιλία των προϊόντων αυξήθηκε σημαντικά. Συνεχίζοντας την παράδοση και υπό την διεύθυνση του Πάνου και Κρίστη Δωρίτη, η Εταιρεία επεκτάθηκε σε όλη τη Κύπρο. Το εργοστάσιο επεκτείνεται και αυτοματοποιείται τόσο στην παραγωγή όσο και στην συσκευασία με την εισαγωγή νέων πρωτοποριακών μηχανημάτων. Σήμερα τα προϊόντα Δωρίτη διανέμονται στην αγορά από έμπειρο προσωπικό σε όλες τις υπεραγορές και καταστήματα τροφίμων. Η διακίνηση των προϊόντων σε άλλες πόλεις γίνεται μέσω αντιπροσώπων. Εκτός από την μεγάλη ποικιλία μακαρονιών το «Μακαρονοποιείο Δωρίτης» διαθέτει και άλευρα πολυτελείας 6 τύπων, σε άριστη συσκευασία, καθώς επίσης και μακαρόνια κατάλληλα για διαβητικούς, κατόπιν εγκρίσεων του Υπουργείου Υγείας . Σήμερα υπό την αποκλειστική διεύ-

θυνση του Κρίστη και Δημήτρη Δωρίτη η Εταιρεία συνεχίζει με επιτυχία την παράδοση της οικογένειας, προσφέροντας στον Κύπριο και ξένο καταναλωτή ό, τι καλύτερο σε μακαρόνια και άλευρα που δεν έχουν να ζηλέψουν σε τίποτε από τα μακαρόνια του εξωτερικού.

CHARALAMBIDES CHRISTIS LTD

Η Γαλακτοβιομηχανία Κρίστη ιδρύθηκε το 1961 παράγοντας αρχικά μόνο φρέσκο γάλα. Η ανάπτυξη της Εταιρείας παρά τις πολλές δυσκολίες και εμπόδια υπήρξε ραγδαία και εντυπωσιακή. Η δυναμική της παρουσία στο χώρο της Γαλακτοβιομηχανίας έχει επιφέρει επαναστατικές αλλαγές στον κλάδο, εφαρμόζοντας πρωτοπόρες μεθόδους παραγωγής, μέσα από τις υπερσύγχρονες εγκαταστάσεις της, με αποτέλεσμα να κρατά τα σκήπτρα στον τομέα παραγωγής τυροκομικών και γαλακτοκομικών προϊόντων στην Κύπρο. Το κέντρο βάρους των προσπαθειών της επικεντρώθηκε χωρίς αμφιβολία στην υγιεινή και ασφάλεια των προϊόντων που παράγει με το άρτια καταρτισμένο επιστημονικό δυναμικό, καθώς και την σύγχρονη τεχνολογία που διαθέτει, εφαρμόζοντας τις πιο εξελιγμένες μεθόδους παρασκευής των προϊόντων που παράγει. Παράλληλα ανέπτυξε σημαντική δράση στις εξαγωγές τυροκομικών προϊόντων και κρέμας γάλακτος, έχοντας παρουσία στις χώρες του Αραβικού Κόλπου, Ευρώπης, Αυστραλίας, Ασίας και Ηνωμένων Πολιτειών.

Σημαντικοί σταθμοί στην πενήνταχρονη πορεία της Εταιρείας υπήρξαν, α) Η εξαγορά τον Σεπτέμβριο του 1995 του 50% του μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρείας από τον Όμιλο Εταιρειών NKS, β) Η απόκτηση όλων των μετοχών της «Κρίστης» τον Σεπτέμβριο του 2007 από την Εταιρεία «Vivartia Ελλάς» που μαζί και με την εξαγορά της Γαλακτοβιομηχανίας Χαραλαμπίδη δημιουργείται η νέα Εταιρεία Vivartia (Cyprus) Ltd και τέλος, γ) Τον Δεκέμβριο του 2011 εξαγοράζεται το 90% του μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρείας από τους κύπριους επιχειρηματίες κ.κ. Αλέξη Χαραλαμπίδη και Μενέλαο Σιακόλα, μέσω εταιρειών των Ομίλων τους. Η ΔΕΛΤΑ διατηρεί το 10% του μετοχικού κεφαλαίου.

.....

BANK OF CYPRUS LTD

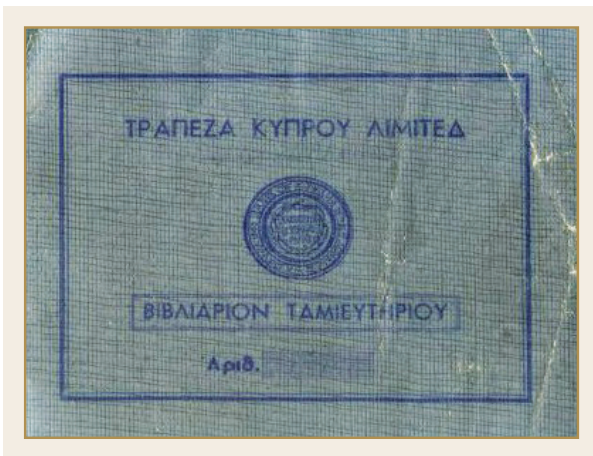

Το Ταμιευτήριο «Η Λευκωσία» άρχισε τη λειτουργία του στην πρωτεύουσα την 1η Ιανουαρίου του 1899. Το 1912 το ταμιευτήριο μετατράπηκε σε Ανώνυμη Εταιρεία με την επωνυμία Τράπεζα Κύπρου. Στα πρώτα χρόνια λειτουργίας της ως Εταιρεία, σύμφωνα με τα όσα σημειώνει ο πατέρας του Συνεργατισμού στην Κύπρο και πρώτος διευθυντής της Τράπεζας Κύπρου Ιωάννης Οικονομίδης, η αγορά της Λεμεσού ήταν «συμπλήρωμα αναγκαϊότατον εις τον κύκλον των εργασιών της Τράπεζας».

Αφενός τη δεκαετία του 1910 συγκέντρωνε το μεγαλύτερο μέρος του εξαγωγικού εμπορίου και συνεπώς υπήρχε η δυνατότητα προμήθειας του αναγκαίου εξωτερικού συναλλάγματος, αφετέρου κατά τους καλοκαιρινούς μήνες χρειαζόταν χρήματα για την αγοραπωλησία των προϊόντων της, σε μια περίοδο που η Λευκωσία είχε τις λιγότερες ανάγκες και η αγορά εξωτερικού συναλλάγματος ήταν περιορισμένη. Οι λόγοι αυτοί οδήγησαν την Τράπεζα Κύπρου στη δημιουργία του πρώτου υποκαταστήματος της στο

νησί τον Ιούνιο του 1919. Πρώτος διευθυντής του Υποκαταστήματος Λεμεσού διετέλεσε ο Ζήνων Κλ. Λανίτης. Τον Φεβρουάριο του 1921, με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, η λειτουργία του καταστήματος αναστάληκε, αφού σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των μετόχων δεν είχε την αναμενόμενη απόδοση. Οι εργασίες του υποκαταστήματος ξανάρχισαν και πάλι τον Δεκέμβριο του 1946, αφού προηγουμένως οι προσπάθειες της Εταιρείας για να συγχωνευθεί με τη Λαϊκή Τράπεζα Λεμεσού, όπως είχε επιτευχθεί με κάποια από τα σημαντικότερα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα του τόπου τη δεκαετία του 1940 (Τράπεζα Λάρνακος, Τράπεζα Αμμοχώστου, Τράπεζα Μέλισσα Πάφου, Κυπριακό Ταμιευτήριο Λευκωσίας), δεν καρποφόρησαν.

Το 1949 η Τράπεζα Κύπρου προχώρησε στην ανέγερση ιδιόκτητου καταστήματος σε κεντρικό σημείο της Λεμεσού, στην γωνιά Αγίου Ανδρέου και Σαριπόλου, έναντι της εκκλησίας της Αγίας Νάπας. Το συγκεκριμένο υποκατάστημα το 1955 εργοδοτούσε 32 υπαλλήλους. Εν έτει 2012 στην πόλη και επαρχία της Λεμεσού λειτουργούν 31 υποκαταστήματα και απασχολούνται συνολικά 682 πρόσωπα.

CYPRUS CANNING CO. LTD

Η Κυπριακή Εταιρεία Κονσερβοποιίας Λτδ (Cyprus Canning Co. Ltd) ιδρύθηκε το 1954 από τον Βρετανό Samuel Wallace Smedley, τα αρχικά του ονόματος του οποίου δημιούργησαν το εμπορικό σήμα SWS. Όραμα του, ήταν η εφαρμογή υψηλής τεχνολογίας στην εγκυτίωση, με στόχο την δημιουργία ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος για τα προϊόντα του που θα ταξίδευαν σε διεθνείς αγορές. Το 1960, η Εταιρεία ως μέλος πλέον της ΕΜΕ (Ελληνικής Μεταλλευτικής Εταιρείας) εξέδωσε μετοχές προς δημόσια συμμετοχή, και από το 1990 ανήκει εξ' ολοκλήρου στο συγκρότημα εταιρειών της ΚΕΟ. Με έδρα της την περιοχή Ζακακίου, στην δυτική πλευρά της Λεμεσού, η Κυπριακή Εταιρεία Κονσερβοποιίας δραστηριοποιείται στον τομέα της χυμοποίησης και εγκυτίωσης φρούτων, λαχανικών και τροφίμων. Εξασφαλίζοντας πάντοτε υψηλά ποιοτικά επίπεδα σε όλα τα στάδια της παραγωγής, τα προϊόντα της Εταιρείας διατηρούν σταθερά μερίδια αγοράς και ένα σημαντικό ποσοστό τους εξάγεται ανά το παγκόσμιο.

Σημαντικός σταθμός στην τεχνολογική αναβάθμιση της γραμμής παραγωγής ήταν η εγκατάσταση συστήματος εγκυτίωσης χυμών Tetra Pak το 1989 για την συσκευασία της σειράς των χυμών της Εταιρείας που κυκλοφορούν στην αγορά με την επωνυμία ΚΕΟ. Έκτοτε, η Εταιρεία προχώρησε σε τρεις αναβαθμίσεις του συστήματος, ανανεώνοντας κάθε φορά την εμφάνιση της σειράς των χυμών. Την γκάμα συμπληρώνουν οι εγκυτωμένοι χυμοί SWS, μοναδικοί στο είδος τους στην αγορά, με θεαματικές αυξήσεις πωλήσεων ετησίως. Την υπογραφή SWS φέρουν επίσης μια ολοκληρωμένη σειρά εγκυτωμένων φρούτων, λαχανικών και τοματοειδών. Μεγάλη είναι και η συνεισφορά της Κυπριακή Εταιρείας Κονσερβοποιίας στον κοινωνικό ιστό εργοδοτώντας διαχρονικά, χιλιάδες υπαλλήλους, συμβάλλοντας έτσι στην γενικότερη ευημερία του Κύπριου εργαζομένου. Αγοράζοντας τα φρούτα, το καρπό της Κυπριακής γης και των ανθρώπων της, η Εταιρεία αποτελεί επίσης αιμοδότη του γεωργικού τομέα στη χώρα.

E.C. LANITIS HOLDINGS LTD

*Το τρίπατο Κ.Π. Λανίτη
ανακαινισμένο (νοτίως του
Δημαρχείου)*

Η Εταιρεία Lanitis E.C. Holdings Ltd με έδρα τη Λεμεσό, στεγάζει τα κεντρικά γραφεία Διοίκησης του Ομίλου Λανίτη και είναι η μητρική Εταιρεία επενδύσεων χαρτοφυλακίου του Ομίλου και ιδιοκτήτρια αγροτικής και αστικής περιουσίας. Ιδρύθηκε το 1952 με την επωνυμία Lanitis N & E Estates Ltd, μετονομάστηκε αργότερα σε Lanitis EC Estates Ltd και στη συνέχεια σε Lanitis E.C. Holdings Ltd. Ο ρόλος της Lanitis E.C. Holdings Ltd περιλαμβάνει τη χάραξη στρατηγικής, τον προγραμματισμό, τη διαμόρφωση διαδικασιών, καθώς και τον συντονισμό σε ό, τι αφορά στις δραστηριότητες των Εταιρειών του Ομίλου Λανίτη, κυρίως σε θέματα που αφορούν στην Οικονομία, στην Επικοινωνία και στον Εσωτερικό Έλεγχο.

LANITIS FARM LTD

Το Αγρόκτημα Λανίτης Λτδ., ιδρύθηκε το 1936 στην περιοχή Φασουρίου, στα δυτικά της Λεμεσού. Είναι μια από τις μεγαλύτερες εταιρείες παραγωγής υψηλής ποιότητας εσπεριδοειδών στη Κύπρο. Τα Προϊόντα του Αγροκτήματος Λανίτη διατίθενται στην αγορά με τα εμπορικό σήμα LAFAL. Η LAFAL θεωρείται ως κορυφαία κυπριακή εμπορική επωνυμία από τους καταναλωτές υπεραγορών στο Ηνωμένο Βασίλειο και σε ολόκληρη την Ευρώπη. Η επιτυχία του οφείλεται στην εφαρμογή της πιο σύγχρονης τεχνολογίας και των πιο βελτιωμένων μεθόδων παραγωγής. Από τον Φεβρουάριο του 2004 η Εταιρεία λαμβάνει τα πιστοποιητικά GLOBALGAP και NATURE CHOICE για καλή αγροτική πρακτική. Τα πιστοποιητικά αυτά εκδίδει ο διεθνής φορέας πιστοποίησης Cmi Certification Ltd.

Το Αγρόκτημα Λανίτη είναι ο κύριος μέτοχος του υδροπάρκου Heaven's Garden Waterpark στο Φασούρι, και της Lanitis Farm Golf Ltd. Η τελευταία προγραμματίζει την κατασκευή ενός γηπέδου Golf 18 οπών, μαζί με παρεμφερή οικιστική ανάπτυξη στην περιοχή του Αγροκτήματος. Ο ιδρυτής του Αγροκτήματος Λανίτη Λτδ, ο Ν.Π. Λανίτης, ήταν ένας φυσιολάτρης που συχνά έλεγε: «Φυτεύετε δέντρα, αυτά εργάζονται όταν εσείς κοιμάσθε». Τα λόγια του είναι χαραγμένα κάτω από το γλυπτό, στην είσοδο των γραφείων του Αγροκτήματος.

CYPRUS POPULAR BANK PUBLIC CO. LTD

1901 | Τέσσερις διακεκριμένοι και φιλοπρόοδοι πολίτες της Λεμεσού, ο Αγαθοκλής Φραγκούδης, ο Ιωάννης Κυριακίδης, ο Χριστόδουλος Σώζος και ο Νεοκλής Ιωαννίδης ιδρύουν το «Λαϊκό Ταμειτήριο Λεμεσού».

1924 | Το Ταμειτήριο μετατρέπεται σε πλήρη Τράπεζα σύμφωνα με τον νόμο Περί Δημόσιων Εταιρειών που είχε θεσπιστεί λίγο νωρίτερα. Έτσι, εγγράφεται η πρώτη δημόσια Εταιρεία στην Κύπρο με την ονομασία «Λαϊκή Τράπεζα Λεμεσού Λτδ» και φέρει αύξοντα αριθμό 1.

1967 | Η Διοίκηση αποφασίζει την επέκταση των δραστηριοτήτων της σε ολόκληρο το νησί και τη μετονομασία της σε «Λαϊκή Κυπριακή Τράπεζα».

1983 | Η Λαϊκή Τράπεζα αναλαμβάνει τις εργασίες της Τράπεζας Γκρίντλεους στην Κύπρο. Έκδοση της πρώτης πιστωτικής κάρτας VISA.

1987 | Εισάγονται και λειτουργούν από την Λαϊκή Τράπεζα οι πρώτες ATM, 24ωρης εξυπηρέτησης, ανοίγοντας έτσι νέους ορίζοντες στις τραπεζικές υπηρεσίες και στη διευκόλυνση του κοινού. Εκδίδεται η πρώτη χρεωστική κάρτα Autobank VISA.

1988 | Εισαγωγή του Home Banking: PhoneBank και SmartBank. Οι περισσότερες τραπεζικές συναλλαγές μπορούν πλέον να γίνουν μέσω τηλεφώνου.

1989 | Ιδρύεται η εξηρητημένη Εταιρεία «Λαϊκή Επενδυτική» με κύριο στόχο την προσφορά επενδυτικών υπηρεσιών, που περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων χρηματιστηριακές και επενδυτικές εργασίες, καθώς και συμβουλευτικές υπηρεσίες.

1990 | Η Λαϊκή Τράπεζα και το Ράδιο Σούπερ διοργανώνουν για πρώτη φορά τον Ραδιομαραθώνιο, με σκοπό τη συγκέντρωση χρημάτων για παιδιά με ειδικές ανάγκες.

1991 | Ιδρύεται μια νέα εξηρητημένη Εταιρεία του Συγκροτήματος, με την ονομασία «Λαϊκή Φάκτορς». Μέσω της Εταιρείας αυτής προσφέρεται, για πρώτη φορά στην Κύπρο, η υπηρεσία factoring (αγορά εισπρακτέων λογαριασμών).

1992 | Λειτουργία του πρώτου καταστήματος της Ευρωπαϊκής Λαϊκής Τράπεζας στην Αθήνα, στην οδό Πανεπιστημίου.

1995 | Λειτουργεί η νέα Εταιρεία Ασφαλειών Ζωής CYPRIALIFE. Η Λαϊκή Ασφαλιστική επεκτείνει περαιτέρω τις εργασίες της με την απόκτηση των χαρτοφυλακίων των ασφαλιστικών εταιρειών Aeolos Insurance και Ν.Π.Λανίτης. Η Λαϊκή Τράπεζα συνδέεται στο διαδίκτυο και αποτελεί τον πρώτο εμπορικό οργανισμό στην Κύπρο με παρουσία στο internet. Λειτουργούν Γραφεία Αντιπροσωπείας σε Νότιο Αφρική, Καναδά, πρώην Γιουγκοσλαβία και Ρωσία.

1998 | Η Λαϊκή Τράπεζα εισάγει για πρώτη φορά την υπηρεσία Internet Banking στην Κύπρο.

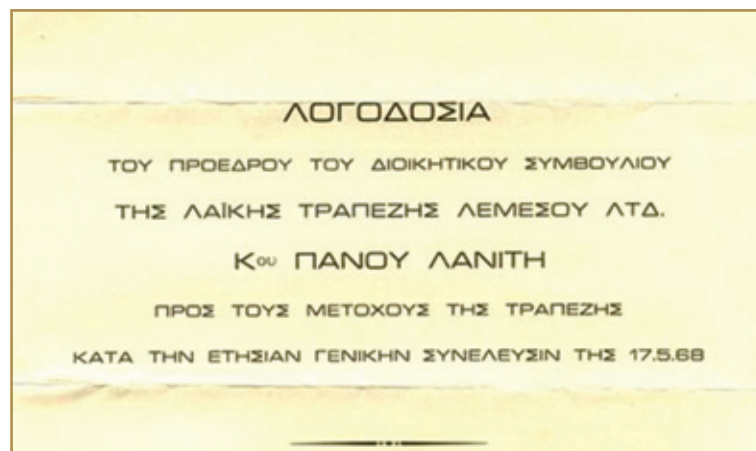
2000 | Δημιουργία της Laiki eBank, της πρώτης ολοκληρωμένης Ηλεκτρονικής Τράπεζας στην Κύπρο και την Ελλάδα.

2007 | Συγχώνευση τριών Ομίλων: Marfin, Εγνατίας και Λαϊκής. Ο νέος Όμιλος Marfin Popular Bank επεκτείνει τη δραστηριότητά του στις αγορές της Ουκρανίας, της Μάλτας και της Ρωσίας.

2008 | Σύμπραξη των ασφαλιστικών εταιρειών Laiki Cyprialife και Λαϊκή Ασφαλιστική με την CNP Assurances, τον μεγαλύτερο Οργανισμό στον τομέα ασφαλειών ζωής στη Γαλλία και εκ των πέντε μεγαλύτερων στην Ευρώπη, με είκοσι εκατομμύρια ασφαλισμένους. Δημιουργείται ο νέος Όμιλος CNP-Marfin Insurance.

2009 | Ο Ραδιομαραθώνιος, η μεγαλύτερη κοινωνική πρωτοβουλία του Ομίλου σε συνεργασία με το ΡΙΚ, συμπληρώνει 20 χρόνια ζωής, έχοντας προσφέρει πέραν των τριάντα εκατομμυρίων ευρώ στα παιδιά που αντιμετωπίζουν προβλήματα.

2011 | Ο Όμιλος Λαϊκής Τράπεζας συμπληρώνει 110 χρόνια ζωής. Εγκαινιάζει το πρώτο Γραφείο Αντιπροσωπείας Κυπριακής Τράπεζας στην Κίνα.

NATIONAL BANK OF GREECE

Η παρουσία στην Κύπρο του μεγαλύτερου και ισχυρότερου Όμιλου χρηματοοικονομικών υπηρεσιών στη Νοτιανατολική Ευρώπη, της Εθνικής Τράπεζας, χρονολογείται από το 1910. Άρχισε τη λειτουργία της ως Τράπεζα Αθηνών με ένα Κατάστημα στη Λεμεσό. Σε μεταγενέστερο στάδιο επεκτάθηκε στη Λευκωσία και στην Αμμόχωστο και αργότερα σ' όλες τις πόλεις του Νησιού. Με την παρουσία της στο Νησί η Τράπεζα, διαδραμάτισε ένα σημαντικό οικονομικό, πολιτιστικό αλλά και εθνικό ρόλο, τόσο κατά την περίοδο της Αγγλοκρατίας, όσο και αργότερα μετά την Ανεξαρτησία, ενδυναμώνοντας περισσότερο τους ήδη υφιστάμενους δεσμούς μεταξύ Ελλάδας και Κύπρου.

Το 1953 η Τράπεζα Αθηνών συγχωνεύτηκε με την Εθνική Τράπεζα. Στο διάστημα που ακολούθησε μέχρι το 1974 το Κυπριακό Δίκτυο Κατ/των της ΕΤΕ αναπτυσσόταν ικανοποιητικά και το έτος αυτό κατείχε τη δεύτερη θέση μεταξύ των Τραπεζών που λειτουργούσαν στην Κύπρο, διαδραματίζοντας ένα πολύ σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της οικονομίας της χώρας και υποστήριξη των δραστηριοτήτων μεγάλου μέρους των σημαντικών επιχειρήσεων. Για ευνόητους λόγους, από το 1975 η ΕΤΕ ΚΥΠΡΟΥ άφησε περισσότερο χώρο δραστηριοποίησης στις Τοπικές Τράπεζες. Σταθμό στην πορεία της Εθνικής Τράπεζας στην Κυπριακή Αγορά αποτέλεσε το έτος 1994, όταν το Δίκτυο Καταστημάτων της μετατράπηκε σε ανεξάρτητη κυπριακή τραπεζική Εταιρεία, της οποίας το μετοχικό κεφάλαιο ανήκει εξολοκλήρου στην Εθνική Τράπεζα Α.Ε. Ο Μέτοχος «πρόικισε» τη νεοϊδρυθείσα ΕΤΕ ΚΥΠΡΟΥ Λτδ με σημαντικού ύψους κεφάλαια για την περαιτέρω λειτουργία της και πρόσφερε ισχυρή στήριξη για τη συγκρότηση και τη δημιουργία θετικών προοπτικών για την ανάπτυξή της. Από το 2011 η ΕΤΕ ΚΥΠΡΟΥ λειτουργεί στη Ρωσία, το Γραφείο Αντιπροσωπείας Μόσχας, για την εξυπηρέτηση της εκεί διεθνούς πελατείας της. Σημειώνουμε ότι ο Όμιλος της ΕΤΕ αριθμεί σήμερα: 1800 Καταστήματα, 36,6 χιλιάδες άτομα Προσωπικό, 15 εκατομμύρια Πελάτες σε 12 χώρες. Η μετοχή της ΕΤΕ Α.Ε. είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, στο οποίο κατέχει μακράν τη πρώτη θέση από πλευράς κεφαλαιοποίησης και στο Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης από τον Οκτώβριο του 1999. Με βάση το Επιχειρησιακό Σχέδιο που ολοκληρώνεται σύντομα από τη Διοίκηση, η ΕΤΕ Κύπρου στοχεύει σε δυναμική ανάπτυξη των εργασιών

και επιλεκτική διεύρυνση του Δικτύου της. Σημαντική θέση στη στρατηγική της Τράπεζας κατέχει και η διαρκής βελτίωση των υπηρεσιών που παρέχει στην πελατεία της και η παροχή νέων υπηρεσιών. Στην Κύπρο αριθμεί 16 Καταστήματα σε όλες τις πόλεις, με 280 άτομα Προσωπικό. Η Τράπεζά μας ασκεί τις εργασίες της με βάση την Άδεια διεξαγωγής Τραπεζικών Εργασιών που χορηγείται από την Κεντρική Τράπεζα Κύπρου, δυνάμει του Περί Τραπεζικών Εργασιών Νόμου του 1997 Ν.66(Ι)/1997 (όπως τροποποιήθηκε), και υπόκειται στον εποπτικό της έλεγχο. Από τις αρχές του 2000 έδρα της Διοίκησης της Εθνικής Τράπεζας στην Κύπρο είναι το ανακαινισμένο Κτήριο (Μέγαρο «Λυσιώτη») επί της Λεωφόρου Μακαρίου στη Λευκωσία.

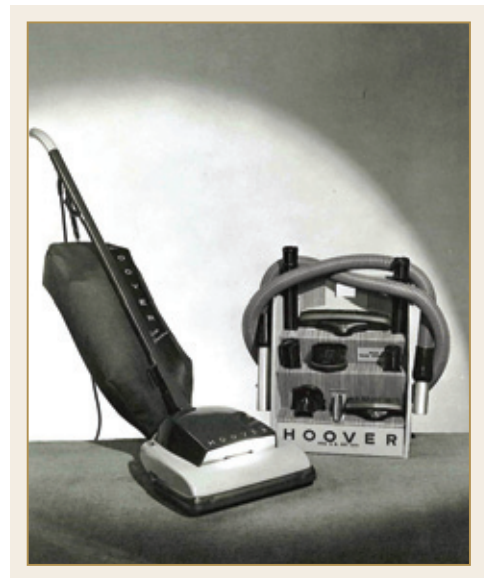
L. POUROS & CO. LTD

Η Εταιρεία ιδρύθηκε το 1950 από την Ιωσηφίνα Τζιοβάννι και τον Λόλλο Πούρο ως παραγγελιοδοχικός συνεταιρισμός γενικού εμπορίου με έδρα τη Λεμεσό, σε νομικώς υποστατικό στην οδό Αθηνών. Μεταξύ άλλων, ήταν από τις πρώτες εταιρείες με άδεια εισαγωγής προϊόντων από την Ιαπωνία, λόγω της τότε ισχύουσας νομοθεσίας. Με τον καιρό και λόγω αυξημένης ζήτησης για ποιοτικές εισαγωγές, η Εταιρεία επικεντρώθηκε σε προϊόντα οικιακής χρήσης, με κύριους προμηθευτές ιταλικά εργοστάσια δια μέσου της αποκλειστικής αντιπροσώπευσης. Η ανάπτυξη αυτή, έκρινε αναγκαία και την επέκταση του Γραφείου της Εταιρείας σε ιδιόκτητα κτήρια και αποθήκες στην οδό Ανεξαρτησίας όπου και μεταφέρθηκε το 1961. Το 1978 ο συνεταιρισμός μετατράπηκε σε Εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, συνεχίζοντας την ίδια δραστηριότητα, κυρίως στο χονδρικό εμπόριο. Τον ίδιο χρόνο επίσης, η Εταιρεία μεταφέρεται για δεύτερη φορά σε νέες εγκαταστάσεις, με εξειδικευμένες αποθήκες αυτή τη φορά, στην οδό Ναυπλίου, όπου και στεγάζεται μέχρι σήμερα. Στις αρχές της δεκαετίας του 80' η Εταιρεία εντάσσει στις δραστηριότητές της και την επένδυση και αξιοποίηση ακινήτων πλέον με δεύτερης γενιάς διοίκηση. Το 2008 το χονδρικό εμπόριο επεκτείνεται και σε λιανικό με τη δημιουργία του εξειδικευμένου καταστήματος ειδών οικιακής χρήσης, με την εμπορική επωνυμία «Silampros Shop Cyprus» ως πιλοτικό πρόγραμμα ανάπτυξης λιανικών σημείων πώλησης σε όλες τις πόλεις. Για την επέκταση, η Εταιρεία εξασφαλίζει δώδεκα καινούργιες αποκλειστικές αντιπροσωπείες Ευρωπαϊκών εργοστασίων και κυρίως από την Πορτογαλία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Σήμερα πλέον υπό τρίτης γενιάς διοίκηση, η Εταιρεία στοχεύει στην δημιουργία ειδικευμένων τμημάτων διαχείρισης πολυκατοικιών προς αποδοτικότερη κάλυψη των αναγκών της, και συμβουλευτικών υπηρεσιών σε θέματα επενδύσεων, με ειδίκευση στα ενεργειακά παράγωγα καθώς και περαιτέρω αξιοποίηση ιδιόκτητων ακινήτων.

SOLOMONIDES NICOS D. & CO. LTD

Η Nicos D. Solomonides & Co. Ltd., ιδρύθηκε ως εμπορική Εταιρεία το 1930. Τη δεκαετία του 1940 είχε ήδη καταξιωθεί ως εισαγωγέας Βρετανικών κυρίως προϊόντων, περιλαμβανομένων των λιπαντικών Castrol, καθώς και αυτοκινήτων Humber, Hillman και Commer, στο πλαίσιο συνεργασίας με τον πασίγνωστο οίκο Rootes. Επίσης στη δεκαετία του 1940 η Nicos D. Solomonides & Co. Ltd., κατέστη εισαγωγέας των οικιακών συσκευών της Εταιρείας Hoover. Στη μετέπειτα πορεία της, η Εταιρεία επεκτάθηκε και μέχρι την Τουρκική εισβολή του 1974 διατηρούσε παγκυπρίως εννέα καταστήματα με προσωπικό πέραν των 120 ατόμων. Η εισαγωγή αυτοκινήτων τερματίστηκε το 1980 με το κλείσιμο του εργοστασίου του Ομίλου Rootes, οπότε η Nicos D. Solomonides & Co. Ltd., συνέχισε την πορεία της στο λιανικό εμπόριο ως εισαγωγέας οικιακών συσκευών.

ETKO LTD

Η Εταιρεία ΕΤΚΟ ΛΤΔ ιδρύθηκε το 1844 και έχει συμπληρώσει 168 χρόνια συνεχούς παρουσίας και προσφοράς στην κυπριακή κοινωνία. Στη μακρόχρονη αυτή πορεία η ΕΤΚΟ έχει επιτύχει σημαντικές διακρίσεις τόσο στην εγχώρια αγορά όσο και στο εξωτερικό και έχει καθιερωθεί στη συνείδηση του Κύπριου καταναλωτή ως η πρωτοπόρος Οινοβιομηχανία του τόπου. Σήμερα η Εταιρεία μας δραστηριοποιείται στον τομέα της παραγωγής και εμπορίας ποιοτικών κρασιών και διαθέτει τρία σύγχρονα Οινοποιεία. Το Οινοποιείο ΕΤΚΟ ΛΤΔ στη Λεμεσό, το περιφερειακό Οινοποιείο OLYMPUS WINERIES LTD στο χωριό Όμοδος στην Επαρχία Λεμεσού και το Οινοποιείο ΟΛΥΜΠΟΣ ΕΛΛΑΣ ΑΒΕΕ το οποίο λειτουργεί στην Τρίπολη της Πελοποννήσου και παράγει κρασιά με ονομασία προέλευσης. Τα τρία αυτά Οινοποιεία λειτουργούν σήμερα σύμφωνα με τις τελευταίες προδιαγραφές της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Παράλληλα η Εταιρεία διαθέτει στην περιοχή του Ομόδους ιδιόκτητους αμπελώνες - 500 περίπου στρέματα - καθώς και εκτάσεις γης στην κοινότητα Αγίου Αμβροσίου, όπου έχουν φυτευτεί αμπελώνες Βιολογικής Γεωργίας. Η Εταιρεία καλλιεργεί στα ιδιόκτητα αμπέλια της τις γηγενείς ποικιλίες Ξυνιστέρι, Μαραθεύτικο και Μαύρο, καθώς και τις διεθνείς ποικιλίες Cabernet Sauvignon, Cabernet Franc, Shiraz, Chardonnay, Merlot και Semillon). Η ΕΤΚΟ προσφέρει στον Κύπριο καταναλωτή μια πλούσια σειρά από ποιοτικά κρασιά. Πρόσφατα παρουσίασε στην αγορά την νέα σειρά κρασιών ΚΤΗΜΑ ΧΑΤΖΗΠΑΥΛΟΥ, αποτελούμενη από έξι ποικιλιακά κρασιά (Μαραθεύτικο, Ξυνιστέρι, Shiraz, Merlot, Chardonnay – Semillon, Chardonnay). Η ΕΤΚΟ με τα τρία σύγχρονα Οινοποιεία της, δεν αποβλέπει μόνο στο να προσφέρει στον καταναλωτή ποιοτικά κρασιά, αλλά και νέα προϊόντα κατά καιρούς. Η ουσία της όλης προσπάθειας είναι να μεταδώσει την αγάπη και το μεράκι για το κρασί μέσα από μια πλούσια κληρονομιά και παράδοση ενάμισι και πλέον αιώνα, που την κατατάσσει στους αυθεντικότερους δημιουργούς κρασιών του Νησιού μας..

COLAKIDES DEVELOPMENT CO. LTD

Αρχικά η εγγραφή της Εταιρείας έγινε το 1958 με το όνομα Colakides Housing Co. Limited και ήταν από τις παλαιότερες εταιρείες ανάπτυξης γης στην Κύπρο. Το 1968 μετονομάστηκε σε Colakides Development Company Ltd. και διατηρεί από τότε το ίδιο όνομα. Ιδρύθηκε από τον Αρχιτέκτονα Φώτη Ι. Κολακίδη (1923-2009) ο οποίος κατείχε πτυχίο Bachelor of Architecture από το Columbia University και Master of Architecture από το Harvard University των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής. Ήταν ο πρώτος Κύπριος που σπούδασε στο μεγάλο πανεπιστήμιο του Harvard, και μάλιστα κάτω από τον διεθνούς φήμης αρχιτέκτονα Walter Gropius.

Η Εταιρεία ανάπτυξης γης ήταν βασικά, επέκταση των αρχιτεκτονικών εργασιών του Φώτη Κολακίδη ο οποίος στην προσπάθεια του να αναδείξει την μοντέρνα αρχιτεκτονική στην Κύπρο, έκτισε το 1958, το γνωστό σε όλους μας εφτάπατο, το οποίο ήταν το πρώτο κτίριο για πώληση διαμερισμάτων στην Κύπρο και το υψηλότερο στη Λεμεσό. Ακολούθως ανέγειρε ένα ιατρικό κέντρο, και μια λέσχη με πισίνα και βιβλιοθήκη, στην περιοχή ΝΑΑΦΙ της Αγίας Φύλας, τα οποία ενοικιάζονταν στις Βρετανικές Βάσεις. Τα ακίνητα εγκαταλείφθηκαν λόγω των τραγικών γεγονότων του 1974, και ακολούθως φιλοξενήθηκαν στο ιατρικό κέντρο δωρεάν πολλοί πρόσφυγες συμπατριώτες μας για 6 περίπου χρόνια. Η Εταιρεία ανέγειρε επίσης το γραφειακό μέγαρο

Βερεγγάρια στο παραλιακό μέτωπο της Λεμεσού, απέναντι από το παλιό λιμάνι, στο οποίο στεγαζόταν και το αρχιτεκτονικό γραφείο του Φώτη Κολακίδη από το 1973 μέχρι το 2009. Οι άλλοι όροφοι του κτιρίου πουλήθηκαν και αξιοποιήθηκαν από αξιόλογες εταιρείες και οργανισμούς όπως το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Λεμεσού. Από το 1973 μέχρι το 1986 ο Φώτης Κολακίδης υπηρέτησε ως Δήμαρχος Λεμεσού και η Εταιρεία αδράνησε, με εξαίρεση την υλοποίηση ενός έργου εξοχικών κατοικιών στις Πλάτρες, που συμπληρώθηκε το 1985.

Σημερινοί διευθυντές της Εταιρείας είναι ο Γιάννης Κολακίδης, Αρχιτέκτονας και ο Κώστας Κολακίδης, Πολιτικός Μηχανικός, οι οποίοι εργάζονται στο αρχιτεκτονικό γραφείο Κολακίδης και Συνεταίροι που ίδρυσε ο πατέρας τους, και το οποίο έχει στο ενεργητικό του διάφορα έργα, όπως οικιστικά, εμπορικά, γραφειακά, κλινικές, βιομηχανικά, αθλητικά, σχολικά και τουριστικά, όπως τα ξενοδοχεία της Λεμεσού Αμαθούς, Le Meridien και Sheraton (τώρα St Raphael).

ROLOGIS LTD

Η Εταιρεία ROLOGIS είναι από τις πιο δραστήριες επιχειρήσεις στον τομέα των τροφίμων στην Κύπρο. Ιδρύθηκε στις 12 Ιουνίου 1954 (πριν 56 χρόνια) από τον αείμνηστο Γεώργιο Β. Ρολόγη στη Λεμεσό και τα πρώτα της Γραφεία ήταν επί της Λεωφόρου Φραγκλίνου Ρούσβελτ. Η Εταιρεία ίδρυσε στην Λεμεσό την πρώτη αρτοποιηχανία στην Κύπρο με παραγωγή προτύπων συσκευασμένων αρτοποιητικών προϊόντων, με μηχανήματα από τη Γερμανία και τεχνικούς από την Ιταλία. Ταυτόχρονα παρήγαγε για πρώτη φορά στην Κύπρο επώνυμα συσκευασμένα κομμένα ψωμιά τύπου (sliced) και άλλα είδη συσκευασμένων αρτοποιητικών προϊόντων, τα οποία διένειμε με δικά της εμπορικά αυτοκίνητα σε λιανικά σημεία πώλησης και ξενοδοχεία της εποχής εκείνης στη Λεμεσό και στις άλλες πόλεις.

Η Εταιρεία με την ίδρυση της προχώρησε στην αντιπροσώπευση διαφόρων οίκων του εξωτερικού για προμήθειες πρώτων υλών για τις βιομηχανίες και βιοτεχνίες της Κύπρου, ενώ άρχισε την αξιοποίηση και εκμετάλλευση της ακίνητης περιουσίας της. Ο ιδρυτής της Εταιρείας, αείμνηστος Γεώργιος Β. Ρολόγης, ο οποίος καταγόταν από το Ρέθυμνο Κρήτης, ήρθε στην Κύπρο το 1928, ως χημικός οινολόγος εκ μέρους των μεγάλων οινοποιείων της Ελλάδος στην Ελευσίνα, ιδιοκτησίας της οικογενείας Κανελλόπουλου από την Αθήνα, οι οποίοι με την οικογένεια Ν.Π. Λανίτη από τη Λεμεσό ίδρυσαν την Κυπριακή Εταιρεία Οίνων (ΚΕΟ). Μετά την πώληση της ΚΕΟ από τους ιδρυτές της στον επιχειρηματία Αθανασιάδη Μποδοσάκη από την Ελλάδα και την αλλαγή του ιδιοκτησιακού καθεστώτος της, ο Γ. Ρολόγης παραιτήθηκε και ασχολήθηκε με τις οικογενειακές του επιχειρήσεις. Μετά την Ανεξαρτησία όταν η Κυπριακή Κυβέρνηση αποφάσισε να ιδρύσει την Παγκύπρια Εταιρεία Αρτοποιιών, η Εταιρεία Ρολόγης Λτδ. πώλησε το αρτοποιείο στην Παγκύπρια Εταιρεία και επικεντρώθηκε στις άλλες δραστηριότητες της. Απόκτησε την αποκλειστική αντιπροσώπευση επώνυμων προϊόντων και σήμερα είναι από τις πρώτες Εταιρείες στην Κύπρο με αντιπροσώπευση Ελληνικών προϊόντων, τα οποία διανέμει σε όλα τα σημεία λιανικής και μαζικής εστίασης της Κύπρου. Τα προϊόντα της προβάλλονται στους καταναλωτές μέσα από την κυπριακή τηλεόραση και άλλα μέσα ενημέρωσης. Οι ιδιόκτητες αποθήκες της στην Φραγκλίνου Ρούσβελτ στη Λεμεσό, δίπλα στο Λιμάνι, περιλαμβάνουν χώρους για ξηρό φορτίο και ψυγεία.

Η Δεύτερη και Τρίτη γενεά της οικογένειας Ρολόγη συνεχίζει τις επιχειρηματικές δραστηριότητες της Εταιρείας οι οποίες σήμερα είναι οι εξής:

- ☞ εισαγωγή και εμπορία προϊόντων ευρείας κατανάλωσης, με κυριότερους πελάτες υπεραγορές ξενοδοχεία και εστιατόρια.
- ☞ αντιπροσώπευση διαφόρων οίκων του εξωτερικού στον τομέα της προμήθειας πρώτων υλών.
- ☞ αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας της.
- ☞ παροχή υπηρεσιών σε υπεράκτιες Εταιρείας και επενδυτικά funds

Η Εταιρεία είναι μέλος του ΕΒΕ Λεμεσού εδώ και πέραν των 50 ετών. Ο ιδρυτής Γ.Β. Ρολόγης υπήρξε μέλος του Δ.Σ. ΕΒΕ Λεμεσού . Επίσης εκ μέρους του Δ.Σ. του ΕΒΕ Λεμεσού ήταν και μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής του ΚΕΒΕ για πολλά χρόνια και υπήρξε και αντιπρόεδρος και προεδρεύων του ΚΕΒΕ.

REMEDICA HOLDINGS LTD

Η Εταιρεία ιδρύθηκε στη Λεμεσό το 1960 από τον Τάκη Παττίχη ως Εταιρεία παραγωγής διοξειδίου του άνθρακα το οποίο χρησιμοποιείτο στα αναψυκτικά και στη μύρα καθώς και στην παραγωγή ξηρού πάγου που είχε χρήση και στην ιατρική. Ένα χρόνο μετά προχώρησε με την παραγωγή καλλυντικών, προϊόντων προστασίας από τον ήλιο και εγκαύματα, οικιακών εντομοκτόνων (IZIKILL) και παράλληλα κατασκεύαζε προϊόντα πολύ γνωστών εταιρειών του εξωτερικού για Κύπρο και Μέση Ανατολή. Το αρχικό όνομα της Εταιρείας ήταν T. Ch. Pattichis (Manufacturing Chemists).

Ιστορικοί σταθμοί

1960 | Παραγωγή διοξειδίου του άνθρακα CO²

1961 | Παραγωγή αεροσολς (aerosols) και καλλυντικών

1965 | Φαρμακευτική Έρευνα & Ανάπτυξη για την χρήση των βοτάνων και των φυτικών εκδόχων

1966 | Παραγωγή του πρώτου μη συνταγογραφούμενου προϊόντος (OTC)

1969 | Οι πρώτες εξαγωγές

1976 | Παραγωγή φαρμάκων για ανθρώπινη χρήση

1980 | Σύσταση της Remedica

1986 | Επιτυχής επιθεώρηση από τις αρμόδιες για την υγεία αρχές της Δυτικής Γερμανίας. Πρώτες εξαγωγές φαρμάκων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα

1989 | Πρώτο βραβείο εξαγωγών

1992 | Επιτυχής επιθεώρηση από τις αρμόδιες για την υγεία αρχές του Ηνωμένου Βασιλείου

1993 | Επιτυχής επιθεώρηση από τις αρμόδιες για την υγεία αρχές της Δανίας για λογαριασμό της UNICEF

1997 | Νέο εργοστάσιο παραγωγής πενικιλινούχων αντιβιοτικών

2006 | Λειτουργία του πρώτου εργοστασίου παραγωγής ογκολογικών προϊόντων στην Κύπρο

2007 | Επιτυχής επιθεώρηση από τις αρμόδιες για την υγεία αρχές της Αυστραλίας

2008 | Το ογκολογικό προϊόν Aremed® λανσάρεται αρχικά στην Κύπρο και σε χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, ενώ αργότερα επεκτείνεται σε ολόκληρο τον κόσμο, κατατάσσοντας το στο Top 10 (αξίας πωλήσεων) της Remedica

2010 | Βραβείο εξαγωγών για 7η φορά και βραβείο Καλύτερης Βιομηχανίας

2012 | Σήμερα η Εταιρεία διαθέτει μια σύγχρονη βιομηχανική μονάδα αποτελούμενη από 10 κτήρια συνολικού εμβαδού 25.000τ.μ. συμπεριλαμβανομένων 4 εργοστασίων παρασκευής φαρμάκων, ενώ ένα 5ο περσύγχρονο εργοστάσιο παρασκευής ογκολογικών προϊόντων ολοκληρώνεται (πέραν των 6,000τ.μ). Επιπλέον οι εξαγωγικές δραστηριότητες της Remedica εξαπλώνονται σε περισσότερες από 100 χώρες.

Αμιαντορύχος

Εξαγωγής φρούτων. Ο βρακάς στο μεροκάματο

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

**«Αναφορά στην Εμπορική
& Βιομηχανική Λεμεσό
του Χθές»**

Πρόλογος

Θα ήταν παράλειψη να μην αναφερθούμε στην Ιστορία της Εμπορικής & Βιομηχανικής Λεμεσού του χθες και στους Σκαπανείς που έθεσαν τον ακρογωνιαίο λίθο και τα γερά θεμέλια για να καταστεί σήμερα η Λεμεσός το κατ' εξοχήν Κέντρο της Κύπρου, στο τομείς του Εμπορίου, της Βιομηχανίας, του Τουρισμού και των Υπηρεσιών.

Για να καταγραφεί η Ιστορία της Εμπορικής & Βιομηχανικής Λεμεσού, θα απαιτούνταν χιλιάδες σελίδες, παρά το γεγονός ότι στη Λεμεσό άρχισε η ραγδαία Ανάπτυξη στις αρχές του 20ου αιώνα. Η Αναφορά είναι μια περιεκτική περιδιάβαση στο Χθες, αρκετή ώστε να γνωρίσει ο Αναγνώστης τα δύσκολα στάδια που πέρασε η Λεμεσός για να φτάσει στο Σήμερα. Παρά ταύτα η Αναφορά από μόνη της, θα μπορούσε να αποτελέσει ξεχωριστή μελέτη, αλλά κρίναμε σκόπιμο ότι επιβαλλόταν να περιληφθεί στο Αφιέρωμα για τα 50χρονα του ΕΒΕΛ, αφού υπάρχει άμεση σχέση ανάμεσα τους.

Η Λεμεσός ανέκαθεν υπήρξε πρωτοπόρος σε πολλούς τομείς στην Κύπρο. Η φιλομάθεια, το ανήσυχο, δημιουργικό και ταυτόχρονα επαναστατικό πνεύμα των Λεμεσιανών, η αγάπη προς το ωραίο, η ευγενής άμιλλα, η έμπνευση και εφευρετικότητα, η τόλμη και το ρίσκο είναι ορισμένα από τα χαρακτηριστικά των Λεμεσιανών.

Η Λεμεσός κατέχει περισσότερες από 200 Κυπριακές και Πανελλήνιες πρωτιές όπως και Παγκόσμιες. Αναφέρουμε από δημοσιεύματα στον ημερήσιο τύπο ότι η Λεμεσός κατέχει πέντε παγκόσμιες πρωτιές, για την αρχαιότερη κατοικίδια γάτα που βρέθηκε σε ανασκαφές κοντά στην Παρεκκλησιά, για το μεγαλύτερο πιθάρι που βρέθηκε σε ανασκαφές στην Αμαθούντα (βρίσκεται στο Μουσείο του Λούβρου), για την αρχαιότερη Κουμανδάρια, για τα αρχαιότερα απομεινάρια οίνου και για το αρχαιότερο πολυεργοστάσιο.

Στο Αφιέρωμα αναφέρουμε μερικές απ' αυτές που έχουν κυρίως σχέση με το εμπόριο, την βιομηχανία, τις υπηρεσίες και τον τουρισμό. Για να μη θεωρηθεί ότι στο αίμα των Λεμεσιανών ρέει μόνο το «αίμα του Μίδα» αναφέρουμε και την σημαντικότητα της Λεμεσού στα Γράμματα, στις Τέχνες και τον Πολιτισμό για να δείξουμε ότι στις φλέβες μας τρέχει ταυτόχρονα και το «αίμα του Αισχύλου και του Φειδία».

Πολλοί σημαντικότεροι λόγιοι, λογοτέχνες και καλλιτέχνες της Κύπρου κατάγονται από την Λεμεσό. Ένα τέτοιο περιβάλλον δεν ήταν δυνατό να αφήσει αδιάφορους τους λογοτέχνες και καλλιτέχνες της υπόλοιπης Κύπρου. Τρανότερο παράδειγμα ο εθνικός μας ποιητής Βασίλης Μιχαηλίδης που καταγόταν από το Λευκόνοικο, (ποιητής της «η 9η Ιουλίου», της «Ανεράδας» και της «Χιώτισσας»), ο πολυτάλαντος Νίκος Νικολαΐδης (λογοτέχνης, ζωγράφος, κ.λ.π) από την Λευκωσία, ο επαναστάτης εκπαιδευτικός και γυμνασιάρχης Νικόλαος Ξιούτας από την Πάφο, ο μεγάλος Μουσουργός Σόλωνας Μιχαηλίδης από τη Λευκωσία και ο Κομμουνιστής δημοσιογράφος Γιάννης Λεύκης από τη Λάρνακα.

Αναφέρουμε ενδεικτικά μερικά από τα πιο σπουδαία τέκνα της Λεμεσού, αφού η αναφορά σε όλους δεν είναι ο σκοπός του Αφιερώματος. Ανάμεσα στους πρώτους από τους πρώτους, ο Ελληνολάτρης Δήμαρχος Χριστόδουλος Σώζος (έπεσε ηρωικά κατά τους Βαλκανικούς Πολέμους στο Μπιζάνι το 1912), ο Σχολάρχης Ανδρέας Θεμιστοκλέους, ο μεγάλος μουσουργός Στυλιανός Χουρμούζιος, οι αντίπαλοι πολιτευτές και λόγιοι Πλουτής Σέρβας (Δήμαρχος Λεμεσού) και ο Ν. Κλ. Λανίτης. Οι λόγιοι και ταυτόχρονα δημοσιογράφοι Γεώργιος Φασουλιώτης (ιδρυτής της Παντείου Σχολής Αθηνών),

Βασίλης Μιχαηλίδης

Χριστόδουλος Σώζος

Γιάννης Λεύκης, Ευριπίδης και Αιμίλιος Χουρμούζιος, οι Μενέλαος και Γεώργιος Φραγκούδης, ο λαογράφος Ξενοφώντας Φαρμακίδης, ο θεατρόφιλος δικηγόρος Εύσκιος Πεύκης (Ευέλθων Πιτσιλλίδης), ο δικηγόρος Δημητρός Δημητριάδης (Ντόριαν), ο Αριστόδημος Πηλαβάκης, ο γιατρός Ιωάννης Καραγεωργιάδης (πρώτος Κύπριος τέκτονας), ο καθηγητής του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης Σίμος Μενάρδος, η μεγάλη Δασκάλα Πολυξένη Λοιζιάς, ο Ευγένιος Ζήνων που έγραψε και θεατρικό έργο με τίτλο «Ο Δικηγόρος», ο ανά το παγκόσμιο γνωστός σκηνοθέτης Μιχάλης Κακογιάννης και πολλοί άλλοι.

Πλουτής Σέρβας

Σημειώνεται ότι πολλές από τις Λεμεσιανές πρωτιές, καταγράφονται από τον Τίτο Κολώτα στην έκδοση του Δήμου Λεμεσού «Λεμεσός – Ταξίδι στους χρόνους μιας πόλης». Άλλες πρωτιές είναι διασκορπισμένες σε πολλά από τα συγγράμματα της βιβλιογραφίας που χρησιμοποιήθηκε.

Ο Μπάμπης Αναγιωτός αναφέρει ένα πολύ σημαντικό εμπορικό γεγονός σε ομιλία του στο 3ον Συμπόσιο Προφορικής Ιστορίας Λεμεσού :- Η πρώτη Εμπορική Έκθεση της Κύπρου στο εξωτερικό διοργανώθηκε στην Αθήνα το 1901 από τον «Πατριωτικό Σύνδεσμο Κυπρίων» με πρωτοστάτη τον πρόεδρο, τον οραματιστή Λεμεσιανό Γεώργιο Φραγκούδη. Η έκθεση είχε πολύ μεγάλη επιτυχία. «Στην έκθεση απέσπασαν μετάλλια και διακρίσεις για τα οινοπνευματώδη ποτά τους οι Λεμεσιανοί Χριστόδουλος Χατζηπαύλου, Κλεάνθης Λανίτης, Γ. Μιχαηλίδης και Ι. Περισιάνης. Ο Γ. Σπαχανίδης για «έπιπλο τραπεζαρίας», η Χρυσή Αντωνιάδου «δια τους τάπητάς της», «ο σάπωνας» του Πέτρου Λουκίδου, τα λουκούμια των Ν. Δρουσιώτη και Χ. Οικονομίδη, οι Γ. Χρυσοχόος και Κ. Μιχαηλίδης «δια τα αργυρά σκεύη και κοσμήματά των». Με χρυσό μέταλλο βραβεύτηκαν στην υφαντουργία οι Λεμεσιανές Ελένη Αντωνιάδου και Ελένη Μιχαηλίδου. Με την ευκαιρία της Έκθεσης, πραγματοποιήθηκαν διάφορες καλλιτεχνικές και άλλες γιορτές. Στις 7 Απριλίου, στο Φιλολογικό Σύλλογο «Παρνασσός», ο μεγάλος Έλληνας ποιητής Κωστής Παλαμάς απαγγείλε, για πρώτη φορά, το γνωστό ποίημά του, που αρχίζει με το καλωσόρισμα:-

Στέλλα Σουλιώτου

«Καλώς μας ήρθατε, παιδιά! Στην Κύπρο την αέρινη,

Στη Μακαρία γη!

Στάζει το μέλι διαλεχτό σαν πρώτα; Ακόμα γίνεται

Τ' ολόγλυκο κρασί;»

και κλείνει με τη διαπίστωση:

«...Στην Κύπρο την αέρινη,

Στη Μακαρία γη!

Στ' ωραίο πολύπαθο κορμί η αγνή ψυχή δεν έσβυσε.

Και ζη, και ζη, και ζη!»

Παγκύπριες Πρωτιές της Λεμεσού

Πιθάρι της Αμαθούντας

1η αεροπορική σύνδεση της Κύπρου, 1932

Οι Δίδυμοι Πύργοι (Olympic Residence)

1820 | Πρώτη γραπτή διαφήμιση (τυπώθηκε στο εξωτερικό από τον χειρούργο και φαρμακοποιό Δρ. Γεώργιο Αρναούτη).

1830 | Πρώτο Νοσηλευτικό Ίδρυμα (λοιμοκαθατήριο).

1844 | Πρώτη Οινοβιομηχανία (Εταιρεία ΧΡΙΣΤ. ΧΑΤΖΗΠΑΥΛΟΥ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ).

1867 | Πρώτος εμπορικός οίκος «Μ.Κ. Σχίζα» από τον Γεώργιο Σχίζα του Μιχαήλ.

1872 | Η Λεμεσός και η Κύπρος αποκτούν την πρώτη τους Λέσχη. Ιδρύεται από τον Γεώργιο Μαληκίδη η λέσχη «ΙΣΟΤΗΣ».

1878 | Ο Χριστόδουλος Καρύδης εκλέγεται ο πρώτος Ελληνοκύπριος Δήμαρχος μέχρι το 1885.

1878 | Εισάγεται από τη Βηρυτό η πρώτη άμαξα.

1880 | Εκτυπώνεται στο πρώτο τυπογραφείο της «ΑΛΗΘΕΙΑΣ», η πρώτη παγκύπριου κύρους εφημερίδα στην Κύπρο η «ΑΛΗΘΕΙΑ». (η πρώτη εφημερίδα της Κύπρου εκδόθηκε λίγους μήνες ενωρίτερα στη Λάρνακα).

1881 | Η πρώτη Αγγλόφωνη Εφημερίδα «CYPRUS HERALD».

1881 | Πρώτη τηλεγραφική επικοινωνία από την Αγγλική Εταιρεία EASTERN TELEGRAPH CO LTD, μεταξύ Λεμεσού και χωρίου Μανδριά για την γρήγορη εξυπηρέτηση της αμπελουργίας και οινοπαραγωγής.

1885 περ. | Έκδοση πρώτου βιβλίου στη Κύπρο, του Major Donne Benjamin «Η Οθωμανική κατάκτηση της Κύπρου και ο κυπριακός οδηγός».

1888 | Έκδοση της πρώτης Σατυρικής Εφημερίδας που διευθύνεται από τον εθνικό μας ποιητή Βασίλη Μιχαηλίδη και εκδίδεται από τον Στυλιανό Χουρμούζιο (Εφημερίδα «Ο Διάβολος», 18-01-1888).

1892 | Ίδρυση του πρώτου Πανελληνίου Αθλητικού Γυμναστικού Συλλόγου Ολύμπια (ΓΣΟ), με την συνδρομή των Ανδρέα Θεμιστοκλέους, Ν. Κλ. Λανίτη, Ιωάννη Κυριακίδη, Μενέλαου Φραγκούδη και Χριστόδουλου Ζώζου (Δήμαρχου Λεμεσού).

1895 | Πρώτο ποδήλατο από τον Μενέλαο Φραγκούδη για μεταφορές.

1895 | Πρώτο Λεμεσιανό Καρναβάλι (επίσημα άρχισε το 1901).

1897 | Οι γυναίκες της Κύπρου «επαναστατούν». Ιδρύεται το πρώτο γυναικείο σωματείο η «Ένωσις Ελληνίδων», και σχεδόν ταυτόχρονα το πρώτο γυναικείο γυμναστήριο «Το Παλλάδιον».

1899 | Το 1895 ο Roentgen φέρνει την επανάσταση στην Ιατρική με την εφεύρεση των Ακτίνων Χ (x-rays). Σε μόλις τέσσερα χρόνια ο Δρ. Σωκράτης Αραούζος «ακτινογραφεί» τη Λεμεσό.

Αρχές 20ου αιώνα | ο Αρμένιος Στεπάν Καβαφιάν για να πωλήσει με κέρδος το εμπόρευσμά του πρόσφερε όλα του τα είδη, ακριβά και μη, προς 3 γρόσια το ένα. Ήταν δηλαδή κατά κάποιον τρόπο το 1ον κατάστημα «49 cent» της Κύπρου. Δυστυχώς πτώχευσε.

1900 περ. | Πρώτες μηχανές κατασκευής πάγου σε καλούπια κολόνες από τον ΒΑΡΕΛΙΤΖΗ.

1901 | Βράβευση με χρυσό μετάλλιο Κυπριακή Έκθεση στην Αθήνα στην Υφαντουργία, Ελένη Αντωνιάδου, Ελένη Μιχαηλίδου).

1904 | Η γιορτή των ανθέων, «Τα Ανθεστήρια» γίνονται στο ΓΣΟ.

1905 | Ατμοπλοϊκή Εταιρεία Λεμεσού (ΑΕΛ), η πρώτη Ατμοπλοϊκή Εταιρεία της Ανατολικής Μεσογείου, από τον Αριστοκλή Πηλαβάκη, κ.ά. για μεταφορά επιβατών, εμπορευμάτων και ταχυδρομείου.

1905 | Ατμοπλοϊκή Εταιρεία Λεμεσού (ΑΕΛ) – Η πρώτη Δημόσια Μετοχική Ναυτιλιακή Εταιρεία της Κύπρου με πρόεδρο τον αείμνηστο δήμαρχο Λεμεσού Χριστόδουλο Σώζο (1909 – 1912).

1905 | Έκδοση του 1ου Κυπριακού Ημερολογίου από την Ευανθία Θεοδώρου.

1907 | Διθέσια αυτοκίνητα για μεταφορές από τον γιατρό Πιερή.

1907 | Το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης αποκτά τον πρώτο Έλληνα καθηγητή, τον Σίμο Μενάρδο στην έδρα της Μεσαιωνικής και Νεότερης Ελληνικής Ιστορίας.

1909 | Έκδοση του 1ου Χάρτη της Κύπρου στο τυπογραφείο του Ηρακλή Χατζηγιώργη.

1910 | Ίδρυση της Συντεχνίας «Βαρελοποιών».

1911 | Ίδρυση της Συντεχνίας «Ξυλουργών».

1911 | Ίδρυση της Συντεχνίας «Οικοδόμων» που το 1925 μετονομάζεται σε Συντεχνία «Χτιστών».

1911 | Η Κύπρος αποκτά το πρώτο Αστεροσκοπείο από τον Ονούφριο Ιασωνίδη.

1911 | Η Παγκύπρια Εμπορική και Γεωργική Έκθεση στο Δημόσιο Κήπο είναι γεγονός.

1912 | Η πόλη φωτίζεται με ηλεκτρισμό από την «Ηλεκτροφωτιστική Εταιρεία Λεμεσού» που ίδρυσαν οι αδελφοί Σταματίου και ο Ελλαδίτης Γεώργιος Γιαγκόπουλος.

1912 | Πρώτη Εταιρεία μεταφορών με αυτοκίνητο από τον Ιωάννη και Μιχάλη Κολακίδη ονομαζόταν Cyprus Motor Development Co με γραμμές από την Λεμεσό στην Λευκωσία και Λάρνακα.

- 1914** | Μερικοί κατηγορούν τους Λεμεσιανούς για το πολύ μπλά-μπλά, γι' αυτό εγκαθίσταται η πρώτη τηλεφωνική γραμμή στη Λεμεσό από τον Κωνσταντινουπολίτη Λευτέρη Γιορδαμλή. Το 1923 οι γιοί του Γεώργιος και Υάκινθος λειτουργούν το πρώτο τηλεφωνικό κέντρο της Λεμεσού.
- 1916** | Πρώτη εικονοληπτική μηχανή εισάγεται από τον Αντώνη Πηλαβάκη που γυρίζει την πρώτη ταινία «Πανλεμήσια Ζουρνάλ» στο Δημόσιο Κήπο.
- 1916** | Σχεδιάζεται ο πρώτος Εναέριος Σιδηρόδρομος από τον Αμίαντο στη Λεμεσό για μεταφορά μεταλλεύματος προς εξαγωγή. Αρχίζει να λειτουργεί το 1923.
- 1919** | Εργοδότηση των πρώτων γυναικών τραπεζικών υπαλλήλων στην Τράπεζα Αθηνών, Γεωργία Λοφίτου, Ελευθερία Μονιάτου, Θεοδώρα Βερναρδάκη, Σωσάνα Αρ. Πηλαβάκη.
- 1919** | Πρώτος Ιατρικός Σύλλογος, με πρωτοβουλία του Δρ. Ιωάννη Πιερή.
- 1920** | Πρώτη ημερήσια εφημερίδα της Κύπρου, «ΤΟ ΦΩΣ», του Γεώργιου Φραγκούδη. Το 1923 γίνεται και η πρώτη καθημερινή εφημερίδα.
- 1922** | Πρώτη γελοιογραφική διαφημιστική εφημερίδα «ΠΕΙΡΑΣΜΟΣ», εκδίδεται από τον Γεώργιο Φασουλιώτη
- 1923** | Λειτουργία του 1^{ου} Ιδιωτικού Τηλεφωνικού Κέντρου, από τον Πώργο Γιορδαμλή, με περίπου 100 συνδρομητές
- 1925** | Ίδρυση της Συντεχνίας «Ελαιοχρωματιστών»
- 1926** | Πρώτο Τυπογραφείο με την ονομασία «Χρωμολιθογραφείο - Κυτιοποιείο η Κύπρος» ιδρύεται από τον Ελλαδίτη Εμμανουήλ Καλογήρου και τον γαμβρό του Δημήτρη Κουβά. (σήμερα στεγάζεται το Θεατρικό Μουσείο Κύπρου).
- 1926** | Πρώτη Γυναίκα Γιατρός (Μαρία Χρυσ. Ρούσου Μιχαηλίδη).
- 1927** | Πρώτες έγχρωμες διαφημιστικές αφίσες τυπώνονται στο λιθογραφείο «ΚΥΠΡΟΣ» (Κουβά).
- 1929** | 1^{ον} εργοστάσιο κατασκευής σαπουνιών από τον Ιωάννη Κολακίδη.
- 1931** | Πρώτο διαφημιστικό γραφείο (ονομαζόταν «ΑΤΕΛΙΕ» και ανήκε στον Γεώργιο Φασουλιώτη και Βίκτωρα Ιωαννίδη).
- 1931** | Πρώτο ολοκληρωμένο πολεοδομικό και ρυμοτομικό σχέδιο της Κύπρου από τον Γεώργιο Σ. Φραγκούδη (πρώτος πολεοδόμος της Κύπρου).
- 1931** περ. | Πρώτη γυψομηχανή κοντά στον Πεντάδρομο.
- 1932** | Πρώτη Αεροπορική τακτική σύνδεση Κύπρου με το εξωτερικό με την πτήση Λεμεσός - Αθήνα - Λονδίνο. Η πτήση έγινε με υδροπλάνο στις 24 Απριλίου που προσθαλασσώθηκε κοντά στο Ξενοδοχείο Continental.
- 1933** | Το θέατρο ΡΙΑΛΤΟ ήταν το πρώτο που χτίστηκε με βάση τους σύγχρονους κανόνες αρχιτεκτονικής, ιδιοκτησία των αδελφών Χρυσοχού.
- 1933** | Πρώτες ομιλούσες κινηματογραφικές ταινίες εισήχθησαν από τους Αδελφούς Χρυσοχού.

1934 | Πρώτο Ιατρικό Συνέδριο που διοργανώθηκε στο «Ριάλτο».

1935 | Πρώτη πόλη που εφάρμοσε το οκτάωρο εργασίας από την Γαλλική Εταιρεία Τηλεπικοινωνιών Cables & Wireless.

1942 | Πρώτο Τουριστικό γραφείο από το Λούη Λοΐζου «Πατέρα του Τουρισμού» στην προκυμαία της Λεμεσού με την ονομασία «LOUIS TOURIST AGENCY – ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΛΟΥΗΣ» που προσφέρει ταξίδια αναψυχής των Κυπρίων στην Αίγυπτο, Συρία και Παλαιστίνη και επισκέψεις ξένων τουριστών στην Κύπρο.

1944 | Πρώτη διαφημιστική εκστρατεία στο εξωτερικό από το κ. Λούη Λοΐζου για να φέρει τους πρώτους ξένους τουρίστες στην Κύπρο.

1946 | Ίδρυση του Συνεργατικής Ένωσης Διαθέσεως Χαρουπιών Λεμεσού.

1947 | Ίδρυση του Συνεργατικού Οργανισμού Διαθέσεως Αμπελουργικών Προϊόντων (ΣΟΔΑΠ).

1950 | Εισαγωγή του αναψυκτικού της COCA-COLA από τους Ν.Π. Λανίτη και Νίκο Λανίτη.

1951 | Η Στέλλα Σουλιώτου είναι η πρώτη Κύπρια γυναίκα δικηγόρος

1953 | Πρώτο τρακτέρ με ελαστικά και ανυψωτήρα για τη μεταφορά χαρουπιών.

1954 | Πρώτος ταξιδιωτικός οδηγός για την Κύπρο. Εκδίδεται από τον κ. Λούη Λοΐζου, «LOUIS TOURIST GUIDE TO CYPRUS».

1956 | Χρήση αναβατορίων για την φορτοεκφόρτωση χαρουπιών (κατάργηση αχθοφόρων που μετέφεραν τους σάκους στην πλάτη).

1957 | Πρώτη πραγματικά τετράχρωμη διαφήμιση τύπου για την σαμπάνια της ΚΕΟ, «Duke de Nicosie», στο εξώφυλλο του περιοδικού TIMES OF CYPRUS.

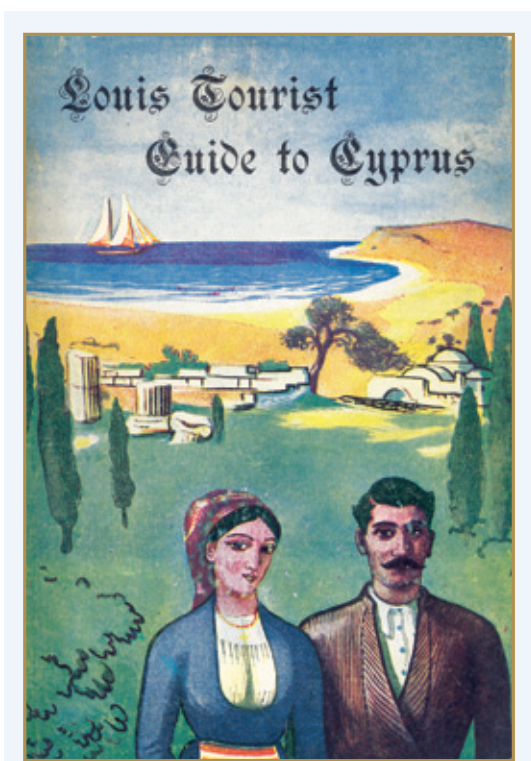
1958 | Πρώτη πολυκατοικία προς πώληση «ΕΦΤΑΠΑΤΟΝ», από την Εταιρεία Κολακίδης Housing Estates Co. Ltd.

1959 | Εισαγωγή του αναψυκτικού της PEPSI-COLA από την Εταιρεία Louca & Christodoulou Ltd (Ο Τάκης Χριστοδούλου είναι ο ιδρυτής της KEAN).

1960 | Πρώτη γυναίκα Υπουργός (Στέλλα Σουλιώτου, Υπουργός Δικαιοσύνης).

1961 | Πιορτή του Κρασιού (στο Δημόσιο Κήπο, 7 - 15 Οκτωβρίου).

1972 | Εγκατάσταση της έδρας της μεγάλης διεθνούς Γερμανικής Εταιρείας διαχείρισης πλοίων HANSEATIC SHIPPING CO LTD (μέλος του Bernhard Schulte Group). Ακολουθεί η εξίσου μεγάλη Γερμανική Ναυτιλιακή Εταιρεία COLUMBIA SHIPMANAGEMENT LTD.

1ος ταξιδιωτικός οδηγός για την Κύπρο, 1954

1983 | Ίδρυση σχολής εκπαίδευσης ναυτών Hanseatic Marine Training School.

1984 | Η Κύπρος έχει για πρώτη φορά γυναίκα Γενικό Εισαγγελέα, την Στέλλα Σουλιώτη.

2012 | Οι Δίδυμοι Πύργοι (Olympic Residence) στο Παραλιακό μέτωπο της Λεμεσού (ακόμα και σήμερα νέες πρωτιές).

2012 | Ακόμα μια πρωτιά καταγράφεται. Η Λεμεσός είναι ανέκαθεν συνδεδεμένη με την θάλασσα. Η Κύπρος κατακτά το 1ον μετάλλιο σε Ολυμπιακούς Αγώνες. Ο Λεμεσιανός Παύλος Κοντίδης κατακτά το αργυρό μετάλλιο στην Ιστιοπλοία στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Λονδίνου.

Και οι πρωτιές συνεχίζονται!

Η 1η πόλη της Κύπρου που ηλεκτροφωτίζεται, 1912

Οι Άνθρωποι που θεμελίωσαν το παρών

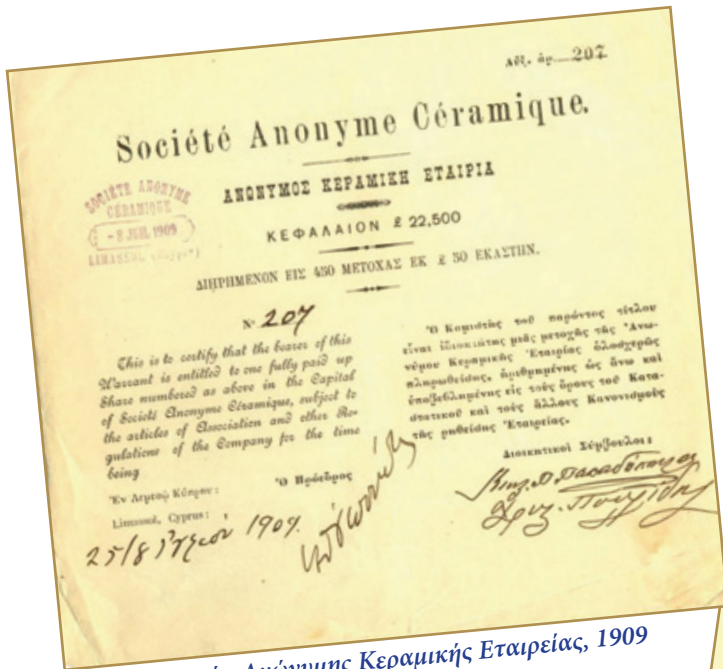
(πρίν την ίδρυση του ΕΒΕΛ)

Ήταν παράλειψη να μην αναφερθούν τα πιο γνωστά ονόματα επιχειρήσεων και άλλων εμπορικών επαγγελμάτων και καταστημάτων που λειτουργούσαν στην Λεμεσό πριν την ίδρυση του ΕΒΕΛ. Ορισμένες από αυτές ξεκίνησαν σαν μικρές επιχειρήσεις για να καταστούν σήμερα από τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις της Κύπρου. Υπήρξαν οι σκαπανείς της ανάπτυξης της Λεμεσού ως το Οικονομικό Κέντρο της Κύπρου. Αναφέρονται βιομηχανίες, βιοτεχνίες, έμποροι, υπηρεσίες, ξενοδοχεία, τουρισμός και άλλα επαγγέλματα. Αρκετές από αυτές έκαναν και εξαγωγές προϊόντων.

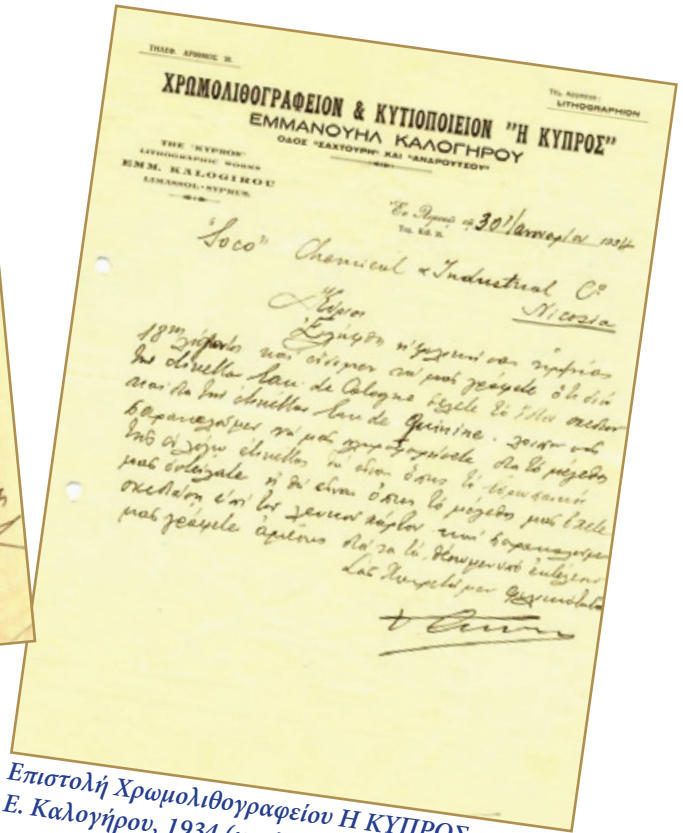
Ο Πλουτής Σέρβας στο βιβλίο του «Τα προικιά της Λεμεσού», χαρακτηρίζει ως τους τρεις κορυφαίους Λεμεσιανούς επιχειρηματίες τους Μιχάλη Γαβριήλ (υιός του Χατζηγαβριήλ), τον Χριστόδουλο Χατζηπαύλο (εγγονός του Χριστόδουλου Χατζηπαυλή) και τον Νικόλαο Π. Λανίτη (ΝιΠή). Άλλος κροίσος της εποχής ήταν και ο Παύλος Παυλίδης που πέθανε το 1977 με αμέτρητα θησαυρίσματα. Ταυτόχρονα σημειώνει ότι οι πνευματικοί ηγέτες Ανδρέας Θεμιστοκλέους και ο Αριστοτέλης Παλαιολόγος υπήρξαν οι φλογεροί κήρυκες της ΕΝΩΣΕΩΣ και αποτελούσαν την Εθνική Καρδιά της Λεμεσού, που οι παλμοί της ηχούσαν σ' όλη την Κύπρο. Αναφέρει ο Τάσος Ανδρέου στο βιβλίο του ότι σε δημοσίευμα της εφημερίδας «Ελευθερία» την 25/01/1929, ο ίδιος ο Χατζηγαβριήλ (1831-1932) δήλωσε ότι είναι κάτοχος 175.000 λιρών αν και η κοινή γνώμη ανέβαζε την περιουσία του σε περισσότερες από 300.000 λίρες. (μυθικά ποσά για την εποχή, αντίστοιχα με τους σημερινούς δισεκατομμυριούχους.)

Έγινε μια μεγάλη προσπάθεια στην ενότητα μέσα στα πλαίσια των εορτασμών των 50 χρόνων του ΕΒΕΛ, να καταγραφούν οι περισσότερες παλιές επιχειρήσεις, άνθρωποι και επαγγέλματα και από τις νεότερες οι πιο γνωστές. Θα ήταν αδύνατον να αναφερθούμε σε όλους. Σημαντικές υπήρξαν και οι προφορικές μαρτυρίες από άτομα που έζησαν τότε. Κυριότερη πηγή αναφοράς για το Εμπόριο κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας τον 19ο αιώνα είναι το βιβλίο «ΠΑΛΑΙΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ» του Ευστάθιου Παρασκευά Παλαιμάχου (1860 – 1943), με επιμέλεια του Τίτου Κολώτα, που οι πλείστες δημοσιεύθηκαν στην εφημερίδα «Αλήθεια» λίγο πριν τον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο. Πολλές μεταγενέστερες αναφορές βρίσκουμε και στο βιβλίο του Χριστάκη Σαββίδη «Η Λεμεσός του Χθες και του Σήμερα».

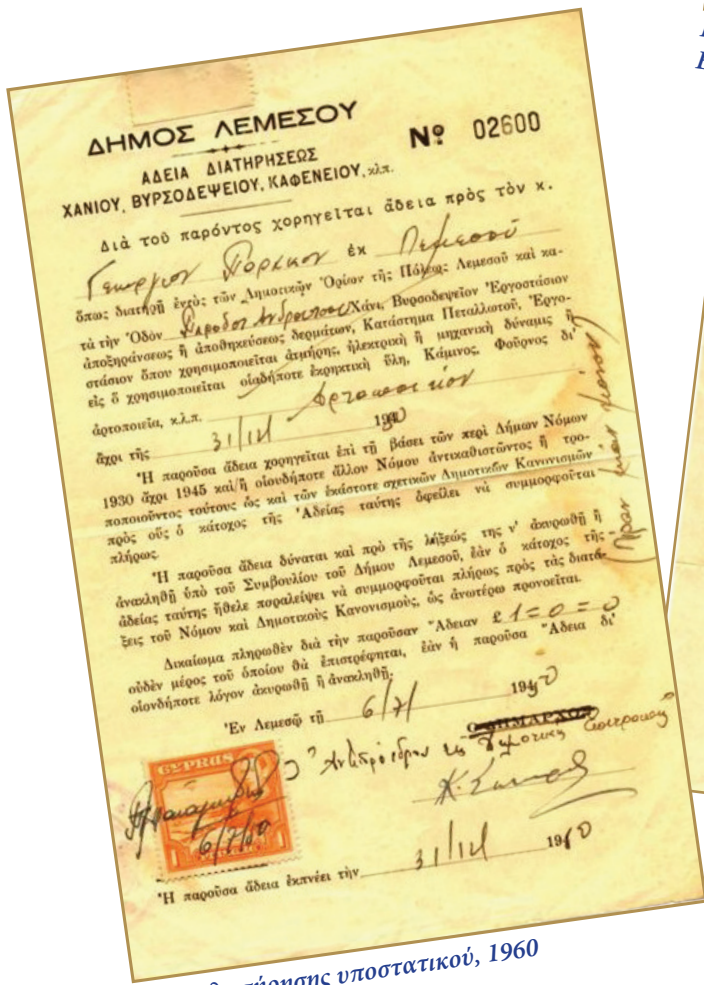
Οι πιο εμπορικοί δρόμοι της Λεμεσού πριν από μόλις 30 χρόνια ήταν οι οδοί του κέντρου της πόλης, Αγίου Ανδρέου, Ελευθερίας, Αθηνών, Ιφιγενείας, Σαριπόλου, Γλάδστωνος, Τ.Π. Οκόνου, Αρχιεπισκόπου Κυπριανού, Ελλάδος και Μακεδονίας (σήμερα Ανεξαρτησίας). Η λεωφόρος Μακαρίου Γ' και οι Τουριστικές περιοχές ανεπτύχθησαν αργότερα.

Τίτλος μετοχών Ανώνυμης Κεραμικής Εταιρείας, 1909

Επιστολή Χρωμολιθογραφείου Η ΚΥΠΡΟΣ του Ε. Καλογήρου, 1934 (μετέπειτα Κουβάς)

Άδεια διατήρησης υποστατικού, 1960

Επιστολή Γυψοποιείου ΑΚΡΙΤΑΣ, 1940

α) Βιομηχανίες, Βιοτεχνίες, Εργοτάξια

Η Λεμεσός ανάμεσα στις άλλες πρωτιές που κατέχει στην Κύπρο, ήταν πρωτοπόρος και στην δημιουργία Βιομηχανιών. Οι Βιομηχανίες και Βιοτεχνίες επεξεργάζονταν κυρίως αγροτικά προϊόντα, όπως σταφύλια (βλ. ξεχωριστή ενότητα), σομάκιο, εσπεριδοειδή, αμύγδαλα, χαρούπια κ.ά. Επεξεργάζονταν επίσης τον αμιάντο, τον γύψο και την πέτρα που έκαμναν εξαγωγή. Επίσης κατασκεύαζαν διάφορα άλλα προϊόντα, όπως κεραμικά και μωσαϊκά, υποδήματα, μπογιές, κυτία, αμαξώματα, κουμπιά, τσιγάρα, έπιπλα, πάγο, τούβλα, βαρέλια κ.λ.π.

Αναφέρει η Αθηνά Ταρσούλη στο βιβλίο της «ΚΥΠΡΟΣ» του 1963, ότι «Η Λεμεσός έχει 35 μεγάλα εργοστάσια. Τα κυριότερα απ' αυτά, κατεργάζονται προϊόντα της αμπέλου και ασχολούνται με οινοπνευματώδη ποτά... Από τις σημαντικότερες Βιομηχανίες της Λεμεσού είναι η Κονσερβοποιία, η κατασκευή αναψυκτικών, γόμας, κουμπιών, η κατεργασία των χαρουπιών, η σαπωνοποιία, κεραμουργία κ.ά».

Είναι ξεκάθαρο ότι οι πρώτοι τομήσαντες βιομήχανοι δεν είχαν αυτοματοποιημένες μηχανές. Στην ουσία δεν είχαν βιομηχανίες αλλά βιοτεχνίες, αφού οι μηχανές ήσαν χειροκίνητες ή ημιαυτόματες. Έτσι χρειάζονταν να εργάζονται πολύ περισσότερα άτομα. Ο Γιάννης Λεύκης μας αναφέρει ότι το Καπνεργοστάσιο του Πατίκη το 1918 εργοδοτούσε 160 άτομα και το μεταλλείο Αμιάντου το 1923, 200 εργάτες και εργάτριες με μεροκάματο 16-17 γρόσια για τους άνδρες και 13-15 γρόσια για τις γυναίκες.

Η συμμετοχή των Γυναικών στο τομέα της Εργασίας ήταν ελάχιστη. Κυρίως δούλευαν στα χωράφια και στα τσιφλίκια των μεγαλοκτηματιών της εποχής, είτε δούλευαν σαν δούλες σε πλούσια σπίτια για ελάχιστα χρήματα ώστε να εξασφαλίσουν το «μεροδούλι-μεροφαί». Αναφέρει ο Γιάννης Λεύκης στο βιβλίο του «ΟΙ ΡΙΖΕΣ», «Το είχαν βρεί κ' οι εργοδότες πιο οικονομικό να πέρνουνε σε μερικές δουλειές παιδιά και γυναίκες που πλερονουνταν πιο φτηνά από τους άνδρες. Το Καπνεργοστάσιο Πατίκη ανάμεσα στα 160 πρόσωπα που απασχολούσε γύρω του 1918 τα 60 ήτανε παιδιά και τα 35 γυναίκες. Γυναίκες δουλέβανε στο καθάρισμα και το ξεδιάλισμα της σταφίδας, στο πλύσιμο των μπουκαλιών στις μικρρφάρπικες που φτιάνανε κονιάκ, στο σπάσιμο αθασιών (αμύγδαλων), στο μάλωμα και στο ράψιμο των σακκιών και σ' άλλες τετεις δουλιές».

Θα ήταν αδύνατο να τις αναφέρουμε όλες. Αναφέρουμε αρκετές που δραστηριοποιήθηκαν πριν την Κυπριακή Ανεξαρτησία του 1960. Αρκετές λειτουργούν μέχρι σήμερα:-

ZAMBOGLOU βιομηχανία για κουφέττες και σκούζ

Schisa Gum Co. Ltd, Κατασκευής γόμας από χαρούπια

Savvas Papadopoulos - Η Αγκυρα (1918, εργοστάσιο φυτικών Σαπουνιών)

Υδατόπυργος Λεμεσού όπως ανακαινίστηκε

Τσιμεντοποιείο Γαλαταριώτη

Αναφέρουμε ορισμένες από τις βιομηχανίες, που δραστηριοποιήθηκαν κυρίως πριν το 1960:-

BRITANNIA (παραγωγή του Τουρκοκυπριακού αναψυκτικού BELL-COLA, Τσιφλικούθκια)

C. & S.M. SCHISA CO LTD (1867, Μ.Κ. Σχίζα, κατασκευή γόμας από χαρούπια)

CYPRUS BUTTON CO. LTD (πριν το 1941, κομβία)

CYPRUS CANNING CO LTD (1954, κονσερβοποιία, από τον Samuel Wallas Smetley SWS)

CYPRUS COAL CO. LTD (πριν το 1941, κάρβουνο)

CYPRUS ENGINEERING STORES (πριν το 1952)

CYPRUS MINES PROSPECTIVE CO LTD (πριν το 1941)

CYPRUS PALESTINE PLANTATIONS CO LTD (πριν το 1941, φυτώριο)

LIMASSOL BROOM FACTORY (κατασκευή σαρώθρων)

PETER (1880, 1^{ος} που κατασκεύασε αεριούχα ποτά στη Λεμεσό)

SOCIETE ANONYME CERAMIQUE - ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΚΕΡΑΜΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (κεραμικά)

T. CH. PATTICHIS (1960, Manufacturing Chemists, CO², aerosols, η μετέπειτα φαρμακοβιομηχανία REMEDICA)

TRAGASOL PRODUCTS LTD (1898-1900, χαρουπόμυλος Αγγλικής ιδιοκτησίας, ένας από τους διευθυντές ήταν ο Rees)

UNITED GYPSUM FACTORIES & CO (πριν το 1948, γύψος)

WILLIAMSON Αδελφοί (επεξεργασία και αποξήρανση σομακιού)

ΑΒΡΑΑΜΙΔΗΣ ΛΩΛΟΣ (ξακουστός υποδηματοποιός, εξέδιδε το φιγουρίνι «VENUS»)

ΑΓΓΕΙΟΠΛΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΕΜΕΣΟΥ (1924, από τους Μ. και Αλέκο Ιακωβίδη)

ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΓΥΨΟΥ (παραγωγή γύψου, αρχές 20^{ου} αιώνα)

ΑΘΗΝΑΙΚΟΝ ΕΠΙΠΛΟΠΟΙΕΙΟΝ (1906, Παπαδόπουλος Σάββας, κατασκεύαζε επίσης καρέκλες)

ΑΚΟ Εταιρεία (μπογιές παπουτσιών)

ΑΜΙΑΝΤΟΥ Εταιρεία (1905, εξόρυξη αμιάντου)

ΑΝΔΡΕΟΥ ΗΡΑΚΛΗΣ (1910, κατασκεύαζε λεμονάδες και γκαζόζες)

ΑΡΙΖΕΝ (αρχές του 1950, βαρέλια για τις οινοβιομηχανίες, ττάπους, κ.λ.π.)

ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΕΜΠΟΡΙΚΗ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΛΕΜΕΣΟ ΤΟΥ ΧΘΕΣ

ΒΑΡΕΛΙΤΖΗΣ (περ. 1900, παγοποιείο, έτσι εγκαταλείφθηκε η μεταφορά πάγου από το Τρόδος)

ΒΕΝΤΖΙΟΣ ΛΟΙΖΟΣ (περ. 1900, αλευρομηχανή)

ΒΕΡΑΣ (αρχές 1900, 1ον εργοστάσιο παραγωγής αλεύρου με ατμοκίνητη μηχανή, κοντά στα Δημοτικά Λουτρά)

ΒΙΚΤΩΡΙΑ (αρχές 1900, καπνεργοστάσιο των αδελφών Μιτέλλα)

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΥΠΟΚΑΜΙΣΩΝ ΟΜΙΚΡΟΝ ΛΤΔ (υποκάμισα, 1958)

ΒΟΝΤΙΖΙΑΝΟΣ (αρχές 1900, εργοστάσιο παραγωγής αλεύρου με ατμοκίνητη μηχανή)

ΓΑΛΑΤΑΡΙΩΤΗΣ Γ. & ΥΙΟΙ ΛΤΔ (1917, χαρουπόμυλος, αλευρόμυλος, επεξεργασία φρούτων, κρεάτων, τσιμέντα)

ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ ΣΩΣΑΝΝΑ (μακαρονοποιείο περί τα μέσα του 19^{ου} αιώνα)

ΔΡΟΥΣΙΩΤΗΣ ΓΙΑΓΚΟΣ (1937, καπνεργοστάσιο, τσιγάρα «Favorite», Πατρίς, Ζευς, Πρίμα, Τιτάν κ.λ.π, οδός Κτωρίδου)

ΔΩΡΙΤΗΣ ΜΑΚΑΡΟΝΟΠΟΙΕΙΟ (1945, Χριστόφορος, Έρμος και Παναγιώτης Δωρίτης)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΧΑΛΚΟΠΥΡΙΤΗ (βρέθηκαν και εκμεταλεύσιμα κοιτάσματα χρυσού)

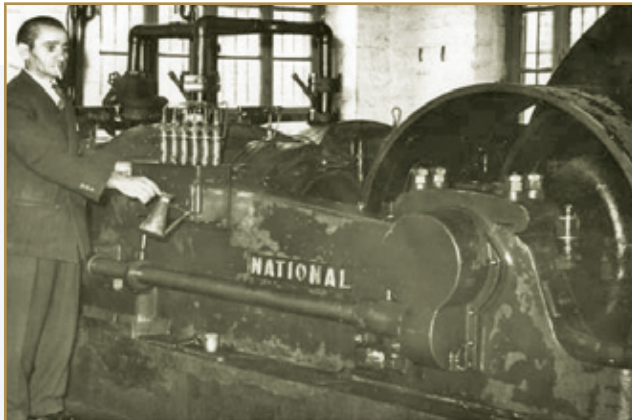
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ – «Η ΚΥΠΡΟΣ» (1926, χρωματολιθογραφείο & κυτιοποιείον, μετέπειτα ΚΟΥΒΑΣ)

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΓΥΨΟΥ ΚΑΙ ΑΛΕΥΡΟΥ (παραγωγή γύψου και αλεύρου, αρχές 20^{ου} αιώνα)

ΖΑΜΠΟΓΛΟΥ (αρχές δεκ. 40, βιομηχανία για κουφέττες, ασημοκουφέττες, και αναψυκτικά σκούως)

ΗΦΑΙΣΤΟΣ (περ. 1900, χυτήριο και μηχανουργείο του Στέλιου Ιωαννίδη)

ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΕΜΕΣΟΥ (1912, Αδελφοί Σταματίου, Γεώργιος Παγκόπουλος)

Ο Αντώνης Ιωάννου χειρίζεται την μηχανή της Υδατοπρομήθειας (δεκαετία 1950)

Χαρουπόμυλος Συνεργατικής Εταιρείας Διαθέσεως Χαρουπιών το 1946

Κεραμείο Λεμεσού

Χειροποίητα Τουρκικά καπνά του Νεκατί Οζμάν

- ΘΡΙΑΜΒΟΣ (Παρασκευή ζυμαρικών, Χρ. Ν., Μοσχοβίας)
- ΚΑΛΟΠΑΙΔΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ - «Η ΕΛΛΗ» (μηχανουργείο και χαλκουργείο)
- ΚΑΜΙΝΑΡΑΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ (μετά το 1910, κατασκεύαζε λενονάδες και γκαζόζες)
- ΚΑΡΑΠΑΤΕΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (παραγωγή γύψου, αρχές 20^{ου} αιώνα)
- ΚΕΑΝ (1949, αναψυκτικά, χυμοί κ.λ.π, «λεμονάδα και μανταρινάδα ΚΕΑΝ», με ιδρυτή τον Τάκη Χριστοδούλου)
- ΚΕΟ (1927, CYPRUS WINES & SPIRITS CO LTD, αναψυκτικό «Κεοβίτα», μπύρα ΚΕΟ, κρασιά, κονιάκ και κουμανδάρια)
- ΚΕΡΑΜΟΠΟΙΕΙΟ ή ΚΕΡΑΜΕΙΟ Λεμεσού (1901, α/φοί Ρωσίδη, τούβλα, κεραμίδια και συναφή)
- ΚΟΥΖΕΣ (1908, αγγειοπλαστείο του Νικόλα Χατζηγεωργίου)
- ΚΟΥΜΠΟΠΟΙΕΙΟ Λεμεσού (1938, κομβία κ.λ.π, μετέπειτα Lemeco)
- ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ. Κ. (1900, το 1^{ον} χυτήριο και μηχανουργείο «Η ΚΥΠΡΟΣ» μαζί με τον αδελφό του Φειδία)
- ΚΥΖΑ Κ.Κ. (Παρασκευή ζυμαρικών)
- ΛΑΜΠΗΣ Κ. (1917, εργοστάσιο με μηχανές αλέσεως σιταριού, κριθαριού, οσπρίων κ.λ.π)
- ΛΑΝΙΤΗ Αδελφοί (1896, χυμοί, αναψυκτικά «Coca Cola» κ.λ.π)
- ΛΕΜΟΝΑΔΟΠΟΙΕΙΟΝ ΖΗΝΩΝΑ Γ. ΣΚΥΡΙΑΝΙΔΗ (περ. 1889)
- ΛΟΥΚΚΟΣ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ (περ. 1890, εξαγωγή χρώματος δια κατασκευή τούβλων)
- ΜΑΣΤΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ (1879, ξυλουργείο, έκανε δουλειές των Άγγλων στα Πολεμίδια)
- ΜΟΥΣΚΙΤΑ ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΥΜ (1958, Πάργος Μουσικής, αλουμινοκατασκευές)
- ΝΕΚΑΤΙ ΟSMAN (κατασκευή τσιγάρων με Ελληνικά και Τούρκικα καπνά)
- ΝΕΜΙΤΣΑΣ (Χυτήριο και μηχανουργείο, απέναντι από το Καμηλαρκό του Πίτσιλλου)
- ΝΕΡΟΜΗΧΑΝΗ ΛΕΜΕΣΟΥ («παραγωγή» και διοχέτευση νερού)
- ΝΙΚΟΛΑΙΔΗΣ Ν. ΧΡ. (Εργοστάσιο «ΑΚΡΙΤΑΣ», κατασκευή γύψου)
- ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΑΛΛΙΟΠΗ (1902, εργοστάσιο κατασκευής γυναικείων καπέλων)
- ΝΙΚΟΛΑΤΖΗΣ (μεγάλο γυψοποιείο, εξαιρετικής παραγωγής γύψου)
- ΠΑΠΑΝΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ (1902, χυτήριο κατασκευής καμπάνων και μανουαλιών, τιμήθηκε με το βραβείο του Πρίγκιπα Γεώργιου)
- ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΣΑΒΒΑΣ - (Η Άγκυρα, 1918, εργοστάσιο φυτικών Σαπουνιών)
- ΠΑΤΙΚΗΣ Α. Γ. & ΣΙΑ (1874, Καπνεργοστάσιο «ΠΙΝΔΟΣ», οδός Ελλάδος, τσιγάρα Ασπος, Ρεκόρ, Πίνδος, Σπέσιαλ κ.λ.π)
- ΠΑΤΙΚΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ και ΣΤΕΛΙΟΣ (19^{ος} αιώνας, εκ Θεσσαλίας, καπνεργοστάσια)
- ΠΗΛΑΒΑΚΗΣ ΑΡΙΣΤΟΚΛΗΣ (αρχές 1900, εργοστάσιο παραγωγής αλεύρου με ατμοκίνητη μηχανή στην οδό Πάφου)
- ΠΙΤΣΙΛΛΙΔΗΣ (έπιπλα, εκεί εργαζόταν και ο γιος του Μιχάλης Πιτσιλλίδης)
- ΠΟΡΑΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (Βυρσοδεψείο)
- ΠΡΟΒΙΤΑ (πριν το 1955, εργοστάσιο ζωοτροφών)
- ΡΟΛΟΓΗΣ ΛΤΔ (1954, βιομηχανία άρτου και συναφή προϊόντων)
- ΡΟΥΒΑΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ (1874, 1^{ον} καπνεργοστάσιο στη Λεμεσό 19ος αιώνας, στο παραλιακό μέτωπο)
- ΡΩΣΣΙΔΗΣ & ΖΑΧΑΡΩΦ (επιχειρήσεις τροφοδοσίας του Αγγλικού στρατού με γκαμήλες)
- ΣΑΛΛΟΥΜΗΣ (γκαζόζες, στις Πλάτρες)
- ΣΑΠΩΝΟΠΟΙΕΙΟ Φ. ΚΟΛΑΚΙΔΗ ΚΑΙ ΥΙΩΝ (1929, 1^{ον} εργοστάσιο κατασκευής σαπουνιών)
- ΣΚΥΡΑΝΙΔΗΣ ΗΡΑΚΛΗΣ (κατασκευή αμαξιών, κέντρων αναψυχής και ξενοδοχείων Πλάτρες)

ΣΚΥΡΙΑΝΙΔΗΣ ΖΗΝΩΝ (αρχές 1900, εργοστάσιο κατασκευής αναψυκτικού λεμονάδας)

ΣΠΑΝΑΧΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (έπιπλα, εκεί εργαζόταν και ο δημοσιογράφος Κύπρος Τόκας)

ΣΤΕΜΜΑ (1898, 1^ο μακαρονοποιείο από τον Ιωάννη Θεοδωρίκο. Για trade mark είχε ένα στέμμα)

ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΙΑΘΕΣΕΩΣ ΧΑΡΟΥΠΙΩΝ ΛΕΜΕΣΟΥ (1946, επεξεργασία και εμπορία)

ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΦΡΟΥΤΟΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΠΕΡΑ ΠΕΔΙΟΥ (κυρίως μήλα και αχλάδια)

ΣΧΙΖΑ GUM Εργοστάσιο (1867, παραγωγή γόμας από χαρούπια, Ο 1ος Εμπορικός Οίκος της Κύπρου)

ΤΑΛΙΑΔΩΡΟΣ ΚΩΣΤΗΣ (αρχές 1900, αλευρομηχανή στην Αγίου Ανδρέου)

ΤΗΛΛΥΡΗΣ Δ. ΛΤΔ (1955, Δημητράκης Τηλλυρής, μωσαϊκά, μαρμαράκια, μάρμαρα, γρανίτες)

ΥΔΑΤΟΠΥΡΓΟΣ ΛΕΜΕΣΟΥ (από το 1930)

ΦΟΙΝΙΕ (πριν το 1935, Φίλιππος Δημητρίου, κατασκεύαζε διάφορα είδη, λουλάκια, κιμωλίες, μελάνια κλπ)

ΦΙΤΙΛΛΟΥΘΚΙΑΣ Εργοστάσιο Δημητρίου (καραμέλες)

ΦΡΑΓΚΟΥΔΗΣ ΣΩΚΡΑΤΗΣ (εμπόριο, προξενικός πράκτορας της Ιταλίας στη οδό Κουμανδαρίας)

ΧΑΤΖΗΠΑΥΛΟΥ (γυψοποιεία με εξαγωγές στην Αίγυπτο, στο μέρος που τώρα βρίσκονται οι Δίδυμοι Πύργοι)

ΧΟΠΠΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ & ΣΤΕΦΑΝΟΣ (αρχές του 1900 επιπλοποιός)

ΧΟΥΡΗ ΜΟΥΡΑΤ (αρχές του 1900, κατασκεύαζε αεριούχα ποτά)

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ (1910, κατασκεύαζε λεμονάδες και γκαζόζες)

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ (βαρελοποιός, οδός Ζιγκ-Ζαγκ περιοχή των βαρελάδων)

Εργοστάσιο μωσαϊκών και μαρμάρων Δ. Τηλλυρή

THE CYPRUS ASBESTOS MINES LTD.		
FROM No. 888 AMIANDOS No. 285		
TO No. 285 EMPLOYEE'S RECORD SHEET		
NAME-	Stellios S Karvelas	AGE- 27
VILLAGE-	K1 Amiantos	DISTRICT- Limassol
FATHER-		
MOTHER-		
WIFE-	Mania Stilla	
CHILDREN & OR-	Andreas	AGE-
BROTHERS	2 Angeliki	
	3 Antheilla	
	4 Georgios	
	5 Savvatis	
	6 Tantis	
	7	
	8	
	9	
DATE-	15 January 1955	

Ταυτότητα Αμιαντορύχου, 1955

β) Οινοβιομηχανίες, Παράγωγα & Κρασέμποροι

Θεωρήσαμε σκόπιμο να αφιερωθεί ιδιαίτερη ενότητα για τις Οινοβιομηχανίες της Κύπρου παρά το γεγονός ότι υπάρχει και άλλη άμεσα σχετιζόμενη ενότητα για τη Γιορτή του Κρασιού. Το κρασί και τα οινικά προϊόντα της Κύπρου και ιδιαίτερα τα Κρασοχώρια και οι Αμπελώνες του Τροόδου, αγκαλιάζουν τη Λεμεσό και μας με-

Εργοστάσιο ΚΕΟ, 1935

θούν με το γλυκό τους νέκταρ. Το νέκταρ που έπινε ο Διώνυσος και οι αρχαίοι θεοί του Ολύμπου ίσως προερχόταν από τη Κύπρο. Ο Όμηρος το αποκαλεί «**ηδύτατον Κυπριακόν οίνον**». Τα οινικά προϊόντα κατείχαν πρωτεύουσα θέση στην Κυπριακή Οικονομία και συνέβαλαν τα μέγιστα στις εξαγωγές Κυπριακών προϊόντων και παρά την παρακμή της αμπελοκαλλιέργειας ακόμα και σήμερα συμβάλλουν.

Η Λεμεσός ανέκαθεν ήταν συνδεδεμένη με τον οίνο και τα άλλα παράγωγα του κρασιού. Γι' αυτό μέχρι και σήμερα σχεδόν όλες οι Οινοβιομηχανίες βρίσκονται στην πόλη και επαρχία Λεμεσού.

Αναφέρει χαρακτηριστικά ο Ξενοφώντας Φαρμακίδης στο βιβλίο του «Η Ιστορία της Λεμεσού», 1942, «*Απέναντι ακριβώς των οινοποιητικών (καζανιών) καταστημάτων Χρ. Χατζηπαύλου και απέναντι της οδού Δημοσθένους Χατζηπαύλου υπήρχε μικρή σειρά μονορόφων μαγαζιών με ένα μικρό ανώγειον, τό οποίον εχρησιμοποιείτο, ως ξενοδοχείον ανήκον δέ όλα εις τόν Ευριβιάδην Φραγκούδη*».

Εργοστάσιο ΕΟΛ (Εταιρεία Οίνων Λεμεσού)

Τα προϊόντα που παράγονται είναι κρασί (ερυθρό, λευκό και ροζέ), κονιάκ, σαμπάνια, ούζο, ζιβανία, λικέρ, κουμανδάρια, μπίρα, οινόπνευμα (σπίρτο), sherry, vermouth ακόμα και ούισκι και βότκα. Τα βαρέλια που φύλαγαν τον μούστο και το κρασί κυρίως κατασκευάζονταν στην οδό Γενεθλίου Μιτέλλα από ειδικούς βαρελάδες που η ΚΕΟ και ο ΧΑΤΖΗΠΑΥΛΟΣ έφεραν από την Ελλάδα το 1932. Σπουδαίοι βαρελάδες ήταν οι Σπαθάρης, Φατσέας, Γαλαίος και Ρήγος.

Οι τέσσερις μεγάλες Οινοβιομηχανίες ΚΕΟ, ΕΤΚΟ, ΛΟΕΛ και ΣΟΔΑΠ αλλά και άλλες, εξήγαγαν τα προϊόντα τους σε πολλές χώρες του κόσμου. Η ΕΤΚΟ κυρίως στο Ηνωμένο Βασίλειο (το sherry Emva Cream ήταν πασίγνωστο στο Λον-

δίνο), η ΛΟΕΛ κυρίως στη Σοβιετική Ένωση, Λαοκρατική Δημοκρατία της Γερμανίας (Ανατολική) και Τσεχοσλοβακία. Σήμερα υπάρχουν μεν οι τέσσερις «μεγάλοι» του κρασιού, αλλά και πολλά τοπικά οινοποιεία στα κρασοχώρια της Λεμεσού, με αξιόλογες εξαγωγές τοπικών κρασιών που φέρουν ονομασία προέλευσης. Το πρώτο οργανωμένο περιφερειακό Οινοποιείο ήταν το ΛΑΟΝΑ στο Αρσος, που ίδρυσε ο επίτιμος Πρόεδρος του ΕΒΕΛ Γιαννάκης Χριστοδούλου το 1987 και τιμήθηκε με δύο παγκόσμια βραβεία.

Είναι αξιοσημείωτη η αναφορά για το Κονιάκ του Μίκη Τσιαττάλα στο βιβλίο «ΛΕΜΕΣΟΣ Καινοτόμος και Πρωτομάστορας» σε άρθρο του Ανδρέα Μακρίδη «Το οινοποιείο πέραν των διαφημίσεων του στον Τύπο, έβγαλε στα 1938 διαφημιστικό δίσκο... Η παραγωγή του δίσκου έγινε στην Αγγλία... Ψηλά στον δίσκο (με μεγάλα γράμματα) αναγράφεται με χαραγμένα γράμματα «*Cyprus Brandy – Cream of the Grapes*».

Η **Κουμανδαρία** έκαμε την Κύπρο διάσημη στο εξωτερικό πριν από όλα τα άλλα κρασιά και προϊόντα. Σύμφωνα με τον μύθο στέφθηκε σαν ο «**Πάπας των Κρασιών**» από τον Γάλλο βασιλιά Φίλιππο-Αύγουστο τον 13ον (Phillipe Augustus) το 1223, αφού σε διαγωνισμό Γευσογνωσίας, που έγινε ανάμεσα στα τότε γνωστά κρασιά (περισσότερα από 100 είδη), από όλες τις χώρες, το επέλεξε σαν το καλύτερο κρασί στον κόσμο. (Henri D' Andeli 1223 μ.Χ. στο ποίημα La Batalie de Vins).

Άδεια εξασκήσεως επαγγέλματος, 1934

Η πρώτη Οινοβιομηχανία
Χρ. Χατζηπαύλου, 1844

Διωλιστήρια ΑΡΜΑ

Οινοβιομηχανία ΣΟΔΑΠ

Βιομηχανία Κονιάκ Περισιάνη

Το παλιό εργοστάσιο της ΕΤΚΟ στο Παραλιακό Δρόμο

Παραλάβες σταφυλιών στο Εργοστάσιο της ΚΕΟ

Αναφέρουμε τις περισσότερες βιομηχανίες οίνου και τους μεγαλύτερους κρασέμπορους :-

CHAPLIN (Αγγλική Εταιρεία που ιδρύθηκε στο χωριό Πέρα Πεδί και ήταν ο πρόγονος της ΚΕΟ)

ISMET (παραγωγή οινοπνευματωδών ποτών HAYAT – περιοχή Τσιφλικούθκια)

ΑΡΓΥΡΙΔΗΣ (Παρασκεύαζε ξύδι)

ΑΓΓΕΛΟΥΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ (μεγάλο-εξαγωγέας κρασιών, μέσα 20^{ου} αιώνα)

ΑΡΧΟΝΤΙΔΗΣ (οινοβιομηχανία κονιάκ και οίνων, με ιδρυτές τους Ιωάννη & Ρένο Αρχοντίδη)

BINKO (VINCO) (εργοστάσιο κονιάκ και οινοπνευμάτων του Γιάννη Βρωνίδη)

BIBA (VIVA) (εργοστάσιο οίνων και οινοπνευμάτων του Γιάγκου Χριστοδούλου)

BONTITZIANOS ΙΩΑΝΝΗΣ (μεγάλο-εξαγωγέας Κουμανδαρίας, μέσα 20ου αιώνα)

ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ ΑΡΜΑ (μετά το 1936)

ΔΡΟΥΣΙΩΤΗΣ (έμπορος και εξαγωγέας κυρίως ζιβανίας)

ΕΡΜΗΣ (εργοστάσιο οινοποιίας, του Γεώργιου Μιχαηλίδη)

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΙΝΩΝ ΛΕΜΕΣΟΥ - ΕΟΛ (1936, Αδελφοί Κλεάνθης και Ζήνωνας ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ)

ΕΤΚΟ (1946, κρασιά, κονιάκ κ.λ.π)

ΗΛΙΑΔΗΣ ΤΡΥΦΩΝ (μεγάλο-εξαγωγέας Κουμανδαρίας, μέσα 20ου αιώνα)

ΚΑΚΑΘΥΜΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (μεγάλο-εξαγωγέας Κουμανδαρίας, μέσα 20ου αιώνα)

ΚΑΚΟΥΛΛΗΣ (είχε καζάνια και εξήγαγε κρασιά)

ΚΑΚΟΥΤΑΣ ΣΤΑΥΡΟΣ (από τους παλαιότερους εμπόρους και εξαγωγείς κρασιών)

ΚΕΟ (1927, θεμελιωτής ο Ν.Π.Λανίτης με σχέδια Μποδοσάκη, μπίρα, κρασιά, κονιάκ, «5 KINGS», Κουμανδαρία)

ΚΙΖΑΣ ΞΕΝΟΦΩΝ και ΠΙΕΤΡΟΣ (μεγάλο-εξαγωγείς κρασιών, μέσα 20^{ου} αιώνα)

ΚΟΥΔΟΥΝΑΡΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ (γλεύκος για εξαγωγές)

ΚΥΖΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (από τους παλαιότερους εμπόρους και εξαγωγείς κρασιών)

ΛΑΝΙΤΗΣ ΚΛΕΑΝΘΗΣ & ΠΑΝΑΓΗΣ (μεγάλο-εξαγωγείς Κουμανδαρίας και κρασιών, μέσα 20^{ου} αιώνα)

ΛΟΕΛ (1943, κρασιά, κονιάκ κ.λ.π, PALOMINO, V.O 43)

ΜΑΡΚΟΥΛΙΔΗΣ ΑΝΤΩΝΗΣ (έμπορος κρασιών, τα αγόραζε κατ ευθείαν από τους παραγωγούς)

ΜΑΥΡΟΜΟΥΣΤΑΚΗΣ ΑΝΤΩΝΗΣ (μεγάλο-εξαγωγέας κρασιών, μέσα 20ου αιώνα)

ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΣ (είχε καζάνια και εξήγαγε κρασιά στη οδό Αγίου Ανδρέου)

ΜΠΟΓΙΑΤΖΗΣ ΠΟΥΛΛΗΣ (κρασέμπορος, οδός Ελευθερίας, μέσα 19ου αιώνα)

ΠΑΝΤΕΛΙΔΗ Αδελφοί (πριν το 1929, οινοπνευματοποιείο, κρασιά, ξύδι)

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ (κρασιά)

ΠΑΣΤΙΔΗΣ ΣΑΒΒΑΣ (από τους παλαιότερους εμπόρους και εξαγωγείς κρασιών)

ΠΑΤΣΑΛΙΔΗΣ Μ. (έμπορος κρασιών, τα αγόραζε κατευθείαν από τους παραγωγούς, οδός Γενεθλίου Μιτέλλα)

ΠΕΡΙΣΤΙΑΝΗΣ (1928, κονιάκ «VO31», παραλιακή οδός)

ΠΗΛΑΒΑΚΗΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ (μεγάλο-εξαγωγέας κρασιών μέσα 20ου αιώνα)

ΠΗΓΓΟΣ (εμπορεία κρασιών)

ΠΛΑΤΑΝΗ (κρασιά)

ΠΟΤΑΜΙΤΗΣ ΠΑΝΑΓΗΣ (μεγάλο-εξαγωγέας κρασιών, μέσα 20ου αιώνα)

ΣΟΔΑΠ (1947, Συνεργατική Εταιρεία, κρασιά, κονιάκ κ.λ.π.)

ΣΟΛΟΜΩΝΙΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (από τους παλαιότερους εμπόρους και εξαγωγείς κρασιών)

ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗ Αδελφοί (κονιάκ «Supreme», ούζο κ.λ.π, οδός Κουμαντηρίας)

ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ ΧΑΤΖΗΓΙΩΡΚΑΤΖΗΣ (μεγάλο-εξαγωγέας κρασιών, μέσα 20ου αιώνα)

ΣΧΙΖΑΣ ΘΕΟΧΑΡΗΣ (μεγάλο-εξαγωγέας κρασιών, μέσα 20ου αιώνα)

ΤΑΛΙΑΣ & ΘΟΥΚΗΣ ΛΑΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ (πριν το 1948, κονιάκ, Ούζο)

ΤΣΑΡΝΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ (κρασοπούλης με εξαιρετα κρασιά)

ΤΣΙΑΤΤΑΛΑΣ ΜΙΚΗΣ Ι. (οινοποιείο οδός Ναυαρίνου, 1934 - 1950, κρασιά και κονιάκ)

ΦΡΑΓΚΟΥΔΗΣ ΣΩΚΡΑΤΗΣ (από τους παλαιότερους εμπόρους και εξαγωγείς κρασιών)

ΧΑΤΖΗΠΑΥΛΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ & ΥΙΟΙ (1844, 1η Παγκύπρια εταιρεία, Χριστόδουλος Χατζηπαυ-
λής, κονιάκ «Αγγλίας»)

ΧΑΤΖΗΣΩΤΗΡΙΟΥ Γ. (κονιάκ VIVA)

.....

γ) Εισαγωγείς & Μεγαλέμποροι

Οι κύριοι εμπορικοί δρόμοι της Λεμεσού ήταν η οδός Αγίου Ανδρέου με τα περισσότερα καταστήματα και η επέκταση της πέραν της Εκκλησίας της Αγίας Νάπας όπου βρίσκονταν κατά κύριο λόγο τα καταστήματα που πουλούσαν υφάσματα. Η οδός Ελευθερίας όπου βρίσκονταν κυρίως τα καταστήματα με υλικά οικοδομής (τσιμέντα, ξυλεία, σίδηρο, πλακάκια κ.λ.π), η οδός Αθηνών με κύριο χαρακτηριστικό τα βιβλιοπωλεία και τα δικηγορικά γραφεία, ο Παραλιακός δρόμος με τα γραφεία των εταιρειών μεταφορών (ταξί και λεωφορεία), τα Τουριστικά και Ναυτιλιακά Γραφεία και αργότερα η οδός Ανεξαρτησίας με καταστήματα ένδυσης, δώρων κ.λ.π. Στην περιοχή γύρω από την πλατεία του Παντοπωλείου βρίσκονταν τα περισσότερα φαρμακεία.

Τα κατεδαφισθέντα γραφεία Γαλαταριώτη

Η γνωστή Μαραθευτογειτονιά τοποθετείτο μεταξύ των οδών Ναυαρίνου, Ελλάδος και Ειρήνης στην περιοχή της Καθολικής Εκκλησίας, ήταν ο χώρος υποδοχής και διαμονής της Αστυφιλίας του 1878 (μετά την άφιξη των Άγγλων), από τους κατοίκους της Ορεινής Πιτσιλλιάς και Μαραθάσας. Οι «μετανάστες» δούλευαν σκληρά σε οποιαδήποτε εργασία για πολύ χαμηλά μεροκάματα. Λόγω της εργατικότητας τους πολλοί Μαραθεύτες έκαμαν δικές τους δουλειές (ασχολήθηκαν κυρίως με το εμπόριο κεντημάτων και υφασμάτων) και έγιναν πλούσιοι και αφεντάδες.

Γενική έκθεση μηχανημάτων στο παλιό Αθηναϊδειο, 1955

Κατάστημα υλικών οικοδομής ΒΥΡΩΝ ΠΟΤΣΟΥ (πρώην καπνεργοστάσιο Πατίκη)

Συναλλαγματική
αξίας 10 λιρών του
Ν.Π. Λανίτη, 1929

Σημείο έντονης εμπορικής δραστηριότητας ανάμεσα στην επαρχία και στην πόλη ήταν η περιοχή μεταξύ «Τεσσάρων Φαναριών», οδού Ελευθερίας, μέχρι το καφενείο της Συκαμιάς και τα μαπακάλικα του Δράκου και Γιαγκουθκιού μέχρι και το χάνι του Φυλακτού. Κατέβαιναν από τα χωριά με τα λεωφορεία και αργότερα με ταξί στην πόλη, όπου γίνονταν και οι αγοραπωλησίες. Η οδός Γλάδστωνος

ήταν ο κατεξοχήν δρόμος της διασκέδασης. Οι περισσότεροι κινηματογράφοι (ειδικά οι θερινοί), τα καφενεία, τα κέντρα διασκέδασης, τα «fast food» της εποχής (π.χ. τα σουβλάκια του Πατίκη και τα σάντουιτς του Αλέξη) βρίσκονταν στην Γλάδστωνος. Στον περίπατο του Σαββατοκύριακου, το λεγόμενο «πάνω-κάτω», γινόταν το αδιαχώρητο.

Ο Στέφανος Παπαγεωργίου μας αναφέρει στο βιβλίο του «Η πρώτη περίοδος της Αγγλοκρατίας στην Κύπρο 1878 – 1914 – Πολιτικός εκσυγχρονισμός και κοινωνικές αδράνειες» τις σημαντικότερες εισαγωγές προϊόντων κατά το έτος 1878 :-

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ 1878

Προϊόν	Ποσότητα	Αξία σε λίρες
Βούτυρο	1414 cwt	5736
Κάρβουνο	1605 τόνοι	2133
Καφές	976 cwt	2748
Νήματα	1428 cwt	8173
Βαμβακερά		22881
Άλευρα	6053 cwt	4027
Σιτάρι	20872 κοιλ.	4665
Δέρματα	1582 cwt	9046
Πετρέλαιο	64960 γαλ.	3861
Ρύζι	5378 cwt	4012
Σαπούνι	3887cwt	5303
Ζάχαρη	3024cwt	8093
Ξυλεία	2409 cwt	11870
Μάλλινα		8425
ΣΥΝΟΛΟ		100973 ΛΙΡΕΣ

Αναφέρουμε ορισμένους από τους εισαγωγείς, που δραστηριοποιήθηκαν κυρίως πριν το 1960:-

CYPRUS TRADING CORPORATION LTD (πριν το 1929)

DECCA (Δισκοπωλείο, δίσκοι μουσικής του Στρατή Χατζηγιάννου, απέναντι από το Διοικητήριο)

EXPRESS MOTOR COMPANY

GEO PAVLIDES & ARAOUZOS (1929, εισαγωγείς αυτοκινήτων Chevrolet)

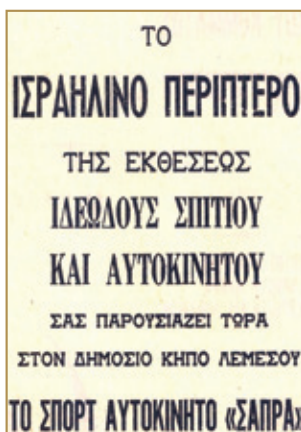
L.M.C. (πριν το 1929, εισαγωγείς αυτοκινήτων)

L. POUROS & CO (1950, προϊόντα οικιακής χρήσης αρχικά με Ιαπωνία, Ιωσηφίνα Τζιοβάννι & Λόλλος Πούρος)

LIMASSOL DRUGS CO (1947, εισαγωγείς φαρμάκων)

N.A.A.F.I. Stores (καταστήματα Βρετανικών Βάσεων κατά την Αγγλική κατοχή και μετέπειτα)

STANDARD OIL COMPANY (πριν το 1929, Κατσουνωτός Ιωάννης, Πράκτορας Αυτοκινήτων)

- SWIDISH LEVANT TRADING (Cyprus Branch Office, πριν το 1948)
- VACUM OIL COMPANY (πριν το 1929, Κωνσταντινίδης Πολύβιος & Αδελφοί)
- ΑΚΟ (είδη μπλεξίματος και ραπτικής)
- ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΣΑΒΒΑΣ (δέρματα επεξεργασμένης δρυός για κατασκευή κρασοβάρελων)
- ΓΑΛΑΤΑΡΙΩΤΗΣ Γ. & ΥΙΟΙ ΛΤΔ (1917, υλικά οικοδομής, ξυλεία, σίδηρο, ζάχαρη, έπιπλα κ.λ.π)
- ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ (μεγάλο-κατάστημα στην Αγίου Ανδρέου με εισαγόμενα είδη σπιτιού)
- ΔΡΟΥΣΙΩΤΗΣ ΑΡΓΥΡΟΣ (υφασματοπωλείο και πωλήσεις Ποδηλάτων)
- ΔΡΟΥΣΙΩΤΗΣ ΣΠΥΡΟΣ (πριν το 1948, κατάστημα στην Αγίου Ανδρέου με συνεχείς εισαγωγές νέων ειδών)
- ΕΚΑ ΛΤΔ (1946, Αδελφοί Λοιζίδη, υλικά οικοδομής, πλακάκια, οδός Ελευθερίας)
- ΘΗΡΑΙΚΟ ΧΩΜΑ (εισάγεται με Ελληνικά καράβια από την Σαντορίνη για το κτίσιμο των σπιτιών)
- ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ ΛΤΔ (πριν το 1929, εξαρτήματα αυτοκινήτων)
- ΚΑΤΙΤΣΙΚ ΑΧΜΕΤ και ΧΟΥΠΟΥΣΗ ΣΙΟΥΚΡΗΣ (πριν το 1929, πρακτορείο Αυτοκινήτων)
- ΚΑΤΣΟΥΝΩΤΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ (πριν το 1929)
- ΚΑΚΑΘΥΜΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (ο μορφωμένος έμπορος!)
- ΚΕΑΝ (εισαγωγή PEPSI-COLA το 1959)
- ΚΟΛΑΚΚΙΔΗΣ (αυτοκίνητα Willis, Overland και λάστιχα)
- ΚΟΤΣΑΠΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ & ΥΙΟΙ (1906, ξυλεία, υλικά οικοδομής, σίδηρο, είδη υγιεινής, τζάμια κ.λ.π)
- ΚΟΥΔΟΥΝΑΡΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ (πριν το 1941, μεγαλέμπορος)
- ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ Κ.Ν. (πριν το 1952, κυρίως ξυλεία και είδη οικοδομής , οδός Ελευθερίας)
- ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΤΤΟΦΗΣ (είδη ένδυσης, οδός Σαριπόλου)
- ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ ΓΑΒΡΙΗΛ (παραγγελιοδόχος)
- ΛΑΝΙΤΗΣ ΚΛΕΑΝΘΗΣ & ΠΑΝΑΓΗΣ (έμποροι, υλικά οικοδομής, ξυλεία, σίδηρο κ.λ.π)
- ΛΑΝΙΤΗΣ Ν. Π. ΛΤΔ (1896, υλικά οικοδομής, λιπάσματα, σίδηρο, μηχανήματα, Coca-Cola κλπ του Νικ. Παναγή Λανίτη - ΝιΠής)
- ΛΕΥΚΑΡΙΤΗΣ Α/ΦΟΙ (1946, καύσιμα, έλαια και λάστιχα οχημάτων, Πετρολίνα)
- ΛΟΙΖΟΥ ΤΑΚΗΣ (ποδήλατα Raleigh)
- ΜΑΡΙΚΑ & ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ (εμπόριο ζώων και κρεάτων. Η χειραφέτηση της γυναίκας σε όλο της το μεγαλείο. Είχαν επίσης το Χάνι της Μαρίκας).
- ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΜΕΛΗΣ & ΓΙΑΚΟΥΠΙ ΧΑΣΑΝ (πριν το 1929, Πρακτ. Επιβατηγών & Φορτηγών Αυτοκινήτων)
- ΜΟΡΙΔΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ (πριν το 1929, πρακτορείο αυτοκινήτων και Παντοπωλείο)
- ΝΙΚΟΛΑΙΔΗΣ ΝΙΚΟΣ «ΟΠΤΙΚΟΣ» (1926, οπτικός. Θεατρικός Συλλέκτης, μέγας δωρητής Θεατρικού Αρχείου Κύπρου)
- ΝΙΚΟΣ ΣΟΛΟΜΩΝΙΔΗΣ & CO (1930, ποδήλατα, αυτοκίνητα Humber, Hillman, λάδια, Hoover κ.ά)
- ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ ΔΑΦΝΗΣ (διάφορα προϊόντα)
- ΠΟΤΣΟΣ ΒΥΡΩΝ ΛΤΔ (υλικά οικοδομής και έπιπλα Αγγλίας)
- ΡΩΣΣΙΔΗ Αδελφοί (τροφήμα, Τροφοδότες του Αγγλικού Στρατού κατοχής , βοδινό κρέας από την Ρωσία)
- ΣΚΥΡΙΑΝΙΔΗΣ (είδη κνηγίου, εικόνες με τοπία, τρόφιμα και πολλά εισαγόμενα είδη από Ιαπωνία και Κίνα)
- ΣΟΥΛΙΩΤΗΣ ΜΑΝΩΛΗΣ (ζωτροφές)
- ΣΠΟΛΠ (1952, Εισαγωγή και εμπορία προϊόντων, Συνεργατικός Προμηθευτικός Οργανισμός Λεμεσού-Πάφου)
- ΣΥΚΟΠΕΤΡΙΤΗΣ Γ. & ΥΙΟΙ (Ξυλεία, σίδηρο)
- ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΟ ΠΑΝΤΟΠΟΥΛΕΙΟ ΛΕΜΕΣΟΥ
- ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ (υλικά οικοδομής)
- ΦΥΛΑΚΤΟΥ ΕΥΑΓΟΡΑ (Ηλεκτρικά είδη, οδός Αγίου Ανδρέου)

δ) Εξαγωγείς & Μεγαλέμποροι

Οι πιο σημαντικές εξαγωγές πριν την ίδρυση του ΕΒΕΛ ήταν κυρίως αγροτικά προϊόντα, κατά πλειονότητα εσπεριδοειδή, σταφύλια και χαρούπια. Ο Πλουτής Σέρβας στο βιβλίο του «Τα Προικιά της Λεμεσού» αναφέρει **«Οι χαρουπιές και τα αμπέλια στάθηκαν εξαρχής τα κυρίως Προικιά της Λεμεσού»**. Το πιο παράξενο εξαγωγικό προϊόν της Κύπρου ήταν τα καλοκάγαθα γαϊδούρια που φημίζονταν για την μεγάλη αντοχή τους. Η Περσία και η Μάλτα ήταν από τους μεγαλύτερους εκτιμητές των Κυπριακών γαϊδουριών. Οι εξαγωγές οινικών προϊόντων αναφέρονται σε προηγούμενο κεφάλαιο.

Σημαντικότερο ρόλο στις εξαγωγές προϊόντων διαδραμάτισαν και οι Αποβάθρες της Λεμεσού και ιδιαίτερα η Μεγάλη Αποβάθρα. Ο Τάσος Ανδρέου στο βιβλίο του «Λεμεσός, αναδρομή μνήμης», αναφέρει ότι είχε μήκος 600 πόδια και εγκαινιάστηκε τον Οκτώβριο του 1881 από τον Άγγλο Αρμοστή Sir Robert Biddulph. Η Αποβάθρα χρησιμοποιείτο και για την επιβίβαση και αποβίβαση επιβατών, μέχρι και την δημιουργία του Νέου Λιμανιού Λεμεσού.

Κρασί και ζιβανία εξαγόταν από την Λεμεσό στη Κωνσταντινούπολη, Αλεξάνδρεια, Τριέστη, Σμύρνη, Νότια Γαλλία, Ιταλία και αλλού. Τα προϊόντα μεταφέρονταν με πολύ κόπο από τα Κρασοχώρια της επαρχίας με ζώα μέσα από δύσβατους «δρόμους». Τα χαρούπια, ο **ΜΑΥΡΟΣ ΧΡΥΣΟΣ** της Κύπρου, ήταν το βασικότερο εξαγωγικό προϊόν της Κύπρου μέχρι και τις αρχές του 20ου αιώνα.

Αξίζει να αναφερθούμε σε ένα ανέκδοτο μεταξύ του Σχολάρχη Ανδρέα Θεμιστοκλέους και ενός μεγαλέμπορου χαρουπιών, όπως μας το μεταφέρει ο Τάσος Ανδρέου στο βιβλίο του. *«Ο Δάσκαλος μιλούσε με ενθουσιασμό για το έργο του Ομήρου, όταν κάποιος πάμπλουτος χαρουπέμπορος τον διέκοψε ρωτώντας τον ποιος ήταν αυτός ο Όμηρος. Ο Δάσκαλος στην βλαστήμια απάντησε με χιούμορ 'Χαρουπέμπορος στη Τριέστη' και ο μεγαλέμπορος έκπληκτος, αναρωτήθηκε «περίεργο και πώς δεν τον ξέρω»*.

Εξαγωγή Γαϊδάρων!

Εργοστάσιο και εξαγωγή Αμιάντου από τον Εναέριο

Εξαγωγή Χαρουπιών από την αποβάθρα του Κοντινεντάλ

Χριστόδουλος Καρύδης. Ίσως οι μελλοντικές αρχαιολογικές ανασκαφές στην Αίγυπτο ανακαλύψουν μνημεία ή ακόμα και πυραμίδες των Φαραώ που κτίστηκαν με Λεμεσιανή πέτρα.

Αξίζει να αναφερθεί το όνομα του Χατζηγιάννη Ρωσσίδη από το Πισσούρι, που ήταν ίσως ο πλουσιότερος άνδρας του 19ου αιώνα στην ευρύτερη Λεμεσό. Ο Ευστάθιος Παλαίμαχος στο βιβλίο του κάνει εκτενέστατη αναφορά στον Χατζηγιάννη, που τον χαρακτηρίζει Κροίσο.

Δραστηριοποιείτο κυρίως με το εμπόριο σιτηρών, βαμβακιού, χαρουπιών, μεταξίου

Αξιοσημείωτο ήταν η εξαγωγή πέτρας, που έβγαζαν από τα λατομεία που βρίσκονταν έξω από την Λεμεσό στο Port Said με καράβια τον 19ο αιώνα. Κατά τον Παλαίμαχο «σχεδόν ολόκληρο το Port Said εκτίσθη με πέτρες από την Λεμεσό». Η πέτρα μεταφερόταν κυρίως από Κασιώτες καπετάνιους. Το γεγονός επιβεβαιώνει και ο Γερμανός Franz Von Loher στο βιβλίο του «Cyprus Historical and Descriptive». Αναφέρει «Even the hill itself is fast losing its form, while the rock of which it is composed is being cut away, to be shipped at Port Said, bringing to the merchants of Limassol a profitable return».

Ο κυριότερος έμπορος πέτρας ήταν ο

Καράβι έτοιμο για φόρτωση προϊόντων προς εξαγωγή

και πολλών άλλων αγαθών και είχε την μανία να αγοράζει γη. Η περιοχή Πισσουρίου, Αυδήμου, Παραμαλιού ήταν περιοχές «δικές» του. Στις αποθήκες Πισσουρίου στην παραλία φύλαγε τα χαρουπία που προορίζονταν για εξαγωγή. Όταν τον ρώτησε ο αναγινωτός του Νικόλας Παρασκευάς γιατί αγοράζει μετά μανίας γη, απάντησε «Βρε Νικόλα, η Τουρτζιά όπως πηγαίνει μιαν ημέραν ό τόπος μας θα φύη από τά σιέρκα της και θά τόν πάρουν οι Φράντζοι πού όταν έλθουν καί με βρούν με τούτα τα κτήματα θα γεμίσω χαράρκα λίρες». Ο Χατζηγιάννης είχε δίκαιο. Η Κύπρος πέρασε από Τουρκική σε Αγγλική κατοχή λίγα χρόνια αργότερα, αλλά οι Τούρκοι δεν έφυγαν ποτέ.

Γερανός φορτώνει προϊόντα προς εξαγωγή

Αναφέρουμε ορισμένους από τους εξαγωγείς, που δραστηριοποιήθηκαν κυρίως πριν το 1960:-

- C. & S.M. SCHISA CO LTD (Μ.Κ. Σχίζα 1867, κατασκευή γόμας από χαρούπια)
- CYPRUS CANNING CO LTD (1954, κονσερβοποιεία, από τον Samuel Wallas Smetley SWS)
- CYPRUS COAL CO. (κάρβουνο, πριν το 1941)
- CYPRUS MINES PROSPECTIVE CO LTD (πριν το 1941)
- CYPRUS PALESTINE PLANTATIONS CO LTD (φυτώριο, πριν το 1941)
- LANITIS FARM LTD (1936, εξαγωγές εσπεριδοειδών)
- T. CH. PATTICHIS (1960, Manufacturing Chemists) (CO², aerosols, μετέπετακ, η μεγάλη φαρμακοβιομηχανία REMEDICA)
- TRAGASOL PRODUCTS LTD (1898 - 1900, χαρουπόμυλος Αγγλικής ιδιοκτησίας, διευθυντής ήταν και ο Rees)
- UNITED GYPSUM FACTORIES & CO (γύψος, πριν το 1948)
- WILLIAMSON Αδελφοί (αποξηραμένο σομάκιο)
- ΑΓΡΟΚΤΗΜΑ ΦΑΣΟΥΡΙΟΥ ΛΤΔ (εσπεριδοειδή)
- ΑΜΙΑΝΤΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (αμίαντος)
- ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΣΠΥΡΟΣ (εσπεριδοειδή)
- ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ Α. (χαρουπόμυλος)
- ΑΠΟΘΗΚΑΙ ΤΕΚΚΕ (κοντά στο παλαιό λιμάνι)
- ΑΡΑΟΥΖΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (χαρουπόμυλος)
- ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ ΜΙΧΑΗΛ (έμπορος χαρουπιών 19ος αιώνας, αποθήκες χαρουπιών)
- ΕΡΓΑΤΟΥΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ (έμπορος χαρουπιών 19ος αιώνας, αποθήκες χαρουπιών)
- ΚΑΚΑΘΥΜΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (μεγαλέμπορος χαρουπιών και «έμπορος πρώτης γραμμής», 1831-1898)
- ΚΑΡΥΔΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ (έμπορος πέτρας που εξήγαγε στο Port Said τον 19ον αιώνα, μετέπειτα Δήμαρχος)
- ΚΡΑΝΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (Ο πλουσιότερος άνθρωπος στη Γερμασόγεια, μούλες, βόδια, κατσίκες, άλογα, γάιδαραι, πρόβατα, χοίρους και άλλα προϊόντα)
- ΚΡΙΣΤΗΣ ΓΑΛΑΚΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ (1961, τυροκομικά προϊόντα στις Αραβικές χώρες)
- ΛΑΝΙΤΗΣ Ν. Π. (χαρουπόμυλος παρά το Μεσαιωνικό Κάστρο)
- ΛΑΝΙΤΗΣ ΦΑΡΜ (1936, εσπεριδοειδή LAFAL)
- ΛΕΜΕΣΙΑΝΗ ΠΕΤΡΑ (εξάγεται στην Αίγυπτο για το κτίσιμο του Port Said)
- ΜΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΑΜΑΤΗΣ (εσπεριδοειδή)
- ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΜΙΧΑΗΛ (έμπορος χαρουπιών, 19ος αιώνας)
- ΝΙΚΟΛΑΙΔΗΣ Ν. ΧΡ. – Εργοστάσιο «ΑΚΡΙΤΑΣ» (γύψος)
- ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ άλλως ΓΙΩΡΓΟΥΔΙ (έμπορος χαρουπιών, 19ος αιώνας)
- ΠΑΝΑΓΙΔΗΣ ΔΑΦΝΗΣ (εξαγωγή γαιδάρων)
- ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ – ΠΑΛΑΙΜΑΧΟΣ (μεγαλέμπορος τυριών, χαρουπιών κ.λ.π από το Πισσούρι, 19ος αιώνας)
- ΠΑΤΤΙΧΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ (1920, χαρουπόμυλος, ο μεγαλύτερος έμπορος χαρουπιών στην Κύπρο)
- ΠΑΥΛΙΔΗΣ ΠΑΥΛΟΣ & ΓΕΩΡΓΙΟΣ (μεγαλέμπορος χαρουπιών με δικές του αποθήκες)
- ΣΕΔΙΓΕΠ (εσπεριδοειδή)
- ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΙΑΘΕΣΕΩΣ ΧΑΡΟΥΠΙΩΝ (1946, εξαγωγή χαρουπιών και παραγώγων τους)
- ΤΣΑΚΙΣΤΟΥ ΑΔΕΛΦΟΙ (εσπεριδοειδή)

ΧΑΤΖΗΠΑΣΑΓΑΣ (μεγαλέμπορος χαρουπιών στο Πισσούρι, καταγόμενος από την Επισκοπή, 19ος αιώνας)

ΧΑΤΖΗΓΑΒΡΙΛΗΣ ΜΙΧΑΛΗΣ – ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ (μεγαλέμπορος χαρουπιών με δικές του αποθήκες, πάμπλουτος)

ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ (έμπορος χαρουπιών 19ος αιώνας)

ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗΣ ΡΩΣΣΙΔΗΣ (γαιοκτήμονας / μεγαλέμπορος, Κροίσος Πισσουρίου και γύρω περιοχή, 19ος αιώνας)

ΧΑΤΖΗΗΛΙΑΣ (έμπορος χαρουπιών 19ος αιώνας, από τα Πολεμίδα)

ΧΑΤΖΗΠΑΥΛΟΥ (γυψοποιεία με εξαγωγές στην Αίγυπτο, στο μέρος που τώρα βρίσκονται οι Δίδυμοι Πύργοι Λεμεσού)

ΧΑΤΖΗΠΑΥΛΟΥ ΧΡ. (χαρουπόμυλος, περιοχή Αι Γιωρκούδιν)

ε) Υπηρεσίες

Η Λεμεσός υπήρξε ένα από τα κύρια λιμάνια της Κύπρου και πολλά από τα Ναυτιλιακά Πρακτορεία είχαν Γραφεία και στη Λεμεσό από τον 19ο αιώνα. Μετά την Τουρκική εισβολή του 1974, τα περισσότερα πρακτορεία μετέφεραν την έδρα τους στην Λεμεσό από την κατεχόμενη Αμμόχωστο και εξακολουθούν να λειτουργούν μέχρι σήμερα.

Σήμερα η Κύπρος αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα κέντρα παροχής Υπηρεσιών στον κόσμο. Ναυτιλιακές Εταιρείες, Εταιρείες Διαχείρισης ή και ιδιοκτησίας πλοίων, Τράπεζες, Ασφάλειες, Χρηματοοικονομικά Γραφεία, Νομικά Γραφεία, Λογιστικοί και Ελεγκτικοί Οίκοι, Εταιρείες Ανάπτυξης Γης κ.λ.π. Οι πλείστες έχουν την έδρα τους στη Λεμεσό. Η Γερμανική Εταιρεία Hanseatic Shipping Co. Ltd ήταν η πρώτη μεγάλη Εταιρεία Διαχείρισης και Ιδιοκτησίας πλοίων που εγκαταστάθηκε στη Λεμεσό το 1972. Πολλά από τα τότε Ναυτιλιακά Γραφεία εξακολουθούν να υφίστανται όπως του Mantovani, Hull Blyth Araouzos, Κίρζης, Shoham κ.λ.π. Η Κύπρος κατέχει μια από τις πρώτες θέσεις στον Κόσμο με πλοία υπό Κυπριακή Σημαία. Η Αγνή Μιχαηλίδου στο βιβλίο της «Λεμεσός, Η Παλιά Πολιτεία» μας αναφέρει «Στο μεταξύ μερικοί Λεμεσιανοί αγόρασαν πλοία και ως το 1890 η Λεμεσός είχε δέκα εμπορικά πλοία».

Το 1905 ιδρύεται από τον Αριστοκλή Πηλαβάκη και την οικογένειά του η πρώτη Δημόσια Ναυτιλιακή Εταιρεία της Ανατολικής Μεσογείου, η Ατμοπλοϊκή Εταιρεία Λεμεσού (ΑΕΛ) για μεταφορά επιβατών, εμπορευμάτων και Ταχυδρομείου. Η Εταιρεία είχε για πρώτο πρόεδρο τον Αριστοκλή Πηλαβάκη (1906 – 1908). Δεύτερος πρόεδρος διετέλεσε ο ήρωας Δήμαρχος Λεμεσού Χριστόδουλος Σώζος (1909 – 1912). Η ΑΕΛ απέκτησε τρία ατμόπλοια, το φορτηγό «ΚΥΠΡΟΣ» και τα επιβατηγά «ΛΕΥΚΩΣΙΑ» και «ΣΑΛΑΜΙΣ». Η ΑΕΛ συνέβαλε πολύ στην ανάπτυξη και επιτάχυνση της Κυπριακής Θαλάσσιας Ταχυδρομικής Υπηρεσίας.

Ιδιαίτερη μνεία γίνεται στην οικογένεια Νικόλα Μανδαλιού από τη Σύμη και αναφέρεται το καράβι «ΣΕΒΑΣΤΗ», περίπου 470 τόνων, με ιδιοκτήτη και πλοίαρχο τον Μιχάλη Μανδαλιό. Για 38 ολόκληρα χρόνια, αρχίζοντας από το 1918, μετέφερε διάφορα φορτία από Λεμεσό και Αμμόχωστο στην Αλεξάνδρεια, Port Said, Χάιφα, Βηρυτό, Λαττάκια, Ρόδο και σε διάφορα Ελληνικά νησιά. Από την Κύπρο φόρτωνε καρότα, πατάτες, κρεμμύδια, πορτοκάλια, σταφύλια, οιοπνευματώδη, ελιές, λάδι, χαρούπια, λεμόνια και από τα λιμάνια αυτά προς την Κύπρο μετέφερε διάφορα καταναλωτικά αγαθά. Αρκετές φορές μετέφερε και τους ταχυδρομικούς σάκους από και προς την Αλεξάνδρεια.

Σημαντική εμπορική φυσιογνωμία, και όχι μόνο, με πολλή τόλμη και τσαγανό ήταν ο καπετάνιος Θεόδωρος Χριστοδούλου «Μαύρος». Ο Μαύρος σαν νέος εφοπλιστής ξεκίνησε από μια βάρκα για να καταλήξει να έχει ολόκληρο στόλο από μαούνες, βαποράκια και καράβια. Σημαντική αναφορά έχουμε και στον τομέα των μεταφορών. Ο «δαιμόνιος» Μαύρος μαζί με τον Ηρακλή Σκυριανίδη και τον Τσαγκάρη ίδρυσαν ένα μονοπώλιο με την ονομασία «ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΑΜΑΞΩΝ» το 1906. Η συγκοινωνία μεταξύ Λεμεσού – Πλατρών γινόταν δύο φορές την εβδομάδα με κόστος 5 σελίνια για την άνοδο και 4 σελίνια για την κάθοδο κατ' άτομο.

Ο Παλαίμαχος μας αναφέρει και τα ονόματα αρκετών καπεταναίων ή και πλοιοκτητών της εποχής της Τουρκοκρατίας κατά τον 19ον αιώνα. Ανάμεσα τους οι Νικόλας Γεωργιάδης, Γεώργιος Λαμπής, Λάμπρος Λαμπής, Γεώργιος Τσαγκαρίδης, Παναγής Λοβέρδος, Δημήτριος Μαρνέρος και Αντώνης Κερηνειώτης. Το 1875 αναφέρει τα καράβια που έφθασαν στην Λεμεσό με καπεταναίους τον Γεώργιο Λαμπή του πλοίου «Αφροδίτη», τον Τσαγκαρίδη του «Ορά», τον Μαρνέρο της γολέτας «Φιλανθρωπία» και τον Λοβέρδο του караβιού «Κλεοπάτρα».

Τα επιβατικά πλοία μετέφεραν και μικρά φορτία. Οι επιβάτες και τα προϊόντα μεταφέρονταν στα πλοία με μαούνες, αφού τα πλοία δεν μπορούσαν να ελλιμενιστούν. Μερικά από τα γνωστά καράβια που μετέφεραν επιβάτες και εμπορεύματα στην Λεμεσό, ήταν τα Ελληνικά «ΑΛΚΜΗΝΗ», «ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ», «ΑΣΠΑΣΙΑ», «ΑΙΟΛΙΑ», «ΚΟΡΙΝΘΙΑ», «ΙΩΝΙΑ».

Ο μεταφορές γεωργικών προϊόντων πριν το 1930 γίνονταν με ζώα και με άμαξες που τις έσερναν άλογα. Το ταξίδι μπορούσε να διαρκέσει από 2 μέχρι 4 μέρες γι' αυτό και υπήρχαν τα χάνια για να ξεκουράζονται τόσο ο αμαξηλάτης όσο και τα άλογα. Με τον ίδιο τρόπο γίνονταν και οι μεταφορές ανθρώπων (τα ταξί της τότε εποχής). Υπήρχαν δυο ειδών άμαξες. Οι μεγάλες «LANDAOU» και οι μικρότερες «ΒΙΚΤΩΡΟΥΔΕΣ».

Όταν άρχισαν οι μεταφορές να γίνονται με αυτοκίνητα έγινε μεγάλη διαμαρτυρία από τους αμαξάδες που θα έχαναν την πελατεία τους. Στο βιβλίο «ΠΙΝ ΧΑΘΟΥΝ Τ' ΑΧΝΑΡΙΑ...», διαβάζουμε για την διαμαρτυρία περίπου 20 ιδιοκτητών αμαξών προς τον Δήμαρχον Λεμεσού, που δημοσίευσε η εφημερίδα Αλήθεια στις 3 Σεπτεμβρίου 1937, «ότι αν ο Δήμος Λεμεσού ήθελε παράσχει εις αυτούς μικρήν, δίκαιαν και λογικήν αποζημίωσιν, ούτοι είναι διατεθειμένοι να καταστρέψωσιν τας άμαξας και να πωλήσουσι τα ζώα τους».

Ο Sir Samuel Baker στο βιβλίο του «Cyprus as I saw it in 1879», προφητεύει για τη σημασία του λιμανιού της Λεμεσού και του τομέα των υπηρεσιών. «*The port of Limassol will eventually become the chief commercial centre of Cyprus*». Και όμως μάντεψε σωστά. Μας δίδει επίσης και τις εξής στατιστικές εμπορίου για τις εισαγωγές και εξαγωγές από το λιμάνι Λεμεσού, με μια θεαματική υπεροχή των εξαγωγών. Μακάρι να ήταν έτσι τα πράγματα και σήμερα.

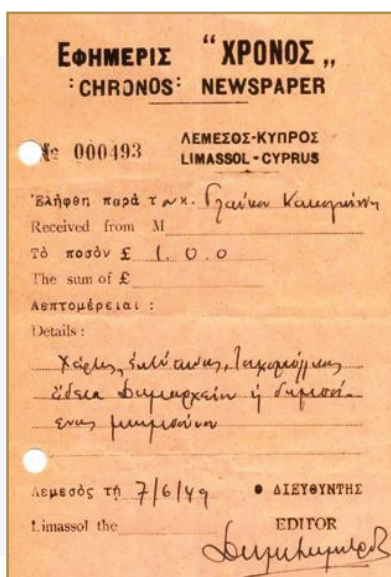
The principal articles of export from Limassol are wine and caroubs

Έτος	Εξαγωγές	Εισαγωγές	Πλεόνασμα
1875	77,022	47,325	29,697
1876	59,895	50,920	8,975
1877	93,805	41,920	51,885
1878	101,457	99,714	1,743

Στο κεφάλαιο υπηρεσίες καταγράφονται και οι παλαιότερες εφημερίδες και περιοδικά της Λεμεσού, ανάμεσα στις οποίες και η σατυρική εφημερίδα «Ο ΔΙΑΒΟΛΟΣ», που εξέδωσε ο Εθνικός μας Ποιητής Βασίλης Μιχαηλίδης το 1888. Η πληθώρα εφημερίδων και περιοδικών ήταν αποτέλεσμα των πολλών και σημαντικών ανθρώπων των Γραμμάτων που έζησαν και ζουν στην Λεμεσό αν και ορισμένοι δεν ήταν Λεμεσιανοί όπως προαναφέρθηκε. Σημαντικότερες μορφές της Λεμεσιανής δημοσιογραφίας οι Γεώργιος και Μενέλαος Φραγκούδης, Γεώργιος και Πάνος Φασουλιώτης, Ευριπίδης, Αιμίλιος και Ευγένιος Χουρμούζιος, Εύσκιος Πεύκης κ.ά.

Εφημερίδα «ΠΕΙΡΑΣΜΟΣ», 1922

Εφημερίδα «ΧΡΟΝΟΣ», 1949

Εφημερίδα «ΤΟ ΓΕΛΙΟ», 1933

Αναφέρουμε ορισμένες από τις πρώτες εφημερίδες και περιοδικά της Λεμεσού ανάμεσα τους και ορισμένες σατυρικού περιεχομένου :-

CYPRUS HERALD (1885), ΑΒΓΗ (1924, Αιμίλιος Χουρμούζιος), ΑΛΗΘΕΙΑ (1880, Αριστοτέλης Παλαιολόγος & Μενέλαος Φραγκούδης), ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ (1891, Μενέλαος Φραγκούδης), ΑΝΑΤΟΛΗ (Εύσκιος Πεύκης), ΤΟ ΓΕΛΙΟ (1928, Γεώργιος Φασουλιώτης), Ο ΔΙΑΒΟΛΟΣ (1888, Βασίλης Μιχαηλίδης), ΕΡΓΑΣΙΑ (1923, Ηλίας Ηλιάδης), ΗΧΩ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ (1920, Μελής Νικολαΐδης), ΚΗΡΥΞ (1913, Κ. Μυριανθόπουλος), ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ (Γεώργιος Φασουλιώτης), ΛΑΪΚΟ ΒΗΜΑ (Εύσκιος Πεύκης), ΤΑ ΝΕΑ (1912, 1914, Ευρ. Χουρμούζιος), ΠΑΛΛΑΔΙΟΝ (1926, Πολυξένη Λοιζιάς), ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ (1925 & 1928, Πάνος Φασουλιώτης), ΠΑΡΘΕΝΩΝ (1906, γυναικεία, Ευριπίδης Χουρμούζιος), ΠΕΙΡΑΣΜΟΣ (1921, Εύσκιος Πεύκης), ΠΥΡΣΟΣ (1922, Πάνος Φασουλιώτης), ΣΑΛΠΙΓΓΑ (Ευγένιος Χουρμούζιος με Πολυξένη Λοιζιάδα), ΣΑΤΥΡΙΚΗ (Γεώργιος Μαυρογένης), ΣΠΙΘΑ (1921, ΚΚΚ), ΤΟ ΦΩΣ (1920, Γεώργιος Φραγκούδης), ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΛΑΟΥ (1922), ΧΡΟΝΟΣ (1925, Ντόριαν).

Εφημερίδα «ΑΛΗΘΕΙΑ», 1891

Τόσο σημαντικές ήταν οι Εφημερίδες της Λεμεσού, που σημαίνοντα άτομα από άλλες πόλεις της Κύπρου, έστελλαν τα κείμενα τους προς δημοσίευση. Ανάμεσα τους ο Χριστόδουλος Γαλατόπουλος από την Πάφο, ο Λουκής Ακρίτας, ο Λιλίκας Ταβερνάρης, ο Παύλος Κριναίος, ο Λεωνίδας Παυλίδης και ο Γιώργος Φυλακτού (αναφορά στις ΡΙΖΕΣ του Γιάννη Λεύκη).

Σήμερα ο ρόλος των δικηγόρων έχει εξελιχθεί σε μεγάλο βαθμό. Δεν ασχολούνται μόνο με το καθαρά νομικό τους επάγγελμα, αλλά και με την προσέλκυση και εγγραφή ξένων Εταιρειών στην Κύπρο και άλλων συναφών χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, συμβάλλοντας κατά πολύ στην ανάπτυξη της Κύπρου ως Κέντρο Επενδύσεων και Υπηρεσιών. Πρωτοπόρος στον τομέα των ξένων εταιρειών ήταν ο δικηγόρος Χρύσης Δημητριάδης, υιός του γνωστού «Ντόριαν», και δεν θα ήταν υπερβολή να πούμε ότι «έφερε» στη Λεμεσό τις πρώτες μεγάλες Εταιρείες Διαχείρισης Πλοίων.

Σημαντικές υπηρεσίες πρόσφεραν και τότε οι **Δικηγόροι της Λεμεσού**, που ήταν ταυτόχρονα και συμβολαιογράφοι. Τα περισσότερα Δικηγορικά Γραφεία βρίσκονταν πέριξ της πλατείας των Δικαστηρίων. Εκεί στο καφενείο του ΡΙΑΛΑ σύχναζαν για τον καφέ τους μαζί με την Πνευματική Λεμεσό και διασκέδαζαν με τα πανέξυπνα ανέκδοτα του δικηγόρου Εύσκιου Πέυκη (Ευέλθων Πιτσιλλίδης). Μέχρι και τα τέλη του 19ου αιώνα ο μοναδικός διπλωματούχος δικηγόρος στη Λεμεσό ήταν ο Γεώργιος Μενάρδος. Ως εκ τούτου ορισμένα άτομα ασκούσαν τον δικηγόρο με διορισμό από τον Καδή. Ανάμεσα τους ο Αχιλλέας Λοΐζου, Λουκάς Γεωργιάδης, Χριστόδουλος Μοδινός και οι Τούρκοι Φεττί εφέντης και Ρασήτ εφέντης. Σύντομα άρχισαν να έρχονται οι πρώτοι δικηγόροι στην Λεμεσό με σπουδές κυρίως στην Αγγλία. Από τα πρώτα Γραφεία πριν το 1878 ήταν του Νικόλαου Ζήνωνος (Χαλήλης), του Θεόδωρου Περιστιάνη, του Αρμένιου Σεβασλή, που ασκούσε και τον διερμηνέα, του Ονούφριου Ιασωνίδη, του Δημήτριου Ρωσσίδη κ.ά.

Στον τομέα της ανάπτυξης γης και πάλι ο Sir Samuel Baker αφιερώνει ολόκληρο κεφάλαιο (19 σελίδες) με τίτλο «District of Limassol and Landowners». Αναφέρει ανάμεσα σ' άλλα «*In the neighborhood of Limassol there are many excellent sites for building, in picturesque spots within two or three miles of the town.*».

Στο βιβλίο «ΠΙΝ ΧΑΘΟΥΝ Τ' ΑΧΝΑΡΙΑ...», διαβάζουμε για την πρωτοπόρο διάλεξη που έδωσε στις Πλάτρες το 1931, ο Γεώργιος Φραγκούδης, ιδρυτής της Παντείου Σχολής Αθηνών, ενώπιον των δημάρχων των πόλεων, με θέμα Περί Ρυμοτομίας των Κυπριακών Πόλεων. Το Δημοτικό Συμβούλιο Λεμεσού, μετακαλεί το Γερμανό Δρ. Σίφφριντ, που με 300 λίρες «είναι πρόθυμος να κάμη τα σχέδια της διαρρύθμισης της πόλεως».

Πριν από την ίδρυση των Τραπεζών υπήρχαν οι **δανειστές χρημάτων**. Για ευνόητους λόγους ονομάζονταν ενεχυροδανειστές (pawn shops) και όχι τοκιστές ή τοκογλύφοι από τα πολύ υψηλά επιτόκια που χρέωναν (μέχρι 50%). Η πρακτική αυτή συνεχίστηκε και μετά την ίδρυση των Τραπεζών αφού για διάφορους λόγους κάποια άτομα δεν μπορούσαν να συνάψουν δάνεια από τις Τράπεζες (δυστυχώς το ίδιο συμβαίνει και σήμερα).

Αναφέρει ο Γιάννης Λεύκης στο βιβλίο του ΟΙ ΡΙΖΕΣ κατά τις αρχές του 20ου αιώνα, «Σημάδι πάλι μεγάλης φτώχειας που έδερνε την εργατική τάξη της Λεμεσού είναι ότι σ' αφτήν ιδρύθηκε το μοναδικό στην Κύπρο ενεχειροδανειστήριο. Το ενεχειροδανειστήριο του Μήτσου (εξ Ελλάδος) όπως το λέγανε οι Λεμεσιανοί που βρισκότανε κοντά στην εκκλησία της Αγίας Νάπας και που το 'ξερε όλη η φτωχολογιά της Λεμεσού».

Στη Λεμεσό υπήρχαν και πολλοί μικροκαταστηματάρχες, μικροπωλητές και μικροτεχνίτες, διαφόρων επαγγελμάτων που μετά βίας έβγαζαν το μεροκάματο. Αναφέρεται στο βιβλίο για τα 50χρονα του Συνεργατικού Ταμειυτηρίου Λεμεσού «Μια τέτοια οργάνωση ήταν και η Ένωση Μικροκαταστηματάρχων Λεμεσού που ιδρύθηκε το 1941 και ανήκε στη Παγκύπρια Ένωση Μικροκαταστηματάρχων. Σ' αυτήν ανήκαν οι παντοπώλες, υποδηματοποιοί, ράπτες, επιπλοποιοί, ποδηλατάδες και άλλοι τεχνητές, που είχαν μεν καταστήματα, αλλά άδεια από υλικά και μηχανήματα και με λιγοστή πελατεία». Μέσα από την Ένωση των Μικροκαταστηματάρχων δημιουργήθηκε το 1946 το Συνεργατικό Ταμειυτήριο Λεμεσού, για να τους απαλλάξει από τους τοκογλύφους και μεγαλέμπορους.

Ανάμεσα στις άλλες υπηρεσίες της εποχής αναφέρουμε και τους RUSSELL & CO (πριν το 1953, 1ος Ελεγκτικός οίκος της ΕΟΛ), Οικογένεια ΓΙΟΡΔΑΜΛΗ (1η τηλεφωνική επικοινωνία Λεμεσού, 1923), ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΖΥΓΙΣΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΑΣΠΡΩΝ ΚΑΒΩΝ (δια τα χαρούπια στο Πισσούρι τέλη 19ου), ΜΕΤΑΞΑΣ, ΛΟΙΖΙΔΗΣ, ΣΥΡΙΜΗΣ (1948, Ελεγκτικός και Λογιστικός Οίκος με τους Θ. Μεταξά, Γ. Συρίμη και Α. Λοιζίδη), ΝΕΟΚΛΗΣ Ν. ΘΩΜΑ (1961, από τα πρώτα Ασφαλιστικά Γραφεία, οδός Ενώσεως) και τους Αδελφούς ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ (1ος ηλεκτροπαραγωγικός σταθμός – Ηλεκτροφωτιστική Εταιρεία 1912).

Παραθέτουμε ορισμένες Εταιρείες και Επιχειρήσεις που ασχολούνταν με τις Υπηρεσίες. Αρκετές υφίστανται και λειτουργούν μέχρι σήμερα, όπως Ναυτιλιακά Γραφεία, Τράπεζες, Οργανισμοί ανάπτυξη γης, Ελεγκτικές Υπηρεσίες, Μεταφορές, Τουριστικά Γραφεία, Αρχιτέκτονες κ.λ.π.

ε1) Τράπεζες & Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα

BARCLAYS BANK

CHARTERED BANK

GRINDLAYS BANK

IMPERIAL OTTOMAN BANK (οθωμανική Τράπεζα, οδός Αθηνών)

LA BANQUE POPULAIRE DE LIMASSOL (πριν το 1941)

NATIONAL & GRINDLAYS BANK

ΑΓΓΛΟΑΙΓΥΠΤΙΑΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΛΕΜΕΣΟΥ (19ος αιώνας, παράρτημα του κεντρικού στην Λάρνακα)

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΑΘΗΝΩΝ (1910, με 1ον διευθυντή το Γαβριήλ Κουδουνάρη)

ΙΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (οδός Αθηνών)

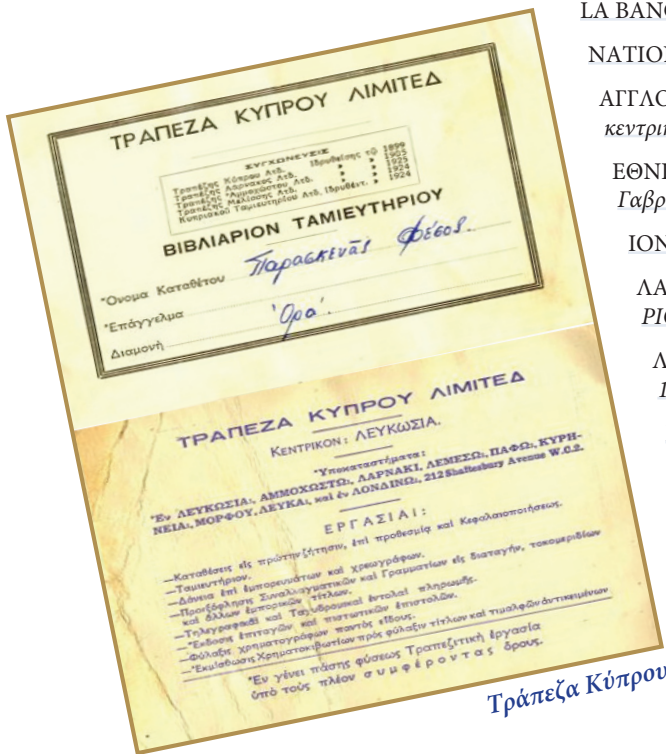
ΛΑΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΛΕΜΕΣΟΥ ΛΤΔ (1924, πρώην ΛΑΪΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ, Γωνία Αθηνών και Τ.Π.Οκόνορ)

ΛΑΪΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ (1902, μετονομάζεται σε ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ το 1924, Ν.Π. Λανίτης, οδός Αθηνών)

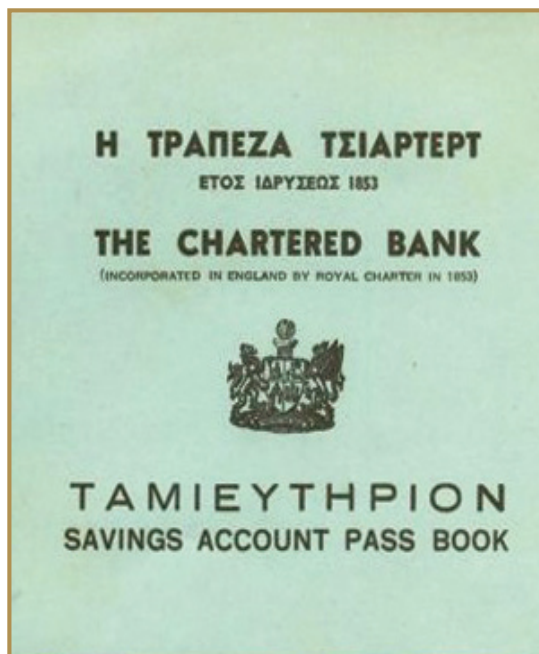
ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ (στην Πλατεία των ορεινών Πλατρών)

ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ ΛΕΜΕΣΟΥ (1946, πρώην Συνεργατικό Ταμειτήριο Μικροκαταστηματάρχων Λεμεσού, με πρόεδρο τον Παναγιώτη Σύκα)

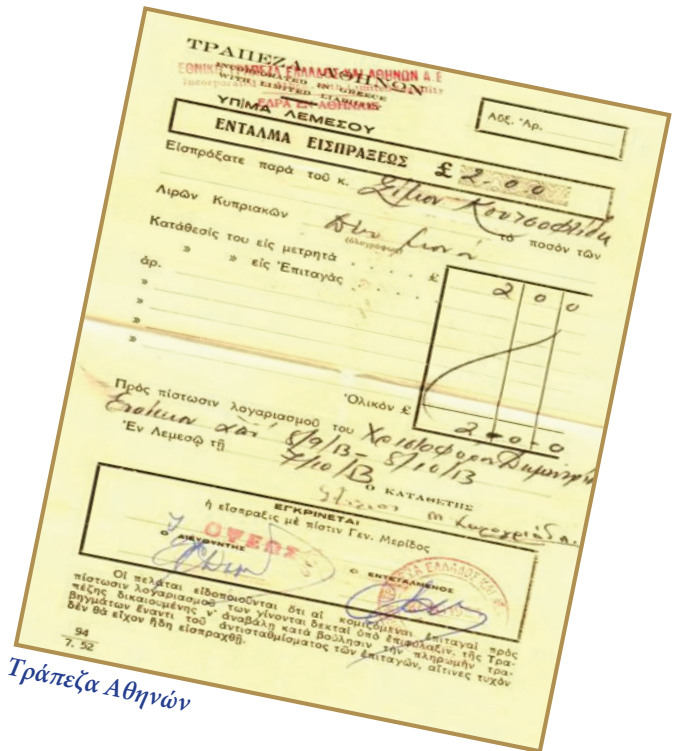
ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ (1919, 1ον Υποκατάστημα στη Λεμεσό με διευθυντή τον Ζήνωνα Λανίτη)

Τράπεζα Κύπρου

The Chartered Bank

Τράπεζα Αθηνών

ε2) Ναυτιλιακά

ALDENBURGEN H. (Ναυτιλιακά)

AMATHUS NAVIGATION (1943, Ναυτιλιακά, μέλος του Ομίλου Ν.Π. Λανίτη)

HULL, BLYTH & CO (Ναυτιλιακά και τουριστικά, αργότερα HULL BLYTH ARAOYZOS & CO LTD)

JEROPOULOS S. CH (Ναυτιλιακά, Δώρος Ιερόπουλος)

Γραφεία Hull Blyth στην Αμμόχωστο, 1950

«Mette Dania» αντιπροσωπία M.J. Louizides & Sons Ltd

LAVAR SHIPPING CO (πριν το 1962, Ναυτιλιακά)

LLOYD TRIESTINO (ναυτιλία και ασφάλειες με αντιπρόσωπο από το 1898 τον Σπύρο Αραούζο)

LOUIZIDES M.J. (Ναυτιλιακά)

MANTOVANI A.L. & FIGLI (πριν το 1941, Ναυτιλιακά, μετέπειτα A.L. MANTOVANI & SONS LTD)

PATRIS TRAVEL BEREAU (Ναυτιλιακά, μεταφορά εμπορευμάτων στην Ελλάδα)

SHOHAM (CYPRUS) LTD (Ναυτιλιακά, αντιπρόσωποι της Ισραηλινής ZIM Israel Navigation)

TRITON NAVIGATION CO. LTD (Ναυτιλιακά)

ΑΕΛ (1η Ατμοπλοϊκή Εταιρεία Λεμεσού με πρόεδρο το Χρ. Σώζο το 1905 με τα πλοία «Λευκωσία, Σαλαμίς, Κύπρος»)

ΑΡΑΟΥΖΟΣ ΠΙΑΓΚΟΣ (πλοιοκτήτης τριών μπουμπαρτοκάικων προς την Αττάλεια και Μερσίνα)

ΑΡΑΟΥΖΟΣ ΣΠΥΡΟΣ (Ναυτιλιακά κοντά στο παλιό Τελωνείο)

ΑΤΜΟΠΛΟΙΑ ΑΚΤΟΠΛΟΙΑΣ ΚΙΡΖΗ και ΠΕΙΘΗ (1899, με τη θαλαμηγό «Θήρα» κρουαζιέριες Λεμεσός - Λάρνακα)

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΕΛΜΕΣ (Ναυτιλιακά)

ΖΗΝΩΝ ΗΛΙΑΔΗΣ (συνιδιοκτήτης πλοίου με τον Γιάγκο Αραούζο που πήγαινε στην Ευρώπη, 19ος αιώνας)

ΚΑΡΥΔΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ (ναυλομεσιτικό γραφείο - εκεί εργαζόταν το 1876 και ο Παλαίμαχος)

ΚΕΔΙΒΙΕ (1911, Αγγλοαιγυπτιακή Ατμοπλοϊκή Εταιρεία, εκεί εργαζόταν ο Γιάννης Λεύκης, Λεμεσός-Αλεξάνδρεια-Port Said)

ΚΙΡΖΙΣ Γ. & ΣΙΑ (Ναυτιλιακά)

ΛΑΜΠΗΣ ΛΑΜΠΡΟΣ (καπετάνιος, προσπάθησε να ιδρύσει ναυτιλιακή Εταιρεία αρχές του 20ου αιώνα)

ΛΑΝΙΤΗΣ ΖΗΝΩΝ (Ναυτιλιακά, πράκτορας των πλοίων «Αλκμήνη, Ασπασία, Ιφιγένεια»)

ΜΑΝΔΑΛΙΟΣ ΜΙΧΑΛΗΣ (ναυτιλιακά - Καράβι «Σεβαστή»)

ΜΑΡΝΕΡΟΣ (γνωστός Καραβοκύρης, ιδιοκτήτης του σκάφους «Φιλανθρωπία»)

ΜΑΥΡΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ (καραβοκύρης, στόλος από μαούνες, εμπορικό καράβι «Ερατώ»)

ΜΑΡΚΙΔΗΣ ΙΟΥΛΙΟΣ (Ναυτιλιακά)

Ναυτιλιακά Γραφεία Μαντοβάνη, κοντά στο Continental

Αίθουσα Επιβατών στο Παλιό Λιμάνι

ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ & ΜΥΡΑΤ (Ναυτιλιακά)

ΠΕΡΙΣΤΙΑΝΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ (αρχές 20ου αιώνα, είχε τις λεγόμενες «τούπες», ξέβαθα πλεύσιμα για φόρτωση αμιάντου)

ΣΟΛΟΜΩΝΙΔΗΣ ΤΑΚΗΣ (πριν το 1963, πλοιοκτήτης των πλοίων Sol Phytne και St. George)

ε3) Αρχιτέκτονες & Εταιρείες Ανάπτυξης Γής

COLAKIDES HOUSING CO (1958, Εταιρεία ανάπτυξης γης, από τον Φώτη Κολακίδη πρώην Δήμαρχο Λεμεσού)

GUNJBURG B. (Ελβετός αρχιτέκτονας που σχεδίασε το Δημοτικό Μέγαρο Λεμεσού)

P. HARAKIS LTD (1937, Εταιρεία ανάπτυξης γης, από τον Πάνο Χαράκη)

BONΔΑΣ ΖΑΧΑΡΙΑΣ (Κερκυραίος αρχιτέκτονας, σημαντικά έργα του η Αγία Τριάδα και η Δημοτική Αγορά)

ΓΑΛΑΤΑΡΙΩΤΗΣ Οικογένεια (Μεγαλοκτηματίες, εκτός των πολλών άλλων επιχειρήσεων)

ΓΚΑΦΙΕΡΟ ΤΖΟΖΕΦ (1923, αρχιτέκτονας εκ Μάλτας, έργα του Νοσοκομείο Λεμεσού, Σχολή Καλογραγιών, Γιορδαμλή)

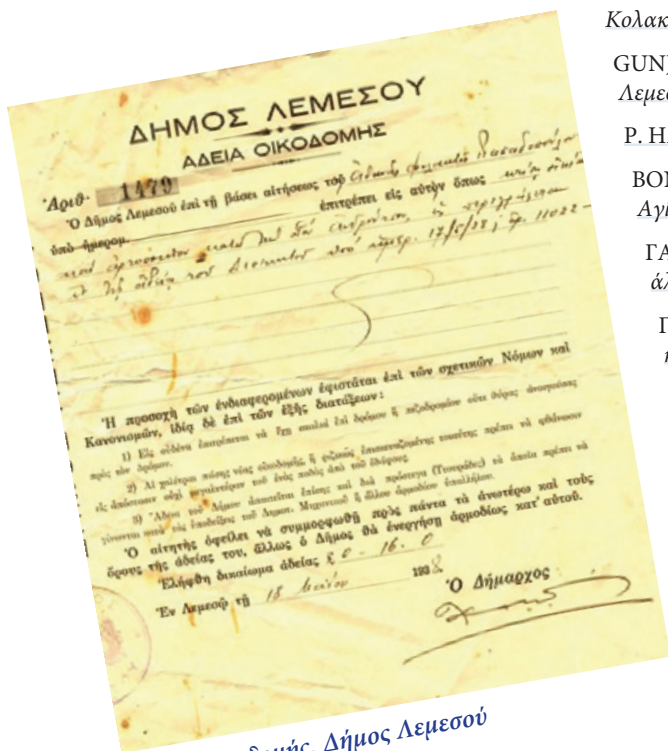
ΓΚΙΝΣΠΟΥΡΓΚ ή ΓΚΟΥΣΜΠΕΡΓΚ ΒΕΝΙΑΜΙΝ (Γερμανοεβραίος αρχιτέκτονας-μηχανικός. Σχεδίασε τα πιο πολλά κτήρια περ. 1930-1955, μεταξύ άλλων το Ριάλτο και το Park Hotel)

ΔΙΚΑΙΟΣ Χ.Γ. (αρχιτέκτων)

KIPZH Οικογένεια (Μεγαλοκτηματίες, εκτός των πολλών άλλων επιχειρήσεων)

ΛΑΝΙΘΗ Οικογένεια (Μεγαλοκτηματίες, εκτός των πολλών άλλων επιχειρήσεων)

ΛΑΝΙΤΗΣ ΝΕΟΦΥΤΟΣ ή ΜΑΛΑΠΑΠΑΣ (Αρχιτέκτονας, αρχές 20ου αιώνα)

Άδεια Οικοδομής, Δήμος Λεμεσού

ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (Αρχιτέκτονας εξ Αθηνών, ένα από τα έργα του η Εκκλησία της Αγίας Νάπας)

ΡΟΥΣΟΣ Ν. (Μηχανικός & Αρχιτέκτονας)

ΤΡΑΧΑΝΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (αρχιτέκτονας και εργολάβος, που σχεδίασε πολλά από τα κτήρια στις αρχές του 20ου αιώνα)

ΤΣΑΓΓΑΡΙΔΗΣ ΟΔΥΣΣΕΑΣ (Αρχιτέκτονας)

ΤΣΙΡΟΣ ΠΕΤΡΟΣ (Μεγαλοκτηματίας και μέγας δωρητής της Λεμεσού)

ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΝΔΡΕΑΣ. (Αρχιτέκτονας, έργα του πολλά Δημοτικά Σχολεία)

ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗΣ ΡΩΣΣΙΔΗΣ (Ο μεγαλοκτηματίας πριν την Αγγλική κατοχή, με τεράστιες εκτάσεις στην κατοχή του)

Τρίγωνο ΣΚΙΖΑ, Yellow House

Εφτάπατον

ε4) Δικηγόροι & Δικηγορικά Γραφεία

GRISBY (Άγγλος δικηγόρος)

ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ ΛΟΥΚΑΣ (εξασκούσε τον Δικηγόρο με διορισμό του Τούρκου Καδή πριν την Αγγλοκρατία)

ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΟΣ – ΝΤΟΡΙΑΝ (λογοτέχνης, λάτρης του Oscar Wilde)

ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ ΧΡΥΣΗΣ (γιος του Ντόριαν, σήμερα ο μεγαλύτερος οίκος της Κύπρου)

ΔΡΟΥΣΙΩΤΗΣ ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ (λογοτέχνης)

ΖΗΝΩΝ ΑΛΕΚΟΣ (δήμαρχος Λεμεσού)

ΖΗΝΩΝ ΕΥΓΕΝΙΟΣ (από τα μεγαλύτερα δικηγορικά γραφεία με τους περισσότερους πελάτες)

ΖΗΝΩΝΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ- ΧΑΛΗΔΗΣ (πριν το 1878)

ΗΛΙΑΔΗΣ ΓΙΑΓΚΟΣ – ΦΑΕΘΩΝ

ΙΝΤΙΑΝΟΣ ΑΝΤΩΝΗΣ (λογοτέχνης)

ΚΑΚΑΘΥΜΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

ΚΑΚΟΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ (του απενεμήθη από την βασίλισσα της Αγγλίας ο τίτλος του Sir)

ΚΑΚΟΥΡΑΤΟΣ ΛΩΡΗΣ

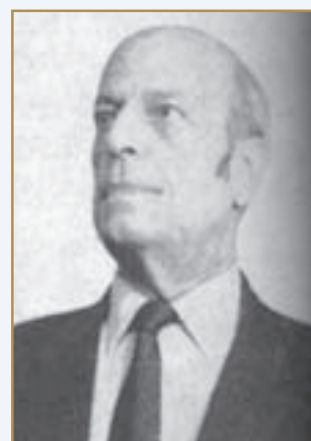
ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ (γνωστός σαν ο «Λευκός Πολιτευτής»)

Δημητρός Δημητριάδης
(Ντόριαν)

Ευέλθων Πιτσιλλίδης
(Εύσκιος Πεύκης)

Γιάγκος Ποταμίτης

ΛΑΝΙΤΗΣ Ν. ΚΑ. (λογοτέχνης, πολιτευτής και Ελληνολάτρης)

ΛΙΜΝΑΤΙΤΗΣ ΓΙΑΓΚΟΣ

ΛΟΙΖΟΥ ΑΧΙΛΛΕΑΣ (εξασκούσε τον Δικηγόρο με διορισμό του Τούρκου Καδή πριν την Αγγλοκρατία)

ΜΟΔΙΝΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ (εξασκούσε τον Δικηγόρο με διορισμό του Τούρκου Καδή πριν την Αγγλοκρατία)

ΜΕΝΑΡΔΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (θεωρείται ο πρώτος δικηγόρος της Λεμεσού μέχρι τα τέλη του 19ου αιώνα, διετέλεσε πρόξενος της Ελλάδος)

ΜΕΝΑΡΔΟΣ ΣΙΜΟΣ (απόφοιτος της Οξφόρδης και πρύτανης του Πανεπιστημίου Αθηνών)

ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΗΡΑΚΛΗΣ (ο πρώτος δικηγόρος της Λεμεσού με πτυχίο Barrister at Law)

ΝΙΚΟΛΑΙΔΗΣ ΚΩΣΤΑΣ (εκδότης της «ΑΛΗΘΕΙΑΣ» μετά το 1931)

ΠΕΛΑΓΙΑΣ ΓΙΑΝΝΗΣ

ΠΕΡΙΣΤΙΑΝΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ (πριν το 1878)

ΠΙΤΣΙΛΛΙΔΗΣ ΕΥΕΛΘΩΝ – ΕΥΣΚΙΟΣ ΠΕΥΚΗΣ (λογοτέχνης με πηγαίο χιούμορ)

ΠΟΤΑΜΙΤΗΣ ΓΙΑΓΚΟΣ (αργότερα βουλευτής της Αριστεράς)

ΡΑΣΙΗΤ Εφέντης (Τούρκος που εξασκούσε τον Δικηγόρο με διορισμό του Τούρκου Καδή πριν την Αγγλοκρατία)

ΡΩΣΣΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ (πριν το 1878)

ΡΩΣΣΙΔΗΣ ΖΗΝΩΝ (εκπρόσωπος της Κυπριακής Δημοκρατίας στον ΟΗΕ)

ΣΕΒΑΣΛΗΣ (Αρμένιος «δικηγόρος», που ασκούσε τον διερμηνέα πριν το 1878)

ΣΟΥΛΙΩΤΟΥ ΣΤΕΛΛΑ (1^η γυναίκα Δικηγόρος, 1^{ος} Υπουργός και Γενικός Εισαγγελέας της Κύπρου)

ΣΩΖΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ (δήμαρχος Λεμεσού, ηρωικός πεσών στο Μπιζάνι το 1912)

ΟΝΟΥΦΡΙΟΥ ΙΑΣΩΝΙΔΗΣ (πριν το 1878)

ΤΟΡΝΑΡΙΤΗΣ ΚΡΙΤΩΝ (μετέπειτα Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας)

ΦΕΤΤΙ Εφέντης (Τούρκος που εξασκούσε τον Δικηγόρο με διορισμό του Τούρκου Καδή πριν την Αγγλοκρατία)

ΦΡΑΓΚΟΥΔΗΣ ΑΓΑΘΟΚΛΗΣ (το αρχαιότερο μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Λεμεσού)

ΧΑΓΚΙΝΙΑΝ (Αρμένιος δικηγόρος)

ΧΟΥΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (εκ Λιβάνου)

ΧΟΥΡΗΣ MICHAEL (εκ Λιβάνου)

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (από το 1902)

Αερολέσχη Λεμεσού – «Μετατροπή ποδηλάτων σε αεροπλάνα!»

στ) Τουρισμός, Αναψυχή & Διασκέδαση

Όσο και αν φαίνεται παράξενο η Λεμεσός και ο Τουρισμός είχαν πάντοτε μια αλληλένδετη σχέση. Τα πρώτα Ξενοδοχεία εμφανίζονται το 1922. Ορισμένα είχαν Αγγλικές ονομασίες, όπως το ΑΛΒΙΩΝ (ονομασία της Αγγλίας ως Γηραιά Αλβιών) για να προσελκύουν Άγγλους και άλλους επισκέπτες. Η αναψυχή και διασκέδαση των Λεμεσιανών και ξένων έπαιξε σημαντικό ρόλο στο να καθοριστεί η Λεμεσός ως η Πόλη του Γλεντιού και της Διασκέδασης. Ο Πολιτισμός, τα Θέατρα, τα Μουσεία επίσης αποτελούν μέρος των ενδιαφερόντων των ντόπιων και των Τουριστών.

Για σκοπούς καλύτερης ενοποίησης η κατηγορία χωρίζεται σε τρία μέρη :-

- στ1) Ξενοδοχεία, Τουριστικά Γραφεία & Μεταφορές
- στ2) Χώροι Εστίασης & Διασκέδασης
- στ3) Κινηματογράφοι, Θέατρα, Λέσχες & Όμιλοι

στ1) Ξενοδοχεία, Τουριστικά Γραφεία & Μεταφορές

Η Κύπρος ανέκαθεν υπήρξε ιδιαίτερα φίλια χώρα προς τους ξένους. Άλλωστε οι Αρχαίοι Έλληνες κάτοικοι της Κύπρου λάτρευαν περισσότερο από όλους τους θεούς του Ολύμπου, την Αφροδίτη (θεά της ομορφιάς, κατά την παράδοση αναδύθηκε γυμνή από την θάλασσα στην Πέτρα του Ρωμιού στην Πάφο), τον Διόνυσο (θεό του οίνου και της διασκέδασης), τον Ξένιο Δία (θεό της φιλοξενίας) και τον Απόλλωνα (θεό της μουσικής). Ήταν επόμενο η Κύπρος και ιδιαίτερα οι παραλιακές πόλεις να προσελκύσουν το ενδιαφέρον των τότε ξένων περιηγητών και ως εκ τούτου να αναπτυχθούν τουριστικά.

Οι πολυπληθέστερες εκδηλώσεις της σημερινής Λεμεσού και γνωστότερες στο εξωτερικό είναι το Καρναβάλι και η Γιορτή του Κρασιού. Φυσικά υπάρχουν πολλές άλλες όπως το Καλλιτεχνικό Φεστιβάλ και ο Διεθνής Μαραθώνιος. Γράφει το περιοδικό «Near East» το 1913 για τη Λεμεσό.

«Η Λεμεσός με τον Δημόσιο Κήπο της και τα πευκόφυτα περιχώρά της, με το νέο της Θέατρο και τον ηλεκτροφωτισμό της, είναι ασυγκρίτως η προοδευτικότερη πόλη της Κύπρου».

Πριν την Τουρκική εισβολή της 20ης Ιουλίου 1974 και την κατάληψη της Αμμοχώστου την 14ην Αυγούστου 1974, την πρωτιά στον Τουρισμό κατείχε η θαλασσοφιλή Αμμόχωστος με τις «ολόχρυσες» αμμουδιές και τα παραλιακά ξενοδοχεία, παρά το γεγονός ότι ο Λεμεσιανός Λούης Λοΐζου ίδρυσε το πρώτο Τουριστικό Γραφείο της Κύπρου στη Λεμεσό το 1944. Αργότερα και με την συμβολή των πλείστων Αμμοχωστιανών προσφύγων που βρήκαν φιλόξενο καταφύγιο στη Λεμεσό, την πρωτιά πήρε η Λεμεσός και ιδιαίτερα στον υψηλής εισοδηματικής τάξης τουρίστα. Σήμερα η Λεμεσός κατέχει την 1η θέση σε αριθμό Ξενοδοχείων πέντε και τεσσάρων αστέρων. Πριν την λειτουργία των Ξενοδοχείων υπήρχαν τα Χάνια, για να εξυπηρετούν ανθρώπους και ζώα που γύριζαν την Κύπρο κυρίως για εμπορικούς σκοπούς. Τόσο μεγάλη ήταν η εμπορική δραστηριότητα της Λεμεσού που είχε περισσότερα από 20 χάνια. Τα περισσότερα βρίσκονταν στις εμπορικές οδούς της Αγίου Ανδρέου και Ελευθερίας.

στ1α) Ξενοδοχεία & Πανσιόν

ACROPOL HOTEL (του Πίπη Θρασυβούλου, οδός Γεωργίου Μαλικίδη)

BRITANNIA HOTEL (αρχές του 1900 που ανήκε στον Διβάνιο Σελίμ Χούρη)

CONTINENTAL HOTEL (1917, οδός Σπύρου Αραούζου, σε σχέδια του Ελλαδίτη Βόνδα)

Continental Hotel

COT D' AZURE HOTEL (1926, διευθυντής ο τενόρος Χρίστος Αποστολίδης απέναντι από το ΑΚΤΑΙΟΝ)

EXCELSIOR (πρώην ξενοδοχείο «ΩΡΑΙΑ ΛΕΜΕΣΟΣ», το 1929 φέρει την ονομασία MAJESTIC, ιδιοκτησία Φοινικαρίδη)

GLORIA HOTEL (περ. 1922, πρώην οικία Τρύφωνα Ηλιάδη, οδός Αγίου Ανδρέου, του Θεόδωρου Μαύρου)

GRAND BRITAIN - ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑ (1928, ξενοδοχείο της Μάρης Θεοφυλάκτου)

GRAND HOTEL VIENNA (1917 του Γ. Ιωαννίδη, το μετέπειτα ξενοδοχείο CONTINENTAL του Χρίστου Μυλωνά)

IKAROS HOTEL (του Σταύρου Παπαδόπουλου)

KOURION PALACE HOTEL (ιδιοκτησία του Χρήστου Μυλωνά & υιού του Στελλάκη)

LIMASSOL PALACE HOTEL (1932, οδός Αγίου Ανδρέου και Αρχιεπισκόπου Κυπριανού)

LUXOR HOTEL

METROPOLE HOTEL (οδός Ιφιγενείας, ιδιοκτησία οικογένειας Γ. Παυλίδη)

ROSE HOTEL (πλατεία Ηρώων, οδός Ζήνωνος)

Limassol Palace Hotel

- VIENNA HOTEL (οδός Βασιλείου Μακεδόνος)
- ΑΘΗΝΑΙ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ (του Βλαδίμηρου Σαββίδη)
- ΑΚΡΩΤΗΡΙ (ξενοδοχείο, οδός Γεωργίου Μαλικίδη)
- ΑΛΒΙΩΝ Ξενοδοχείο (1882, δόθηκε τέτοιο όνομα για να προσελκύσει τους Άγγλους επισκέπτες)
- ΑΜΑΘΟΥΣ Ξενοδοχείο (1907, στον Παραλιακό δρόμο, που ανήκε στον Ι. Ρωσσίδη)
- ΑΝΩΓΕΙΟ ΟΙΚΙΑΣ ΕΥΡΥΒΙΑΔΗ ΦΡΑΓΚΟΥΔΗ (χρησιμοποιείτο και ως Ξενοδοχείο τα μέσα 19^{ου} αιώνα)
- ΑΣΤΗΡ (1964 - 1985, πολυτελές ξενοδοχείο στην οδό Ανεξαρτησίας, που γίνονταν τα περισσότερα events)
- ΑΣΤΟΡΙΑ (ξενοδοχείο κοντά στην Πλατεία Ηρώων)
- ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ (το πρώτο πολυτελές Ξενοδοχείο με σχέδιο που έκτισε ο Βασιλάκης)
- ΒΙΕΝΝΗ Ξενοδοχείο (μετονομασία του ΑΜΑΘΟΥΣ όταν το ανέλαβε ο Γαβριήλ Ιωαννίδης πρώην δικηγόρος)
- ΒΡΑΧΙΜ ΑΧΜΕΤ (ιδιοκτήτης Τούρκικου Ξενοδοχείου κοντά στο τζαμί, αρχές του 19^{ου} αιώνα)
- ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ Ξενοδοχείο (1885, οδός Αγίου Γεωργίου)
- ΕΛΛΑΣ (ξενοδοχείο γωνία Αγίου Ανδρέου και Ζιγκ-Ζαγκ, περ. 1915, του μεγαλέμπορου Θεόδωρου Χρυσσοστομίδη)
- ΕΥΡΩΠΗ (1881, Ξενοδοχείο στον Εναέριο του Γεώρ. Κυριάκου, μετά του Χατζηλοϊζή. Διέθετε και θερινό εστιατόριο)
- ΖΕΝΙΘ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ (στην Αγίου Ανδρέου, μετονομάζεται το 1933 σε «ΣΥΡΙΑ»)
- ΙΚΑΡΟΣ (1947, πανσιόν)
- ΚΥΑΝΗ ΑΚΤΗ (παραθαλάσσιο ξενοδοχείο απέναντι από το ΑΚΤΑΙΟΝ, του Χρίστου Αποστολίδη, τέλη 19^{ου} αιώνα)
- ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ (το παλαιότερο της Λεμεσού, οδός Δημοσθένη Χατζηπαύλου)
- ΜΟΡΦΩ (Ξενοδοχείο στην οδό Βικτωρίας του Ε. Ευθυμιάδη)
- ΟΛΥΜΠΟΣ (Ξενοδοχείο του Λιβάνιου Νετζίμ Χούρη - «βασιλιά των Ξενοδοχείων», αρχές 1900)
- ΠΑΝΘΕΟΝ (ξενοδοχείο της Ευτυχίας Μιχαηλίδου)
- ΠΑΡΩΝ ΑΡΗΣ, Ο (Αγίου Ανδρέου, ήταν κυρίως Εστιατόριο παρά Ξενοδοχείο και ανήκε στο Χρ. Ιακώβου)
- ΣΟΦΙΑΣ «ΞΕΝΩΝΑΣ» (αντικρύ στην Ζιγκ-Ζαγκ, 1932 περ.)
- ΤΟΥΡΚΙΚΟ ΠΑΝΔΟΧΕΙΟ (Κοντά στο Τζαμί)
- ΤΡΟΟΔΟΣ (Ξενοδοχείο που ανήκε στον Νικόλα Κυπριώτη, περ. 1880)
- ΦΡΟΣΚΟΥΣ (1932, Ξενοδοχείο στην Πλατεία Κουναπιάς)
- ΩΡΑΙΑ ΛΕΜΕΣΟΣ (1904, Ξενοδοχείο των Φοινικαρίδη και Μ. Λοϊζίδη, μετονομάστηκε αργότερα σε EXCELSIOR)

ΧΑΝΙΑ:- ΑΧΜΕΤΗ ΠΑΝΑΠΙΩΤΑΣ & ΜΑΡΙΚΑΣ, ΚΟΥΤΣΑΝΤΖΙΕΛΟΥΣ, ΣΤΟΑΣ ΦΥΛΑΚΤΟΥ, ΓΑΛΑΤΑΡΚΩΤΗ, ΓΙΩΡΓΑΛΛΙΔΗ, ΙΑΚΩΒΙΔΗ, ΚΟΥΚΟΥΛΛΗ, ΚΑΜΠΑΝΕΛΛΗ, ΚΕΛΟΠΕΤΡΗ, ΚΟΥΝΟΥ, ΜΑΥΡΟΣΚΟΥΦΗ, ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ, ΠΑΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ, ΠΡΑΣΤΙΤΗ, ΣΑΒΒΑ ΤΟΥ ΠΙΤΣΙΛΛΟΥ (ΚΑΜΗΛΑΡΚΟ), ΣΥΚΟΠΕΤΡΙΤΗ, ΣΥΝΝΟΥ, ΦΑΣΟΥΛΙΩΤΗ, ΧΑΜΠΗ και ΨΥΛΛΙΔΗ.

Οι Πλάτρες στα βουνά του Τροόδους ήταν το κατεξοχήν θερινό θέρετρο, της Κύπρου, όπου παραθέριζε η Λεμεσιανή αριστοκρατία της εποχής και όχι μόνο. Ανάμεσα τους και πολλοί ξένοι επισκέπτες, όπως ο βασιλιάς Farouk της Αιγύπτου και ο Έλληνας Νομπελίστας Γιώργος Σεφέρης «**Τα αηδόνια δεν σ' αφήνουνε να κοιμηθείς στις Πλάτρες**». (ποίημα Ελένη).

Τα γαϊδούρια «φιλοξενούνται» με τους ανθρώπους στο ΧΑΝΙ

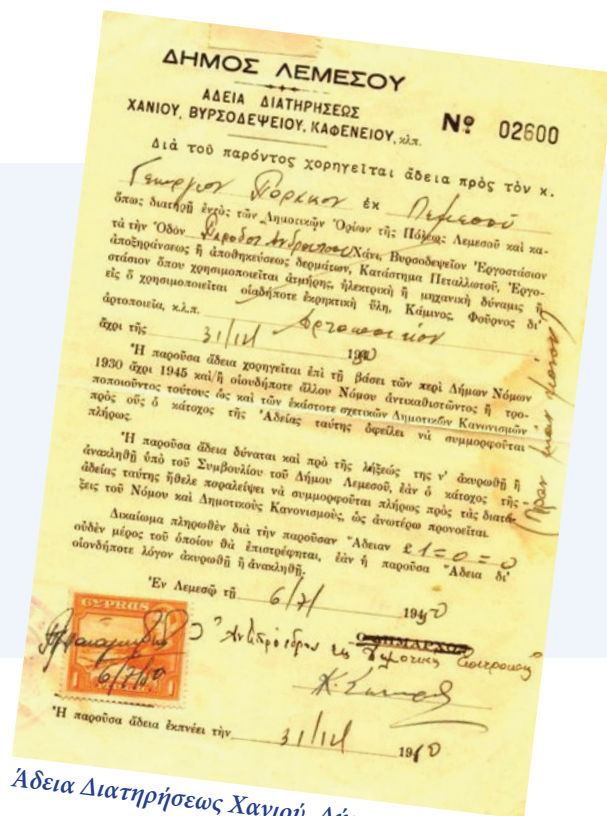
Χάνι ΚΑΜΠΑΝΕΛΛΗ

Ξενοδοχείο Forest Park στις Πλάτρες, 1936

Ξενοδοχείο ΝΕΑ ΕΛΒΕΤΙΑ στις Πλάτρες

Άδεια Διατηρήσεως Χανιού, Δήμος Λεμεσού

Ξενοδοχεία Πλατρών

- EDELWEISS HOTEL
- FOREST PARK HOTEL (1936, το μεγαλύτερο και πολυτελέστατο, ιδιοκτησία του Γ.Η. Σκυριανίδη)
- GLORIA HOTEL, GRAND HOTEL
- KALLITHEA HOTEL
- MINERVA HOTEL
- MONTE CARLO HOTEL
- MOUNT ROYAL HOTEL
- NEW HELVETIA (του Ν. Κυπριώτη, αρχές 20ου αιώνα)
- PALACE HOTEL, PARK HOTEL, PENTELI HOTEL, PETIT PALAIS HOTEL, PLATRES HOTEL (του Γ. Γ. Ιωαννίδη με τέχνες, μετονομάστηκε σε GRAND HOTEL)
- SEMIRAMIS HOTEL
- SPLENDID HOTEL
- SPRING HOTEL (του Χρ. Μυλωνά),
- VIENNA GRAND HOTEL (του Γαβριήλ Ιωαννίδη, όπως στη Λεμεσό),
- ΟΥΚΕΛΑ (Επαυλη στον γειτονικό Σαιτά),
- ΠΑΥΣΙΛΥΠΙΟΝ (του Ηρακλή Σκυριανίδη 1898).

Hull Blyth, Γενικοί Πράκτορες της Cyprus Airways

Τάκης Σολομωνίδης

Louis Tourist Agency, 1942

στ1β) Τουριστικά Γραφεία & Επιβατικά Πλοία

AMATHUS NAVIGATION (Τουριστικό Γραφείο της οικογένειας Λανίτη)

CYPRUS TRADE & TOURS (παράρτημα Λεμεσού, Τουριστικό Γραφείο με υπεύθυνο τον Στράτο Δανηλίδη)

ΕΠΙΡΟΤΙΚΙ LINES (Επιβατικά πλοία από Λεμεσό & Αμμόχωστο σε Πειραιά, Μπρίντζι, Βενετία, Σολομωνίδης Τάκης)

HULL BLYTH & CO (1936, Αντιπρόσωποι της Ατμοπλοίας Νομικού με τα πολυτελή πλοία Αγαμέμνων, Αχιλλεύς)

HULL BLYTH & CO (CYPRUS) LTD (Γενικοί αντιπρόσωποι της Cyprus Airways πριν το 1960)

LLOYD TRIESTINO (πριν το 1926, Επιβατική Ατμοπλοία)

LOUIS TOURIST AGENCY (το 1^ο Ταξιδιωτικό γραφείο της Κύπρου, 1942)

MANTOVANI A.L (επιβατικά πλοία «ENOTRIA» και «VESPA», Κύπρος - Ιταλία)

PATRIS TRAVEL BEREAU (Τουριστικό Γραφείο του Χ. Δημητρίου)

PRINCE LINE (πριν το 1926, Τουριστικό Γραφείο, Επιβατική Ατμοπλοία)

ΑΛΚΜΗΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΤΜΠΟΛΟΙΑ (πριν το 1926, Επιβατική Ατμοπλοία του Ν.Γ.Κυριακίδη)

ΑΤΜΟΠΛΟΙΑ ΑΚΤΟΠΛΟΙΑΣ ΚΙΡΖΗ και ΠΕΙΘΗ (1899, με τη θαλαμηγό «Θήρα» κρουαζιέριες Λεμεσός - Λάρνακα)

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΕΛΜΕΣ (επιβατικό πλοίο, Κύπρος - Πειραιάς)

ΚΙΡΖΙΣ Γ. & ΣΙΑ (επιβατικό πλοίο Race, Χάιφα - Λεμεσός - Πειραιάς - Ιταλία)

ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ & ΜΥΡΑΤ (επιβατικό πλοίο «FOUADIEH» Κύπρος - Κάιρο και ταχυδρομείο)

ΣΟΛΟΜΩΝΙΔΗΣ ΤΑΚΗΣ ΛΤΔ (από τους πρώτους Πλοιοκτήτες, SOL FRYNE, ST. GEORGE)

Εισιτήριο BEA

Επιβίβαση ταξιδιωτών στο παλιό λιμάνι

στ1γ) Μεταφορές Εσωτερικού

Μεταφορές σταφυλιών με γαϊδούρια

CAIRO MOTOR COMPANY (1912, μεταφορές ταχυδρομείου με αυτοκίνητα από Λεμεσό στη Λευκωσία & Λάρνακα)

CORNER LINES (Γραμμή λεωφορείων του Νίκου Σολομωνίδη που ένωνε τη Λεμεσό με άλλες πόλεις, δεκ. 40'ς)

ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ (μεταφορές Λεμεσός - Λευκωσία με λεωφορεία, σταθμός στην Σκαρίνου)

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΑΜΑΞΩΝ (1906, του Θεόδωρου Μαύρου και Ηρακλή Σκυριανίδη, διευθυντής Παρασκευάς Λοΐζου, συγκοινωνία μεταξύ Λεμεσού - Πλατρών)

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ (μεταφορές επιβατών με Λεωφορεία)

ΚΑΜΠΑΝΕΛΛΗ ΚΑΜΗΛΑΡΙΟ (μεταφορές μεταξύ πόλεων στον Πεντάδρομο)

ΚΑΠΙΡΗΣ (ενοικίαζε μούλες προς 2 σελίνια την ημέρα)

KEM (Κυπριακή Εταιρεία Μεταφοράς επιβατών με Λεωφορεία)

ΚΟΛΑΚΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ (1912, ίδρυσε τη πρώτη Λεμεσιανή Εταιρεία συγκοινωνιών μεταξύ πόλεων Cyprus Motor Development Co.)

ΛΕΥΚΑΡΙΤΗΣ Α/ΦΟΙ (1946, μεταφορές σε όλη την Κύπρο)

ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ (Λεμεσού - Λευκωσίας, Θεόδωρου Μαύρου & Ψυλλίδη Γ.)

ΣΚΥΡΙΑΝΙΔΗΣ ΗΡΑΚΛΗΣ (μεταφορές με άμαξες μεταξύ πόλεων, αρχές του 1900)

ΤΣΑΓΓΑΡΗΣ ΚΩΣΤΗΣ (μεταφορές με άμαξες μεταξύ πόλεων, συντάξιμος του Γ. Ψυλλίδη, αρχές του 1900)

Άμαξωτό «Λεωφορείο»

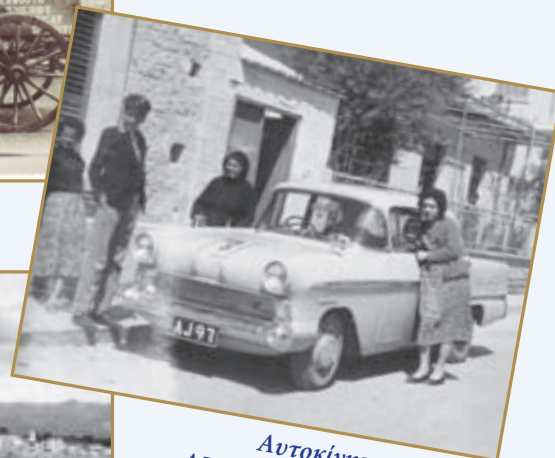
Μεταφορά οιοπνευματωδών της ΚΕΟ με άμαξα

Καθημερινές μεταφορές Σκάλας - Λεμεσού του Λευκαρίτη

Μεταφορές προϊόντων και ανθρώπων με τις Μασούνες από το Παλιό Λιμάνι

Αυτοκίνητο με αριθμό AJ97 μάρκας Vauxhall, 1958

στ2) Χώροι Εστίασης & Διασκέδασης

Δεν είναι καθόλου τυχαίο που η Λεμεσός είναι γνωστή σαν η **ΠΟΛΙΣ ΤΟΥ ΓΛΕΝΤΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗΣ**. Η «έξω καρδιά» και η χαρακτηριστική φιλοξενία του Λεμεσιανού διαδραμάτισε σημαντικότατο ρόλο και στην Εμπορική Λεμεσό. Πίνοντας ένα ποτό, ή τρώγοντας μίαν αλανιάρια συναγρίδα, κλείνονταν τότε εμπορικές πράξεις πολλών χιλιάδων λιρών. Αυτό μας επιβεβαιώνει και ο Γάλλος Rene Delaporte στο βιβλίο του «L' ILLE DE CHYPRE» του 1913.

Αναφέρει «Πλούσια πόλη, όπου μαντεύει κανείς την καλοπέραση, η Λεμεσός παραμένει ωστόσο πόλη κυπριακή, πιο ενδιαφέρουσα από τη Λάρνακα, με λιγότερα όμως αξιοθέατα από την Αμμόχωστο». Σε άλλο σημείο αναφέρει «Η Λεμεσός έχει ονομασθεί η **Αθήνα της Κύπρου**. Είναι ολοφάνερο ότι είναι η πιο φιλόξενη πόλη του νησιού και οι κάτοικοι της οι πιο ευπροσήγοροι. Ο ξένος αισθάνεται άνετα, αν και ο Λεμεσιανός μένει ο ίδιος, χωρίς κοσμοπολιτισμό, βαθιά προσκολλημένος στα ελληνικά του αισθήματα.» (μετάφραση στα Ελληνικά όπως τη βρίσκουμε στο βιβλίο του Κώστα Πηλαβάκη «Η Λεμεσός σ' άλλους καιρούς».

Στις Υπηρεσίες κατατάσσονται λοιπόν και οι χώροι εστίασης και διασκέδασης που αφορούν τόσο τους ντόπιους όσο και τους ξένους τουρίστες και επιχειρηματίες. Ενδεικτικά για το πόσο έχουν αλλάξει οι καιροί, καταγράφουμε μια αναφορά του Παύλου Λεμέση σε ελεύθερη μεταφορά «*Το 1947, μια πίττα σουβλάκια στοίχιζε 11 γρόσια, ένας εισαγόμενος αστακός 30 Λίρες, όταν ο μηνιαίος μισθός ήταν 10 Λίρες*».

Τέτοιου είδους επιχειρήσεις ήταν ανέκαθεν επικερδείς και οι Λεμεσιανοί φυσικά δεν μπορούσαν να μην δραστηριοποιηθούν έντονα συνδυάζοντας το τερπνόν μετά του ωφελίμου. Η μεγάλη δραστηριότητα άρχισε αμέσως μετά την Αγγλοκρατία του 1878 και ο αριθμός τους ήταν δυσανάλογος του πληθυσμού. Καταγράφουμε ορισμένα από τα πιο γνωστά εστιατόρια, ταβέρνες, καφενεία, καφετέριες, ζαχαροπλαστεία, μπαρ, μπουζούκια, καμπαρέ, δισκοθήκες και άλλα κέντρα αναψυχής που ζωντανεύουν μνήμες από άλλες εποχές. Ελάχιστα λειτουργούν μέχρι σήμερα με τις ίδιες ή άλλες ονομασίες.

στ2α) Καφενεία

Στα καφενεία οι Λεμεσιανοί απολάμβαναν το βαρύ γλυκύ καφεδάκι τους, συζητώντας τα θέματα που τους απασχολούσαν και κυρίως την τρέχουσα επικαιρότητα.

Πολλές εμπορικές και άλλες συμφωνίες κλείνονταν με μια «αδρωπινή τόκα» (χειραψία). Από τα πρώτα καφενεία ήταν του ΓΙΡΟΚΗ ΤΟΥ ΜΠΑΡΠΑΔΗΜΟΥ περίπου το 1869 όπου συχνάζε η «ΕΛΙΤ» της τότε Λεμεσού, και το ΒΙΚΤΩΡΙΑ το 1882 στον Παραλιακό δρόμο (το πασίγνωστο μετέπειτα ΑΚΤΑΙΟΝ). Στο καφενείο του ΡΙΑΛΑ στην Πλατεία των Παλαιών Δικαστηρίων συχνάζαν οι δικηγόροι και λόγιοι της εποχής. Ανάμεσά τους και ο δάσκαλος Ανδρέας Θεμιστοκλέους. (που να φανταζόταν ότι σήμερα τα Δικαστήρια θα έφεραν το όνομά του, αφού μετετράπησαν σε Κτήριο του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου (ΤΕΠΑΚ).

Απόλαυση του κυπριακού καφέ σε Καφενείο του Μόλου

Στο καφενείο της Κουναπιάς, γύρω στα 1878, τέσσερις καφέδες στοίχιζαν ένα γρόσι. Αρκετά καφενεία πρόσφεραν εκτός από καφέ, θεάματα π.χ. στο καφενείο ΚΡΗΝΗ, περ. τον 19ο αιώνα, παίανιζε ο Μουσικός Θίασος Γερμανιδων, το ΣΑΛΑΜΙΣ 19ος αιώνας, πρόσφερε μουσική με φωνόγραφο, μπιλιάρδο και σκοποβολή, στου ΠΕΛΛΟΓΙΑΝΝΟΥ λειτουργούσε ταβέρνα. Γνωστότατα επίσης καφενεία ήταν το ΑΤΤΙΚΟΝ στην Πλατεία Ηρώων που μαζί με τον καφέ σέρβιρε και ναργιλέ, το ΓΥΑΛΙΝΟ ΚΑΦΕΝΕΙΟ του Μιχάλη Φούρναρη (19ος αιώνας), το ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ (1895), του ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΑ (περ. 1940) στον Παραλιακό δρόμο, το πασί-

γνωστο ΚΡΙΝΟΣ στην Γλάδστωνος (στέκι των καθηγητών), του ΣΟΥΛΕΙΜΑΝΗ, του ΣΑΝΙΔΙΩΤΗ με «εκλεκτή» πελατεία στον Παραλιακό, του ΚΟΝΤΟΝΙΚΟΛΑ (19ος αιώνας) κοντά στην Φραγκοκκλησιά (Εκκλησία Αγίας Αικατερίνης), η ΣΥΚΑΜΙΝΙΑ στην οδό Ελευθερίας, τα ΤΕΣΣΕΡΑ ΦΑΝΑΡΙΑ, ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ του Χρ. Ν. Γεωργιάδη πριν το 1929 και του ΤΗΛΛΥΡΗ έναντι του λιθογραφείου του ΚΟΥΒΑ. Σημαντικότερα ήταν και το καφεκοπτείο του γνωστού ΚΑΙΜΑΚΑΜΗ κοντά στη Πλατεία Ηρώων.

στ2β) Ταβέρνες, Μαγειρεία και Εστιατόρια

Στις ταβέρνες και στα εστιατόρια σύχναζαν όχι μόνο ο «λαϊκός κόσμος», αλλά και οι άνθρωποι του πνεύματος για να διασκεδάσουν με κρασί και απάχικο μεζέ. Ανάμεσά τους και ο Εθνικός μας ποιητής Βασίλης Μιχαηλίδης, ο Γλαύκος Αλιθέρης, ο Γεώργιος Φασουλιώτης και ουδέποτε τους έλειψε το χιούμορ. Το εστιατόριο του Σοφοκλή Καπάρα (περ. 1880), πρόσφερε ίσως και το πρώτο Delivery. Το δε ΛΑΪΚΟ Εστιατόριο που βρισκόταν στο Παντοπουλείο και ιδρύθηκε επί δημαρχίας Πλουτή Σέρβα, πρόσφερε φτηνό φαγητό. Για την σχέση της Λεμεσού με το κρασί και την οινοποσία γενικότερα, γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στην ενότητα για την Γιορτή του Κρασιού που εγκαθίδρυσε το ΕΒΕΛ από το 1961.

Κέντρο διασκέδασης METROPOLE

Πασίγνωστα Εστιατόρια, μαγειρεία και ταβέρνες της τότε εποχής ήταν το PRINCE GEORGE (1901) του Γεώργιου Μακρίδη, το ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ στην οδό Γλάδστωνος, η Αθηναϊκή Γωνιά του Κυριάκου Δρουσιώτη, του Τούρκου Αλί Μπέη (έναντι παλαιού Τελωνείου), του Αλί Ριζά, το ΕΛΠΙΣ (μετά το 1878) του Πολύβιου Λοιζίδη, του γνωστού Ζαλατίνα, του Σοφοκλή Καπάρα (περ. το 1880), του ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ στην Αγίου Ανδρέου που διέθετε και μουσική, του Τούρκου ΡΕΤΖΙΑΛΗ έναντι του μικρού Παντοπουλείου, η ΤΡΕΛΛΑ στην οδό Ανεξαρτησίας, η ταβέρνα και το μπακάλικό του Φοινιώτη στην Αγίου Ανδρέου, η ταβέρνα του Νίκου άλλως «Κούνελου» που είχε και τον σπάνιο για την εποχή ιδιωτικό ζωολογικό κήπο, του ΚΟΥΤΣΟΠΑΝΑΓΙΩΤΗ στη οδό Ελευθερίας, του ΠΟΠΗ, το SAVOY στη Πλατεία Ηρώων, του ΚΚΟΛΑ στη Τζιαμούδα και πολλά άλλα.

στ2γ) Κέντρα Διασκέδασης

Οι χώροι διασκέδασης επί Τουρκοκρατίας και Αγγλοκρατίας ακόμη, ήταν κυρίως ανδρικό προνόμιο, με εξαίρεση τους χορούς και δεξιώσεις των κυριών της «υψηλής» κοινωνίας.

Στα λεγόμενα «Οικογενειακά Καμπαρέ» συχνάζαν και οικογένειες για να παρακολουθήσουν τα «νούμερα» με ταχυδακτυλουργούς, ακροβάτες, μπαλέτα με καλλιγράμμες ξένες καλλιτέχνιδες (τις αποκαλούμενες Αρτίστες, από το Αγγλικό artist) προερχόμενες από την Ελλάδα, Ρωσία, Ισπανία, Πολωνία, Ουγγαρία, Γερμανία κ.ά. Με το ποσό των δύο σελινιών μπορούσες να χαρείς ένα χορό με μια απ' αυτές τις πανέμορφες κοπέλες. Το πιο γνωστό οικογενειακό καμπαρέ ήταν το ΜΑΞΙΜ (πρώην Θέατρο Χατζηπαύλου).

Το περίφημο ΑΚΤΑΙΟΝ

Τα περισσότερα καμπαρέ βρισκονταν γύρω από την Πλατεία Ηρώων. Τα Αγγλικά Bar, πρωτολειτούργησαν αμέσως μετά την άφιξη των Άγγλων το 1878. Γνωστότατα ήταν το HARVEYS, του ΓΙΑΣΟΝΙΔΗ, το Bar της πανέμορφης ΡΟΖΑΣ, του γνωστού ΣΚΥΡΙΑΝΙΔΗ που ήταν ποικίλης χρήσεως και το Bar του Μαλτέζου Φελίτζε, που συχνάζε ο Βασίλης Μιχαηλίδης. Μερικά από τα γνωστότερα κέντρα διασκέδασης ήταν το BELLA PAIS (1942) στην Αγίου Ανδρέου του ποιητή Τώνη Μελά, που διέθετε και αίθουσα χορού, το GRAND TRIANON του Ευαγγέλου (αρχές του 40), τα Τουρκοκυπριακά MAGIC του Αρίφ Σαλίχ, το κέντρο του Αρίφη και ο ΚΗΠΟΣ ΤΟΥ ΑΛΛΑΧ στην Τζιαμούδα με ζωντανή μουσική και

ευρω-αμερικάνικους χορούς. Το FIESTA στον Πεντάδρομο, το ΑΘΗΝΑΙΟΝ στα ανατολικά του διάσημου ΑΚΤΑΙΟΥ (1882), το ΚΑΡΤΙΕ ΛΑΤΕΝ στη Βασιλείου Μακεδόνος, το ΚΟΜΕΣΑΡΙΑΤΟ στη Λεοντίου Α', που διέθετε και πίστα πατινάζ, η ΟΑΣΙΣ στην Γλάδστωνος με ξένα μπαλέτα, τα κοσμικά παραλιακά (εκτός ορίων της Λεμεσού), ΚΥΑΝΗ ΑΚΤΗ, ΚΥΜΑ, ΜΙΑΜΙ και ΚΑΣΤΕΛΛΑ και τα πασίγνωστα μουζούκια του ΠΕΓΙΑΖΗ στον Ποταμό Γερμασόγειας. Σημειώνεται ότι στο ΚΥΜΑ διοργανώνονταν και καλλιστεία.

Το διάσημο κέντρο ΜΑΞΙΜ (πρώην Θέατρο Χατζηπαύλου)

Περίπου το 1870 λειτουργούσε στην Λεμεσό το Καζίνο Monte Carlo του Θεοδόση Μορίδη!, που λίγο αργότερα απέκτησε και μπιλιάρδο. Ο βασιλιάς Farouk της Αιγύπτου έπαιζε χαρτιά στις Πλάτρες την ώρα που ο Καζαντζάκης άκουγε τα αηδόνια... Στο μεγαλοκουμαρτζίτικο ΗΡΑΚΛΕΙΟ, κοντά στο Λιθογραφείο, παίζονταν μεγάλα ποσά... Σημειώνεται ότι στο Αρχαίο Κούριο βρέθηκαν σε ανασκαφές Ρωμαϊκής Οικίας ζάρια παρόμοια με τα σημερινά.

Το πασίγνωστο Ζαχαροπλαστείο DELICE

στ2δ) Ζαχαροπλαστεία

Σημαντικός είναι και ο ρόλος που διαδραμάτισαν τα Ζαχαροπλαστεία, σαν τόπος συνάντησης της νεολαίας και όχι μόνο, πριν λειτουργήσουν τα πρώτα CAFÉ στην Λεωφόρο Μακαρίου Γ', όπως το CAFÉ PARIS, ΚΑΜΠΑΝΑ και ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗ. Τα ζαχαροπλαστεία πρόσφεραν την εναλλακτική επιλογή στα καφεενεία και φυσικά σύχναζαν και άνδρες και γυναίκες. Αναφέρουμε το γνωστότατο DELICE στον παραλιακό δρόμο, το PETIT PARIS στην Γλάδστωνος που ακόμα προσφέρει την υπέροχη σοκολατίνα, του ΑΝΤΩΝΑΚΗ στην Ανεξαρτησίας, το ΚΥΨΕΛΗ του Π. Ηλιάδη στην Αγίου Ανδρέου, το ΜΕΛΙΣΣΑ που πρωτολειτούργη-

σε το 1888 στην Αγίου Ανδρέου και ανήκε στον Χαράλαμπο Οικονομίδη, ο ΛΕΥΚΟΣ ΠΥΡΓΟΣ (1930), ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ (1938), η ΑΡΙΣΤΗ ΕΚΛΟΓΗ (περ. 1888), η ΩΡΑΙΑ ΚΥΠΡΟΣ (μετά το 1878) του Π. Ηλιάδη, το HIGH LIFE (1901) του Χατζηιωάννου, οι πασίγνωστοι λοκμάδες του ΧΑΜΠΗ στον Πεντάδρομο, και οι μπακλαβάδες του ΧΑΤΖΗΧΑΧΜΕΤ (περ. 1922). Αξίζει να αναφερθεί το γνωστότατο YELLOW HOUSE CAFE του Αντωνιάδη απέναντι από την Αγία Νάπα.

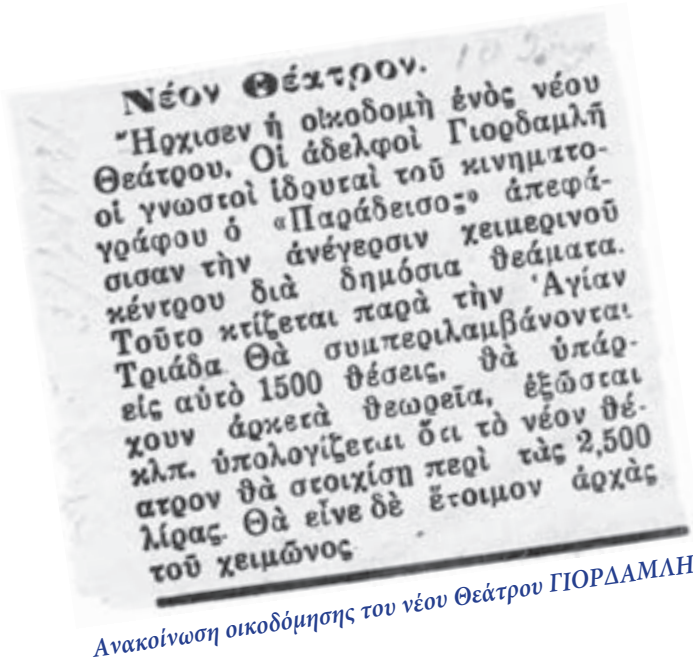
στ2ε) Δισκοθήκες

Αρχές του 1970 μια άλλη μορφή διασκέδασης κάνει την εμφάνιση της, οι «δισκοθήκες», που άφησαν τουλάχιστο για μια δεκαετία το δικό τους αξέχαστο σημάδι με τα υπέροχα τραγούδια των 70'ς και 80'ς. Χαμός γινόταν όταν έπαιζε το «That's the way I like it» ή το μπλουζ «Hotel California». Τα σκίηπτρα είχε με διαφορά η «OROSCOPO» κοντά στα φώτα του Αριέλ που την λειτούργησε ο γνωστός ΚΟΥΛΗΣ Γεωργιάδης το 1970. Η 1η Δισκοθήκη στη Λεμεσό ήταν η DISC-A-GO-GO το 1966 του Λούλη Κατσουνωτού. Η μεγαλύτερη ήταν η MALIBU στην Τουριστική περιοχή Γερμασόγειας, ιδιοκτησία του «ανταγωνιστή» του Κούλη, Δήμου Παπαδόπουλου. Στα πρώτα χρόνια βρισκόνταν όλες στην λεωφόρο Μακαρίου Γ' και στην περιοχή της ΝΑΑΦΙ. Αργότερα μεταφέρθηκαν στην Τουριστική περιοχή Γερμασόγειας.

Δισκοπωλείο DECCA του Χατζηιωάννου

στ3) Κινηματογράφοι, Θέατρα, Λέσχες & Όμιλοι

Ανακοίνωση οικοδόμησης του νέου Θεάτρου ΓΙΟΡΔΑΜΛΗ

Από αρχαιοτάτων χρόνων οι Κύπριοι, όπως άλλωστε και όλοι οι Έλληνες, λάτρευαν το Θέατρο.

Οι μεγάλοι Έλληνες Τραγωδοί Αισχύλος, Σοφοκλής και Ευριπίδης και ο κωμωδιογράφος Αριστοφάνης χαρακτηρίζονται σαν οι Πατέρες του Θεάτρου. Πασίγνωστα στην Ελλάδα τα αρχαία Θέατρα της Επιδαύρου και του Ηρώδου του Αττικού, πασίγνωστα και στην Κύπρο τα αρχαία θέατρα του Κουρίου, της κατεχόμενης Σαλαμίνας και των Σόλων.

Πολλοί ξένοι τουρίστες δεν ενδιαφέρονται μόνο για την θάλασσα, τον ήλιο και την διασκέδαση όταν επισκέπτονται την Κύπρο. Ενδιαφέρονται και για την Πνευματική Αναψυχή, τον Πολιτισμό και τα Πολιτιστικά Δρώμενα της πόλης, τα αρχαιολογικά μνημεία, τα μουσεία, τα θέατρα, τον κινηματογράφο, τους αθλητικούς χώρους, τους πνευματικούς ομίλους κ.λ.π.

Η Λεμεσός έχει να δείξει πληθώρα από Λογοτέχνες, Ζωγράφους, Καλλιτέχνες, Ηθοποιούς κ.ά. που δεν είναι σκοπός του Αφιέρωματος να γίνουν αναφορές σε αυτούς. Αρκετοί διανθίζουν το Αφιέρωμα λόγω και των επαγγελματικών τους δραστηριοτήτων. (π.χ. οι Καλλιτέχνες Λεμεσιανοί Δικηγόροι, που μέχρι και θεατρικό όμιλο δημιούργησαν).

Το 2012 εγκαινιάστηκε στην Λεμεσό το 1ο Θεατρικό Μουσείο της Κύπρου. (οφείλεται σε μεγάλο μέρος στη Δωρεά του σπουδαιότατου Θεατρικού Αρχείου του Νίκου Νικολαΐδη - Οπτικού στον Δήμο Λεμεσού). Αναφέρεται στο βιβλίο «Εν χορδαίς και οργάνοις», ότι ο βουβός κινηματογράφος ανάγεται στο 1900 αφήνοντας άναυδους τους Λεμεσιανούς. Στο ίδιο βιβλίο βρίσκουμε την πρώτη μαρτυρία για το θέατρο στην Κύπρο «σε κάποιο γνωστό σπίτι της Λεμεσού δινόταν παράσταση της τραγωδίας 'Ορέστης', τη νύχτα της 12ης Φεβρουαρίου του 1860».

Κινηματογράφος ΡΙΑΛΤΟ στή Πλατεία Ηρώων

Θέατρο ΧΑΤΖΗΠΑΥΛΟΥ - Ταινία «Τα Παλλεμέσια», 1917

Μέχρι το 1913 που δεν υπήρχαν θεατρικές αίθουσες, παραστάσεις δίνονταν στους χώρους του «Αθήναιον», «Αναγέννηση», «Ακταίον» και «Βικτώρια». Πρωτοπόροι στην ανάπτυξη του Κινηματογράφου στην Λεμεσό ήταν τα αδέρφια Γεώργιος και Ιούλιος Γιορδαμλής, με σημαντικότερη την συμμετοχή του Γιώργου, με τις πρώτες αίθουσες το 1927. Πριν δημιουργήσει τον δικό του κινηματογράφο ΓΙΟΡΔΑΜΛΗ 1928-1930, πρόβαλε τις ταινίες στο ΠΑΛΛΑΔΙΟ, ΟΑΣΙΣ, ΠΑΝΘΕΟΝ και ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ. Απέκτησε

Κινηματογράφος ΕΛΛΑΣ

σε το επίθετο «Παρλάν» (από το ομιλών), όταν άρχισε να προβάλλει ομιλούσες ταινίες. Οι πρώτες ομιλούσες κινηματογραφικές ταινίες εισήχθησαν από τους Αδελφούς Χρυσοχού το 1933. Το έργο των αδελφών Γιορδαμλή συνέχισαν οι απόγονοι τους Ιούλιος και Γιώργος ο νεότερος (1967). Ο ανταγωνισμός μεταξύ Αδελφών Χρυσοχού και Γιορδαμλή ήταν τέτοιος, με τα σινεμά Πανόραμα και Γιορδαμλή (το ένα απέναντι του άλλου), που όπως μας θυμίζει ο Οπερατέρ Αναστάσης Πέτρου γινόταν «μάχη», κατεβάζοντας συνεχώς τις τιμές στα 2 και 3 γρόσια ή και μούχτιν (δωρεάν).

Σημαντικότερη ήταν και η προσφορά του Διογένη Ηροδότου που γεννήθηκε το 1929. Με το σεβαστό ποσό

των 15 Λιρών, αγοράζει το 1947 τρεις ταινίες από την Κύπρος Φίλμ και έτσι εισέρχεται δυναμικά στον χώρο του Κινηματογράφου. Το 1961 δημιουργεί το Ρεκάλ και το ΡΙΟ. Το 1963 μαζί με άλλους 32 Κύπριους Κινηματογραφικούς επιχειρηματίες, από όλη την Κύπρο δημιουργεί την Κινηματογραφική Εταιρεία ΟΘΕΛΛΟΣ. Στην συνέχεια η ΟΘΕΛΛΟΣ ΦΙΛΜΣ δραστηριοποιείται το 1967, για παραγωγή ταινιών. Η πρώτη ταινία ήταν «**Δάκρυα και Διπλοπενιές στην Κύπρο**».

Είχαν και οι Τουρκοκύπριοι το μερίδιο τους στο Σινεμά. Ο Σείφης Γιουσοφ άρχισε να ασχολείται με τον Κινηματογράφο το 1947 στο Πάνθεον με διευθυντή τον Ερμιάν Τοργούτ (πρώτος Τ/Κ που ασχολήθηκε με το σινεμά). Το 1948 με 1963 δούλεψε στο ΕΛΛΑΣ. Λόγω των ενδοκοινοτικών ταραχών εργάζεται για λίγο στο σινεμά ΤΑΞΙΜ του Μουσταφά Οσμάν. Το 1966 αρχίζει να δουλεύει στο ΑΡΙΕΛ και στην συνέχεια σε άλλα σινεμά μέχρι και το 1986.

Ο Γιώργος Φιλής ήταν Κινηματογραφικός Παραγωγός από τις αρχές του 1960 και θεωρείται πρωτοπόρος στην Παραγωγή Κυπριακών Ταινιών.

Ο Μιχάλης Κακογιάννης γέννημα της Λεμεσού το 1928, πρόβαλε την Κύπρο διεθνώς με τις μεγάλες του σκηνοθεσίες σε σημαντικές ταινίες. Ανάμεσα στις κορυφαίες ταινίες που σκηνοθέτησε και «Ο Αλέξης Ζορπάς» του Νίκου Καζαντζάκη.

Εκτός τους προαναφερόμενους σημαντικοί άνθρωποι του κινηματογράφου ήταν οι αδελφοί Μαλακάσα, οι αδελφοί Μιχαηλίδη και ο Μανώλης Μορφής.

LIMASSOL CLUB - ΛΕΣΧΗ ΛΕΜΕΣΟΥ (στεγαζόταν στο ΑΚΤΑΙΟΝ, της τότε «υψηλής» και «μορφωμένης» τάξης)

ORIAN CINE (κινηματογράφος στην χωράφα του Στεφανή Λανίτη, πριν τα σινεμά της Γλάδστωνος)

ΑΘΗΝΑ (κινηματογράφος θερινός, οδός Γλάδστωνος)

ΑΘΗΝΑΙΟΝ (κινηματογράφος)

ΑΚΡΟΠΟΛ (κινηματογράφος, περιοχή Καψάλου)

- ΑΛΑΜΠΡΑ (οδός Γλάδστωνος του Μανώλη Μορφίτη, έναντι του Γιορδαμλή - το αντίπαλο δέος...)
- ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ (1900, λέσχη που λειτουργούσε στο μπαρ Σκυριανίδη)
- ΑΡΗΣ ΛΕΜΕΣΟΥ (χορωδία που ίδρυσε ο Σόλωνας Μιχαηλίδης και ανέβαζε ΟΠΕΡΕΣ, μετά το 1930)
- ΑΡΙΕΛ (κινηματογράφος, ομώνυμα φάτα, ιδιοκτησία του Αριστοτέλη Πολεμίτη)
- ΒΑΣΙΛΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ (1878, 1^ο θέατρο Λεμεσού με ηθοποιούς Άγγλους στρατιώτες)
- ΒΩΛΟΣ (κινηματογράφος περιοχή Αγίου Ιωάννη)
- ΓΙΟΡΔΑΜΛΗ (1928, κινηματογράφος θερινός, οδός Γλάδστωνος)
- ΓΙΟΡΔΑΜΛΗ (1931, κινηματοθέατρο χειμερινό, περιοχή Πλατείας Ηρώων 1500 θέσεις, κόστος 2500 Λίρες)
- ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΟΛΥΜΠΙΑ (1ος Πανελλήνιος Αθλητικός Σύλλογος, 1892)
- ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΛΕΜΕΣΟΥ - «ΑΠΟΣΤΟΛΕΙΔΙΟΣ» (1898 από το Στυλιανό Χουρμούζιο)
- ΔΙΟΝΥΣΙΑ (κινηματογράφος στην οδό Αγίου Ανδρέου, πριν τα σινεμά της Γλάδστωνος)
- ΕΛΛΑΣ (θερινός Κινηματογράφος)
- ΕΛΛΑΣ (1949-1982, κινηματογράφος στο παραλιακό μέτωπο με 1400 θέσεις, του Μανώλη Μορφίτη)
- ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΛΕΜΕΣΟΥ (ΕΘΕΛ)
- ΕΛΠΙΣ (1906, σύλλογος στην Αγία Φύλα)
- ΕΝΩΣΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ ΛΕΜΕΣΟΥ (1943, θεατρική ομάδα)
- ΕΝΩΣΙΣ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ (1897, πρώτο γυναικείο σωματείο της Κύπρου με πρόεδρο τη Μελπομένη Ρωσσίδη)
- ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΩΝ ΛΕΜΕΣΟΥ (θεατρική ομάδα)
- ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ «ΟΡΦΕΥΣ» ΛΕΜΕΣΟΥ (1913)
- ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΛΕΜΕΣΟΥ (1931, Ερασιτεχνική Θεατρική ομάδα ΕΟΛ με τον Εύσκιο Πεύκη κ.ά)
- ΖΑΠΠΕΙΟΝ (κινηματογράφος θερινός, περιοχή Τζαμούδας)
- ΘΕΑΤΡΟ ΔΙΟΝΥΣΙΑ (πριν το 1926, Οδός Αγίου Ανδρέου & Οθωνος και Αμαλίας)
- ΘΕΑΤΡΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ (1900, Σίμος Μενάρδος, Ν.Κλ. Λανίτης, Μ. Φραγκούδης κ.ά)
- ΘΕΑΤΡΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΕΡΓΑΤΩΝ ΛΕΜΕΣΟΥ
- ΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΜΕΛΑΓΧΟΛΙΑΣ (χαρακτηριστική ονομασία του Καραγκιόζη του Γεράσιμου)
- ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ «ΕΥΣΕΒΕΙΑ» (1898)
- ΚΟΜΙΤΑΤΟ ΛΕΜΕΣΙΑΝΟΥ ΚΑΡΝΑΒΑΛΙΟΥ (ιδρύθηκε το 1933 για την διοργάνωση των Καρναβαλιών)
- ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ (κινηματογράφος, πριν το 1930)
- ΛΕΜΕΣΙΑΝΗ ΝΕΟΛΑΙΑ (στεγαζόταν στο οίκημα Χατζηγαβριήλ έναντι Αθηναϊκής Τράπεζας)
- ΛΕΣΧΗ ΕΝΩΣΙΣ - ΙΣΟΤΗΣ (ενοποίηση των δύο λεσχών το 1910)
- ΛΕΣΧΗ ΕΝΩΣΙΣ (πνευματική, κοινωνική, εθνική, πολιτιστική λέσχη της Λεμεσού που ιδρύθηκε το 1887)
- ΛΕΣΧΗ ΙΣΟΤΗΣ (πνευματική, κοινωνική, εθνική, πολιτιστική λέσχη της Λεμεσού που ιδρύθηκε το 1872)
- ΜΑΝΤΟΛΙΝΑΔΑ ΛΕΜΕΣΟΥ (ιδρυθείσα από το Γεώργιο Χουρμούζιο)
- ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟ ΚΑΣΤΡΟ ΛΕΜΕΣΟΥ (Μουσείο, κατά την παράδοση νυμφεύτηκε ο Ριχάρδος την Βερεγγάρια το 1191)
- ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΗΣ SIMSON (αρχές Αγγλοκρατίας, συλλογή από κινούμενα ανδρείκελα)
- ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ (μουσείο με βαλσαμωμένα ζώα, πτηνά, έντομα κ.λ.π, εντός του Δημίσου Κήπου)
- ΜΟΥΣΙΚΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΛΕΜΕΣΟΥ (περίοδος μεσοπολέμου)
- ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ «ΑΠΟΛΛΩΝ» (1923, με μαθητές και φίλους του Δάσκαλου Στυλιανού Χουρμούζιου)

- ΝΕΑ ΛΕΣΧΗ (δεκαετία του 1930)
- ΟΑΣΙΣ (1927, κινηματογράφος ιδιοκτησίας του Γιορδαμλή)
- ΠΑΛΛΑΔΙΟΝ (1927, κινηματογράφος ιδιοκτησίας του Γιορδαμλή)
- ΠΑΛΛΑΔΙΟΝ (κινηματογράφος)
- ΠΑΛΛΑΣ (κινηματογράφος θερινός, δίπλα από το χειμερινό Παλλάς)
- ΠΑΛΛΑΣ (κινηματοθέατρο χειμερινό, νυν Παττίχειο Δημοτικό Θέατρο Λεμεσού)
- ΠΑΝΘΕΟΝ (1927, κινηματογράφος ιδιοκτησίας του Γιορδαμλή)
- ΠΑΝΘΕΟΝ (κινηματογράφος, περιοχή Χαλκούτσας)
- ΠΑΡΑΓΚΑ ΤΟΥ ΡΟΥΣΟΥ (καραγκιόζης στην οδό Γλάδτωνος από τον Ελλαδίτη Γεράσιμο)
- ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ (1927, κινηματογράφος ιδιοκτησίας του Γιορδαμλή)
- ΠΑΤΕ (πριν το 1922, κινηματογράφος)
- ΡΕΚΑΛ (1961, κινηματογράφος χειμερινός του Διογένη Ηροδότου, περιοχή οδού Ελευθερίας, έδειχνε ταινίες για ενήλικες)
- ΡΙΑΛΤΟ (1931, κινηματοθέατρο χειμερινό, περιοχή Πλατείας Ηρώων, κτίσμα των αδελφών Χρυσοχού)
- ΡΙΑΛΤΟ (1952, κινηματογράφος θερινός, απέναντι στο Rose Hotel, στην Πλατεία Ηρώων)
- ΡΙΒΟΛΙ (κινηματογράφος, περιοχή Καψάλου)
- ΡΙΟ (1961, κινηματογράφος, περιοχή Τζαμούδας του Διογένη Ηροδότου)
- ΡΟΜΑΝΤΖΟ (κινηματογράφος, Μέσα Γειτονιά)
- ΣΑΛΑΜΙΣ, Η (λέσχη που μετονομάστηκε το 1904 σε «Ελλάς»)
- ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΩΝ «ΔΩΔΕΚΑ» (1924, με τους Χουρμούζιο, Λεύκη, Ιντιάνο, Αλιθέρη, Ρωσσίδη κ.ά.)
- ΤΑΞΙΜ (πριν το 1963, Τουρκοκυπριακός Κινηματογράφος του Μουσταφά Οσμάν)
- ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗ ΔΗΜΟΥ ΛΕΜΕΣΟΥ (με μαέστρο τον μεγάλο μουσικό Στυλιανό Χουρμούζιο)
- ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ «ΑΙ ΜΟΥΣΑΙ» (1924)
- ΧΑΤΖΗΠΑΥΛΟΥ ΘΕΑΤΡΟ (1913 κινηματοθέατρο, οδός Αγίου Ανδρέου, Χριστόδουλος και Αντώνης Χατζηπαύλου)
- ΧΟΡΕΥΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΛΕΜΕΣΟΥ (1912, κόστος εισόδου 6 γρόσια για τους άνδρες και 1 γρόσι για τις γυναίκες)

Κινηματογράφος ΠΑΛΛΑΣ

Κινηματογράφος ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ

Κινηματογράφος ΑΛΑΜΠΙΡΑ

ζ) Άλλα Επαγγέλματα

Οι κάτοικοι της Λεμεσού ασχολούνταν με πάρα πολλά επαγγέλματα, ορισμένα δε με διεθνείς διακρίσεις στον τομέα τους. Ο ράπτης Ελευθεριάδης έραβε για τον Άγγλο Κυβερνήτη, η Βερώνη ήταν διάσημη για τα νυμφικά της και η Αγλαΐα Δημητριάδου διάσημη πιλοποιός. Αναφέρει ο Ξενοφών Φαρμακίδης κατά την επίσκεψη του Οβρένοβιτς Μιλάνου της Σερβίας στην Λεμεσό τον Απρίλη του 1889 «Πρίν επιβιβασθή, ο παντοπώλης Κωνσταντής Τσάρνος, έχων εκεί πλησίον το κατάστημα του, τώ προσέφερε μικράν ανθοδέσμη, ήν εδέχθη μετ' ευχαριστιών».

Ο Αρμένιος Στεπάν Καβαφιάν για να πωλήσει με κέρδος το εμπόρευμα του πρόσφερε όλα του τα είδη, ακριβά και μη, προς 3 γρόσια το ένα. Ήταν δηλαδή κατά κάποιο τρόπο το 1ον κατάστημα «49 cent» της Κύπρου. Δυστυχώς πτώχευσε.

Από τους μεγαλύτερους και πιο πλούσιους εμπόρους και επιχειρηματίες της Λεμεσού και της Κύπρου ήταν ο πατέρας και υιός ΧΑΤΖΗΓΑΒΡΙΑΗ. Έκτοτε έμεινε η λαϊκή ρήση «*Νομίζεις ότι είμαι γιος του Χατζηγαβρίλη*»;

ζα) Πλανόδιοι Πωλητές

Μια άλλη εμπορική μορφή της εποχής ήταν οι πλανόδιοι πωλητές που γύριζαν από γειτονιά σε γειτονιά για να πωλήσουν τηνπραμάτεια τους. Ήσαν δηλαδή περίπου τα Door to Door Sales της σημερινής εποχής. Αξιοσημείωτο ήταν η εισαγωγή προϊόντων από την Ιαπωνία με τονπραματευτή να τα διαλαλεί σαν MADE IN JAPAN. Στην οδό Αγκύρας ο Γέρο-Εβραίος πλανόδιος πωλητής διαφήμιζε τηνπραμάτεια του από γυναικεία αξεσουάρ. Εκτός από τουςπραματευτάδες, τους γανωματήδες τους ψαροπούληδες (π.χ. οι Σουλούπηδες) κ.λ.π, υπήρχαν και οι πλανόδιοι «ζαχαροπλάστες», όπως ο Μανωλίκος, που πωλούσε το εξαιρετικό του «καλόπραμα», οι πωλητές παγωτού, παστελιού κ.ά (τότε μπορούσες να αγοράσεις παστέλι με ανταλλαγή άδεια μπουκαλάκια βαφής παπουτσιών). Γνωστόςπραματευτής ήταν ο Αρμένιος Αράμ.

Πραματευτής ρούχων

Πραματευτής παιδικών παιχνιδιών

Πλανόδιος πωλητής «πορικών»

Πλανόδιος πωλητής ψωμιών (Σάββας, αρτοποιείο ΣΙΓΜΑ)

ζβ) Φωτογράφοι

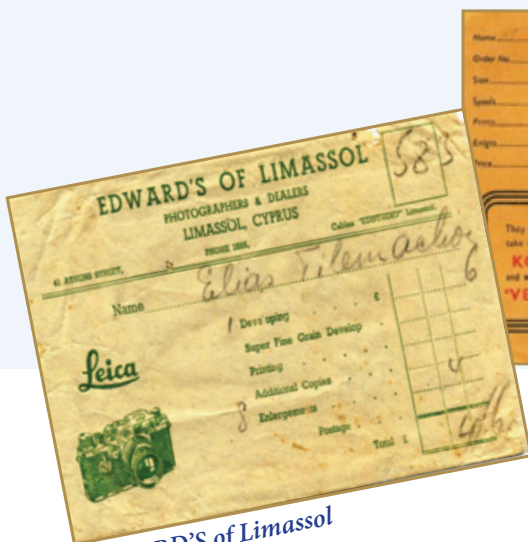
Σε ποιο οικογενειακό Album φωτογραφιών δεν θα βρεις φωτογραφίες με παιδάκια πάνω στο «Αλογάκι» ή την «Καμήλα» βγαλμένες από τους πλανόδιους φωτογράφους στον Δημόσιο Κήπο της Λεμεσού, όπως ο Αρτέμης, ο Ηρακλής και ο ΚΙΤΣΙΟΣ. Η Λεμεσός ανέδειξε σημαντικότερους, φωτογράφους, όπως τους Αρμένιους αδελφούς EDWARDS στην οδό Αθηνών, που οι απόγονοι τους συνεχίζουν μέχρι σήμερα, τον Ζακυνθινό J. FOSCOLO (περ.1878) με διεθνείς διακρίσεις και τον Γερμανό Ιωάννη Κάρολο GLAIZER (περ. 1916). Από το 1890 εξασκούσε το επάγγελμα και ο Αρμένιος ΠΑΠΑΤΖΙΑΝ. Γνωστοί επίσης φωτογράφοι ήταν οι Αρμένιοι VAROUJ και αδελφοί BASTAJIAN, η ΑΥΤΟΜΑΤΗ ΓΩΝΙΑ στην οδό Ανεξαρτησίας, ο ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ στην οδό Γεωργίου, το Φωτο ΑΡΙΣΤΟΝ και ο ΚΙΝΑΣ. Λίγο μεταγενέστεροι φωτογράφοι ήταν και οι Αδελφοί ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ που υπάρχουν μέχρι τις μέρες μας (είχαν σχεδόν το μονοπώλιο των φωτογραφιών στα Δημοτικά Σχολεία και Γυμνάσια).

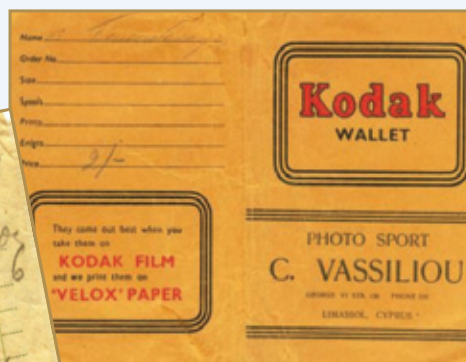
Ο ΚΙΤΣΟΣ στο Δημόσιο Κήπο

«AUTOMATIC CORNER»

EDWARD'S of Limassol

C. VASSILIOU

Photo «VAROUJ»

Είδη νεωτερισμού του Αργυρού Δρουσιώτη

Stelios Novelty Shop

ζε) Υφασματοπωλεία, Ραφτάδικα, Μοδίστρες, Υφάντρες & Πιλοποιοί

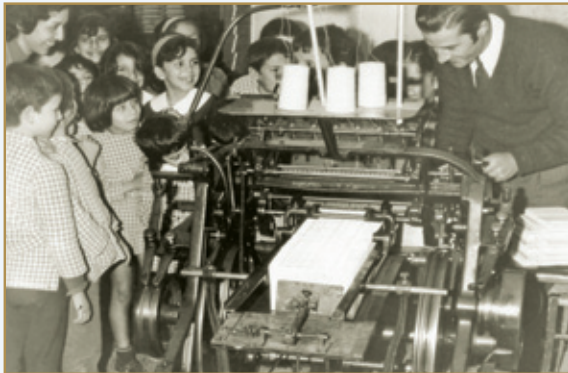
Τα υφασματοπωλεία, τα ραφτάδικα, τα πιλοποιεία, οι μοδίστρες, οι υφάντρες και οι φραγκοράφτες ήταν βασικά επαγγέλματα της εποχής. Ανάμεσά τους οι υφάντρες Ελένη Αντωνιάδου, Ελένη Μιχαηλίδου και η Ευδοκία η Μορφίτισσα, που βραβεύτηκαν με χρυσό βραβείο στην Κυπριακή Έκθεση Αθηνών το 1901, η μοδίστρα Ξένη Χατζηχαρού που έραβε με ποδοκίνητη ραπτομηχανή, η πτυχιούχος Αθηνών στα τέλη του 19ου αιώνα μοδίστρα και πιλοποιός Θεανώ Μιχαηλίδου, η Αργυρώ Γιαβοπούλου, η Χρυσάνθη, η Κλυταιμνήστρα Φώσκολο, αδελφή του διάσημου φωτογράφου, η Όλγα Σωσιάδου, και η πιλοποιός Ειρήνη Π. Ηλιάδου που έβαλε την κάτωθι διαφήμιση στην «Αλήθεια». Η Βερώνη ήταν διάσημη για τα νυμφικά της. Η Αγλαία Δημητριάδου (κυρία Γριάσνωφ) ήταν διάσημη πιλοποιός, όπως και η Καλλιόπη Νικολαΐδου.

Αναφέρει ο Παναγιώτης Περισιτιάνης στο βιβλίο του «Πόλεις και Πολιτισμός» μια διαφήμιση που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Αλήθεια» στις 14/03/1908. «*Το πιλοποιείον μου πλουτισθήσεται δια καπέλλων συρμού των Παρισίων της θερινής εποχής... εις τρόπον ώστε να μένη ευχαριστημένη και η μάλλον ιδιότροπος Δεσποινίς ή Κυρία*».

Φυσικά και οι άνδρες δεν υστερούσαν. Ο Ευέλθων Ελευθεριάδης έραβε για τον Άγγλο Κυβερνήτη και τους πλούσιους Αιγυπτίους που επισκέπτονταν τη Λεμεσό, (όπως σήμερα οι «γνωστοί» Λεμεσιανοί επισκέπτονται τα καταστήματα Armani στην Ρώμη για τα κοστούμια τους...). Από τους πρώτους ράπτες και ο Νικόλαος Θρασυβουλίδης που έραβε φορεσιά με 10-12 σελίνια, ο φραγκοράφτης του 1893 Αργύρης Πέππος επίσης έραβε πλήρη ενδυμασία προς 12 σελίνια, ο Αριστείδης Ορόντης, οι Ελλαδίτες Καπποτάρηδες περ. το 1869 διατηρούσαν τα ραφτάδικά τους στον Παραλιακό Δρόμο. Ο Χατζηνικόλαος Χατζανδρέου ήταν ο φθηνότερος αφού γύρω στο 1880 πωλούσε ΕΤΟΙΜΑ ΡΟΥΧΑ προς 4 σελίνια και θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ο πρόγονος των Ετοιμών Ανδρικών Ενδυμάτων. Παραδοσιακός ράπτης με ειδικότητα στα ζιμπούνια με χρυσές μεταξωτές κλωστές ήταν ο Κωνσταντής, που λειτουργούσε περί τα τέλη του 19ου. Άλλοι ήσαν ο Νικόλαος Αργύρης και ο Βίκτωρ Αργυρίδης και ο Φίλιππος Χαραλαμπίδης. Από τους πρώτους ράπτες και οι Γιάγκος και Κωστής Απέγητος. Ο Ευαγόρας Καραγεωργιάδης ήταν γνωστός πιλοποιός. Από τα πρώτα υφασματοπωλεία στα τέλη του 19ου αιώνα που εισήγαγαν υφάσματα ήταν του Κύπρου Βασιλείου, του Θεόδωρου Βέρα, που θεωρείται το παλαιότερο στη Λεμεσό, του Σπύρου Δρουσιώτη, του Λοιζή Ιακωβίδη και του Ξενοφώντα Κωνσταντινίδη. Ο Ιάκωβος Χατζηλοΐζου, άλλως Γιακουμούδι ήταν από τους πρώτους υφασματοπώλες.

ζστ) Βιβλιοπωλεία, Τυπογραφεία & Βιβλιοδετεία

Όπως αναφέρεται αρκετές φορές στο Αφιέρωμα, η Λεμεσός ανέδειξε πολλούς Μεγάλους Λογοτέχνες και εξέδιδε πολλές εφημερίδες και περιοδικά. Ήταν φυσικό το Λεμεσιανό κοινό να ενδιαφέρεται για το διάβασμα. Δυστυχώς τότε υπήρχαν περισσότερα βιβλιοπωλεία απ’ όσα σήμερα.

Βιβλιοδετείο ΛΕΛΛΟΣ

Βιβλιοπωλείο & Χαρτοπωλείο ΚΟΡΑΪΗΣ

Ο Ιδρυτής
Ανδρέας Ιωαννίδης

Βιβλιοπωλείο ΙΩΑΝΝΙΔΗ
1947-2010

Θα ήταν παράληψη να μην αναφερθεί το κλείσιμο του σημαντικότερου Βιβλιοπωλείου της Λεμεσού, του **Ανδρέα Ιωαννίδη** στην οδό Αθηνών, που λειτουργούσε από το 1947 μέχρι το 2010. Για τα τυπογραφεία και τις εκδόσεις γίνεται εκτενής αναφορά σε άλλο κεφάλαιο. Συνήθως οι εκδότες είχαν και τυπογραφείο, όπως στην περίπτωση της εφημερίδας «ΑΛΗΘΕΙΑ» του 1880. Το «κατάστημα» της ΑΛΗΘΕΙΑΣ ήταν το πρώτο τυπογραφείο και βιβλιοπωλείο της Λεμεσού. Ο Κωνσταντίνος Πηλαβάκης είχε το πρώτο γνωστό βιβλιοπωλείο το 1875. Στο τυπογραφείο ΑΣΤΡΟ εργαζόταν ο Πλουτής Σέρβας μαζί με τον Κώστα Σκελέα και τον Γιάννη Λεύκη, στην Στοά του Φράγκου ήταν το βιβλιοπωλείο του Βάσου Βασιλειάδη (πρώην βιβλιοπωλείο του Καμπούρη), ο Κώστας Ελευθεριάδης, ο Μιχάλης Ηρακλείδης, ο Κοραΐς, ο Κλείτος Ριαλάς (φημισμένος για την πώληση επαναστατικών βιβλίων), ο Ηρακλής Χατζηγιώργης (λειτούργησε μόνο από το 1913 - 1915) και ο Χριστάκης Υψηλάντης ήσαν από τους πιο γνωστούς βιβλιοπώλες και είχαν τα ομώνυμα βιβλιοπωλεία. Τα περισσότερα βρίσκονταν στην οδό Αθηνών και στη Σαριπόλου. Ο Εβραίος Μάρκος Στέρνμπεργκ προηγήθηκε του αειθαλή βιβλιοδέτη Λέλλου το 1899 με το πρώτο βιβλιοδετείο της Λεμεσού.

ζζ) Μεγάλα Καταστήματα, Αγορές & Έμποροι

Έκτοτε υπήρχαν και τα λεγόμενα Μεγάλα καταστήματα και οι μεγαλέμποροι που πωλούσαν διάφορα προϊόντα κυρίως για οικιακή χρήση. Τα συνοικιακά μπακάλικα της ΕΣΕΛ που ιδρύθηκαν από το Συνεργατικό Κίνημα με φτηνές τιμές, αποτελούσαν την πρώτη Αλυσίδα Καταστημάτων στη Λεμεσό. Με την εμφάνιση των Υπεραγορών έκλεισαν το ένα μετά το άλλο. Τώρα δεν υπάρχει το δεφτέρι του μπακάλη για να γράψει τα χρωστούμενα. Της ΕΣΕΛ προηγήθηκαν η ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ή ΜΕΓΑΛΟ ΠΑΝΤΟΠΟΥΛΕΙΟ, που ιδρύθηκε από τον δήμαρχο Χριστόδουλο Καρύδη το 1879, όπου έβρισκες όλων των ειδών τρόφιμα και άλλα προϊόντα, και το ΚΑΤΩ ή ΜΙΚΡΟ ΠΑΝΤΟΠΟΥΛΕΙΟ που ιδρύθηκε από τον κυβερνήτη Warren το 1880 στην Πλατεία Κουναπιάς.

Είσοδος του παλιού Παντοπουλείου, 1950

Με την Αγγλική κατοχή του 1878 οι καταναλωτικές ανάγκες των Κυπρίων αυξήθηκαν σε μεγάλο βαθμό αφήνοντας πίσω την πιο λιτή ζωή που ζούσαν επί Τουρκοκρατίας. Από τα πρώτα μεγάλα καταστήματα αμέσως μετά το 1878, ήταν The British and Foreign Fancy Warehouse, οι Αγγλο-αμερικάνικες Αποθήκες του Παναγιώτη Γεωργιάδη άλλως Παππουή, το μεγαλοκατάστημα των Χρ. και Γεώργιου Γεωργιάδη, τα «**Εκατό Χιλιάδες Είδη**» του Χρίστου Τριταίου, το μεγαλοκατάστημα του Ι.Μ.Γ. Ευθυβούλου, τα μεγάλα καταστήματα του Χριστοφή Κατσουνωτού και «Η Παγκύπριος Αγορά». Το 1895 το κατάστημα του Χατζηδημητρίου, ειδικεύετο στα υαλικά, λάμπες, πορσελάνινα είδη, βάζα, καθρέπτες και στα καπέλα

“Bombe”. Γνωστό υαλοπωλείο είχε και το 1906 ο Νικόλαος Δρουσιώτης. Πασίγνωστοι έμποροι ήσαν και οι Δημητρός και Αντώνιος Αγγελούδης. Από το 1908 ασχολείτο με το εμπόριο και ο Βασίλης Πετρίδης. Η Ιουλία Ιωάννου ήταν από τις πρώτες γυναίκες εμπόρους με το κατάστημά της «Πυγμαλίων». Το 1869 διεξήγαγε εμπόριο τυριών ο Χριστόδουλος Μαυρομούστακος, άλλως Μάλτας. Ο Κοιλανεύς εμπορευόταν εκκλησιαστικά είδη, η Φιφή Κοντογιάννη στέφανα για γάμους και κηδείες και ανθοδέσμες (από τα πρώτα ανθοπωλεία), ο Μαυρόγιαγκος πωλούσε κάρβουνα κοντά στη Δημοτική Αγορά, ο Μιχάλης ήταν ξακουστός μαχαιροποιός (θείος του Πλουτή Σέρβα), ο Αντώνιος Μαντοβάνης αντιπροσώπευε το 1869 την Ιταλική Εταιρεία Φάρων. Ο Χαράλαμπος Σολέας το 1932 ήταν κηροποιός στην πλατεία Κουναπιάς, το ίδιο και ο Τζαιρκοπούλης στην οδό Ειρήνης, (τότε τα κεριά, τα τάματα και άλλα κέρινα προϊόντα φτιάχνονταν με καθαρό κεριά μέλισσας). Ο Προκόπης Παπαδόπουλος ήταν ξυλέμπορος στις αρχές του 20ου αιώνα και ο Χατζηφραγκίσκος διατηρούσε μαγαζί το 1869 στον

Καταστήματα ZAKO

Παντοπουλείο

Παραλιακό δρόμο. Ο Χριστόφορος Χριστοφίδης είχε μεγαλοκατάστημα αποικιακών πριν το 1929. Ο πρωτοπόρος πωλητής συλλεκτικών γραμματοσήμων Ιωάννης Λακερίδης διατηρούσε το κατάστημά του στη Στοά Φράγκου. Ο Γιώργος Λίλλυτος αξίζει να αναφερθεί ότι ήταν πρωτοπόρος στην εισαγωγή της μοντέρνας τεχνολογίας μηχανών γραφείου, πριν τους πρώτους ηλεκτρονικούς Υπολογιστές, με τις γραφομηχανές και αριθμομηχανές (calculators) που εισήγαγε.

η) Διάφορα Επαγγέλματα

ΑΝΕΜΟΛΥΛΟΣ ΤΟΥ ΑΛΗ ΡΕΖΑ

ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ ΞΕΝΟΦΩΝ (υποδήματα «ΤΟ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ», ποδίνες, κυνηγετικά είδη, περ. 1924)

ΒΑΡΙΑΝΟΥ ΦΟΥΡΝΟΣ (Ο πασίγνωστος για τα ψωμιά αλλά και γλυκά του Βαριάνος)

ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΚΟΥΡΕΙΟ (του Τσιρίδη, τέλη 19ου αιώνα, που πρόσφερε και περιποίηση προσώπου)

ΒΡΑΧΑΣ ΣΤΑΣΗΣ (μπακάλικο στην οδό Βασιλέως Ευαγόρου στα μέσα 19ου αιώνα)

ΓΑΛΑΤΑΡΙΩΤΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ (ο μεγαλοεπιχειρηματίας, ξεκίνησε τις δραστηριότητες του ως τσαγκάρης)

ΓΙΑΛΛΟΥΡΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ (παντοπωλείο και μπαρ έναντι τότε φαρμακείου του ΠΑΡΕΑ, περί το 1940)

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΗΣ ΠΑΤΡΟΥΣ (φούρνος 1869, έκαμνε ψωμιά για τους «Τόπισδες», τούρκους στρατιώτες)

ΓΙΩΡΓΑΛΛΕΤΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ (παρπέρης, ο ιδρυτής των Κανταδόρων Γιωργαλλέτου)

ΙΑΣΩΝΙΔΗΣ ΓΙΑΓΚΟΣ (καζάνια το 1869 στον Παραλιακό δρόμο)

ΚΑΒΟΥΡΟΡΑΧΟΣ ΧΡΙΣΤΟΣ (από τα πρώτα μπακάλικά της Λεμεσού)

ΚΑΚΑΙΝΑ (το γνωστότερο περίπτερο – ψιλικατζίδικο της Λεμεσού, κοντά στο ΑΚΤΑΙΟΝ)

Σουβλιτζίδικο «ΤΟ ΑΥΤΟΜΑΤΟ» Χριστάκης Μιχαήλ

Απόδειξη αγοράς εμπορευμάτων από το Γαβριήλ Κωνσταντινίδη, 1952

Οδός Αγίου Ανδρέου

Τενεκετζήδες περιοχής του Κάστρου

ΚΑΛΛΙΣΤΟΣ (κουρείο του Σαββίδη τέλη 19ου αιώνα με μηνιαίες συνδρομές για καλλωπισμό)

ΚΑΛΛΟΝΗ, Η (κουρείο, τέλη 19ου αιώνα με χειροκίνητο σύστημα κλιματισμού)

ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ (πρίν το 1929, πασίγνωστο μπακάλικο)

ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ ΣΤΕΛΙΟΣ (μάγειρας, ο μεγάλος νικητής του Μαραθωνίου της Βοστώνης)

ΛΟΥΚΑ ΧΑΡΙΛΑΟΣ (κωμοδρόμος, σιδεράς, περιοχή Κάστρου)

ΜΑΣΜΑΝΙΑΝ ΑΡΣΕΝ (Αρμένιος υποδηματοποιός)

ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ (φούρναρης εκ Θεσσαλίας, ήρθε στη Λεμεσό το 1873 με την έλλειψη ψωμιού)

ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ (ταπελογράφος, καλλιτεχνικές κατασκευές, τα καλύτερα καρναβαλίστικα Άρματα)

ΜΗΛΙΣΗΣ ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΙ ΝΙΚΟΛΑΣ (βαρελιτζήδες)

ΜΟΥΧΑΡΕΜΗΣ (Τούρκος παπλωματάς, κοντά στη Αγία Νάπα, περ. 1932)

ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ ΠΙΕΤΡΟΣ (ονομαστός τεχνίτης ορειχάλκου με κατασκευές επίπλων, σφραγίδων κ.λ.π)

ΟΧΑΝΕΣ (Αρμένιος, είχε βαφείο και καθαριστήριο ρούχων κοντά στο Μεγάλο Παντοπωλείο, τέλη του 19ου αιώνα)

ΠΙΠΣΗΣ (ποδηλατάς, κοντά στη Καθολική Εκκλησία)

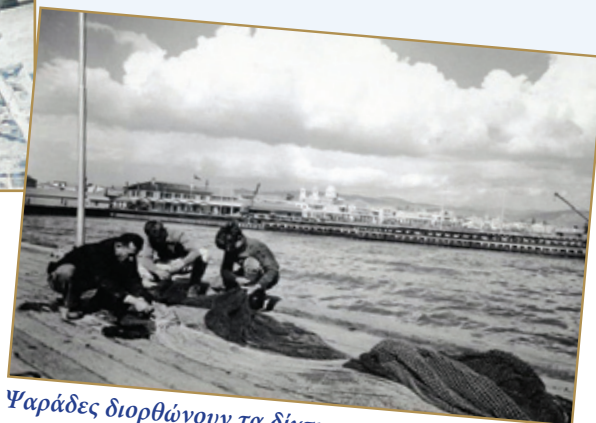
ΡΑΣΙΗΤ ΙΩΣΗΦΙΔΗΣ (ταπελογράφος, ο μεγάλος ανταγωνιστής του Μαυρογένη στα Καρναβάλια)

Καραβομαραγκοί

Το καράβι ΛΑΜΠΟΥΣΑ

Ψαράδες διορθώνουν τα δίχτυα

ΣΥΚΟΠΕΤΡΙΤΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ (ο μεγαλοεπιχειρηματίας ξεκίνησε τις δραστηριότητες του σαν τσαγκάρης)

ΠΑΤΙΚΗΣ (διάσημα σουβλάκια , δίπλα στα ονομαστά σαντουίτς του Αλέξη, στην οδό Γλάδστωνος)

ΤΑΛΙΑΔΩΡΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ (ονομαστός ξυλογλύπτης κοντά στα Ψαράτικα, κατασκεύαζε και τέμπλα Εκκλησιών)

ΤΗΛΛΥΡΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ (καφενεία στα Δημοτικά Λουτρά, Δημόσιο Κήπο και στο Λιθογραφείο και κουρείο, περ. 1919)

ΤΗΛΛΥΡΗΣ ΗΡΟΔΟΤΟΣ άλλως ΡΩΤΗΣ (εμπόριο βραχιολιών για κασόνια σ' όλη την Κύπρο)

ΤΟΚΑΣ ΚΥΠΡΟΣ (πρώην κουρέας, δημοσιογράφος και λογοτέχνης, πατέρας του Μάριου Τόκα)

ΤΣΑΡΝΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ (παντοπώλης, περ. 1899)

ΤΤΑΠΑΧΑΝΑΣ (Βυρσοδεψείο στην οδό Αθηνών που ανήκε σε Τούρκο, εξου και η ονομασία)

ΦΙΛΚΑΡΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ (από τα πρώτα μπακάλικα της Λεμεσού)

ΦΙΛΟΚΑΛΙΑ (κουρείο, τέλη 19ου αιώνα)

ΦΙΛΟΚΥΠΡΟΣ (Κατάστημα με στρατιωτικά, κυνηγετικά και είδη κατασκίνωσης)

ΦΟΥΡΝΑΡΗΣ ΜΙΧΑΛΗΣ (παγωτάρης, 1ος κατασκευαστής παγωτού)

ΧΡΙΣΤΟΥΔΟΥΛΟΥ ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ (1958, τουριστικά είδη)

ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ (μπακάλικο περ. 1909)

Τσαγκάρης

Κουρείο Γιώργου ΓΙΩΡΓΑΛΕΤΤΟΥ

Σιδεράς με το Αμόνι

Χρήσιμες Ιστοσελίδες

Στο παράρτημα καταγράφονται ορισμένες χρήσιμες και πολύ σημαντικές ιστοσελίδες για μια γρήγορη αναφορά, όταν τις αναζητούμε στο Διαδύκτιο. Οι ιστοσελίδες δεν αφορούν μόνο την Λεμεσό, αλλά την Κύπρο ολόκληρη και κατά την γνώμη του συγγραφέα είναι ίσως από τις πιο χρήσιμες που χρειάζεται ο εμποροβιομηχανικός κόσμος της Κύπρου. Σημειώνεται πως οι Ιστοσελίδες είναι όπως ισχύουν κατά την έκδοση του Αφιερώματος.

British Council | www.britishcouncil.org/cyprus
 Cyprus International Business Association (CIBA) | www.ciba-cy.org
 Cyprus Investment Promotion Agency (CIPA) | www.cipa.org.cy
 Cyprus Shipping Chamber (CSC) | www.csc-cy.org
 Cyprus Union of Ship-owners | www.cus.com.cy
 CYTA Yellow Pages | www.yellow-pages.com.cy
 Doing Business | www.doingbusiness.org
 European Commission Representation in Cyprus | <http://ec.europa.eu/cyprus>
 European Union | <http://europa.eu>
 European Union – Solvit | <http://ec.europa.eu/solvit>
 Green-Dot Cyprus | <http://greendot.com.cy>
 JCC Payments System | www.jcc.com.cy
 Limassol Branding | www.limassolbranding.com
 Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Κύπρου | www.hrdauth.org.cy
 Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου (ΑΗΚ) | www.eac.com.cy
 Αρχή Κρατικών Εκθέσεων Κύπρου | www.csfa.org.cy
 Αρχή Λιμένων Κύπρου | www.cpa.gov.cy
 Βουλή των Αντιπροσώπων | www.parliament.cy
 Βρετανική Υπάτη Αρμοστεία | www.ukuicyprus.fco.gov.uk/en
 Γραφείο Προγραμματισμού της Κυπριακής Δημοκρατίας | www.planning.gov.cy
 Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών (PIO) | www.moi.gov.cy/pio
 Δήμος Αγίου Αθανασίου | www.agiosathanasios.org.cy
 Δήμος Γερμασόγειας | www.yermasoyia.org
 Δήμος Κάτω Πολεμιδίων | www.polemidiamunicipal.com.cy
 Δήμος Λεμεσού | www.limassolmunicipal.com.cy
 Δήμος Μέσα Γειτονιάς | www.mesayitonia.com.cy
 Δήμος Ύψωνα | www.ipsonas.org
 Διεθνές Αεροδρόμιο Λάρνακας | www.larnaca-airport.info
 Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αμμοχώστου | www.fcci.org.cy
 Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Λεμεσού | www.limassolchamber.eu
 Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Λευκωσίας | www.ncci.org.cy
 Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Πάφου | www.pcci.org.cy
 Επιστημονικό Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου (ΕΤΕΚ) | www.etek.org.cy
 Εταιρεία Αγροτουρισμού Κύπρου | www.agrotourism.com.cy

Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης Λεμεσού | www.limassoltourism.org
 Κεντρική Τράπεζα Κύπρου | www.centralbank.gov.cy
 Κυβερνητική Πύλη Διαδικτύου | www.cyprus.gov.cy
 Κυπριακές Αερογραμμές | www.cyprusair.com
 Κυπριακό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο (ΚΕΒΕ) | www.ccci.org.cy
 Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων (ΚΥΠΕ) | www.cna.org.cy
 Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού (ΚΟΤ) | www.visitcyprus.biz
 Μαραθώνιος Λεμεσού | www.limassolmarathon.com
 Μαρίνα Λεμεσού | www.limassolmarina.com
 Μετεωρολογική Υπηρεσία | www.moa.gov.cy/ms
 Ομοσπονδία Εργοδοτών & Βιομηχάνων (ΟΕΒ) | www.oeb.org.cy
 Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Κύπρου (ΑΤΗΚ) | www.cyta.com.cy
 Παγκύπριος Σύνδεσμος Ξενοδόχων | www.cyprushotelassociation.org
 Πανεπιστήμιο Κύπρου | www.ucy.ac.cy
 Πρεσβεία Γαλλίας | <http://ambafrance-cy.org>
 Πρεσβεία Ελλάδας | www.greekembassy-cy.org
 Πρεσβεία Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής (ΗΠΑ) | <http://cyprus.usembassy.gov>
 Πρεσβεία Ρωσικής Ομοσπονδίας | <http://nicosia.rusembassy.org>
 Προεδρία της Κυπριακής Δημοκρατίας (Ιούλιος-Δεκέμβριος 2012) | www.presidency.gov.cy
 Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου (ΡΙΚ) | www.cybc.com.cy
 Στατιστική Υπηρεσία | www.mof.gov.cy/mof/cystat/
 Συμβούλιο Αμπελοοινικών Προϊόντων (ΣΑΠ) | www.wpc.org.cy
 Συμβούλιο Υδατοπρομηθείας Λεμεσού | www.wbl.com.cy
 Σύνδεσμος Εγκεκριμένων Λογιστών Κύπρου (ΣΕΛΚ) | www.icpac.org.cy
 Σύνδεσμος Εμπορικών Τραπεζών Κύπρου | www.acb.com.cy
 Σύνδεσμος Ναυτικών Πρακτόρων Κύπρου (CSA) | www.csa-cy.org
 Σύνδεσμος Ταξιδιωτικών Πρακτόρων Κύπρου (ACTA) | www.acta.org.cy
 Σύνδεσμος Τουριστικών Επιχειρήσεων Κύπρου (ACTE) | www.acte.com.cy
 Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα Λτδ. | www.cssda.gov.cy
 Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΤΕΠΑΚ) | www.cut.ac.cy
 Τμήμα Εμπορικής Ναυτιλίας | www.shipping.gov.cy
 Τουριστικός Οδηγός Κύπρου | www.cyprus.com
 Υπουργείο Γεωργίας Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος | www.moa.gov.cy
 Υπουργείο Δικαιοσύνης & Δημόσιας Τάξεως | www.mjpo.gov.cy
 Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού | www.mcit.gov.cy
 Υπουργείο Εξωτερικών | www.mfa.gov.cy
 Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων | www.mlsl.gov.cy
 Υπουργείο Εσωτερικών | www.moi.gov.cy
 Υπουργείο Οικονομικών | www.mof.gov.cy
 Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού | www.moec.gov.cy
 Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων | www.mcw.gov.cy
 Υπουργείο Υγείας | www.moh.gov.cy
 Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου (ΧΑΚ) | www.cse.com.cy

Χορηγός Έκδοσης

Η KPMG στην Κύπρο

Η KPMG είναι ένας από τους μεγαλύτερους ελεγκτικούς και συμβουλευτικούς οίκους ανά το παγκόσμιο και δραστηριοποιείται σε 153 χώρες με πέραν από 145.000 επαγγελματίες.

Σε κάθε χώρα η KPMG λειτουργεί συντονισμένα και με πιστή προσήλωση στις αρχές του Διεθνούς Οργανισμού, ειδικότερα όσον αφορά στην ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών της. Ταυτόχρονα η σχετική αυτονομία της κάθε Εταιρείας στη χώρα της προφέρει τη δυνατότητα να αναπτύξει μια ανεξάρτητη και ισχυρή τοπική παρουσία, αντλώντας τεχνογνωσία από τις τεράστιες πηγές που διαθέτει ο Οργανισμός σε διεθνές επίπεδο.

Η KPMG δραστηριοποιείται στην Κύπρο από το 1948 και είναι σήμερα ένας από τους πιο μεγάλους και αξιόπιστους ελεγκτικούς και συμβουλευτικούς οίκους στην εγχώρια αγορά.

Πρωτεργάτες του Οίκου στην Κύπρο ήταν οι Γιώργος Συρίμης, Ανδρέας Λοϊζίδης, δύο από τους πρώτους προσοντούχους λογιστές στην Κύπρο, και ο Θησέας Μεταξάς. Το 1978 το Λογιστικό Γραφείο του Γιώργου Συρίμη συγχωνεύθηκε με το λογιστικό γραφείο που είχαν ιδρύσει το 1960 ο Θησέας Μεταξάς και ο Ανδρέας Λοϊζίδης, δημιουργώντας τον μεγαλύτερο Λογιστικό Συνεταιρισμό, γνωστό ως «Μεταξάς, Λοϊζίδης, Συρίμης και Σία».

Το 1988 ήταν μια χρονιά ορόσημο στην ιστορία της KPMG Κύπρου, κατά την οποία έγινε η ένωση της Μεταξάς, Λοϊζίδης, Συρίμης και Σια με τη Διεθνή

Εταιρεία KPMG Peat Marwick & Co. Με την ένωση δημιουργήθηκε ένας από τους μεγαλύτερους λογιστικούς Οίκους στην Κύπρο με 10 Συνεταίρους και 140 άτομα προσωπικό. Ακόμη μια σημαντική χρονιά αποτέλεσε το 2000, όταν η KPMG Κύπρου απέκτησε μια θέση από τις 24, στο Συμβούλιο Ευρώπης, Μέσης Ανατολής και Αφρικής (EMA region) της KPMG, στο οποίο περιλαμβάνονται 106 χώρες.

Η KPMG Κύπρου ξεκίνησε από ένα μικρό αριθμό πελατών και σήμερα έχει πέραν των 6000 πελατών συμπεριλαμβανομένων τόσο ντόπιων όσο και ξένων Εταιρειών. Ο Οίκος ξεκίνησε με Λογιστικές και Φορολογικές Υπηρεσίες και σήμερα παρέχει πέραν των πιο πάνω και μια μεγάλη γκάμα Συμβουλευτικών Υπηρεσιών (Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες, Συμβουλευτικές Υπηρεσίες, Υπηρεσίες Εσωτερικού Ελέγχου, Υπηρεσίες Διοίκησης Ανθρώπινου Δυναμικού κτλ.).

Τα Κεντρικά γραφεία της KPMG, Λεμεσός

Με πέραν των 60 χρόνων ζωής της, η KPMG Κύπρου ακολουθεί συνεχώς μια ανοδική πορεία και παίζει σημαντικό ρόλο στα οικονομικά και επαγγελματικά θέματα του τόπου. Η KPMG Κύπρου το 2007, κατέλαβε την τρίτη θέση σε ανάπτυξη μέσα στον Οργανισμό στην περιοχή Ευρώπης, Μέσης Ανατολής και Αφρικής (EMA region) όπου ανήκει, με 36% αύξηση στον κύκλο εργασιών της και με συνεχή ανάπτυξη μέχρι σήμερα. Κατέχει, επίσης το μεγαλύτερο μερίδιο όσον αφορά προσφορά υπηρεσιών σε Εταιρείες που είναι εγγεγραμμένες στο Κυπριακό Χρηματιστήριο και συγκεκριμένα την πλειοψηφία των Εταιρειών εισηγμένων στην κύρια αγορά, αλλά και αξιόλογο μερίδιο στην προσφορά υπηρεσιών σε εταιρείες διεθνών δραστηριοτήτων.

Επιπρόσθετα, ο Οίκος ελέγχει και άλλους μεγάλους Οργανισμούς που δεν είναι εισηγμένοι στο Χρηματιστήριο. Σήμερα η KPMG Κύπρου με πέραν των 700 ατόμων προσωπικού, 37 Διοικητικούς Συμβούλους και 6 Γραφεία σε όλες τις πόλεις της ελεύθερης Κύπρου (Λευκωσία, Λεμεσό, Λάρνακα, Παραλίμνι, Πάφος και Πόλη Χρυσοχούς) κατέχει πρωταγωνιστική θέση στην κυπριακή αγορά.

Στο σημερινό επιχειρησιακό περιβάλλον οι επιχειρήσεις συνεχώς μεταβάλλονται και αναπτύσσονται. Επομένως, είναι απαραίτητη η παρουσία επαγγελματικών Συμβούλων, οι οποίοι, όχι μόνο διαθέτουν συνολική αντίληψη των αναγκών του πελάτη, αλλά αναλαμβάνουν την δέσμευση και έχουν την επιθυμία να εξυπηρετήσουν τον κάθε πελάτη ως ξεχωριστό άτομο.

Στόχος της KPMG είναι η προσφορά του υψηλότερου επιπέδου υπηρεσιών στους πελάτες της. Με τα υψηλά ακαδημαϊκά και επαγγελματικά προσόντα, καθώς και την εμπειρία των ατόμων μας, η Εταιρεία μας παρέχει ένα εκτενές φάσμα επαγγελματικών συμβουλευτικών υπηρεσιών.

Η ποιότητα των υπηρεσιών μας είναι μια ολιστική και συνεχής δέσμευση. Η στενή συνεργασία με τους πελάτες μας είναι για μας ύψιστη προτεραιότητα, γιατί μας δίνεται η ευκαιρία να κατανοήσουμε τις μελλοντικές ανάγκες τους και να τους βοηθήσουμε να εκμεταλλευτούν τις ενδεχόμενες μελλοντικές επιχειρηματικές ευκαιρίες. Η ολοκληρωμένη προσέγγιση των υπηρεσιών μας, με γνώμονα την ανώτερη ποιότητα, βασίζεται στα πιο κάτω:

- *Εξειδίκευση Αγοράς-το στρατηγικό μας πλεονέκτημα*
- *Χρήση Τεχνολογίας-το προβάδισμά μας*
- *Διεθνής Απήχηση-η προοπτική μας*

Μια από τις αξίες της KPMG International είναι η ευαισθητοποίηση στις ανάγκες των συνανθρώπων μας και της κοινωνίας μας. Στην KPMG Κύπρου, ενεργούμε ως υπεύθυνα μέλη της επιχειρηματικής κοινότητας διευρύνοντας τις δεξιότητες, τις εμπειρίες και τις προσδοκίες μας μέσα από το φιλανθρωπικό έργο μας στην κοινωνία που ζούμε.

Το θέμα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης το διαχωρίζουμε σε διάφορους τομείς: παιδεία, πολιτισμό, κοινωνία και περιβάλλον. Η KPMG όντας ευαισθητοποιημένη και αναγνωρίζοντας την ευθύνη που έχει στην κοινωνία και στο περιβάλλον προσπαθεί συστηματικά για την επίτευξη καλύτερης διαχείρισης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που προκύπτουν από τις δραστηριότητές της.

Με εφόδιο την εμπιστοσύνη στους ανθρώπους μας και τη δύναμή τους, οι άνθρωποί του Οργανισμού εκφράζουν την πεποίθηση ότι θα συνεχίσουν να επιτελούν με επιτυχία το έργο τους, με στόχο πάντοτε να βοηθούν τους πελάτες μας να γίνουν πιο επιτυχείς μέσω της ποιοτικής εξυπηρέτησής μας, ικανοποιώντας και υπερβαίνοντας τις προσδοκίες κι αυτών των ιδίων.

Διευθυντική Ομάδα

Νίκος Γ. Συρίμης

Πρόεδρος

Ανδρέας Κ. Χριστοφίδης

*Διευθύνων Σύμβουλος και
Επικεφαλής Συμβουλευτικών
Υπηρεσιών*

Άγγελος Μ. Γρηγοριάδης

*Επικεφαλής Φορολογικών
Υπηρεσιών*

Πανίκος Γ. Λοΐζου

Επικεφαλής Ελεγκτικών Υπηρεσιών

Ελευθέριος Ζ. Χατζηζαχαρίας

Υπεύθυνος Γραφείου Λεμεσού

Απόστολος Α. Αποστόλου

Δημήτρης Σ. Βάκης

Σοφοκλής Γ. Σοφοκλέους

Σύλβια Α. Λοϊζίδου

Χρίστος Β. Βασιλείου

Στοιχεία Επικοινωνίας

Λευκωσία

P.O. Box: 21121,

1502 Λευκωσία, Κύπρος

Τηλ. : +357 22209000

Φαξ : +357 22678200

e-mail: nicosia@kpmg.com.cy

Λεμεσός

P.O. Box: 50161,

3601 Λεμεσός, Κύπρος

Τηλ. : +357 25869000

Φαξ : +357 25363842

e-mail: limassol@kpmg.com.cy

Λάρνακα

P.O. Box: 40075,

6300 Λάρνακα, Κύπρος

Τηλ. : +357 24200000

Φαξ : +357 24200200

e-mail: larnaca@kpmg.com.cy

Παραλίμνι

P.O. Box: 33200,

5311 Παραλίμνι, Κύπρος

Τηλ. : +357 23820080

Φαξ : +357 23820084

e-mail: paralimni@kpmg.com.cy

Πάφος

P.O. Box: 60288,

8101 Πάφος, Κύπρος

Τηλ. : +357 26943050

Φαξ : +357 26943062

e-mail: paphos@kpmg.com.cy

Πόλις Χρυσοχούς

P.O. Box: 66014,

8830 Πόλις Χρυσοχούς, Κύπρος

Τηλ. : +357 26322098

Φαξ : +357 26322722

e-mail: paphos@kpmg.com.cy

Επισκεφτείτε τη σελίδα μας στο

www.kpmg.com.cy

ή την ηλεκτρονική μας τηλεόραση
στο **www.kpmgcy.tv**

Βιβλιογραφία & Πηγές

Τα βιβλία καταγράφονται με χρονολογική σειρά έκδοσης.

- ∞ NARRATIVE OF A VOYAGE, W.E. Wilde, Dublin 1844
- ∞ CYPRUS HISTORICAL AND DESCRIPTIVE, Franz Von Loher, New York 1878
- ∞ CYPRUS AS I SAW IT IN 1879, Sir Samuel White Baker, Macmillan & Co, London 1879
- ∞ L' ILLE DE CHYPRE, (SEJOUR DE 3 ANS AU PAYS DE PAPHIE-VENUS), Rene Dealaporte, Paris 1913
- ∞ THE NATIONAL GEOGRAPHIC MAGAZINE, (Unspoiled Cyprus), Volume LIV, Number one, Washington D.C, 1928
- ∞ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ ΘΛΑΕΦΩΝΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΛΕΜΕΣΟΥ (Γιορδαμλή), 1929
- ∞ ORIENTATIONS, Sir Roland Storrs, published by Ivor Nicholson & Watson Ltd, London 1937
- ∞ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΦΡΑΓΚΟΥΔΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΓΓΕΝΙΚΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ, Γεώργιος Φραγκούδης, Αθήναι, Τύποις Ν, Απατσίδη, 1939
- ∞ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΛΕΜΕΣΟΥ, ΜΕΤΑ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ, ΑΠΟ ΤΗΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΑΥΤΗΣ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 1897, Ξενοφώντας Φαρμακίδης, Εν Λεμεσώ 1942
- ∞ ROMANTIC CYPRUS , A COMPREHENSIVE GUIDE FOR TOURISTS AND TRAVELERS, Kevork Keshishian, 1st Edition, Larnaca 1946
- ∞ ROMANTIC CYPRUS , A COMPREHENSIVE GUIDE FOR TOURISTS AND TRAVELERS, Kevork Keshishian, 5th Edition, Larnaca 1951
- ∞ LOUIS TOURIST GUIDE TO CYPRUS, published by Louis Travel Agency, Nicosia 1954
- ∞ CYPRUS INLAND TELECOMMUNICATIONS AUTHORITY – TELEPHONE DIRECTORY 1957
- ∞ Εφημερίδες της εποχής ΑΛΗΘΕΙΑ, ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ, ΤΟ ΓΕΛΙΟ, ΠΕΙΡΑΣΜΟΣ κ.α.
- ∞ ΚΥΠΡΟΣ (τόμος Β), Αθηνά Ταρσούλη, Προσφορά της Εθναρχίας Κύπρου, Αθήνα 1963
- ∞ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΥΠΟ ΤΗΝ ΕΠΩΝΥΜΙΑΝ ΕΜΠΟΡΙΚΟΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΝ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΝ ΛΕΜΕΣΟΥ, ΕΒΕΛ Λεμεσός 1965
- ∞ Η ΠΑΛΙΟΤΕΡΗ ΛΕΜΕΣΟΣ ΚΙ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΤΗΣ, Τάκης Φραγκούδης, Αντίγραφο από ανέκδοτη διάλεξη που έγινε στο Δημαρχείο Λεμεσού το 1965
- ∞ ΟΔΗΓΟΣ ΚΥΝΗΓΙΟΥ, Εκδότης Νίκος Δ. Αγγελούδης, Λευκωσία 1966
- ∞ ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΚΥΠΡΟΥ , COMMERCIAL AND TOURIST DIRECTORY OF CYPRUS, Παρθενών Ελλάς, Αθήναι 1967
- ∞ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ ΚΥΠΡΟΥ – WHO'S WHO IN CYPRUS, ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑ ΠΟΙΟΣ, Εκδόσεις ΠΑΝ, 1968
- ∞ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΒΔΟΜΗΝΤΑΠΕΝΤΕ ΕΤΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ Ν.Π. ΛΑΝΙΤΗΣ ΛΤΔ 1896 – 1971, Έκδοση της Εταιρείας Λανίτη, Λεμεσός 1971
- ∞ TRAVELS IN THE ISLAND OF CYPRUS, Mariti Giovanni (μετάφραση εκ του αρχικού βιβλίου του 1769), Αγγλία, 1971
- ∞ ΜΕΡΙΚΑΙ ΠΑΛΑΙΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΙ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ, Αριστείδης Κουδουνάρης, Λευκωσία 1972
- ∞ ΣΙΛΟΥΕΤΤΕΣ ΤΟΥ ΔΡΟΜΟΥ, Χρ. Μυριανθόπουλος, Λευκωσία 1975
- ∞ Η ΛΕΜΕΣΟΣ Σ' ΑΛΛΟΥΣ ΚΑΙΡΟΥΣ, Κώστας Α. Πηλαβάκης, Α' Έκδοση Λεμεσός 1977
- ∞ ΤΑ ΤΣΕΧΙΚΑ ΟΔΙΠΟΡΙΚΑ ΤΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗΣ ΚΑΙ Η ΚΥΠΡΟΣ, Παύλος Φλουρέντζος, Λευκωσία 1977

- ☞ ΛΕΜΕΣΟΣ, Η ΠΑΛΙΑ ΠΟΛΙΤΕΙΑ, Αγνή Μ. Μιχαηλίδου, Λευκωσία 1981
- ☞ ΛΕΜΕΣΟΣ ΑΓΑΠΗ ΜΟΥ, 24 ΠΙΝΑΚΕΣ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΠΟΛΗΣ ΠΟΥΦΙΛΟΤΕΧΝΗΣΣ Ο ΖΩΓΡΑΦΟΣ ΣΠΥΡΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ, Εκδοτικός Οίκος Μέλισσα, Αθήνα 1981
- ☞ ΟΙ ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ ΤΗΣ ΛΕΜΕΣΟΥ ΕΩΣ ΤΟ 1940, Κρίτων Τορναρίτης, Ομιλία στη συνεστίαση της Λέσχης Δικηγόρων Λεμεσού την 19ην Ιουνίου 1981, Λευκωσία 1981 (δακτυλογραφημένο)
- ☞ ΠΡΙΝ ΣΒΥΣΕΙ ΤΟ ΧΘΕΣ, ΝΟΣΤΑΛΓΙΚΟΙ ΠΕΡΙΠΑΤΟΙ ΣΤΗ ΛΕΜΕΣΟ, Κίμων Χαραλαμπίδης, Αθήνα - Λονδίνο 1983
- ☞ ΟΙ ΡΙΖΕΣ Ιστορική Μελέτη, Γιάννης Λεύκης, 1η Έκδοση Λεμεσός 1984 και επανεκτύπωση 2005
- ☞ ΕΜΠΟΡΙΚΟ Κ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΛΕΜΗΤΗΡΙΟ ΛΕΜΕΣΟΥ, 25 ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ (1963 - 1987), Έκδοση ΕΒΕΛ 1987
- ☞ ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΚΑΙ ΝΕΑΝΙΚΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ, Ισμήνη Καλλιπέτη Λιμνατίτη, Λεμεσός 1987
- ☞ ΧΡΟΝΙΚΟΝ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΟΥΣΤΡΩΝΙΟΥ με σχόλια Άντρου Παυλίδη, Λευκωσία 1989
- ☞ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ΚΥΠΡΙΩΝ 1800 – 1920 , Αριστείδης Κουδουνάρης, Α – ΣΤ Εκδόσεις από το 1989 έως το 2010
- ☞ ΣΤΥΛΟΒΑΤΕΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑΣ, Αφιέρωμα Μνήμης, Ένωση Συντακτών Κύπρου, Λευκωσία 1990
- ☞ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ – Η Λεμεσός του χθές και του Σήμερα, περ. 1990
- ☞ ΜΝΗΜΕΣ ΤΗΣ ΛΕΜΕΣΟΥ, Μιχάλης Πιτσιλλίδης, Έκδοση Δήμου Λεμεσού, Λεμεσός 1991
- ☞ ΠΕΡΙΔΙΑΒΑΖΟΝΤΑΣ ΤΗ ΛΕΜΕΣΟ, Χριστάκης Σαββίδης, προσφορά Δήμου Λεμεσού, Λεμεσός 1991
- ☞ VINES AND WINES OF CYPRUS – 4000 YEARS OF TRADITION, Σύμβουλος John Vickers, Έκδοση Συμβουλίου Αμπελουργικών Προϊόντων (ΣΑΠ), Λεμεσός 1993
- ☞ ΚΑΛΗ ΤΗ ΠΙΣΤΕΙ, Αυτοβιογραφικές Δηγήσεις από την ζωή μου, Χρύσης Δημητριάδης, Λεμεσός 1993
- ☞ ΟΤΑΝ ΗΜΑΣΤΑΝ ΠΑΙΔΙΑ..., Πλουτής Σέρβας, Λευκωσία 1993
- ☞ ΤΑ ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ, Εκδόσεις Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών, Λευκωσία 1993
- ☞ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ ΛΕΜΕΣΟΥ 1946 – 1993, Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΙΑΣ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ, Λεμεσός 1994
- ☞ ΧΡΟΝΙΚΟΝ ΛΕΟΝΤΙΟΥ ΜΑΧΑΙΡΑ, Έκδοση Β' Βελτιωμένη με σχόλια Άντρου Παυλίδη, Λευκωσία 1995
- ☞ ΠΑΛΑΙΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ και ΕΞΗ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΟΥ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΦΑΡΜΑΚΙΔΗ, Η ΛΕΜΕΣΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 19ον ΑΙΩΝΑ, Ευστάθιου Παρασκευά Παλαιμάχου, Επιμέλεια Τίτος Κολώτας, Έκδοση Κανάλι 9.86, Λεμεσός 1996
- ☞ Η ΠΡΩΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ «ΑΓΓΛΟΚΡΑΤΙΑΣ» ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ [1878 – 1914] ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΕΚΣΥΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΔΡΑΝΕΙΕΣ, Στέφανος Π. Παπαγεωργίου, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1996
- ☞ Η ΛΕΜΕΣΟΣ Σ' ΑΛΛΟΥΣ ΚΑΙΡΟΥΣ, Κώστας Α. Πηλαβάκης, Εκδόσεις Ονήσιλος, Β' Έκδοση Βελτιωμένη, Λεμεσός 1997
- ☞ ΤΑΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, Γραμματέας - Διευθυντής Συνεργατικής Εταιρείας Διαθέσεως Χαρουπιών 1951 – 1997, «Η Προσφορά μου», ανέκδοτο σύγγραμμα, Λεμεσός 1997
- ☞ ΤΑ ΠΡΟΙΚΙΑ ΤΗΣ ΛΕΜΕΣΟΥ, Πλουτής Σέρβας, Λευκωσία 1999
- ☞ ΠΡΙΝ ΧΑΘΟΥΝ Τ' ΑΧΝΑΡΙΑ... Λεμεσός, η παλιά πολιτεία μέσα από το φακό του Εντουαρτ, Άννα Μαργακού, Τίτος Κολώτας, Έκδοση Πολιτιστικό Κέντρο Λαϊκής Τράπεζας, Β' Έκδοση, Λευκωσία 2000
- ☞ Η ΛΕΜΕΣΟΣ ΤΟΥ ΧΘΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ – Παραδοσιακά έθιμα του λαού μας, Χριστάκης Σαββίδης Β' Έκδοση, Λεμεσός 2001
- ☞ ΛΕΜΕΣΙΑΝΟ ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ... ΕΝΑΣ ΑΙΩΝΑΣ, Αντης Ψημενόπουλος, Λεμεσός 2001

- ☞ ΚΕΒΕ 1927 – 2002 Τα Πρώτα Εβδομηταπέντε Χρόνια, Αριστείδης Κουδουνάρης, Έκδοση ΚΕΒΕ 2002
- ☞ ΣΚΙΤΣΑ ΖΩΗΣ (ΛΕΜΕΣΙΑΝΑ ΚΙ ΑΛΛΑ ΤΙΝΑ), Παύλος Λεμέσης, Λεμεσός 2002
- ☞ THE CYPRUS SEA POST OFFICE 1906 – 1932, Albert Madella, Limassol, James Bendon 2002
- ☞ ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΧΤΙΣΑΝ ΤΟ ΧΘΕΣ, Κίμων Χαραλαμπίδης, Λεμεσός 2002
- ☞ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ – THE HISTORY OF ADVERTISING IN CYPRUS, Έρευνα και Κείμενα Δρ. Ανδρέας Κλ. Σοφοκλέους, Έκδοση Πολιτιστικό Κέντρο Ομίλου Λαϊκής, Λευκωσία 2004
- ☞ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΛΕΜΕΣΟ – ΠΡΑΚΤΙΚΑ 1^{ου} ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ ΠΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ 2005, Έκδοση Κέντρου Μελετών Δήμου Λεμεσού, 2007
- ☞ Η ΓΙΟΡΤΗ ΤΟΥ ΚΡΑΣΙΟΥ – 45 ΧΡΟΝΙΑ 1961 – 2006, Έρευνα και επιμέλεια Μίμης Σοφοκλέους, Α' Έκδοση Δήμος Λεμεσού, Λεμεσός 2006
- ☞ ΛΕΜΕΣΟΣ: ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΜΙΑΣ ΠΟΛΗΣ, Επιμέλεια Άννα Μαραγκού, Τίτος Κολώτας, Έκδοση Δήμου Λεμεσού, Λεμεσός 2006
- ☞ ΚΑΠΟΤΕ ΕΝ ΛΕΜΕΣΩ... ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΙΑΣ ΑΛΛΗΣ ΕΠΟΧΗΣ, Α' Έκδοση Κίμων Χαραλαμπίδης, Εκδόσεις Κυπρόεπια Λεμεσός 2006 και Β' Έκδοση Εκδόσεις Αφή Λεμεσός 2010
- ☞ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΜΟΥ, Ο Φιλελεύθερος Βιβλιοθήκη, 2006 - 2011, Τεύχη 50
- ☞ ΛΟΥΗΣ ΛΟΙΖΟΥ, ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΕΝΟΣ ΟΡΑΜΑΤΙΣΤΗ, Έκδοση Ομίλου Λούης, Λευκωσία 2007
- ☞ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΛΕΜΕΣΟΥ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ, Μαίρη Πρωτοπαπά, Ομιλία στο 3ον Συμπόσιο Προφορικής Ιστορίας του Παττίχειου Ιστορικού Αρχείου και Κέντρου Μελετών Δήμου Λεμεσού 2007
- ☞ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΛΕΜΕΣΟΥ (τέλη 19^{ου} – αρχές 20^{ου} αιώνα) - Δρ. Αντώνης Μαδέλλα, Ομιλία στο 3ον Συμπόσιο Προφορικής Ιστορίας του Παττίχειου Ιστορικού Αρχείου και Κέντρου Μελετών Δήμου Λεμεσού 2007
- ☞ Η 1^η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ, ΤΟ 1901 - Μπάμπης Αναγιωτός Ομιλία στο 3ον Συμπόσιο Προφορικής Ιστορίας του Παττίχειου Ιστορικού Αρχείου και Κέντρου Μελετών Δήμου Λεμεσού 2007
- ☞ ΛΕΜΕΣΟΣ ΜΝΗΜΕΣ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΩΝ ΕΤΩΝ, Εκδόσεις Ο Φιλελεύθερος, Λευκωσία 2008
- ☞ ΠΟΛΕΙΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, Ο Ρόλος των Κυπριακών Πόλεων στη δημιουργία του νεότερου Πολιτισμού της Κύπρου (1878 – 1931), Παναγιώτης Κ. Περισιτιάνης, Εκδόσεις Intercollege, Λευκωσία 2007
- ☞ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ «ΠΟΛΙΤΗΣ», ένθετο «Το Αναγνωστήριο «ΙΣΟΤΗΣ» και η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΕΣΧΗ «ΕΝΩΣΙΣ» Ανδρέας Μακρίδης, Έκδοση Πολίτη 2008
- ☞ ΕΝ ΧΟΡΔΑΙΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΟΙΣ, Διασκέδαση και Ψυχαγωγία στην Κύπρο από την Αρχαιότητα μέχρι την Ανεξαρτησία, Έκδοση Πολιτιστικού Ιδρύματος Τράπεζας Μαγfin Λαϊκή, Λευκωσία 2008
- ☞ ΜΜΕ: ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΚΑΙ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΕΣ, Δρ. Χρυσάνθος Χρυσάνθου, Εκδόσεις Αρμίδα, Λευκωσία 2008
- ☞ ΤΑ ΚΥΠΡΙΑΚΑ ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ, Ανδρέας Σοφοκλέους, Εκδόσεις Νικολής, Λευκωσία 2008
- ☞ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΣΤΗ ΚΥΠΡΟ, Νίκος Σιαφκάλης, Λευκωσία 2009
- ☞ Η ΔΙΚΗ ΜΟΥ ΛΕΜΕΣΟΣ, Μάρσια Μουστερή Αλεξάκη, Λεμεσός 2009
- ☞ ΛΕΜΕΣΙΑΝΕΣ ΓΕΙΤΟΝΙΕΣ, Πέτρος Σόφας, Εκδόσεις Αριστοτέλους, Λεμεσός 2009
- ☞ ΛΕΜΕΣΟΣ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΜΝΗΜΗΣ, Τάσος Α. Ανδρέου, Εκδόσεις Νόστος, Λεμεσός 2009
- ☞ ΜΝΗΜΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΑ, Τίτος Κολώτας, Εκδόσεις Consulo Publications, Λεμεσός 2009
- ☞ Α. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ & ΣΙΑ 1947 – 2010, Φωτογραφικό Λεύκωμα, Λεμεσός 2010

- ☞ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ 1960 – 2010, Ανδρέας Χατζηθωμάς, Έκδοση Βιβλιογραφικής Εταιρείας Κύπρου, Λευκωσία 2010
- ☞ 50 YEARS REMEDICA 1960-2010, AN ILLUSTRATED HISTORY, Published by Remedica 2010
- ☞ Η ΓΙΟΡΤΗ ΤΟΥ ΚΡΑΣΙΟΥ – 50 ΧΡΟΝΙΑ 1961 – 2011, ΟΙΝΟΧΡΥΣΟ ΙΩΒΗΛΑΙΟ, Β' Έκδοση Δήμος Λεμεσού, Λεμεσός 2011
- ☞ ΣΤΙΓΜΙΟΤΥΠΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΑΛΙΑΚΟ ΜΕΤΩΠΟ ΤΗΣ ΛΕΜΕΣΟΥ 1926 – 1968, Συλλογές David Hallet, Peter Barlow, Πέτρου Αυγουστή, Δημήτρης Θεοδώρου, Έκδοση Ιστορικού Αρχείου και Κέντρου Μελετών Δήμου Λεμεσού, 2011
- ☞ Η ΛΕΜΕΣΟΣ ΟΠΩΣ ΤΗΝ ΕΙΔΑΝ ΟΙ ΠΟΙΗΤΕΣ ΤΗΣ, Εκδόσεις Αριστοτέλους, Λεμεσός 2011
- ☞ ΛΕΜΕΣΟΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΜΑΣΤΟΡΑΣ – Εκδόσεις «Ο Φιλελεύθερος», Λευκωσία 2012
- ☞ ΛΕΜΕΣΙΑΝΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ, Άθως Τηλλυρής, Υπό έκδοση σε ψηφιακό δίσκο
- ☞ Εφημερίδα Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΛΕΜΕΣΟΥ, 2010 – 2012, άρθρα κυρίως των Τίτου Κολώτα και Αδάμου Κόμπου
- ☞ LIMASSOL (LEMESOS) GUIDE, Published by Limassol Tourism Development and Promotioon Co Ltd
- ☞ Αρχείο ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΛΕΜΕΣΟΥ (ΕΒΕΛ)
- ☞ Αρχείο ΔΗΜΟΥ ΛΕΜΕΣΟΥ
- ☞ Αρχείο ΠΑΤΤΙΧΕΙΟΥ Δημοτικού Μουσείου, Ιστορικού Αρχείου και Κέντρου Μελετών Λεμεσού
- ☞ Αρχείο (ιστορικό) της οικογένειας ΕΝΤΟΥΑΡΤΣ
- ☞ Αρχείο ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΥΔΑΤΟΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΛΕΜΕΣΟΥ (ΣΥΛ)
- ☞ Αρχείο ΑΡΧΗΣ ΛΙΜΕΝΩΝ ΚΥΠΡΟΥ
- ☞ Ηλεκτρονικό και έντυπο Αρχείο ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ (Ρ.Ι.Ο)
- ☞ Ενημερωτικό υλικό της LIMASSOL MARINA, επίσημο brochure και DVD
- ☞ Ενημερωτικό υλικό των OLYMPIC RESIDENCE – TWIN TOWERS, επίσημο brochure και DVD
- ☞ Ενημερωτικό υλικό του ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ (ΚΟΤ)
- ☞ Ενημερωτικό υλικό της ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΛΕΜΕΣΟΥ
- ☞ Κυπριακά Κυνηγετικά Περιοδικά μέχρι το 1974
- ☞ MICROSOFT Electronic Encarta Encyclopedia
- ☞ Αρχείο και Βιβλιοθήκη Άθου Δ. Τηλλυρή (Ανώτερος Σύμβουλος Ηλεκτρονικών Υπολογιστών, συλλέκτης, μελετητής της Λεμεσού, Μέλος του Δ.Σ. ΕΒΕΛ)
- ☞ Αρχείο Γιαννάκη Χριστοδούλου (Επίτιμος Πρόεδρος ΕΒΕΛ)
- ☞ Αρχείο & Ιστοσελίδα Τίτου Κολώτα (συγγραφέας, ερευνητής και μελετητής της Λεμεσού)
- ☞ Αρχείο Τάσου Α. Ανδρέου (αρχιτέκτονας)
- ☞ Αρχείο Τότη Μανδαλιού (Ιστοσελίδα Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ec.europa.eu)
- ☞ Ιστοσελίδα Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ec.europa.eu

Φωτογραφίες από τους Δρ. Αντώνη Μαδέλλα, Λένια Ολυμπίου, Μάριου Ιωαννίδη, Αδόλφου Καννέτη, Ανδρέα Χατζηιωάννου, Αντωνάκη Δημητρίου και από τις εταιρείες AMATHUS NAVIGATION, REMEDICA, ΓΑΛΑΤΑΡΙΩΤΗΣ, ΔΩΡΙΤΗΣ, ΕΤΚΟ, ΚΕΑΝ, ΚΕΟ, ΚΝΚ ΠΑΤΤΙΧΗΣ, ΚΟΥΒΑΣ, ΚΡΙΣΤΗΣ, ΛΑΝΙΤΗΣ, ΔΟΕΛ, Α/ΦΟΙ ΛΕΥΚΑΡΙΤΗ, ΡΟΛΟΓΗΣ, ΤΗΛΛΥΡΗΣ, ΚΟΛΑΚΙΔΗΣ, ΑΘΗΝΟΔΩΡΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ, ΚΟΤΣΑΠΑΣ, ΝΙΚΟΣ ΣΟΛΟΜΩΝΙΔΗΣ, ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, HULL BLYTH ΑΡΑΟΥΖΟΣ, ΦΩΤΟ ΑΚΗΣ ΚΛΕΩΒΟΥΛΟΥ.

